

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE
CENTER ZA PROUČEVANJE DRUŽBENE BLAGINJE

VELIKOST, OBSEG IN VLOGA ZASEBNEGA NEPROFITNEGA SEKTORJA V SLOVENIJI

(RAZISKOVALNI PROJEKT V OKVIRU CRP - CELOVITA
ANALIZA PRAVNEGA IN EKONOMSKEGA OKVIRJA ZA
DELO NEVLADNIH ORGANIZACIJ)

ZAKLJUČNO POROČILO

LJUBLJANA, 2006

ČLANI RAZISKOVALNE SKUPINE:

Red. prof. dr. Zinka Kolarič (odgovorna nosilka raziskave)

Dr. Andreja Črnak-Meglič

Asis. dr. Liljana Rihter

Ružica Boškić (uni. dipl. soc)

Asis. mag. Tatjana Rakar

UVOD.....	1
1. METODOLOGIJA RAZISKAVE.....	3
2. SPLOŠNI PODATKI O NEVLADNIH ORGANIZACIJAH IN NJIHOVIH DEJAVNOSTIH.....	14
3. ZAPOSLENI, PROSTOVOLJCI IN UPORABNIKI V NEVLADNIH ORGANIZACIJAH.....	27
4. USPOSABLJANJE IN IZOBRAŽEVANJE V NEVLADNIH ORGANIZACIJAH.....	50
5. OBSEG IN VIRI FINANCIRANJA NEVLADNIH ORGANIZACIJ.....	72
6. PROSTORSKI IN MATERIALNI POGOJI ZA DELOVANJE NEVLADNIH ORGANIZACIJ.....	100
7. SODELOVANJE IN POVEZOVANJE Z DRUGIMI NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI.....	113
8. ODNOSI MED NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI IN DRŽAVO.....	134
9. OVIRE, S KATERIMI SE SOOČAJO NEVLADNE ORGANIZACIJE V SLOVENIJI	161
10. POVZETEK OSNOVNIH UGOTOVITEV RAZISKAVE.....	185
LITERATURA IN VIRI.....	193
PRILOGA.....	195

UVOD

V okviru raziskovalnega projekta »Velikost, obseg in vloga zasebnega neprofitnega sektorja«, ki je del raziskovalno-razvojnega projekta z naslovom »Celovita analiza pravnega in ekonomskega okvirja za delo nevladnih organizacij«, smo želeli pridobiti najnovejše podatke o nevladnih organizacijah v Sloveniji. Skladno s spreminjajočo se vlogo zasebnih neprofitnih organizacij, ki danes ne glede na majhen obseg razvitosti nastopajo kot pomembne producentke storitev na vseh področjih družbene blaginje, narašča tudi pomembnost proučevanja razvoja tovrstnih organizacij tako s stališča njihove vloge v družbi kot proučevanja njihovih značilnosti. Predmet raziskovanja je torej širok spekter organizacij, ki niso niti tržne niti državne, v javnosti pa so označene z različnimi imeni, kot so neprofitne, prostovoljne, neodvisne, civilnodružbene, pri nas pa se najpogosteje uporablja izraz nevladne organizacije. Skupne značilnosti nevladnih organizacij so: so zasebne, kar pomeni, da so institucionalno ločene od države, oziroma, da so njihovi ustanovitelji zasebne fizične ali pravne osebe; so neprofitne, kar pomeni, da je osnovni smisel njihovega obstoja delovanje v splošne družbeno koristne namene; so organizacije, kar pomeni, da imajo izoblikovano osnovno organizacijsko strukturo in pravila; so prostovoljne, kar pomeni, da članstvo v njih ni zakonsko obvezno, pritegnejo pa večji ali manjši časovni ali denarni vložek prostovoljcev.

Podobno zastavljeno raziskavo smo na FDV izvedli v letih 1996 in 1997 v okviru »Temeljnega raziskovalnega projekta: Civilna družba v postsocialističnih družbah: Oblikovanje vmesnih socialnih struktur«.

V skoraj desetletnem obdobju od izvedbe prve raziskave je prišlo do različnih sprememb na področju zakonodaje, ki ureja delovanje nevladnega sektorja, financiranja ter sprememb na ravni organizacij samih. Zato obstaja potreba po raziskavi, ki bi s pomočjo primerjalne analize vloge zasebnega neprofitnega sektorja pri nas in v tujini osvežila in dopolnila ugotovitve predhodnih raziskav.

Cilj in namen raziskave je predstaviti stanje nevladnih organizacij v Sloveniji po naslednjih tematskih področjih:

- pravni status in oblika organiziranosti

- dejavnost organizacij
- struktura zaposlenih, uporabnikov in prostovoljcev v organizacijah
- usposabljanje in izobraževanje v organizacijah
- finančna sredstva in njihovi viri
- prostori in oprema
- odnos do vlade na nacionalni in lokalni ravni
- ovire za delovanje nevladnih organizacij.

1. METODOLOGIJA RAZISKAVE

VRSTA RAZISKAVE IN MERSKI INSTRUMENT

Raziskava je kvantitativna. Zbiranje podatkov je temeljilo na anketnem vprašalniku, ki ga je raziskovalna skupina oblikovala na osnovi že uporabljenega vprašalnika iz leta 1997, z namenom v kar največji meri omogočiti primerljivost podatkov. Nekatera vprašanja – predvsem v zvezi z usposabljanjem in izobraževanjem v organizacijah so bila dodana; določena vprašanja pa smo preoblikovali oz. dopolnili.

POPULACIJA IN VZOREC

Populacijo predstavljajo vse nevladne organizacije v Sloveniji, ki so delovale na dan 31.3.2005.

Nevladne organizacije v Sloveniji so lahko registrirane kot:

- društva
- ustanove (fundacije)
- privatni zavodi
- zadruga
- cerkvene organizacije
- podjetja za zaposlovanje invalidov.

Njihovo delovanje urejajo različni zakoni in pravilniki, zato tudi delujejo po različnih principih in se srečujejo z raznolikimi ovirami.

Ko smo želeli pridobiti spisek vseh nevladnih organizacijah, smo se srečali s prvo oviro. V Sloveniji namreč ni na voljo enotnega spiska, v katerem bi bile navedene vse nevladne organizacije. Zato smo podatke o številu (in naslovih) nevladnih organizacij pridobivali s pomočjo ustnih in pisnih prošenj na institucije, ki vodijo spiske različnih pravnih oblik nevladnih organizacij:

- spisek društev smo pridobili iz registra društev Ministrstva za notranje zadeve
- spisek ustanov iz registra ustanov Ministrstva za notranje zadeve
- spisek privatnih zavodov iz seznama AJPES
- spisek zadrug s kombinacijo seznama Skupnosti kooperativ in podatkov AJPES
- spisek cerkvenih organizacij s kombinacijo seznama AJPES in seznamov Škofijskih Karitas Koper, Ljubljana in Maribor
- spisek podjetij za zaposlovanje invalidov pa s kombinacijo seznama AJPES ter spiska članic Zavoda invalidskih podjetij Slovenije.

Tako obravnavana populacija obsega naslednje število organizacij:

Tabela 1.1: Populacija nevladnih organizacij

POPULACIJA	ŠTEVILO	ODSTOTEK
PODJETJA ZA ZAPOSLOVANJE INVALIDOV	136	0,7
CERKVENE ORGANIZACIJE	645	3,2
ZAVODI	449	2,2
USTANOVE	149	0,7
ZADRUGE	22	0,1
DRUŠTVA ¹	19069	93,2
SKUPAJ	20470	100

Ker je naša populacija stratificirana (gre za heterogeno skupino, sestavljeno iz več homogenih delov, ki pa so zelo neenakomerno zastopani) in ker smo želeli z raziskavo identificirati tudi morebitne razlike med organizacijami, ki sodijo v različne skupine pravnih oblik, ter glede na geografsko območje, smo oblikovali večstopenjski vzorec.

V prvi stopnji smo oblikovali samostojen enostavni slučajnostni vzorec iz vsakega stratuma (Sagadin, 2003: 324) t.j. v našem primeru pravne oblike, na tak način, da nam je vsaka pravna oblika predstavljala podpopulacijo. Število enot v vzorcu smo določili tako, da je upoštevan interval zaupanja 95% in stopnja napake +/- 5%.

V vzorec je bilo vključeno naslednje število enot:

¹ V Sloveniji je bilo sicer lani (2004) registriranih 19.246 društev (Taškar, 2005), vendar pa v populacijo nismo zajeli tistih društev, ki so v spisku društev uvrščena pod politična društva ter druga nacionalna in politična društva. Zato je skupno število društev v populaciji nekoliko manjše.

Tabela 1.2: Število enot, vključenih v vzorec po posamezni pravni obliki

	Število enot v vzorcu
PODJETJA ZA ZAPOSLOVANJE INVALIDOV	101
CERKVE NE ORGANIZACIJE	242
ZAVODI	210
USTANOVE	106
ZADRUGE	22
DRUŠTVA	437
SKUPAJ	1118

Društva delujejo na zelo raznolikih področjih, zato smo jih v naslednjem koraku razvrstili še na podstratume. Iz spiska društev Ministrstva za notranje zadeve smo društva združevali v področja, ki so v čim večji meri podobna Mednarodni klasifikaciji neprofitnih organizacij (Salomon, Anheier, 1996).

Tako smo oblikovali 14 področij, kamor sodijo naslednje skupine iz spiska društev Ministrstva za notranje zadeve, ki so predstavljene v Tabeli 3. Omeniti velja, da določenih organizacij vse upravne enote v Sloveniji ne uvrščajo pod isto kategorijo: npr. Društvo Sožitje je v UE Ajdovščina (in tudi v večini UE) uvrščeno v skupino Invalidska društva, medtem ko je v UE Domžale uvrščeno pod 'Društva obolelih'. Zato se lahko zgodi, da vsa področja, ki smo jih želeli preučiti po različnih regijah, ne pokrivajo popolnoma podobnih organizacij.

Tabela 1.3: Področja delovanja društev

Področje	Skupine iz spiska društev MNZ
Kultura in umetnost	- Dramska društva - Glasbena društva - Plesna društva - Likovna društva - Literarna društva - Filmska društva - Druga kulturna in umetniška društva
Šport in rekreacija	- Atletska društva - Gimnastična društva - Košarkaška društva - Nogometna društva - Rokometna društva - Odbojcarska društva - Hokejska društva - Smučarska društva in za druge zimske športe - Kotalkarska in društva za umetnostno drsanje - Kolesarska društva - Društva Avto-moto športov - Plavalna društva in društva za vaterpolo

	- Veslaška društva - Društva za druge vodne in podvodne športe - Društva za tenis in squash - Badmintonska društva - Društva za namizni tenis - Društva za golf - Kegljaška društva - Balinarska društva - Strelska in lokostrelska društva - Boksarska društva - Društva za borilne veščine - Društva za zračne športe - Društva za konjeniške športe - Društva za športni ples - Jamarska društva - Planinska društva, plezalna in alpinistična društva - Taboriška in skavtska društva - Rekreatijska društva - Društva za miselne športe - Druga športna in rekreativna društva
Izobraževanje in raziskovanje	
Zdravstvo	- Društva obolelih - Društva za pomoč in samopomoč
Socialno varstvo	- Društva Rdečega Križa - Invalidska društva - Društva prijateljev mladine - Društva Lions in Rotary - Druga društva za pomoč ljudem
Varstvo okolja	- Društva za varstvo okolja
Zaščita rastlin in živali	- Lovska društva - Ribiška društva - Čebelarska društva - Društva ljubiteljskih rejcev živali - Društva za varstvo živali - Gobarska društva - Druga društva za gojitev, vzrejo ter varstvo živali
Razvoj lokalne skupnosti (stanovanjsko področje, turistični razvoj, zaposlovanje in usposabljanje)	- Turistična in hortikultura društva - Strojna združenja - Društva za ohranjanje običajev - Druga društva za razvoj kraja
Pravno svetovanje in zagovorništvo	- Društva za varstvo človekovih pravic
Mednarodno sodelovanje in povezovanje	
Poslovno, poklicno in stanovsko združevanje	- Znanstvena društva - Društva za razvoj gospodarstva - Društva za razvoj kmetijstva - Društva za razvoj družbenih ved in dejavnosti - Društva za razvoj naravoslovnih ved in dejavnosti - Društva za razvoj tehnične kulture - Društva kmetov in kmetov - Druga izobraževalna, strokovna in poklicna društva - Druga stanovska društva
Interesno združevanje družbenih skupin	- Društva upokojencev - Društva veteranov - Društva častnikov

	- Mladinska in študentska društva - Nacionalna društva - Društva mednacionalnega prijateljstva
Požarno varstvo in zaščita pred naravnimi nesrečami	- Gasilska društva
Drugo	- Avto moto društva - Verska društva - Društva za kakovost življenja - Društva mejnih ved - Druga društva za duhovno življenje - Društva zbirateljev - Društva za družabne igre - Počitniška in popotniška društva - Druga društva

V populaciji društev smo prešteli število enot v posameznem stratumu (t.j. področju) ter izračunali delež zastopanih društev. Na tej osnovi smo poskušali oblikovati stratificiran proporcionalni vzorec (iz vsakega stratuma izberemo v vzorec toliko enot, da je delež teh enot enak deležu v populaciji). Vendar bi na tak način bilo zastopanih le malo število enot iz določenega področja delovanja, zato smo se odločili, da vzorec korigiramo na ta način, da v primeru, da je odstotek zastopanosti določenega področja manjši od 5%, v vzorec vključimo 15 enot; če pa je odstotek zastopanosti določenega področja med 5% in 10%, pa vključimo v vzorec 30 enot.

Tabela 1.4: Stratificiran vzorec društev po področjih

Področje	Število	Odstotek	Število v vzorcu	Korekcija vzorca
Kultura in umetnost	2730	14,3	54	55
Šport in rekreacija	6882	36,1	136	137
Izobraževanje in raziskovanje	0	0,0	0	0
Zdravstvo	455	2,4	9	15
Socialno varstvo	706	3,7	14	15
Varstvo okolja	157	0,8	3	15
Zaščita rastlin in živali	1292	6,8	26	30
Razvoj lokalne skupnosti (stanovanjsko področje, turistični razvoj, zaposlovanje in usposabljanje)	1041	5,5	21	30
Pravno svetovanje in zagovorništvo	42	0,2	1	15
Mednarodno sodelovanje in povezovanje	0	0,0	0	0
Poslovno, poklicno in stanovsko združevanje	1780	9,3	35	35
Interesno združevanje družbenih skupin	1316	6,9	26	30
Požarno varstvo in zaščita pred naravnimi	1510	7,9	30	30

nesrečami				
Drugo	1158	6,1	23	30
	19069	100,0	377	437

V zadnji stopnji smo vse pravne oblike organizacij in vsa področja delovanja društev razdelili še na stratumе po območjih, na katerih so registrirana. Pri tem smo vse organizacije iz posamezne pravne oblike in posameznega področja delovanja društva razvrstili po območjih na tak način, da smo vse, ki imajo poštno številko, ki se začne z 1_ _ _ , uvrstili v območje 1000; vse, ki imajo poštno številko, ki se začne z 2_ _ _ , smo uvrstili v območje 2000; vse, ki imajo poštno številko, ki se začne s 3_ _ _ , smo uvrstili v območje 4000; vse s poštnimi številkami 5_ _ _ v območje 5000; vse s poštnimi številkami 6_ _ _ v območje 6000; vse s poštnimi številkami 8_ _ _ v območje 8000 in vse s številkami 9_ _ _ v območje 9000.

V vsakem stratumu po območjih poštne številke smo tako dobili v vzorec naslednje število enot:

Tabela 1.5: Odstotek in število enot v vzorcu po posameznem stratumu po območjih za vse pravne oblike in področja delovanja društev

OBMOČJE	PODJETJA ZA ZAPOSLOVANJE INVALIDOV		CERKVENE ORGANIZACIJE		ZAVODI	
	ODSTOTEK	VZOREC	ODSTOTEK	VZOREC	ODSTOTEK	VZOREC
1000	26,47	27	22,33	54	60	126
2000	23,53	24	22,02	53	10	22
3000	20,59	21	16,43	40	5	10
4000	7,35	7	5,43	13	7	14
5000	4,41	4	11,47	28	4	9
6000	5,88	6	8,22	20	8	16
8000	10,29	10	5,43	13	3	6
9000	1,47	2	8,68	21	3	7
SKUPAJ	100	101	100	242	100	210

	USTANOVE		ZADRUGE		DRUŠTVA-KULTURA	
OBMOČJE	ODSTOTEK	VZOREC	ODSTOTEK	VZOREC	ODSTOTEK	VZOREC
1000	65	70	27	6	29	16
2000	7	7	18	4	19	10
3000	10	11	9	2	12	7
4000	7	7	5	1	9	5
5000	4	4	5	1	7	4
6000	2	2	27	6	9	5
8000	1	1	0	0	9	5
9000	4	4	9	2	6	3
SKUPAJ	100	106	100	22	100	55

	DRUŠTVA-ŠPORT		DRUŠTVA-ZDRAVJE		DRUŠTVA-SOCIALA	
OBMOČJE	ODSTOTEK	VZOREC	ODSTOTEK	VZOREC	ODSTOTEK	VZOREC
1000	30	40	39	6	29	4
2000	18	24	15	2	19	3
3000	14	19	11	2	15	2
4000	10	14	6	1	9	2
5000	6	8	6	1	6	1
6000	8	11	9	1	6	1
8000	8	11	6	1	9	1
9000	7	10	8	1	6	1
SKUPAJ	100	137	100	15	100	15

	DRUŠTVA-OKOLJE		DRUŠTVA-ŽIVALI		DRUŠTVA-LOKALNI RAZVOJ	
OBMOČJE	ODSTOTEK	VZOREC	ODSTOTEK	VZOREC	ODSTOTEK	VZOREC
1000	38	6	23	7	21	6
2000	12	2	21	6	18	5
3000	15	2	13	4	14	4
4000	4	1	9	3	7	3
5000	5	1	6	2	10	3
6000	12	1	7	2	9	3
8000	7	1	11	3	11	3
9000	7	1	9	3	10	3
SKUPAJ	100	15	100	30	100	30

	DRUŠTVA-PRAVO		DRUŠTVA POSLOVNO ZDRUŽEVANJE		DRUŠTVA- INTERESNO ZDRUŽEVANJE	
OBMOČJE	ODSTOTEK	VZOREC	ODSTOTEK	VZOREC	ODSTOTEK	VZOREC
1000	57	8	39	13	33	10
2000	12	2	21	7	19	6
3000	12	2	10	4	15	4
4000	5	1	7	2	8	2
5000	0	0	5	2	6	2
6000	7	1	5	2	7	2
8000	2	0	8	3	8	2
9000	5	1	5	2	6	2
SKUPAJ	100	15	100	35	100	30

	DRUŠTVA-GASILCI		DRUŠTVA-DRUGO	
OBMOČJE	ODSTOTEK	VZOREC	ODSTOTEK	VZOREC
1000	25	7	35	10
2000	15	4	13	4
3000	11	3	20	6
4000	10	3	9	3
5000	4	1	5	2
6000	4	1	8	2
8000	15	5	5	2
9000	17	6	4	1
SKUPAJ	100	30	100	30

Iz vsakega stratuma po regijah smo izbrali slučajnostni vzorec s pomočjo računalniškega programa Excel oz. funkcije RAND(), ki vsaki enoti v populaciji določi slučajnostno vrednost. Enote s slučajnostnimi vrednostmi smo uredili od najmanjše do največje in v vzorec po vrsti vključili toliko enot, kot je razvidno iz prikazanih tabel.

ZBIRANJE PODATKOV

Za zbiranje podatkov smo raziskovalci na treh seminarjih usposobili anketarje. Na terenu je zbiranje podatkov potekalo v juniju in juliju 2005.

Anketarji so dobili sezname organizacij, v katerih so morali opraviti ankete. Organizacije same pa smo že vnaprej obvestili o namenu anketiranja in jim poslali t.i. predvprašalnik, da so lahko že pred obiskom anketarja poskrbeli za zbiranje predvsem finančnih podatkov, ki so jih nato posredovali anketarju.

Precej težav so anketarji imeli z dostopom do nekaterih organizacij (društva), ker v telefonskih imenikih ni bilo telefonskih števil in so morali neposredno poiskati lokacijo, kjer pa so v precejšnjem odstotku primerov ugotovili, da organizacije ni več oz. da nihče ne ve zanjo. V teh primerih so nas zaprosili za nadomestno organizacijo. Tako smo jim tekom anketiranja dodelili naslednje število nadomestnih organizacij

Tabela 1.6: Število menjav po področjih

	1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000	skupaj	%vzor ca
Društva: kultura in umetnost	3	3	1	1				1		9	16,36
Društva: šport in rekreacija	5	4	3	3				1	1	17	12,41
Društva: zdravstvo		1	1	1				1		4	26,67
Društva: socialno varstvo		1								1	6,67
Društva: varstvo okolja	1		1							2	1,29
Društva: zaščita rastlin in živali				1						1	3,33
Društva: razvoj lokalne skupnosti			1	1	1					3	10,00
Društva: pravno svetovanje in zagovorništvo	1	1	1							3	20,00
Društva: Poslovno, poklicno in stanovsko združevanje		1		1		1				3	8,57
Društva: interesno združevanje družbenih skupin									1	1	3,33
Društva: požarno varstvo in zaščita pred naravnimi nesrečami								2		2	6,67
Društva: drugo	2		2	1						5	16,67
Podjetja za zaposlovanje invalidov	2	1		1						4	3,96

Verske organizacije	2	7	13	2				3	1	28	11,57
Zavodi	23	12		3	1	4		1		44	20,95
Ustanove	13	2	2	1						18	16,98
Zadruge										0	0,00
Skupaj	52	33	25	16	2	5	0	9	3	145	

Tako smo ugotovili, da na nekaterih področjih kar velik odstotek organizacij, ki smo jih glede na razpoložljive sezname populacije vključili v vzorec, ne obstaja več. Če bi te rezultate posplošili na celotno populacijo, lahko sklepamo, da so sezname organizacij precej nepopolni.

Tudi med obstoječimi organizacijami je bilo kar precej zavrnitev in tako je bila dejanska realizacija vzorca naslednja:

Tabela 1.7: Realizacija vzorca

	Število enot v vzorcu	Število dejansko anketiranih	Realizacija vzorca (%)
PODJETJA ZA ZAPOSLOVANJE INVALIDOV	101	58	57,4%
CERKVENE ORGANIZACIJE	242	155	64,0%
ZAVODI	210	93	44,2%
USTANOVE	106	69	65,1%
ZADRUGE	22	7	31,8%
DRUŠTVA	437	251	57,4%
DRUGO		15	
SKUPAJ	1118	648	58%

Ker je bilo anketiranih zadrug zelo malo, smo jih pri obdelavi vključili v kategorijo drugo, kamor smo uvrstili vse ostale oblike, ki glede na odgovore niso sodile v nobeno od navedenih kategorij.

OBDELAVA PODATKOV

Podatke smo obdelali s pomočjo programov SPSS in Excel. Pri izračunu statistik, ki prikazujejo celotno sliko nevladnega sektorja, smo upoštevali uteži za posamezno pravno obliko, na podlagi dejstva, v kolikšnem odstotku so zastopane v celotni populaciji nevladnih organizacij brez podjetij za zaposlovanje invalidov ter brez

zadruge oz. vseh ostalih oblik, ki jih glede na odgovore ni bilo mogoče uvrstiti v zgornje kategorije. Pri obdelavi podatkov po posamezni pravni obliki smo namreč ugotovili, da podjetja za zaposlovanje invalidov zelo odstopajo od ostalih oblik, zato smo jih iz prikazovanja celotne slike nevladnih organizacij izključili in rezultate za podjetja za zaposlovanje invalidov predstavljamo ločeno v odnosu do drugih pravnih oblik oziroma tipov nevladnih organizacij.

Uteži predstavljamo v naslednji tabeli:

Tabela 1.8: Uteži, ki smo jih uporabili pri obdelavi podatkov

	število	uteži
društva	19069	0,939
ustanove	149	0,007
zavodi	449	0,022
cerkvene	645	0,032
skupaj	20312	1,000

2. SPLOŠNI PODATKI O NEVLADNIH ORGANIZACIJAH IN NJIHOVIH DEJAVNOSTIH

ZGODOVINA DELOVANJA NEVLADNIH ORGANIZACIJ

Organizacije, ki smo jih zajeli v raziskavo, večinoma niso naslednice kakšne organizacije, ki bi delovala v Sloveniji že pred drugo svetovno vojno. Le 19% verskih organizacij in 18% društev ter 3,4% podjetij za zaposlovanje invalidov navaja, da so naslednice organizacij, ki imajo daljšo zgodovino.

Kljub dejstvu, da »...ima slovenska družba dolgo in obsežno tradicijo interesnega združevanja in samoorganiziranja ljudi« (Kolarič, Črnak-Meglič, Vojnovič, 2002: 81), rezultati ankete kažejo, da je očitno večji delež nevladnih organizacij, ki trenutno delujejo v Sloveniji (pri tem izvzemamo podjetja za zaposlovanje invalidov), nastal po drugi svetovni vojni, saj le 17,03% nevladnih organizacij navaja, da so naslednice kakšne organizacije izpred 2. svetovne vojne².

Tabela 2.1: Zgodovina nevladnih organizacij

		Ali je organizacija naslednica kake organizacije izpred 2.svetovne vojne?				Skupaj
		1 Da	2 Ne	3 Drugo	9 Ni odg.	
tip organizacije	1 društva	17,5%	80,9%	,4%	1,2%	100,0%
	2 podjetja za zap.invalidov	3,4%	96,6%			100,0%
	3 verske org.	18,7%	78,7%	2,6%		100,0%
	4 zavodi		96,8%	2,2%	1,1%	100,0%
	5 ustanove		100,0%			100,0%
	9 drugo	4,5%	95,5%			100,0%
Skupaj NVO		17,0%	8,3%	0,5%	1,2%	100,0%

² Opozoriti je potrebno, da so povprečne ocene in odstotki, ki jih podajamo za nevladne organizacije v Sloveniji nasploh (skupaj NVO), preračunane na podlagi uteži (ponderjev), ki jih predstavlja posamezen tip organizacij v celotni populaciji nevladnih populacij. Pri tem smo izvzeli rezultate, ki smo jih dobili z anketo v podjetjih za zaposlovanje invalidov, ker v precejšnji meri odstopajo od rezultatov v vseh ostalih tipih organizacij ter podatke za skupino ostalo.

OBLIKA ORGANIZIRANOSTI NEVLADNIH ORGANIZACIJ

Večina anketiranih organizacij je organiziranih kot samostojna organizacija. Izstopajo verske organizacije, saj jih je le 43% navedlo, da so organizirane kot samostojna organizacija. Kot zveza organizacij deluje 19% anketiranih verskih organizacij in 17% društev. Kar 74% verskih organizacij in 46% društev je sestavnih delov zveze. Nekoliko šibkeje pa so organizacije vključene v mednarodno delovanje (31% verskih organizacij in 11% društev). Tako v celotnem polju nevladnih organizacij, če izvzamemo podjetja za zaposlovanje invalidov, kot samostojna organizacija deluje 79,66% organizacij, kot zveza organizacij 16,8%, kot sestavni del zveze 45,22% in kot sestavni del mednarodne organizacije 11,62% organizacij.

Tabela 2.2: Delež organizacij, ki so organizirane kot samostojne organizacije, zveza organizacij, sestavni del zveze, sestavni del mednarodne organizacije po tipih organizacij

		Oblika organiziranosti			
		samostojna organizacija	zveza organizacij	sestavni del zveze	sestavni del mednarodne organizacije
tip organizacije	društva	80,50%	17,10%	45,80%	11,20%
	podjetja za zaposlovanje invalidov	84,50%	1,70%	10,30%	1,70%
	verske organizacije	43,20%	19,40%	73,50%	31,00%
	zavodi	92,50%	3,20%	4,30%	4,30%
	ustanove	92,80%	7,20%	7,20%	2,90%
Skupaj NVO		79,66%	16,80%	45,22%	11,62%

Graf 2.1: Oblika organiziranosti nevladnih organizacij

GEOGRAFSKI OKVIR DELOVANJA NEVLADNIH ORGANIZACIJ

Kar 60% društev deluje predvsem na lokalnem nivoju (naselje, občina ali mestna občina), 21% na regijskem nivoju in 14% na nivoju države (to so predvsem tiste organizacije, ki delujejo kot zveza društev). Precej podobna je situacija pri verskih organizacijah: 60% jih deluje na lokalnem nivoju, 10% na regijskem, vendar le 5% na državnem.

Pri podjetjih za zaposlovanje invalidov so odgovori bolj enakomerno porazdeljeni: le na lokalnem nivoju jih deluje 38%, na regijskem 19% in na državnem 35%.

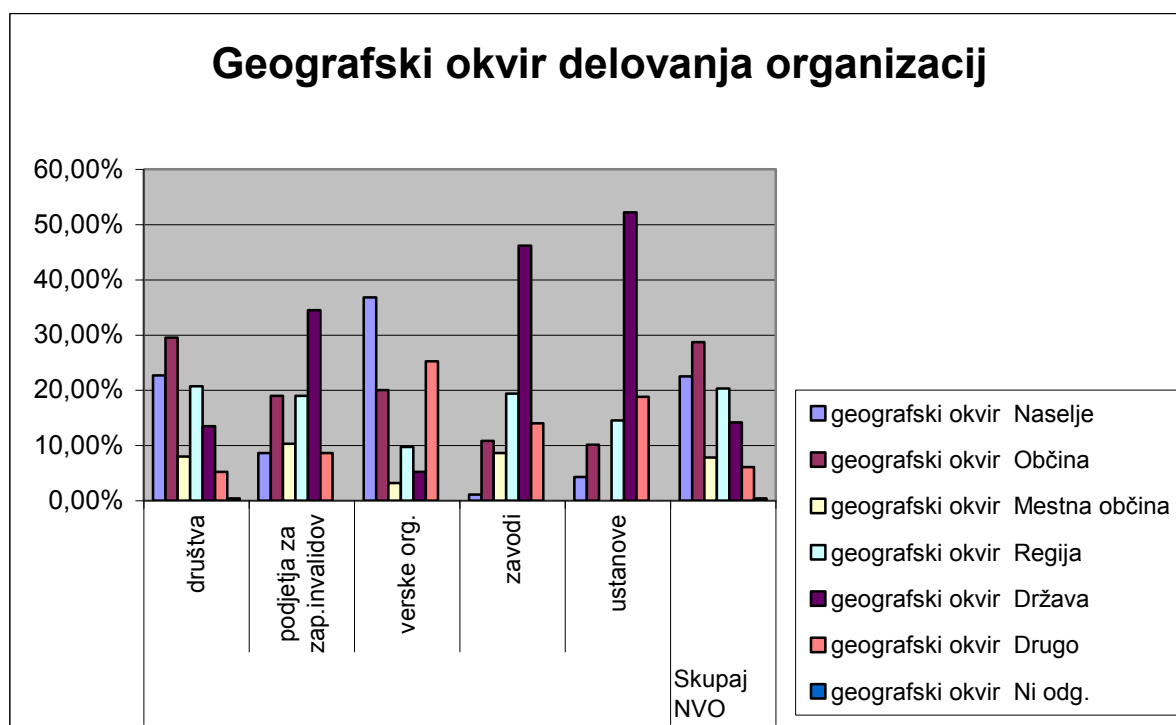
Na drugi strani zavodi in ustanove v večjem deležu pokrivajo državni nivo; izključno na lokalnem nivoju deluje le 20,5% zavodov in 14,4% ustanov.

Največji odstotek nevladnih organizacij v Sloveniji (pri tem so izvzeta podjetja za zaposlovanje invalidov) tako deluje na nivoju občine (36,5%), tj. občine in mestne občine, 22% jih deluje na nivoju naselja, 20,3% na nivoju regije, 14,2% pa na nivoju države.

Tabela 2.3: Geografski okvir delovanja nevladnih organizacij

		Geografski okvir delovanja organizacij							Skupaj
		1 Naselje	2 Občina	3 Mestna občina	4 Regija	5 Država	6 Drugo	9 Ni odg	
tip organizacije	1 društva	22,7%	29,5%	8,0%	20,7%	13,5%	5,2%	,4%	100%
	2 podjetja za zap.invalidov	8,6%	19,0%	10,3%	19,0%	34,5%	8,6%		100%
	3 verske org.	36,8%	20,0%	3,2%	9,7%	5,2%	25,2%		100%
	4 zavodi	1,1%	10,8%	8,6%	19,4%	46,2%	14,0%		100%
	5 ustanove	4,3%	10,1%		14,5%	52,2%	18,8%		100%
	9 drugo	13,6%	18,2%	9,1%	40,9%	13,6%	4,5%		100%
Skupaj NVO		22,5%	28,7%	7,8%	20,3%	14,2%	6,1%	,4%	100%

Graf 2.2: Geografski okvir delovanja organizacij

DOVOLJENJE ZA OPRAVLJANJE DEJAVNOSTI POSEBNEGA DRUŽBENEGA POMENA

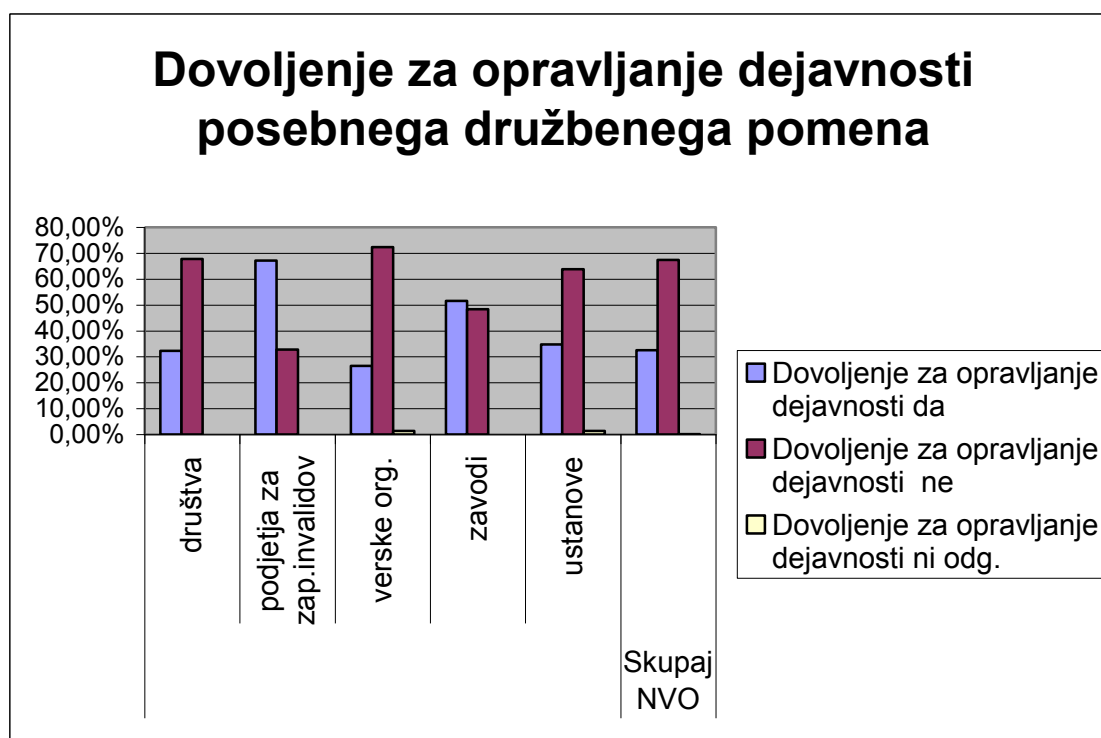
Z vidika možnosti za strokovno opravljanje dejavnosti posebnega družbenega pomena nas je zanimalo, kakšen je delež nevladnih organizacij, ki imajo licence, dovoljenja za delo, ki jih podeljujejo pristojni državni organi. Ugotovili smo, da ima ta dovoljenja 67% podjetij za zaposlovanje invalidov in 52% zavodov; ostali tipi organizacij pa le v manjši meri. Najmanjši delež dovoljenj imajo verske organizacije (27%).

Če podamo oceno za cel nevladni sektor, ugotovimo, da ima le slaba tretjina nevladnih organizacij (32,5%) dovoljenje za opravljanje dejavnosti posebnega družbenega pomena. To pomeni, da nevladni sektor še ni dovolj dobro opremljen, da bi nanj lahko prenesli breme opravljanja dejavnosti posebnega družbenega pomena.

Tabela 2.4: Dovoljenje za opravljanje dejavnosti posebnega družbenega pomena

		Dovoljenje za opravljanje dejavnosti			Total
		1 da	2 ne	9 ni odg.	
tip organizacije	1 društva	32,3%	67,7%		100%
	2 podjetja za zap.invalidov	67,2%	32,8%		100%
	3 verske org.	26,5%	72,3%	1,3%	100%
	4 zavodi	51,6%	48,4%		100%
	5 ustanove	34,8%	63,8%	1,4%	100%
	9 drugo	31,8%	68,2%		100%
Skupaj		32,5%	67,4%	0,1%	100%

Graf 2.3.: Dovoljenje za opravljanje dejavnosti posebnega družbenega pomena

DEJAVNOSTI, ZA KATERE SO NEVLADNE ORGANIZACIJE PRIMARNO REGISTRIRANE

Tabela 2.5: Primarna dejavnost

		primarna dejavnost																		Total
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s	
tip organizacije	1 društva	4,0%		2,0%	2,4%	18,1%	29,3%	1,6%	2,8%	,4%	8,4%	,8%	9,2%		2,8%	7,6%	,8%		9,6%	100%
	2 podjetja za zap.invalidov	3,4%								1,7%		48,3%	1,7%					1,7%	43,1%	100%
	3 verske org.			,6%	31,0%								1,3%			,6%		25,2%	41,3%	100%
	4 zavodi	30,0%	1,1%	10,0%	12,2%	27,8%	2,2%	1,1%		1,1%		1,1%		1,1%			1,1%	1,1%	10,0%	100%
	5 ustanove	14,5%	1,4%	2,9%	10,1%	17,4%	2,9%	1,4%		2,9%	1,4%	8,7%	1,4%	1,4%		1,4%	4,3%		27,5%	100%
	9 drugo	9,1%	4,5%	4,5%		9,1%	22,7%	4,5%			4,5%					9,1%			31,8%	100%
Skupaj NVO		4,52%	0,03%	2,14%	3,6%	17,73%	27,6%	1,54%	2,63%	0,42%	7,9%	0,84%	8,7%	0,03%	2,63%	7,2%	0,81%	0,83%	10,8%	100%

Legenda: a – izobraževanje, b – raziskovanje, c – zdravstveno varstvo, d – socialno varstvo, e – kultura in umetnost; f – šport in rekreacija, g. varstvo okolja; h – zaščita živali in rastlin; i – stanovanjsko področje, j – turistični razvoj, k – zaposlovanje in usposabljanje, l. požarno- varstvena dejavnost, m – pravo in zagovorništvo, n – poslovno, poklicno in drugo združevanje, o. interesno združevanje družbenih skupin; p. mednarodno povezovanje in sodelovanje, r – verska dejavnost, s – drugo.

Iz tabele je razvidno, da so predvsem društva in ustanove primarno registrirana za delovanje na zelo raznolikih področjih dejavnosti.

Odstotki društev, ki delujejo na različnih področjih, se v grobem prekrivajo z odstotki društev po posameznih področjih, ki smo jih vključili vzorec. Če vzamemo podatke iz celotne populacije društev, lahko ugotovimo, da največji odstotek društev deluje na področju športa in rekreacije (okrog 36%), sledi kultura in umetnost (14%), poslovno, poklicno in drugo združevanje (9%) požarno-varstvena dejavnost (8%)³. Iz podatkov o tem, za katere dejavnosti so društva primarno registrirana, pa razberemo, da jih je največji odstotek registriranih za področje športa in rekreacije (29,3%); 18,1% za področje kulture in umetnosti; 9,2% za področje požarno-varstvene dejavnosti; za ostala področja so društva primarno registrirana v manjšem odstotku. Kar 4% društev je kot primarno dejavnost navedlo izobraževanje in skoraj 1% mednarodno povezovanje in sodelovanje, čeprav te kategorije v seznamu društev na MNZ ne obstajajo in se očitno registrirajo oz. uvrstijo v druge kategorije. Med anketiranimi društvi ni bilo nobenega društva, ki bi bilo primarno registrirano za področja raziskovanja, prava in zagovorništva ter verske dejavnosti. Ti rezultati glede na vrstni red posameznih področij v večji meri ne odstopajo od ugotovitev raziskave iz leta 1997 (Kolarič, Črnak-Meglič, Vojnovič, 2002: 126-127), so se pa precej spremenili odstotki zastopanosti posameznega področja.

Največji delež ustanov (17,4%) je primarno registriranih za dejavnost kulture in umetnosti, 14% na področju izobraževanja ter 10% na področju socialnega varstva. Skoraj 28% ustanov je pri tem vprašanju izbralo opcijo 'drugo'. Med anketiranimi ustanovami ni bilo nobene, ki bi bila registrirana za področje zaščite živali in rastlin; poslovnega, poklicnega in drugega združevanja ter verske dejavnosti.

Med zavodi je največji delež primarno registriranih za opravljanje dejavnosti na področju izobraževanja (30%), kulture in umetnosti (28%), socialnega varstva (12%) in zdravstvenega varstva (10%). V analiziranem vzorcu pa ni bilo zavodov, ki bi primarno delovali na področju zaščite živali in rastlin, turističnega razvoja, požarno-varstvene dejavnosti, poslovnega, poklicnega in drugega združevanja in interesnega združevanja družbenih skupin.

³ Po podatkih iz raziskave iz leta 1996 (Kolarič, Črnak-Meglič, Vojnovič, 2002: 126-127) je v strukturi društev prevladovala skupina šport (28,6%), kultura (11,6%), gasilska društva (12,3%), okolje in zaščita živali (6,2%), poklicna društva (5,7%).

Verske organizacije so v največjem delu izbrale odgovor drugo (41%), kar 31% jih navaja, da so prvenstveno registrirane za področje socialnega varstva in 25% za področje verske dejavnosti.

Podjetja za zaposlovanje invalidov v največji meri navajajo, da so primarno registrirana za zaposlovanje in usposabljanje (48%), kar 43% pa jih je izbralo opcijo 'drugo'.

Največji odstotek nevladnih organizacij v Sloveniji je glede na odgovore anketiranih organizacij primarno registriran za dejavnosti športa in rekreacije (27,6%), kulture in umetnosti (17,7%); požarno-varstvene dejavnosti (8,7%), turističnega razvoja (7,9%) in interesnega združevanja družbenih skupin (7,2%). Zelo majhen odstotek pa imamo takih nevladnih organizacij, ki so primarno registrirane za delovanje na področju raziskovanja, prava in zagovorništva (po 0,03%), na stanovanjskem področju (0,42%), mednarodnega povezovanja (0,81%), verske dejavnosti (0,83%), ter zaposlovanja in usposabljanja (0,84%).

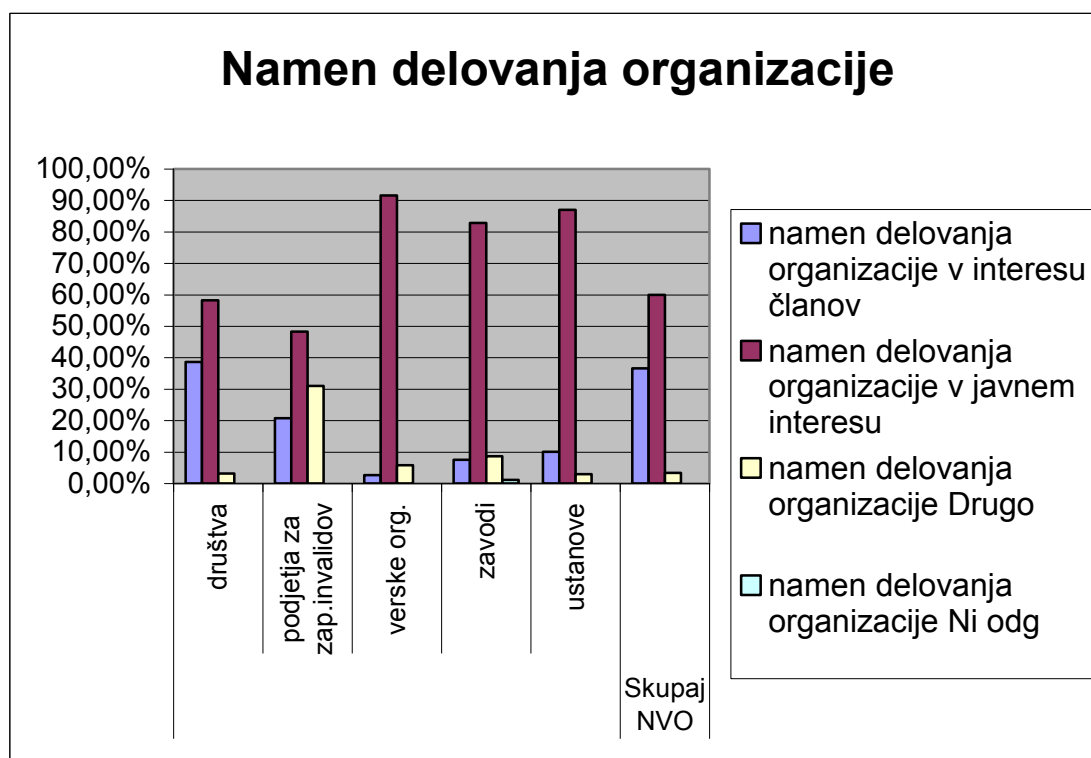
NAMEN DELOVANJA ORGANIZACIJ

Zelo velik odstotek verskih organizacij (92%), ustanov (87%) in zavodov (83%) deluje v javnem interesu in je namenjen širši javnosti. Društev, ki delujejo v javnem interesu je 58%, podjetij za zaposlovanje invalidov pa 48%. Če vemo, da društva predstavljajo kar 93% populacije nevladnih organizacij v Sloveniji, se delež tistih nevladnih organizacij, ki delujejo v javnem interesu, od leta 1997 (Kolarič, Črnak-Meglič, Vojnovič, 2002: 116) ni bistveno spremenil. Še vedno lahko rečemo, da okrog 40% (natančneje 36,6%) nevladnih organizacij deluje le v interesu članov.

Tabela 2.6: Namen delovanja organizacije

		namen delovanja organizacije				Skupaj
		1 v interesu članov	2 v javnem interesu	3 Drugo	9 Ni odg	
tip organizacije	1 društva	38,6%	58,2%	3,2%		100,0%
	2 podjetja za zap.invalidov	20,7%	48,3%	31,0%		100,0%
	3 verske org.	2,6%	91,6%	5,8%		100,0%
	4 zavodi	7,5%	82,8%	8,6%	1,1%	100,0%
	5 ustanove	10,1%	87,0%	2,9%		100,0%
	9 drugo	50,0%	50,0%			100,0%
Skupaj NVO		36,5%	60,01%	3,40%	0,02%	100,0%

Graf 2.4: Namen delovanja organizacije

CILJNE SKUPINE UPORABNIKOV, KI JIM JE NAMENJENO DELOVANJE ORGANIZACIJE

Večji odstotek društev (56%) navaja, da je delovanje njihove organizacije namenjeno vsem, ki jih to zanima, sledi odgovor 'drugo' (22%), 12% društev pa je prvotno usmerjenih na ciljno skupino otrok in mladostnikov.

Podobno situacijo opazimo pri zavodih: 37% jih je namenjeno vsem, 29% otrokom in mladostnikom in 20% jih je izbralo opcijo drugo.

28% ustanov je namenjenih vsem, ki jih dejavnost zanima, 22% otrokom in mladostnikom, 36% jih je izbralo opcijo drugo.

Podjetja za zaposlovanje invalidov so večinoma izbrala opcijo drugo (44%), 21% jih je navedlo, da so namenjena telesno in duševno prizadetim osebam in 18%, da so namenjena vsem, ki jih zanima dejavnost organizacije.

Tretjina verskih organizacij (34%) opredeljuje kot ciljno skupino ljudi v materialni stiski, naslednja tretjina (32%) je izbrala možnost drugo, 17% pa jih kot ciljno skupino navaja stare, ostarele in onemogle.

Med anketiranimi organizacijami ni nobene, ki bi kot osnovno ciljno skupino omenjala brezdomce (zato v Tabeli 2.7 ni prikazano polje 'j'); zelo majhen je tudi delež organizacij, ki bi kot osnovno ciljno skupino navedle zasvojene, brezposelne (po 0,1%), osebe s težavami v duševnem zdravju in etnične skupine (po 0,4%) ter ženske (0,8%). To pa so ravno skupine, ki jih označujemo kot najbolj marginalizirane v družbi. Že od leta 2000 (NPSV, 2000) se govori, da je potrebno nameniti tem skupinam posebno pozornost in pritegniti v obravnavanje njihovih problemov nevladni sektor, vendar se to očitno še ni zgodilo.

Tabela 2.7: Ciljne skupine uporabnikov

		ciljna skupina uporabnikov												Skupaj
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	
tip organizacije	1 društva	11,6%	2,8%	1,6%	2,8%	,4%		1,2%	,8%	,4%		56,4%	22,0%	100,0%
	2 podjetja za zap.invalidov	1,8%	1,8%	21,1%	8,8%	3,5%	1,8%					17,5%	43,9%	100,0%
	3 verske org.	2,0%	16,6%					33,8%		,7%		15,2%	31,8%	100,0%
	4 zavodi	28,9%	3,3%	1,1%	4,4%		2,2%				3,3%	36,7%	20,0%	100,0%
	5 ustanove	21,7%		2,9%	1,4%	1,4%	2,9%	4,3%			1,4%	27,5%	36,2%	100,0%
	9 drugo			4,5%	4,5%	4,5%						77,3%	9,1%	100,0%
Skupaj NVO		11,7%	3,2%	1,5%	2,7%	,4%	,1%	2,2%	,8%	,4%	,1%	54,5%	22,4%	100,0%

Legenda: a – otroci in mladostniki, b – stari, ostareli, onemogli, c – telesno in duševno prizadete osebe, d – zboleli za določeno boleznijo, e – osebe s težavami v duševnem zdravju, f – brezposelni, g – ljudje v materialni stiski, h – ženske, i – etnične skupine, j – brezdomci, k – zasvojeni l – vsi, ki jih dejavnost organizacije zanima, m - drugo

SKLEP

Ugotavljamo, da manj kot petina anketiranih organizacij (17%) iz nevladnega sektorja deluje kot naslednica kakšne izmed organizacij izpred 2. svetovne vojne.

Skoraj 80% nevladnih organizacij deluje kot samostojna organizacija. Vendar jih 45% obenem navaja, da so sestavni del zveze, le 11,6% pa jih je sestavni del mednarodne organizacije. 17% anketiranih organizacij deluje kot zveza organizacij.

Kar zadeva geografski okvir delovanja največji odstotek nevladnih organizacij deluje na nivoju občine, t.j. občine in mestne občine (36,5%), 22% jih deluje na nivoju naselja, 20,3% na nivoju regije, 14,2% pa na nivoju države.

Le slaba tretjina (32,5%) nevladnih organizacij ima dovoljenje za opravljanje dejavnosti posebnega družbenega pomena.

Pri dejavnostih, za katere so nevladne organizacije primarno registrirane, med anketiranimi organizacijami izstopa dejavnost športa in rekreacije (27,6%)⁴, sledi kultura in umetnost (17,7%), požarno-varstvena dejavnost (8,7%), turistični razvoj (7,9%). Zelo malo (manj kot 1%) pa je nevladnih organizacij, ki so primarno

⁴ Pri tem je odstotek društev, ki so registrirana za dejavnost športa in rekreacije med vsemi društvi, ki tudi sicer predstavljajo največji delež organizacij znotraj nevladnega sektorja, še večji, kar 36%.

registrirane za delovanje na področju raziskovanja, prava in zagovorništva, na stanovanjskem področju, na področju mednarodnega povezovanja, verske dejavnosti, zaposlovanja in usposabljanja.

Glede namena delovanja organizacij jih 36,6% deluje le v interesu članov.

Več kot polovica anketiranih nevladnih organizacij (54,5%) navaja, da so njihova ciljna skupina vsi ljudje, ki jih zanima dejavnost organizacije, sledi skupina drugo (22%), kjer so združene kombinacije različnih ciljnih skupin; otroci in mladostniki (11,7%), stari, ostareli (3,2%), zboleli za določeno boleznijo (2,7%), ljudje v materialni stiski (2,2%). Zelo majhen delež organizacij pa kot ciljne skupine označuje tiste, ki so najbolj ranljive: zasvojeni, brezposelni, osebe s težavami v duševnem zdravju, etnične skupine, ženske.

3. ZAPOSLENI, PROSTOVOLJCI IN UPORABNIKI V NEVLADNIH ORGANIZACIJAH

ZAPOSLENI

Eden najpomembnejših kazalcev razvitosti nevladnega sektorja je zaposlenost ljudi v sektorju ter njegovo povečevanje. Podatke o številu in strukturi zaposlenih v nevladnih organizacijah smo pridobili iz statističnih podatkov, dopolnili pa smo jih s podatki pridobljenimi z anketo.

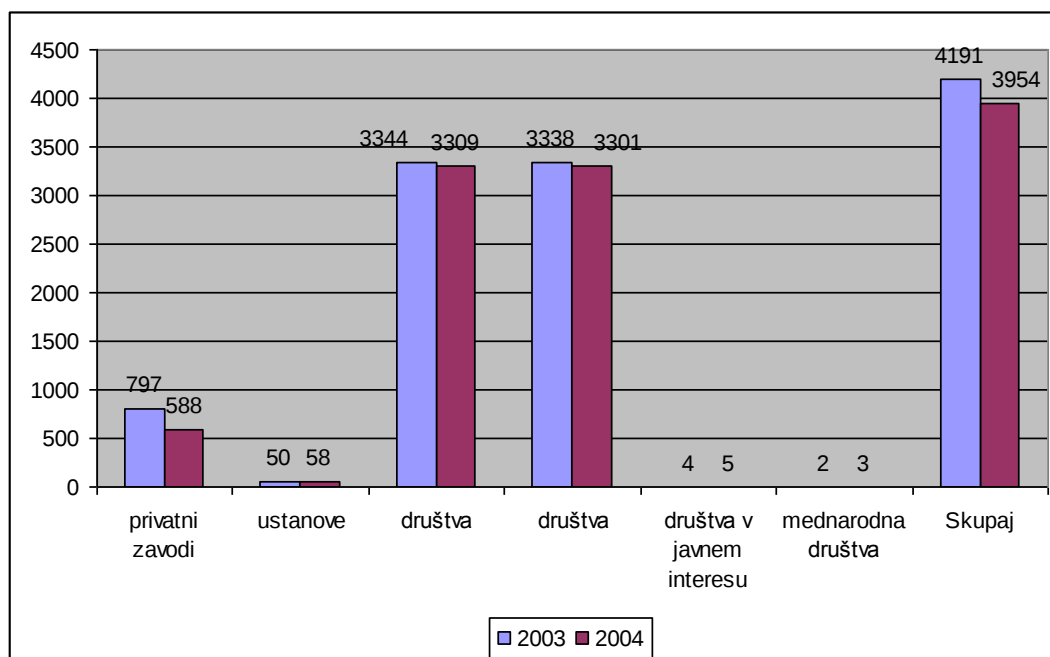
ŠTEVILO IN STRUKTURA ZAPOSLENIH V NEVLADNIH ORGANIZACIJAH PO PODATKIH STATISTIKE

Število delovno aktivnih⁵ oz. zaposlenih v nevladnih organizacijah je mogoče pridobiti iz statističnih podatkov na podlagi SKD klasifikacije dejavnosti in na podlagi števila zaposlenih v pravnoorganizacijskih oblikah, ki jih umeščamo med nevladne organizacije (društva, društva v javnem interesu, mednarodna društva, ustanove, privatni zavodi). V teh podatkih manjkajo le podatki o zaposlenih v verskih organizacijah.

Statistični podatki kažejo, da je bilo v društvih, ustanovah in zavodih v letu 2003 zaposlenih 4191, v letu 2004 pa 237 oseb manj oziroma skupaj 3954 oseb. Največ zaposlenih je bilo v društvih (v letu 2004 3309 oseb). Društva, ustanove in zavodi predstavljajo 96,8% vseh nevladnih organizacij v Sloveniji. Če podatke o številu zaposlenih v teh treh tipih nevladnih organizacij posplošimo na vse nevladne organizacije potem vidimo, da je bilo v letu 2004 v nevladnih organizacijah v Sloveniji zaposlenih 0,53% delovno aktivnega prebivalstva.

⁵ Kot **delovno aktivno prebivalstvo** so po SRDAP štete vse osebe, ki so pokojninsko in invalidsko zavarovane oziroma so v delovnem razmerju na območju Republike Slovenije. Delovno razmerje je lahko sklenjeno za določen ali nedoločen čas, za polni ali skrajšani delovni čas. Delovno aktivno prebivalstvo je seštevek zaposlenih oseb v družbah, podjetjih in organizacijah, zaposlenih oseb pri samozaposlenih osebah, samostojnih podjetnikov posameznikov in oseb, ki opravljajo poklicno dejavnost

Graf 3.1: Število zaposlenih v nevladnih organizacijah po pravnoorganizacijskih oblikah

Vir: Statistični zavod Republike Slovenije, 2004

Glede na področja oz. skupine po SKD klasifikaciji dejavnosti, je bilo največ zaposlenih v nevladnih organizacijah, ki delujejo na področju športa, kar je razumljivo saj je prav področje športa tisto, na katerem deluje največ nevladnih organizacij (36,1%). Večje število zaposlenih je tudi v skupini drugih članskih organizacij, kjer deluje največje število nevladnih organizacij, predvsem društev (42,5%).

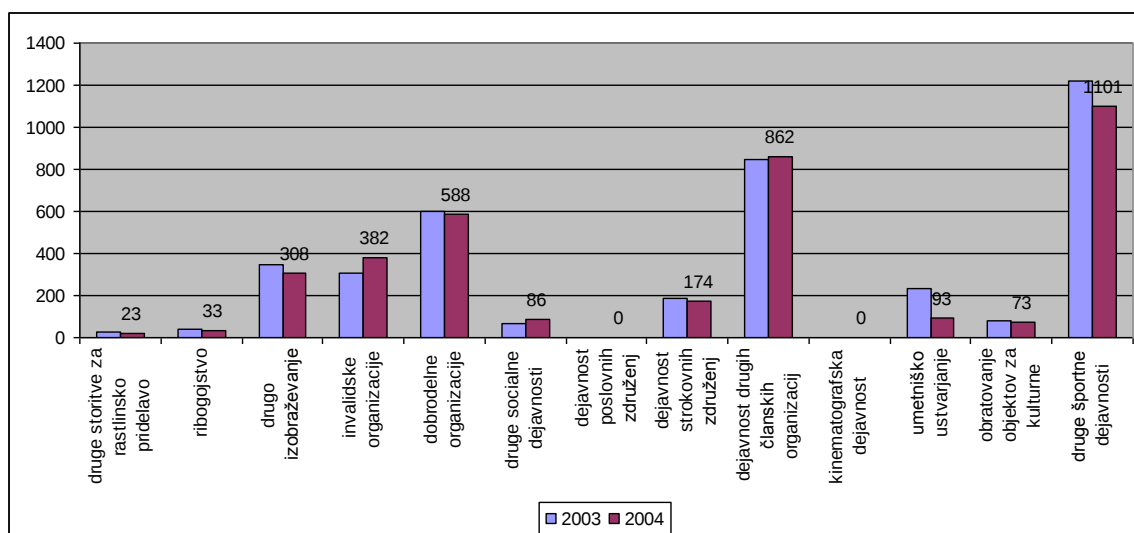
Zanimivo je, da delež zaposlenih v nevladnih organizacijah, ki delujejo na področju socialnega varstva (v invalidskih in dobrodelnih organizacijah in organizacijah, ki delujejo v drugih socialnih dejavnostih) predstavlja kar 26,7% vseh zaposlenih v sektorju, čeprav je delež teh organizacij v strukturi nevladnega sektorja v Sloveniji v letu 2004 predstavlja zgolj 3,7%. Iz teh podatkov lahko sklepamo, da imajo prav te organizacije najbolj profesionalizirano strukturo med vsem nevladnimi organizacijami. To je odraz nadaljevanja posebnega položaja dobrodelnih in invalidskih nevladnih organizacij, ki so ga imele že v polpretekli zgodovini. Država jih je vseskozi finančno zelo podpirala (zlasti preko loterijskega sklada, danes FIHO). Ob razviti prostovoljni

strukturi so v njih nastajala tudi razmeroma močna profesionalna jedra, ki se v današnjem času še krepijo.

Tabela 3.1: Število zaposlenih v nevladnih organizacijah po SKD klasifikaciji dejavnosti

SKD	Ime	2003	2004
01.500	druge storitve za rastlinsko pridelavo	24	23
05.020	Ribogojstvo	43	33
80.422	drugo izobraževanje	350	308
85.322	Invalidske organizacije	305	382
85.323	Dobrodelne organizacije	600	588
85.329	druge socialne dejavnosti	65	86
91.110	Dejavnost poslovnih združenj	0	0
91.120	Dejavnost strokovnih združenj	188	174
91.330	Dejavnost drugih članskih organizacij	846	862
92.130	Kinematografska dejavnost	0	0
92.310	Umetniško ustvarjanje	235	93
92.320	Obratovanje objektov za kulturne prireditve	81	73
92.623	druge športne dejavnosti	1223	1101
Skupaj		4191	3954

Graf 3.2: Število zaposlenih v nevladnih organizacijah po SKD klasifikaciji dejavnosti

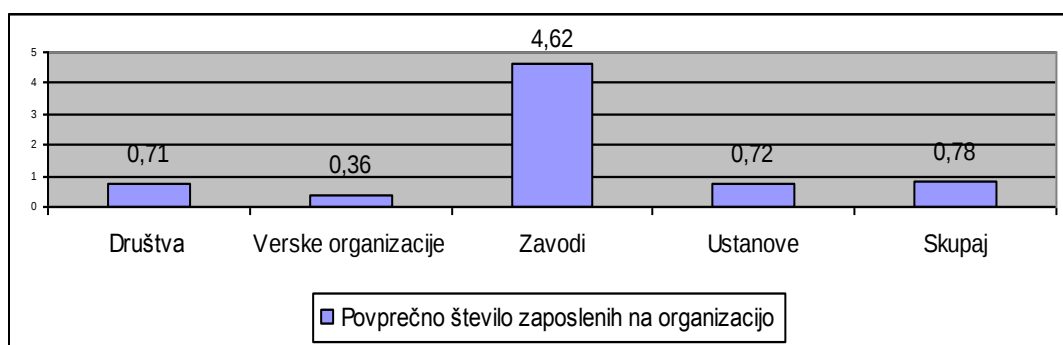

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2004

STRUKTURA ZAPOSLENIH NA PODLAGI ANKETNIH PODATKOV

Število in strukturo zaposlenih smo spremljali tudi z anketnim vprašalnikom. Podatki kažejo, da je bilo v anketiranih nevladnih organizacijah v letu 2004 zaposlenih 565 delavcev, v povprečju 0,77 delavca na organizacijo. Največje število zaposlenih je bilo v zavodih (4,62 na organizacijo), najmanjše pa v verskih organizacijah (0,36 na organizacijo).

Graf 3.3: Povprečno število zaposlenih na organizacijo po tipih nevladnih organizacij

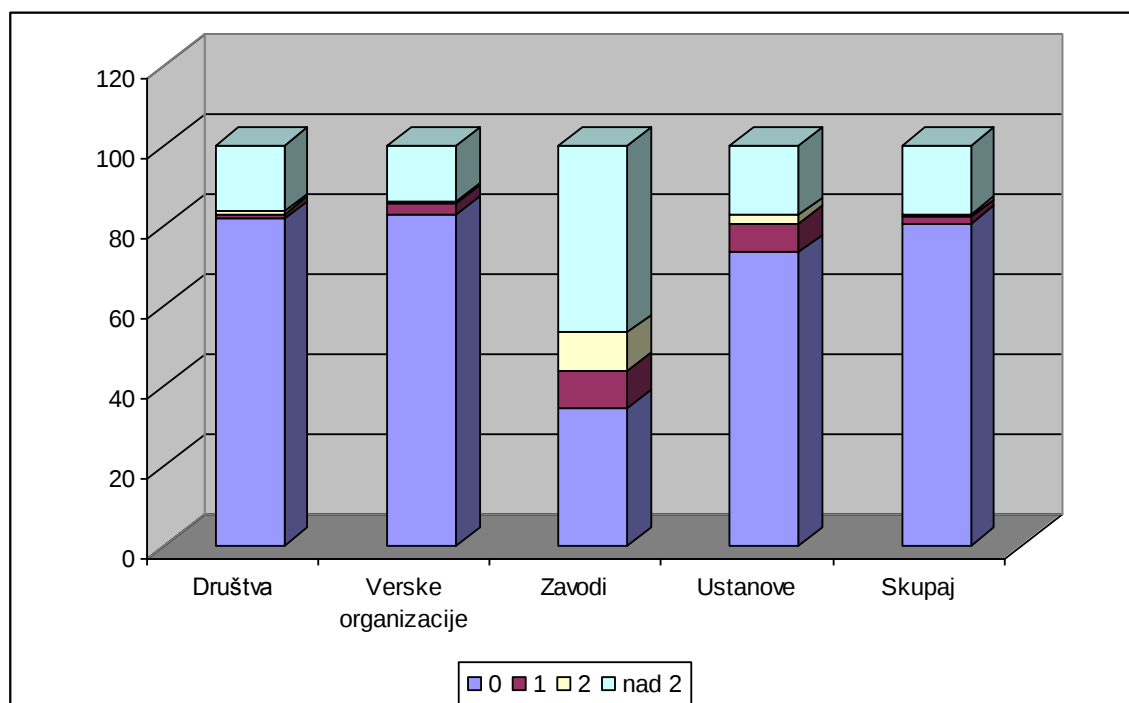

V letu 2004 več kot 80% nevladnih organizacij (80,6%) ni imelo zaposlenih, več kot dva zaposlena v organizaciji pa je imelo 17,1% organizacij. Najmanjši delež zaposlenih, so imele verske organizacije, največji delež zaposlenih med nevladnimi organizacijami pa so imele zavodi.

Tabela 3.2: Delež nevladnih organizacij po številu zaposlenih in po tipih organizacij

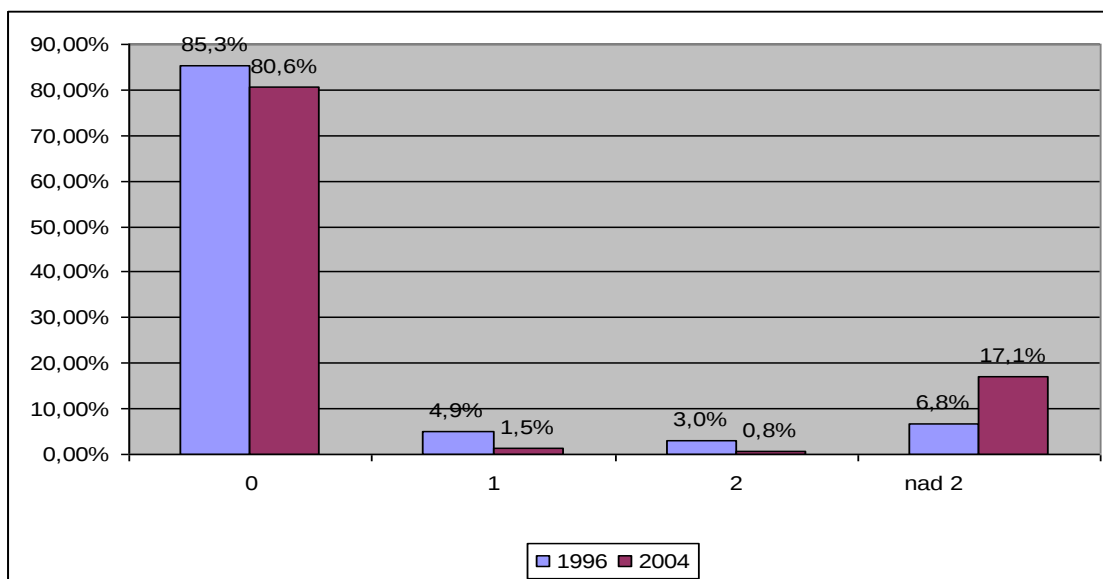
Število zaposlenih	Društva	Verske organizacije	Zavodi	Ustanove	Skupaj
0	81,7	82,9	34,5	73,2	80,6
1	1,2	2,6	9,15	7,2	1,5
2	0,6	0,6	9,7	2,2	0,8
nad 2	16,5	13,9	46,7	17,4	17,1

Graf 3.4: Delež nevladnih organizacij po številu zaposlenih in po tipih organizacij

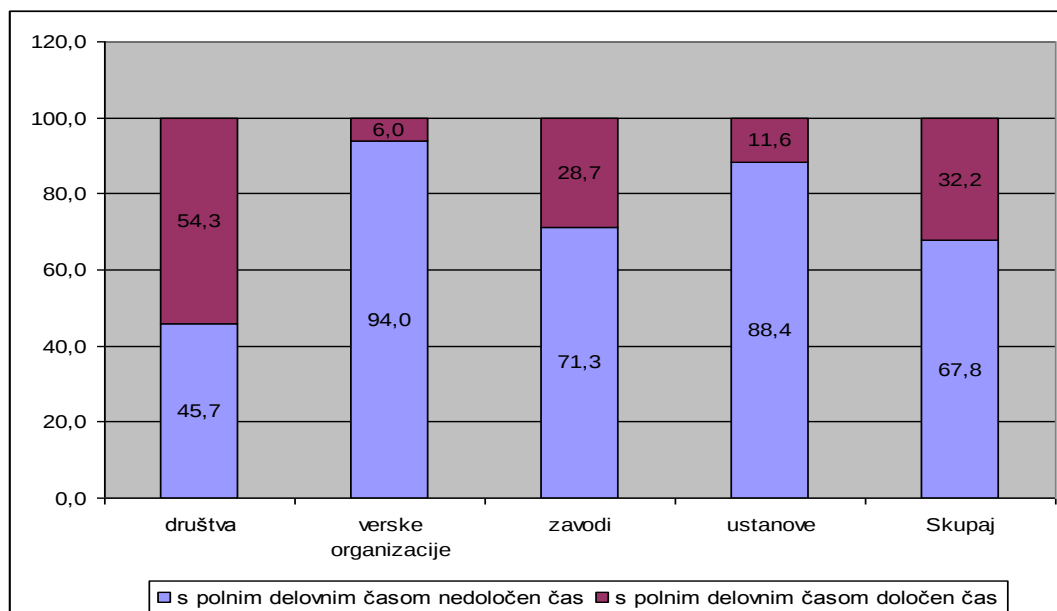
V primerjavi s letom 1996 se je povečalo število nevladnih organizacij, ki nimajo zaposlenih kot tudi število organizacij, ki imajo več kot dva zaposlena.

Graf 3.5: Delež nevladnih organizacij po številu zaposlenih v letu 1996 in 2004

Dve tretjini zaposlenih so delo opravljali za nedoločen čas (67,8%), ena tretjina pa za določen čas (32,2%). Največje število delavcev, ki so delo opravljali za nedoločen čas so zaposlovale verske organizacije (94%), najmanjši delež (45%) pa zavodi.

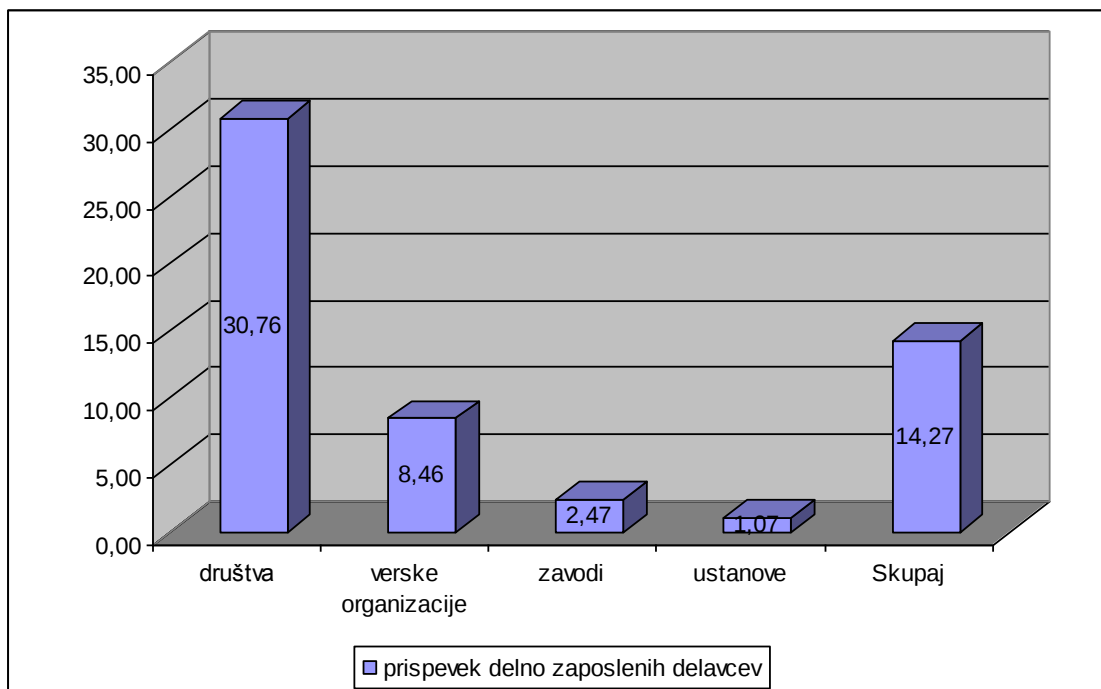
Graf 3.6: Razmerje med delom zaposlenih za nedoločen in določen čas

Poleg zaposlenih za polni delovni čas pa so v nevladnih organizacijah zaposleni tudi delavci, ki so svoje delo opravljali krajši delovni čas od polnega (delno zaposleni delavci). Če njihove ure preračunamo v ure redno zaposlenih delavcev potem so

opravili 15% dela, ki so ga opravili zaposleni za polni delovni čas. Največji je bil obseg njihovega dela v društvih (30,8%), najmanjši pa v ustanovah (1,1%).

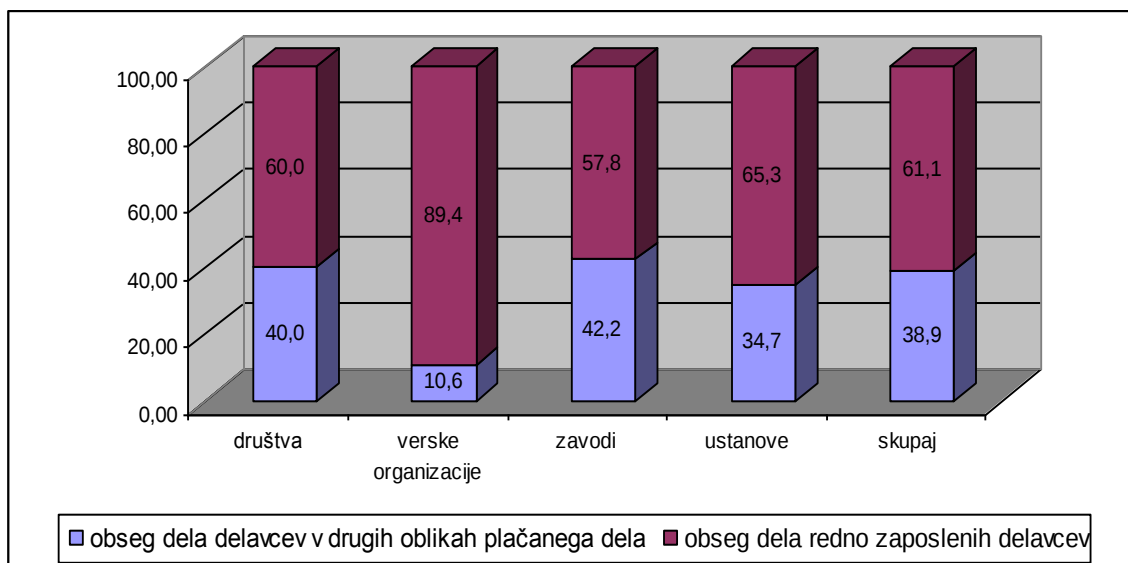
Graf 3.7: Prispevek delno zaposlenih delavcev v deležu od obsega dela zaposlenih za polni delovni čas

ŠTEVILO IN STRUKTURA DELAVCEV V NEVLADNIH ORGANIZACIJAH GLEDE NA DRUGE OBLIKE PLAČANEGA DELA

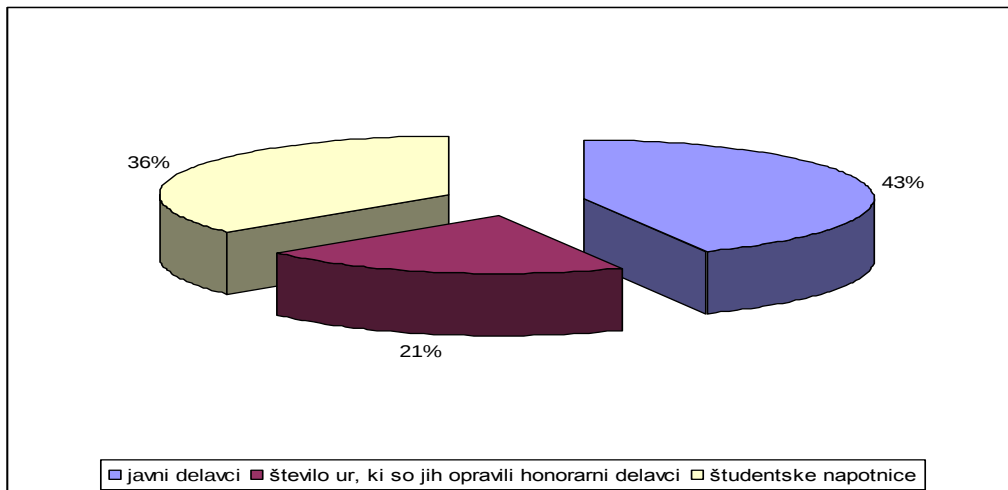
Nevladne organizacije poleg redno zaposlenih delavcev v svojo dejavnost vključujejo tudi delavce, ki delajo v drugih oblikah plačanega dela (javna dela, honorarno delo, študentsko delo). V povprečju te oblike dela pomenijo 38,9% plačanega dela v nevladnih organizacijah. Največji je delež drugih oblik plačanega dela pri zavodih (42,2%) najmanjši pa pri verskih organizacijah (10,6%).

Graf 3.8: Razmerje med obsegom dela redno zaposlenih delavcev in delom delavcev v drugih oblikah plačanega dela

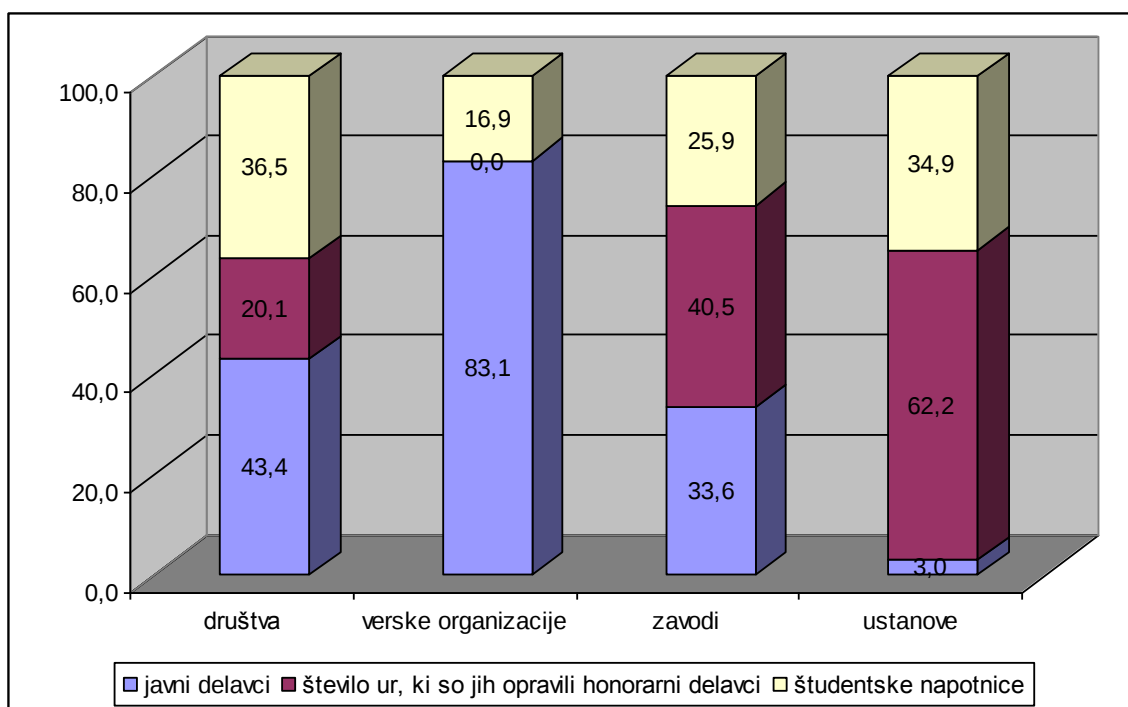
Nevladne organizacije se najpogosteje poslužujejo javnih delavcev. Le-ti v povprečju opravijo 43% drugih oblik plačanega dela; nekoliko več kot tretjino (36%) predstavljata delo preko študentskih napotnic. Najmanjši delež drugih oblik plačanega dela predstavlja honorarno delo preko pogodb (21%).

Graf 3.9: Delež dela, ki ga opravijo delavci v drugih oblikah plačanega dela

V društvih največji delež drugih oblik plačanega dela predstavlja delo javnih delavcev (43,4%) in delavcev, ki svoje delo opravljajo preko študentskih napotnic (36,5%). V verskih organizacijahkar 83,1% tega dela opravijo javni delavci. V zavodih najpomembnejšo obliko drugih oblik plačanega dela predstavlja delo honorarnih delavcev (40,5%) ter tretjino delo javnih delavcev (33,6%). V ustanovah pa honorarni delavci opravijo več kot 60% (62,2) drugih oblik plačenega dela, delavci preko študentskih napotnic pa 34,9%.

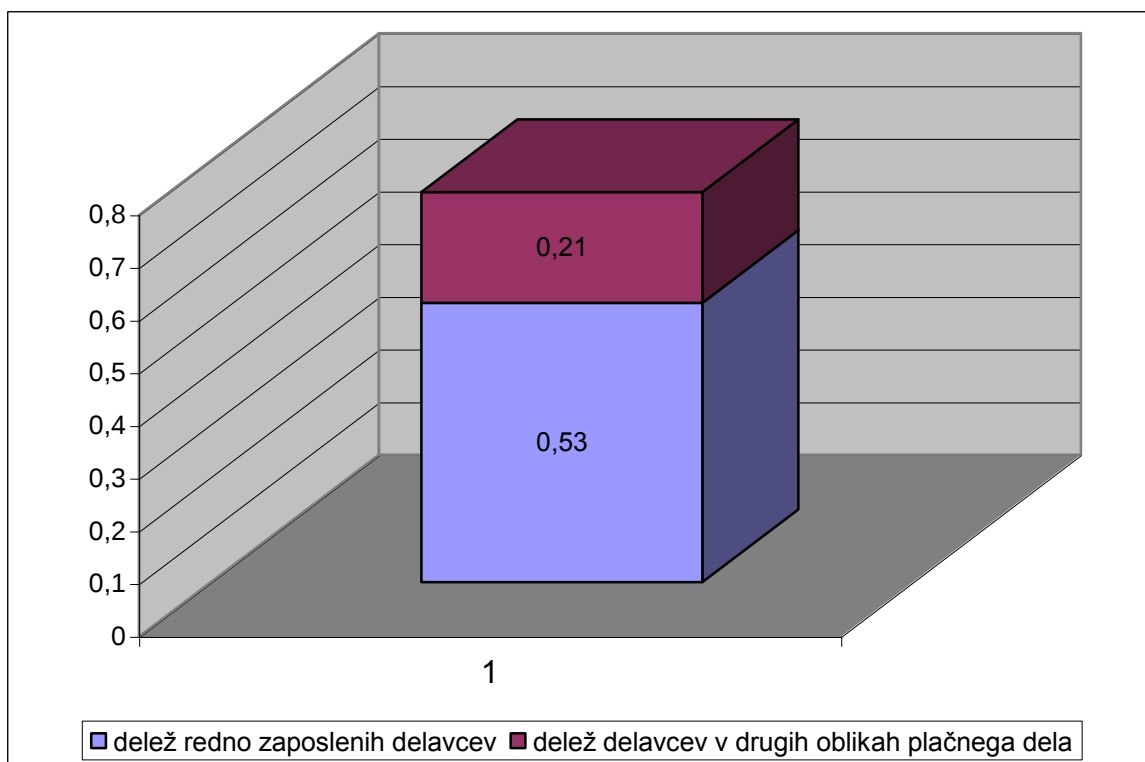
Graf 3.10: Struktura drugih oblik plačanih oblik dela po tipih organizacij

V povprečju druge oblike plačanega dela predstavljajo 38,9% dela, ki ga opravijo redno zaposleni delavci. Če ta podatek posplošimo na vse nevladne organizacije to pomeni, da je bil obseg drugih oblik plačanega dela v nevladnih organizacijah enak obsegu dela 1.589 polno zaposlenih delavcev.

Če upoštevamo zgolj delež, ki ga med vsemi zaposlenimi predstavljajo redno zaposleni, potem lahko ugotovimo, da se njihov delež v osmih letih ni spremenil. Tako v letu 1996 kot v letu 2004 so redno zaposleni delavci predstavljali 0,53% delovno aktivnega prebivalstva v Sloveniji. Če pa k vsoti zaposlenih v nevladnem sektorju prištejemo tudi obseg dela delavcev v drugih oblikah plačanega dela (javna dela, honorarno delo, delo preko študentskih napotnic) je delež zaposlenih v nevladnem sektorju v letu 2004, kot osem let pred tem, znašal 0,74% od vseh zaposlenih v Sloveniji.

Graf 3.11: Zaposleni delavci in delavci, ki delajo v drugih oblikah plačanega dela v deležu celotnega delovno aktivnega prebivalstva

Podatki mednarodne raziskave L.M. Salamona in H.K. Anheierja s sodelavci (1998), kažejo, da je v letu 1995 povprečno število zaposlenih v nevladnem sektorju znašalo 4,9% od vseh zaposlenih. Razlike med državami so bile zelo velike od 0,3% od vseh zaposlenih v Romuniji do 12,4% na Nizozemskem. Žal novejši podatki ne obstajajo. A primerjava Slovenije s številom zaposlenih v nevladnem sektorju v drugih državah kaže, da se Slovenija tudi v letu 2004 v deležu zaposlenih v tem sektorju še vedno uvršča med države z najnižjim deležem.

3.3: Zaposleni v nevladnem sektorju kot delež vseh zaposlenih v državi leta 1995

Država	Delež zaposlenih v NVS v letu 1995
Nizozemska	12,4
Irska	11,5
Belgija	10,5
Izrael	9,2
ZDA	7,8

Velika Britanija	6,2
Francija	4,9
Nemčija	4,5
Španija	4,5
Avstrija	4,5
Finska	3,0
Švedska*	2,5
Češka	2,8
Madžarska	1,3
Slovaška	0,9
Romunija	0,3
Povprečno	4,9

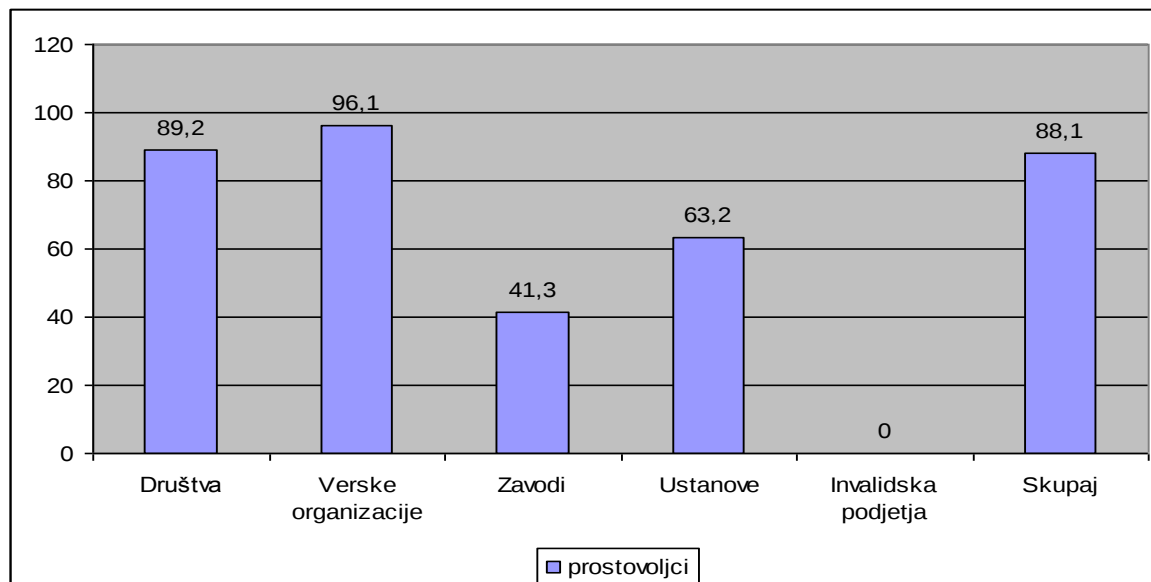
Vir: L.M.Salamon. H.K.Anheier, 1998

PROSTOVOLJCI

Delo, ki ga v nevladnih organizacijah opravijo prostovoljci pomembno dopolnjujejo delo redno zaposlenih delavcev.

V svoje delo prostovoljce vključuje kar 88% nevladnih organizacij. Največji je ta delež med cerkvenimi organizacijami (96,1%) in v društvih (89,2%). V svoje delo pa prostovoljce vključuje le 41,3% zavodov.

Graf 3.12: Delež nevladnih organizacij, ki v svoje delo vključujejo prostovoljce

V povprečju v posamezni anketirani organizaciji prostovoljci mesečno opravijo 149 ur, kar preračunano v ure, ki jih v mesecu dni opravi polno zaposlen delavec pomeni 84% njegovega dela.

Tabela 3.4: Povprečno število ur na mesec na organizacijo, ki jih opravijo prostovoljci v nevladnih organizacijah po tipih organizacij

	Društva	Verske organizacije	Zavodi	Ustanove	Skupaj
Povprečno število ur prostovoljcev /organizacijo	122,2	89,4	142,9	48	149

Anketa kaže, da je število ur, ki jih opravijo prostovoljci največje v zavodih (142,9 ure na organizacijo), v društvih (122,2 ure na organizacijo), najmanjši pa v ustanovah (48 ur na organizacijo).

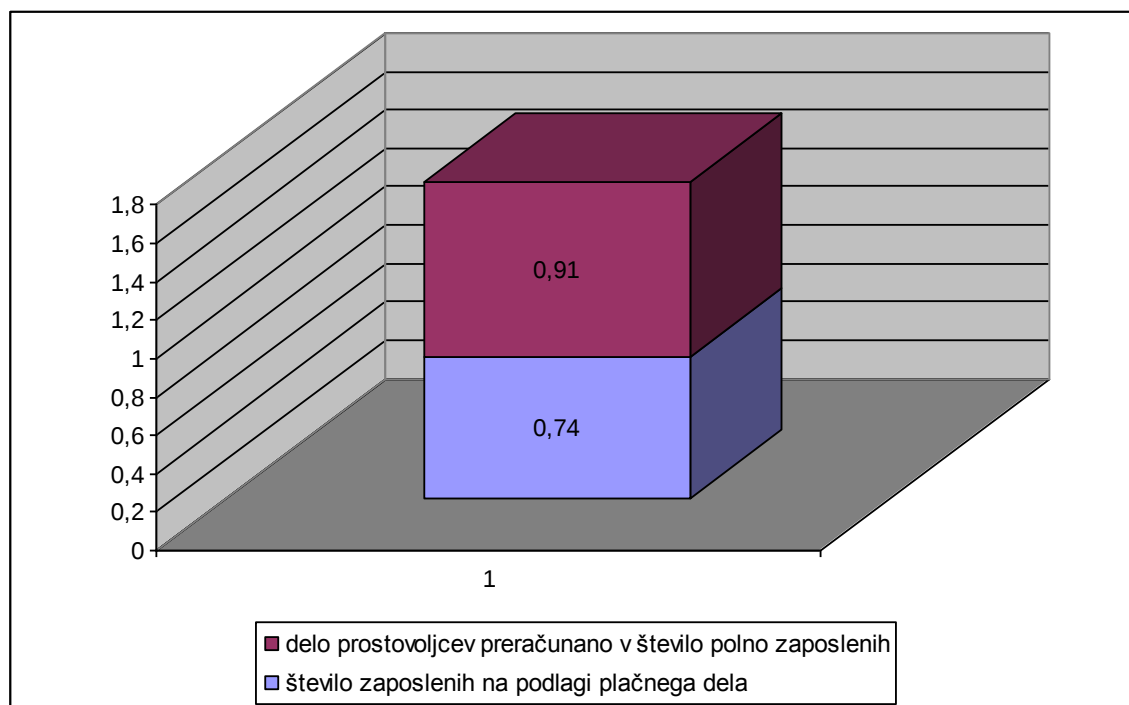
Skupen obseg ur, ki ga v anketiranih nevladnih organizacijah opravijo prostovoljci znaša 64,693 ur⁶. Podatke iz ankete smo posplošili na celotno število nevladnih organizacij. Tako izdelana ocena kaže, da so prostovoljci v slovenskih nevladnih organizacijah v letu 2004 opravili 1.239.756 ur, kar pomeni, da so opravili obseg dela, ki ustreza 7.125 polno zaposlenih delavcev.⁷ Glede na število delovno aktivnih prebivalcev v Sloveniji v letu 2004 to pomeni ekvivalent 0,91% zaposlenih, oziroma 126 % dela, ki ga v nevladnih organizacijah opravijo delavci, ki so v nevladnih organizacijah bodisi zaposleni ali pa za svoje delo prejemajo plačilo.

⁶ Pri obdelavi teh podatkov smo izločili podatke za 6, ki so ekstremno odstopali od podatkov drugih organizacij in sicer 4 organizacije pri društvih, ki so navajale obseg ur nad 1200 ter 2 pri cerkvenih organizacijah, ki so poročale o več kot 2000 opravljenih prostovoljnih urah. V teh primerih gre bodisi za oceno zvez o vseh prostovoljnih urah organizacij, ki jih vključujejo ali pa za napako pri oceni.

⁷ Če obseg teh ur preračunamo v denarna sredstva:

- Po vrednosti študentske ure 800 sit, to pomeni, da je bilo delo, ki so ga opravili prostovoljci v nevladnih organizacijah v letu 2004 vredno 992 milijonov Sit na mesec oziroma 11,9 milijarde Sit letno.

Graf 3.13: Zaposleni in plačani delavci ter prispevek prostovoljnih delavcev v deležu od delovno aktivnih prebivalcev Slovenije v letu 2004

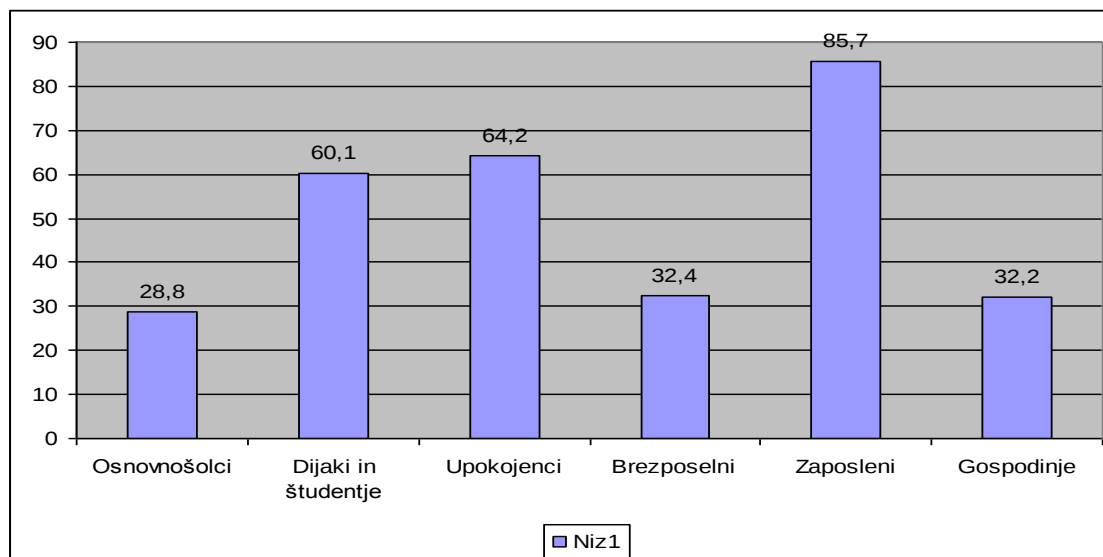
Podatki ankete kažejo, da se v dveh tretjinah nevladnih organizacij (66,4%) število prostovoljcev v letu 2004 v primerjavi s prejšnjimi leti ni spremenilo. V tretjini (36,6%) nevladnih organizacij se je povečalo. V primerjavi s predhodnimi leti se je število prostovoljcev zmanjšalo le v 14,1% nevladnih organizacij. Med posameznimi tipi nevladnih organizacij se odgovori glede gibanja števila prostovoljcev bistveno ne razlikujejo.

Tabela 3.5: Gibanje števila prostovoljcev

	Društva	Verske organizacije	Zavodi	Ustanove	Skupaj
Povečalo se je	30,5	30,1	31,4	14	36,6
Ostalo isto	56,1	59,6	51,4	86	66,4
Upadlo je	12,1	8,2	11,4	0	14,1
Drugo	1,3	2,1	5,7	0	2,5

Najpomembnejšo skupino prostovoljcev v nevladnih organizacijah predstavljajo zaposleni. Zelo pomembni skupini prostovoljcev so tudi dijaki in študentje (60,1%) ter upokojenci (64,2%).

Graf 3.14: Delež prostovoljcev po skupinah

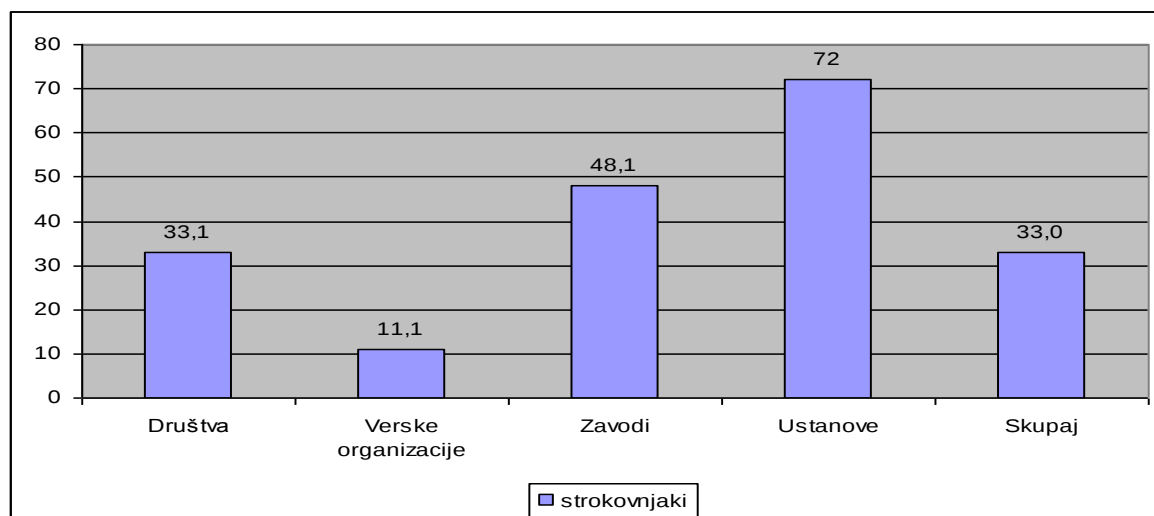
Med posameznimi tipi nevladnih organizacij se kažejo določene razlike v tem kako pomembna je posamezna skupina prostovoljcev. V društvih (85,7%) in ustanovah (67,4%) najpomembnejšo skupino prostovoljcev predstavljajo zaposleni, v verskih organizacijah upokojenci (91%), v zavodih pa dijaki in študenti (83,3%).

Tabela 3.6: Delež prostovoljcev po skupinah in tipih nevladnih organizacij

	Društva	Verske organizacije	Zavodi	Ustanove	Skupaj
Osnovnošolci	30	16,9	4,2	0	28,8
Dijaki in študentje	60,1	44,1	83,3	24,4	59,8
Upokojenci	64,2	91	25	33,3	63,9
Brezposelni	32,4	27,2	26,9	7,3	31,9
Zaposleni	85,7	79,3	60	67,4	84,7
Gospodinje	32,2	61,2	4,2	0	32,3
Drugo	11	13,5	13	25	11,2

Strokovnjaki predstavljajo v povprečju 33% prostovoljcev v nevladnih organizacijah. Največji delež strokovnjakov med prostovoljci deluje v ustanovah (72%), najmanjši del pa v verskih organizacijah (11,1%).

Graf 3.15: Delež strokovnjakov med prostovoljci po tipih nevladnih organizacij

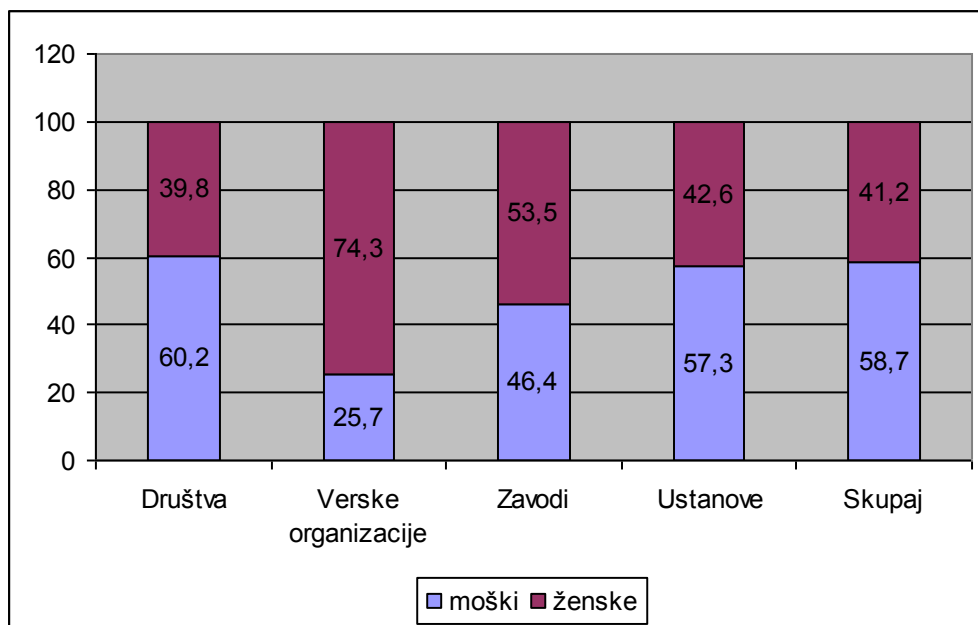

Večji del (58,7%) prostovoljcev predstavljajo moški. Delež moških prostovoljcev je največji pri društvih (60,2%) in v ustanovah (57,3%). Večji delež žensk med prostovoljci imajo le verske organizacije (74,3%). V zavodih pa sta oba spola zastopana približno enakomerno.

Prevladujoč delež moških med prostovoljci je mogoče pojasniti s strukturo nevladnega sektorja. Med društvi kar 36,1% društev predstavljajo društva, ki delujejo na področju športa in rekreacije, 6,8% zaščiti živali in rastlin in 7,9% na področju požarnega varstva, torej na področjih na katerih se v bistveno večji meri udeležujejo moški kot žensk.

Na drugi strani verske organizacije v večji meri delujejo na tistih področjih, v katere se v večji meri vključujejo ženske (zdravstveno in socialno varstvo, izobraževanje...)

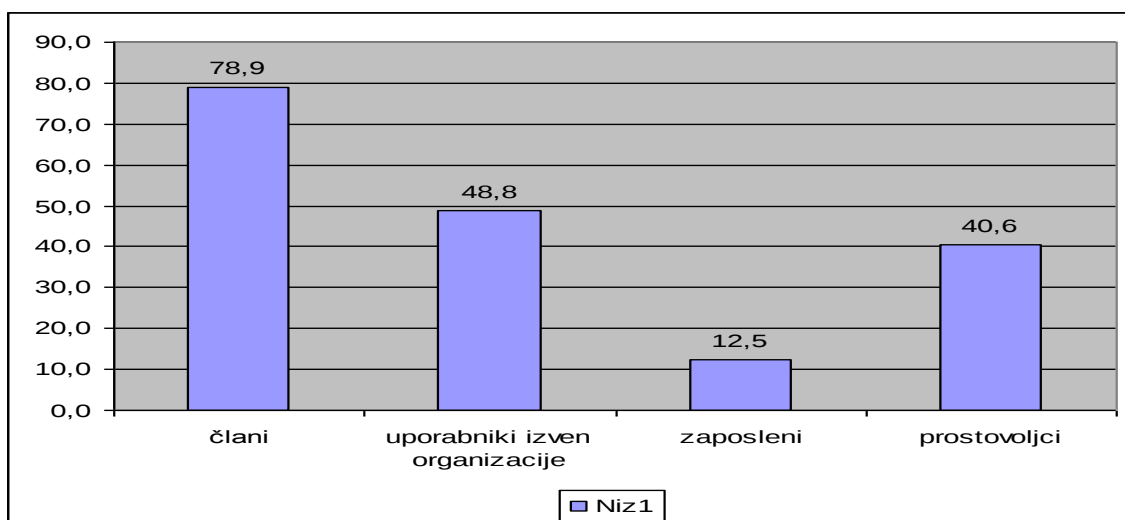
Graf 3.16: Spolna struktura prostovoljcev po tipih organizacij

UPORABNIKI

Najpogostejši uporabniki programov in storitev, ki jih ponujajo nevladne organizacije so njihovi člani (78,9%). V polovici nevladnih organizacij pa se kot uporabniki pojavljajo tudi nečlani (48,8%). Zelo pogosti uporabniki so tudi prostovoljci, ki delujejo v teh organizacijah (40,6%).

Graf 3.17: Delež uporabnikov nevladnih organizacij

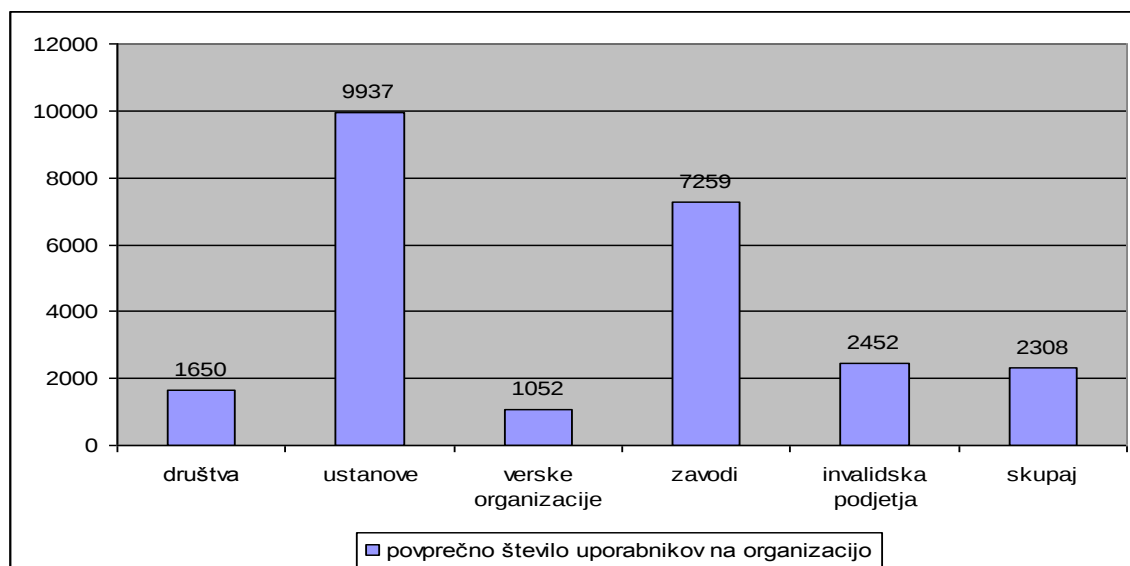
Člani so najpogostejši uporabniki storitev v društvih (82,9%), nečlani pa v verskih organizacijah (85,2%), zavodih (68,8%) in ustanovah (62,3%), zaposleni v invalidskih podjetjih (62,1%) in prostovoljci v društvih (42,2%).

Tabela 3.7: Delež uporabnikov nevladnih organizacij glede na tip organizacije

	Društva	Verske organizacije	Zavodi	Ustanove	Invalidska podjetja
Člani	82,9	11,6	34,4	4,3	3,4
Uporabniki izven organizacije	47	85,2	68,8	62,3	41,4
Zaposleni	12,4	9,7	23,7	4,3	62,1
Prostovoljci	42,2	20,6	14	11,6	0

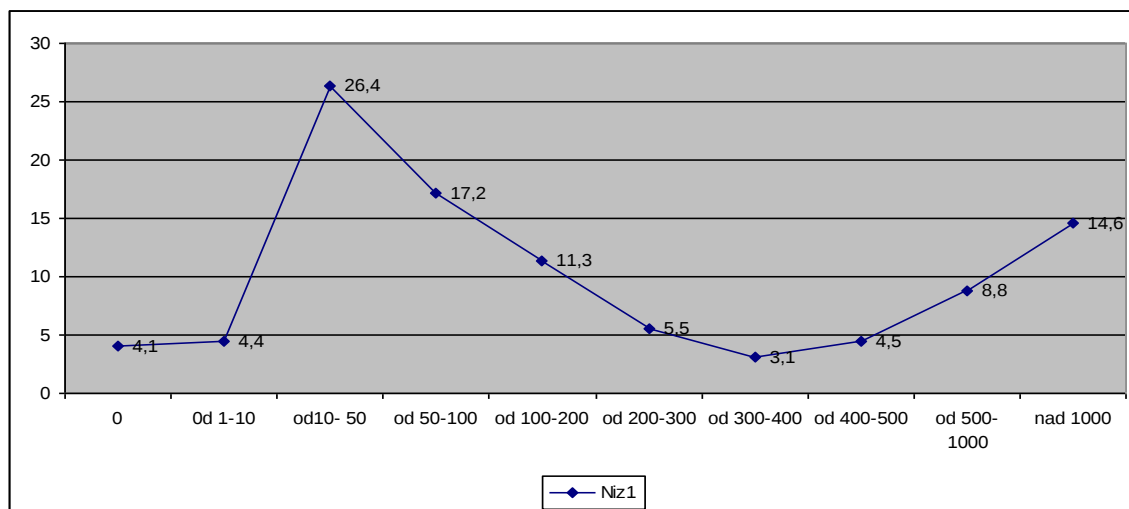
Povprečno število uporabnikov nevladnih organizacij znaša 2.308 uporabnikov na organizacijo. Največje število uporabnikov imajo ustanove (9.937 uporabnikov na organizacijo), najmanjše pa verske organizacije (1.052 uporabnika na organizacijo).

Graf 3.18: Povprečno število uporabnikov na organizacijo po tipih nevladnih organizacij

V nadaljevanju smo analizirali tudi število uporabnikov po razredih. Ti podatki kažejo, da se v polovici nevladnih organizacij se število uporabnikov giblje od 1 do 100 uporabnikov, v desetini pa od 100-200. V četrtini nevladnih organizacij število uporabnikov presega 1000 uporabnikov na organizacijo.

Graf 3.19: Število uporabnikov nevladnih organizacij po razredih

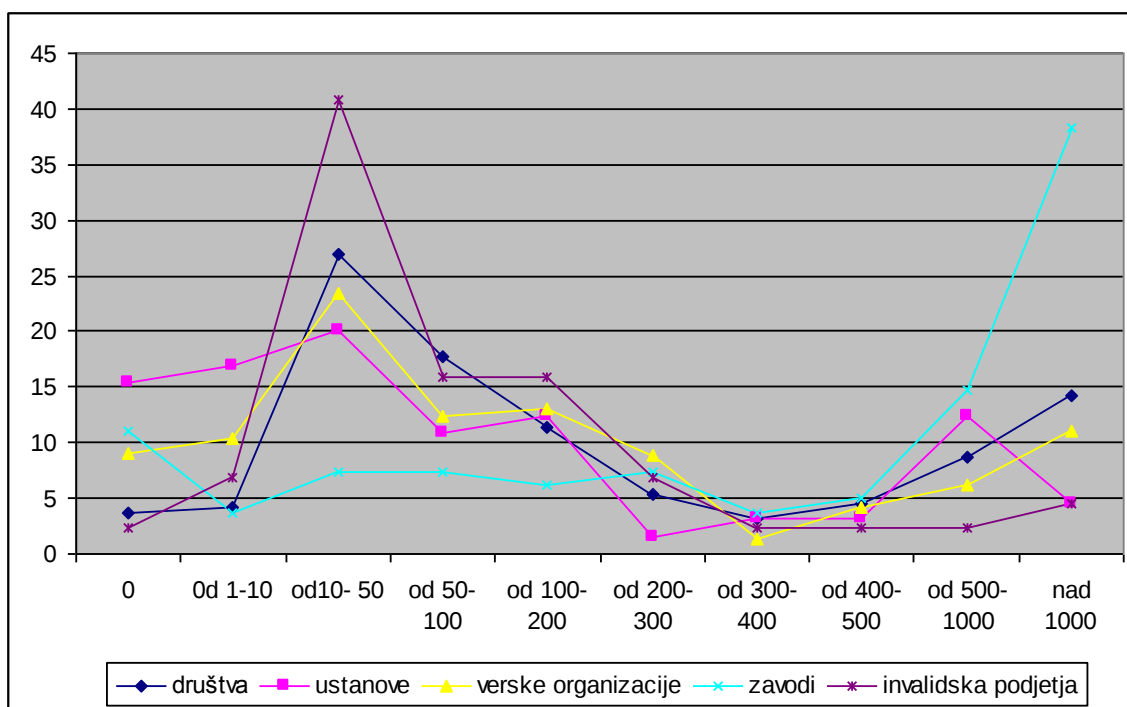

Tudi v skoraj polovici društev (48,8%), cerkvenih organizacij (47,7%) ter v več kot 60% podjetij za zaposlovanje invalidov (63,6%), se število uporabnikov giblje med 1-100 uporabnikov na organizacijo. Zavodi predstavljajo tisti tip nevladnih organizacij, v katerih ima ena organizacija največ uporabnikov. Kar v 38,3% zavodov število uporabnikov presega število 1000.

Tabela 3.8: Delež uporabnikov nevladnih organizacij po razredih glede na tip organizacije

	Društva	Ustanove	Verske organizacije	Zavodi	Invalidska podjetja
0	3,7	15,4	9	11,1	2,3
Od 1-10	4,1	16,9	10,3	3,7	6,8
od 10- 50	27	20	23,5	7,4	40,9
od 50-100	17,7	10,8	12,4	7,4	15,9
od 100-200	11,4	12,3	13,1	6,2	15,9
od 200-300	5,4	1,5	8,9	7,4	6,8
od 300-400	3,2	3,1	1,4	3,7	2,3
od 400-500	4,5	3,1	4,2	5	2,3
od 500-1000	8,7	12,3	6,2	14,8	2,3
nad 1000	14,3	4,6	11	38,3	4,5

Graf 3.20: Delež uporabnikov nevladnih organizacij po razredih glede na tip organizacije

SKLEP

Število oz. delež zaposlenih predstavlja enega najpomembnejših kazalcev razvitosti nevladnega sektorja. Statistični podatki kažejo, da je v letu 2004 število zaposlenih v treh tipih nevladnih organizacij (društvih, ustanovah in zavodih) znašalo 3954 oseb. Če upoštevamo tudi oceno zaposlenih v verskih organizacijah je bilo v letu 2004 v nevladnih organizacijah v Sloveniji zaposlenih 0,53% aktivnega prebivalstva.

Več kot 80% nevladnih organizacij ni imelo zaposlenih, tako, da je njihovo delovanje slonelo izključno na delu prostovoljnih delavcev.

Poleg redno zaposlenih pa nevladne organizacije v svojo dejavnost vključujejo tudi delavce, ki delajo v drugih oblikah plačanega dela, v javnih delih, delo opravljajo honorarno ali preko študentskih napotnic. V povprečju te oblike dela pomenijo malo manj kot 40% dela, ki ga v nevladnih organizacijah opravijo redno zaposleni delavci. Največji obseg v teh oblikah dela opravijo javni delavci in sicer 43%, delavci, ki svoje delo opravljajo prek študentskih napotnic pa 36%.

Če prispevek delavcev, ki so delali v drugih oblikah plačanega dela posplošimo na vse nevladne organizacije to pomeni, da je bil obseg drugih oblik plačanega dela enak obsegu 1589 polno zaposlenih delavcev. Upoštevajoč tako delo redno zaposlenih delavcev kot tudi delavcev, ki so delali v drugih oblikah plačanega dela je delež zaposlenih v nevladnem sektorju znašal 0,74%. V obdobju med letoma 1996 in 2004 se delež zaposlenih v nevladnem sektorju ni spremenil. Če primerjamo delež zaposlenih v nevladnih organizacijah v Sloveniji s deležem le-teh v drugih državah podatki potrjujejo, da se Slovenija uvršča med države z najnižjim deležem zaposlenih v tem sektorju.

Delo prostovoljcev pomembno dopolnjuje delo redno zaposlenih delavcev, še zlasti če upoštevamo, da pretežni del nevladnih organizacij nima zaposlenih.

V povprečju v posamezni nevladni organizaciji prostovoljci mesečno opravijo 149 ur. Podatke iz ankete smo posplošili na celotno število nevladnih organizacij. Ocena kaže, da so prostovoljci opravili obseg dela, ki ustreza 7.125 polno zaposlenih delavcev. Glede na število delovno aktivnih prebivalcev to pomeni 0,91% delež oziroma 126% dela, ki ga v nevladnih organizacijah opravijo delavci, ki so zaposleni ali pa prejemajo plačilo.

Med prostovoljci večji delež (58,7%) predstavljajo moški. Prevladujoč delež moških med prostovoljci je mogoče pojasniti s strukturo nevladnega sektorja v Sloveniji. Največji del nevladnih organizacij namreč predstavljajo organizacije, v katerih se v večji meri udeležujejo moški (šport, varstvo živali, varstvo pred požari).

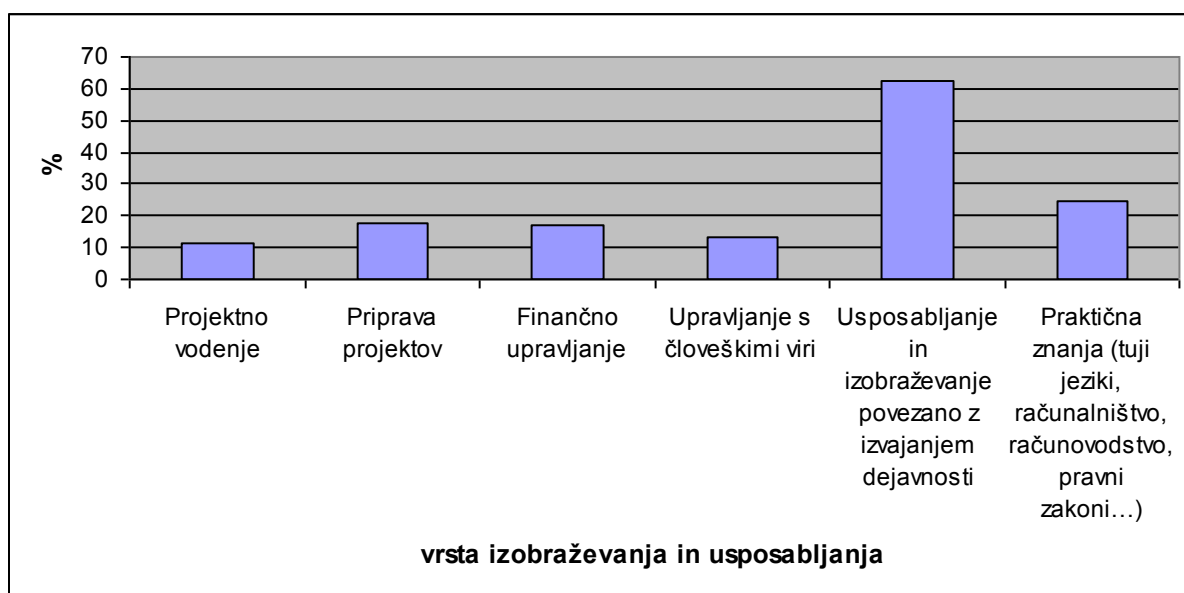
Povprečno število uporabnikov programov in storitev, ki jih ponujajo nevladne organizacije presega število 2000 (2.308) na organizacijo, vendar pa v polovici nevladnih organizacij število uporabnikov ne presega števila 100. Najpogostejši uporabniki nevladnih organizacij so njihovi člani, v polovici nevladnih organizacij pa se kot uporabniki pojavljajo tudi nečlani.

4. USPOSABLJANJE IN IZOBRAŽEVANJE V NEVLADNIH ORGANIZACIJAH

VSEBINE ZA KATERE SO SE USPOSABLJALI IN IZOBRAŽEVALI V NEVLADNIH ORGANIZACIJAH

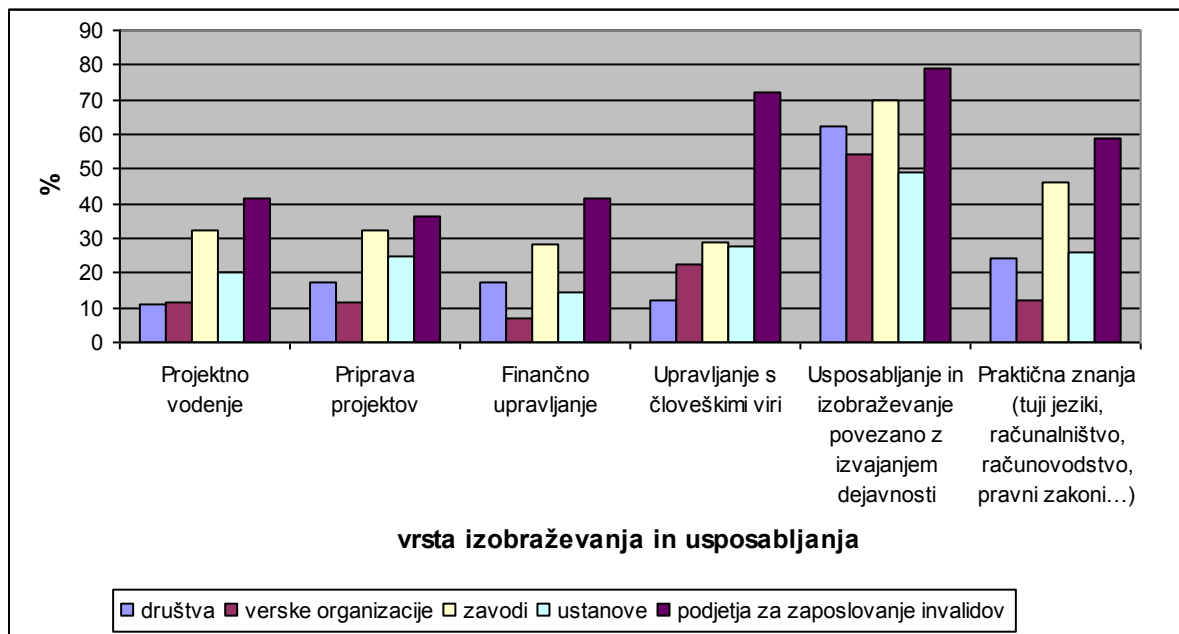
Najpogostejša oblika usposabljanja in izobraževanja nevladnih organizacij v zadnjih petih letih je bila neposredno povezana z vsebino dejavnosti, ki jo izvajajo in za katere so bile ustanovljene. Udeležbo v takšnih oblikah usposabljanja in izobraževanja je potrdilo 62,3% nevladnih organizacij. Slaba četrtina nevladnih organizacij (24,4%), se je udeleževala izobraževanja in usposabljanj na katerih so pridobivali praktična znanja (tuji jeziki, računalništvo, računovodstvo, pravni zakoni...), tretja najpogostejša oblika izobraževanja in usposabljanja v nevladnih organizacijah je bilo izobraževanje za pripravo projektov (17,7%), nekoliko manjši odstotek nevladnih organizacij pa se je v preteklih petih letih usposabljal in izobraževalo za finančno upravljanje (17,0%). V najmanjši meri so se nevladne organizacije odločale za izobraževanje in usposabljanje za projektno vodenje (11,4%) in za upravljanje s človeškimi viri (13,2%).

Graf 4.1: Vrste usposabljanja in izobraževanja v nevladnih organizacijah

Vrste usposabljanja in izobraževanja in pogostost le-tega se razlikujejo glede na posamezne tipe nevladnih organizacij.

Graf 4.2: Udeležba v posameznih vrstah izobraževanja glede na tip NVO

V pogostosti udeležbe v vseh vrstah izobraževanja in usposabljanj izstopajo podjetja za zaposlovanje invalidov. Kar 79,3% podjetij za zaposlovanje invalidov se udeležuje izobraževanj in usposabljanj povezanih z njihovo dejavnostjo, v podjetjih za zaposlovanje invalidov pa se tudi zelo pogosto izobražujejo za upravljanje s človeškimi viri (72,4%). Tretja najpogostejša vrsta izobraževanja in usposabljanja v podjetjih za zaposlovanje invalidov so praktična znanja (tuji jeziki, računalništvo, ...), takšnega izobraževanja in usposabljanja se udeležuje 58,6% invalidskih podjetij. Enak odstotek invalidskih podjetij se udeležuje izobraževanja in usposabljanja za projektno vodenje (41,4%) in finančno upravljanje (41,4%). Nekoliko manj pa se v podjetjih za zaposlovanje invalidov udeležujejo izobraževanja in usposabljanja za pripravo projektov (36,2%).

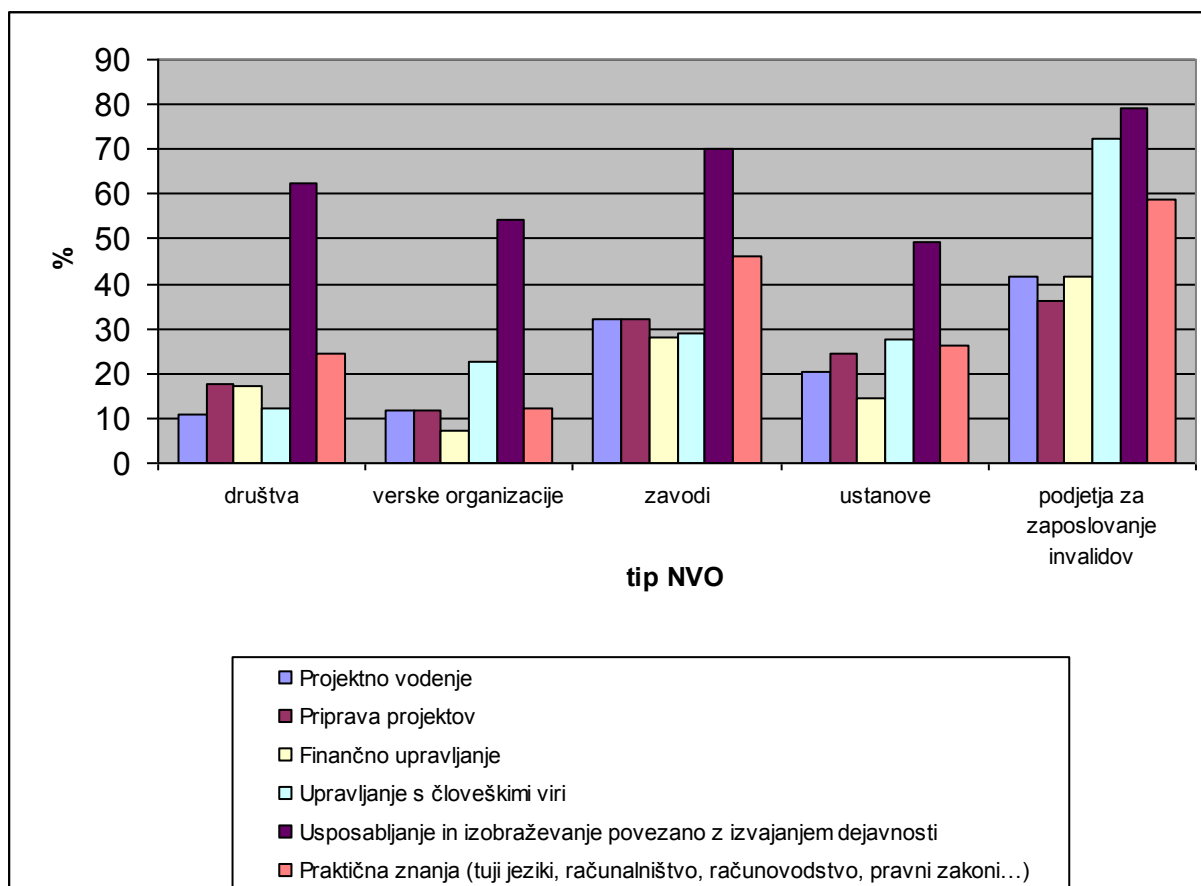
Med ostalimi nevladnimi organizacijami v pogostosti udeležbe v vseh vrstah izobraževanja in usposabljanj izstopajo predvsem zavodi. Kar 69,9% zavodov se udeležuje izobraževanj in usposabljanj povezanih z njihovo dejavnostjo; slaba polovica (46,2%) programov za pridobivanje praktičnih znanj in približno tretjina

izobraževanj oz. usposabljanj za projektno vodenje (32,3%), pripravo projektov (32,3%), finančno upravljanje (28%) in upravljanje s človeškimi viri (29%).

Pogostejši udeleženci izobraževanj in usposabljanj so tudi ustanove. Ustanove se pogosteje kot nevladne organizacije v povprečju odločajo za izobraževanje in usposabljanje za upravljanje s človeškimi viri (27,5%), praktična znanja (26,1%), pripravo projektov (24,6%), in projektno vodenje. (20,3%).

Najmanj pa se na splošno v vseh vrstah izobraževanja in usposabljanja udeležujejo v verskih organizacijah in društvih. V teh nevladnih organizacijah se predvsem udeležujejo izobraževanja in usposabljanja, ki je povezano z izvajanjem dejavnosti organizacije.

Graf 4.3: Udeležba posameznih tipov NVO glede na vrsto izobraževanja

Društva se v visokem deležu (62,5%) udeležujejo zgolj izobraževanj in usposabljanj povezanih z njihovo osnovno dejavnostjo. Programov izobraževanja in usposabljanja za pridobivanje praktičnih znanj se je v zadnjih petih letih udeležila $\frac{1}{4}$ društev (24,3%), programov za pridobivanje znanj o pripravi projektov ter finančnem upravljanju pa nekaj več kot 17% društev. V najmanjši meri so se društva udeleževala izobraževanj in usposabljanj o projektnem vodenju (10,8%) in upravljanju s človeškimi viri (12,4%).

Med vsemi tipi nevladnih organizacij so se izobraževanja in usposabljanja najmanj udeleževale verske organizacije. Tako kot smo to ugotavljali za druge tipe nevladnih organizacij, so se te organizacije sicer najpogosteje udeleževale izobraževanja in usposabljanj, ki so bila povezana z njihovo dejavnostjo (54,2%). Dobra petina (22,6%), pa se jih je udeleževala tudi programov za pridobivanje znanj pri upravljanju s človeškimi viri. Drugih oblik izobraževanja in usposabljanja so se udeleževale le redke cerkvene organizacije (nekaj več kot 10%).

ŽELJA PO IZOBRAŽEVANJU

V nadaljevanju smo nevladne organizacije povprašali kakšne vrste izobraževanja in usposabljanj bi si želele. Anketiranci so ocenjevali željo po posameznih vrstah izobraževanja na podlagi petstopenjske lestvice, pri čemer je ocena 1 predstavljala najmanj željeno in ocena 5 najbolj željeno obliko izobraževanja oziroma usposabljanja.⁸

⁸ Vprašanje: V kolikšni meri se želite izobraževati za navedene vsebine?

Možni odgovori:

0- si ne želimo,

1-si želimo v zelo mali meri,

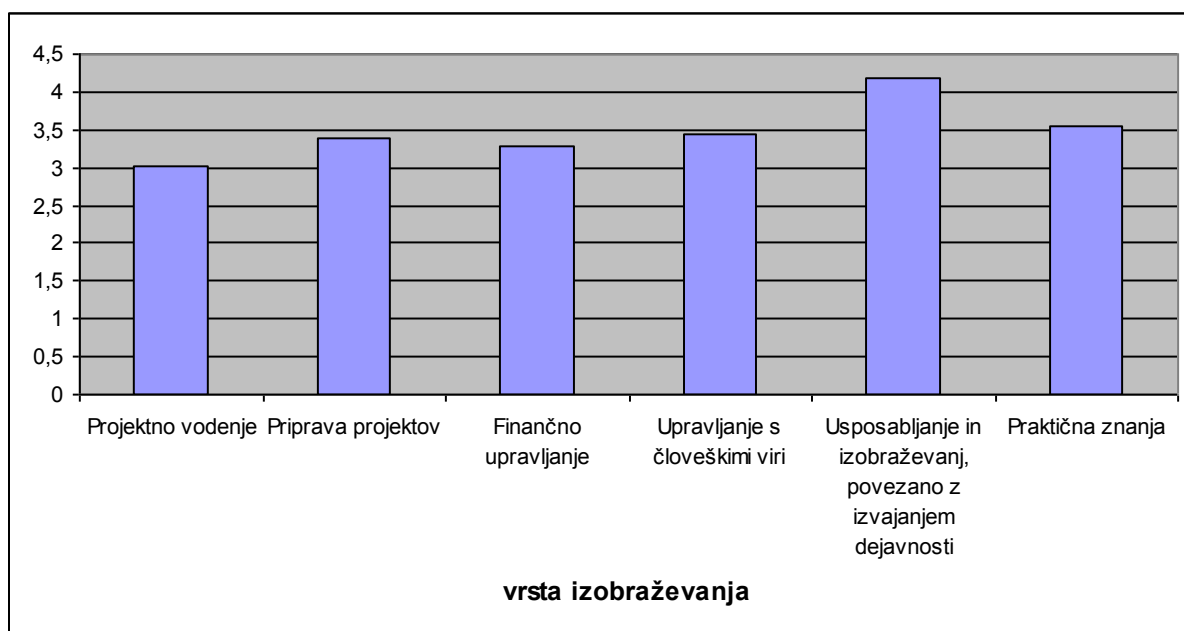
2-si želimo v mali meri,

3-si želimo srednje,

4- si želimo v veliki meri,

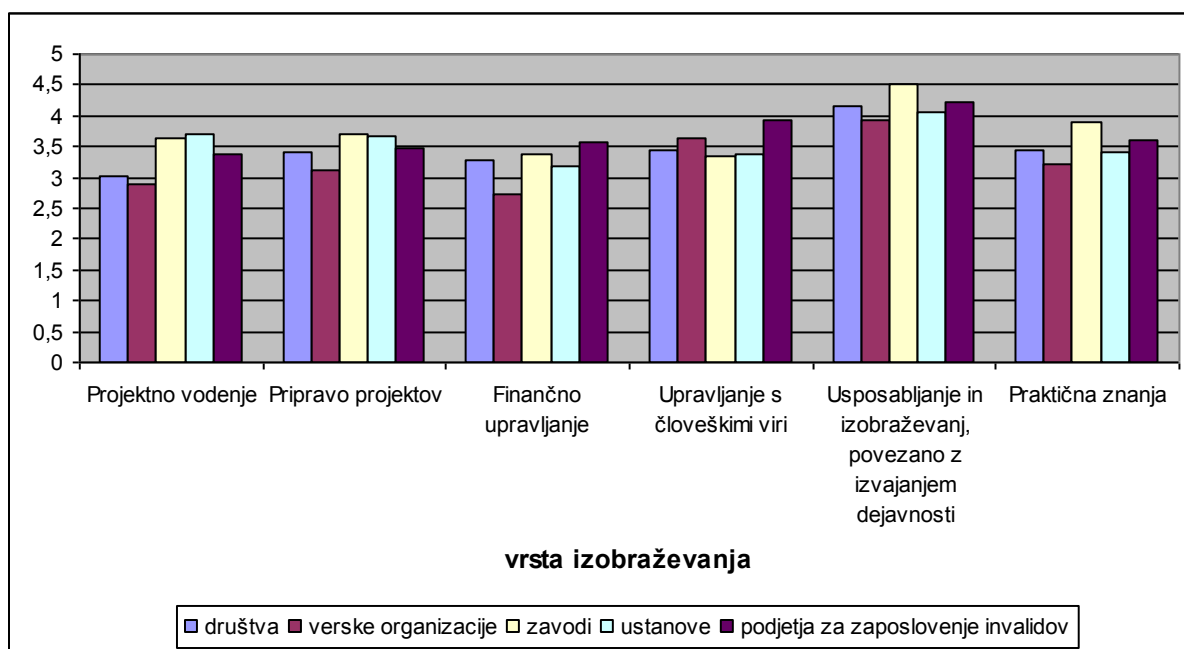
5-si želimo v zelo veliki meri.

Graf 4.4: Želja po vrstah izobraževanja v NVO

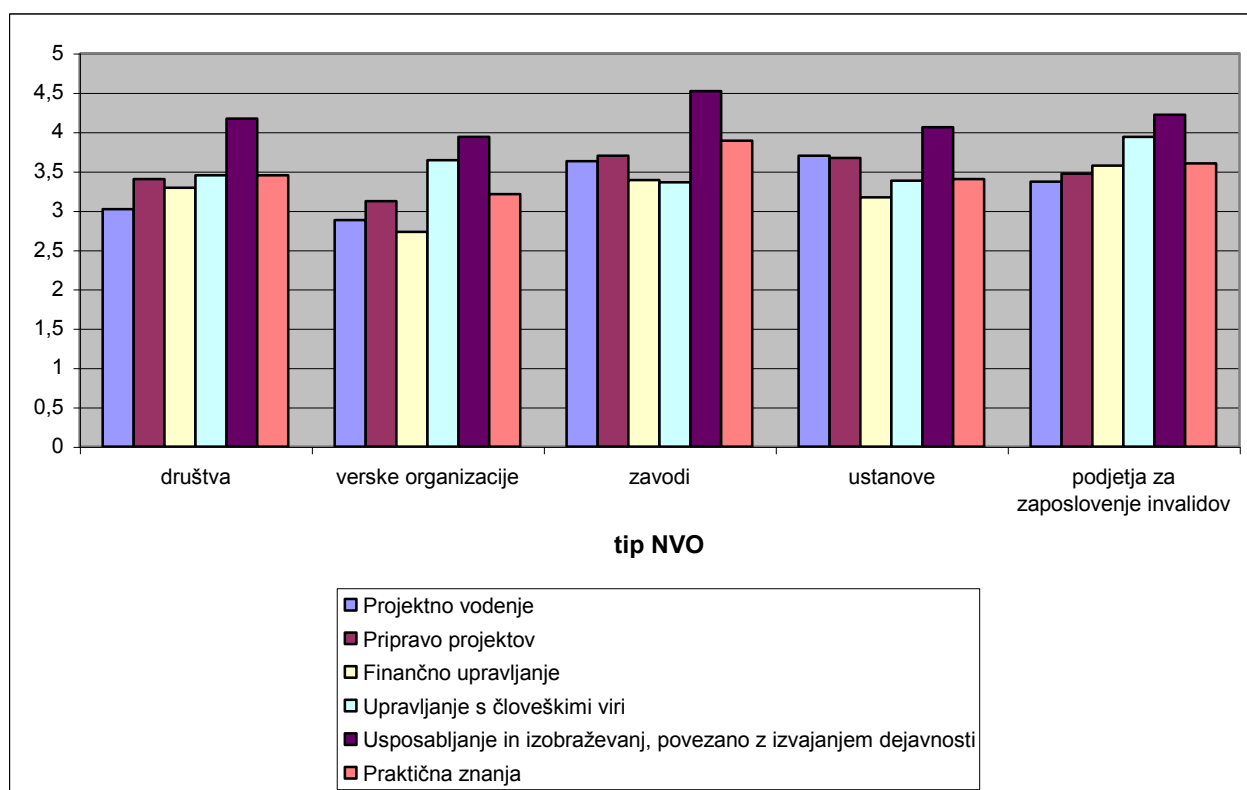
Tudi v izražanju želja po posameznih vrstah izobraževanja in usposabljanja se je potrdilo, da so najbolj želena oblika (povprečna ocena na petstopenjski lestvici je bila 4,17) programi, ki nevladne organizacije izobražujejo o temah, ki so povezane z izvajanjem njihove osnovne dejavnosti. Nekoliko intenzivneje so nevladne organizacije izražale željo po izobraževanju in usposabljanju za pridobivanje praktičnih znanj (povprečna ocena 3,54), upravljanje s človeškimi viri (povprečna ocena 3,45) in pripravo projektov (povprečna ocena 3,40). Izobraževanje za finančno upravljanje si v nevladnih organizacijah želijo v manjši meri (povprečna ocena 3,27), najmanjšo željo pa so nevladne organizacije izražale po izobraževanju in usposabljanju za projektno vodenje (povprečna ocena 3,03).

Graf 4.5: Želja po vrstah izobraževanja glede na tip NVO

Glede na želje po vrstah izobraževanja se nevladne organizacije med seboj razlikujejo v manjši meri kot po tem, v kolikšni meri so se jih v preteklosti dejansko udeleževale. Željo po večini oblik izobraževanja in usposabljanja (ocena nad povprečno vrednostjo za vse nevladne organizacije), najmočneje izražajo zavodi in podjetja za zaposlovanje invalidov ter ustanove. Le-ti izražajo nadpovprečne ocene v želji po izobraževanju in usposabljanju o pripravi projektov, projektne vodenju, usposabljanju in izobraževanju povezanemu z dejavnostjo nevladne organizacije in za pridobivanje praktičnih znanj. V želji po izobraževanju za upravljanje s človeškimi viri med vsemi nevladnimi organizacijami najbolj izstopajo invalidska podjetja.

Graf 4.6: Želja posameznih tipov NVO po vrstah izobraževanja

Za zavode daleč najbolj želeno obliko izobraževanja predstavljajo programi usposabljanj za dejavnost, ki je povezana z njihovim delovanjem (4,52). Močno željo izražajo tudi po izobraževanju in usposabljanju za praktična znanja (3,89). Glede na to, da zavodi kar 34% svojih prihodkov pridobijo na podlagi odobrenih projektov, ki jih prijavljajo na javne razpise v Sloveniji ali izven nje (EU, druge države), je razumljivo, da izražajo tudi veliko željo po izobraževanju in usposabljanju za pripravo projektov (3,70) in projektno vodenje (3,63). S podpovprečno oceno pa so izrazili željo po izobraževanju in usposabljanju za upravljanje s človeškimi viri (3,36).

Ustanove nadpovprečno zanimanje izražajo predvsem za izobraževanje in usposabljanje za projektno vodenje (3,70) in pripravo projektov (3,67), kar je verjetno povezano z načini njihovega pridobivanja sredstev za izvajanje dejavnosti. Tudi te organizacije velik del (četrtno sredstev) pridobijo na podlagi projektov, ki jih prijavijo na razpise v državi ali izven nje (EU, druge države).

Podjetja za zaposlovanje invalidov pa poleg izobraževanja povezanega z izvajanjem dejavnosti organizacije največjo željo izražajo po izobraževanju za upravljanje s

človeškimi viri (3,94), izobraževanje in usposabljanje za praktična znanja, pripravo projektov in finančno upravljanje si želijo približno v enaki meri, najmanj pa si želijo izobraževanja in usposabljanja za projektno vodenje.

Društva, poleg programov izobraževanja in usposabljanja na področjih, ki zadevajo njihovo osnovno dejavnost (4,17), največjo željo izražajo po programih izobraževanja in usposabljanja za praktična znanja, upravljanje s človeškimi viri (3,45) in za pripravo projektov (3,40).

Najmanjšo željo po izobraževanju in usposabljanju izražajo verske organizacije. Poleg izobraževanja in usposabljanja v zvezi z dejavnostjo, ki jo izvajajo (3,94) najmočnejši interes izražajo po programih, ki bi jih usposabljali za upravljanje s človeškimi viri (3,64).

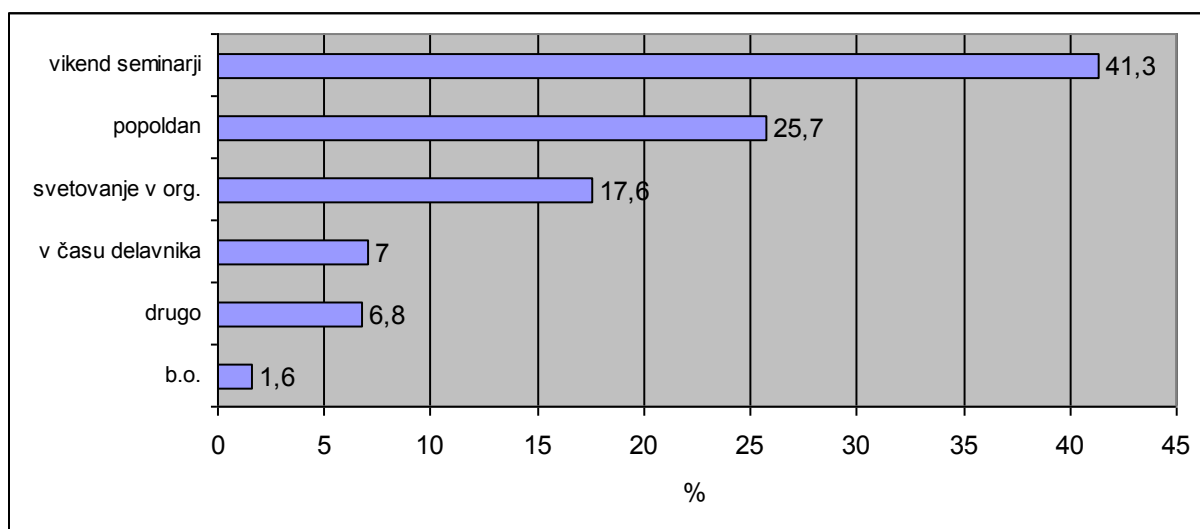
NAJPRIMERNEJŠI NAČIN USPOSABLJANJA IN IZOBRAŽEVANJA V NEVLADNIH ORGANIZACIJAH

Vodilne v nevladnih organizacijah smo v sklopu vprašanj o usposabljanju in izobraževanju v nevladnih organizacijah povprašali kakšen način usposabljanja in izobraževanja bi bil najbolj primeren v njihovi organizaciji. Pri tem je bil možen le en odgovor, tako, da so morali anketiranci med ponujenimi odgovori izbrati res le tisti način usposabljanja in izobraževanja, ki se jim zdi v njihovi organizaciji najprimernejši. V kolikor med ponujenimi odgovori (klasično izobraževanje v času delavnika, vikend seminarji, seminarji v popoldanskem času, svetovanje v vaši organizaciji) niso našli najprimernejšega načina usposabljanja in izobraževanja v njihovi organizaciji so lahko pod »drugo« navedli način izobraževanja, ki jim najbolj ustreza.

Analiza odgovorov anketiranih v vseh nevladnih organizacijah, ki so bile vključene v vzorec pokaže, da se predstavnikom nevladnih organizacij zdijo najprimernejši način usposabljanja in izobraževanja v njihovih organizacijah vikend seminarji (takšno izobraževanje si želi 41,3% anketirancev), kot drugi najprimernejši način

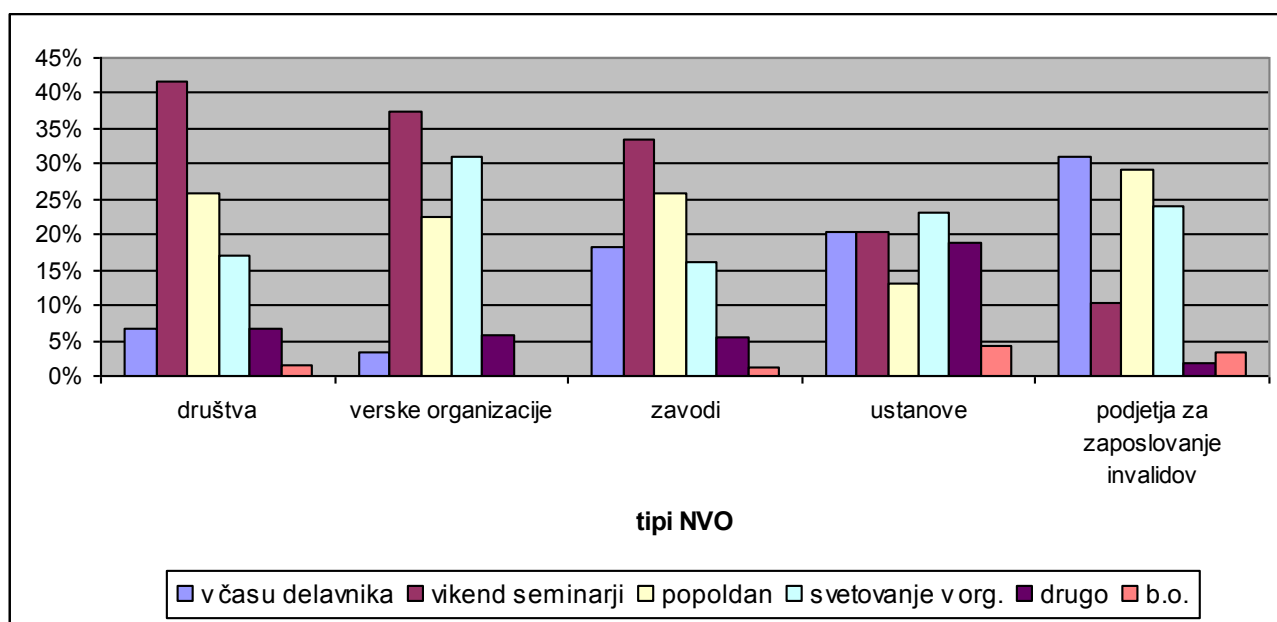
izobraževanje so anketiranci izbrali seminarje v popoldanskem času (25,7%), sledi svetovanje v organizaciji (17,6%), klasično izobraževanje v času delavnika pa se predstavnikom nevladnih organizacij zdi najmanj primeren način izobraževanja, takšno izobraževanje se zdi primerno le 7,0% anketiranih. 6,8% anketiranih je izbralo odgovor drugo (kjer so večinoma navajali, da se jim nobeden izmed naštetih načinov usposabljanja in izobraževanja ne zdi primeren ali pa, da si usposabljanja in izobraževanja ne želijo oz. ga ne potrebujejo). 1,6% izprašanih na to vprašanje ni odgovorilo. Izbira najprimernejšega načina usposabljanja in izobraževanja v nevladnih organizacijah izven delovnega časa (v obliki vikend seminarjev in seminarjev v popoldanskem času) je razumljiva glede na majhen delež zaposlenih v nevladnih organizacijah, večino dela v nevladnih organizacijah tako opravijo prostovoljci, med katerimi pa najpomembnejšo skupino predstavljajo zaposleni.

Graf 4.7: Najprimernejši način usposabljanja in izobraževanja v nevladnih organizacijah

Odgovori o najprimernejšem načinu usposabljanja in izobraževanja v nevladnih organizacijah se razlikujejo glede na posamezne tipe nevladnih organizacij.

Graf 4.8: Najprimernejši način usposabljanja in izobraževanja glede na tip NVO

V društvih se jim zdi najbolj primeren način usposabljanja in izobraževanja v obliki vikend seminarjev (takšnega mnenja je velika večina izprašanih 41,8%), drugi najprimernejši način usposabljanja in izobraževanja so seminarji v popoldanskem času (25,9% izprašanih), sledi svetovanje v organizaciji (17,1% izprašanih), klasično izobraževanje v času delavnika pa se zdi primerno le 6,8% izprašanih. 6,8% izprašanih je izbralo odgovor drugo, 1,6% izprašanih v društvih pa na ta odgovor ni odgovorilo.

V verskih organizacijah prav tako menijo, da je najprimernejši način usposabljanja in izobraževanja v obliki vikend seminarjev (37,4% izprašanih), drugi najprimernejši način usposabljanja in izobraževanja se jim zdi svetovanje v organizaciji (31,0% izprašanih), sledijo seminarji v popoldanskem času (22,6% izprašanih), najmanj primerno pa se jim zdi klasično izobraževanje v času delavnika (le-to se zdi primerno le 3,2% izprašanih). 5,8 % izprašanih je izbralo odgovor drugo.

V zavodih tudi menijo, da je najprimernejši način usposabljanja in izobraževanja v njihovih organizacijah v obliki vikend seminarjev (33,3% izprašanih), drugi najprimernejši način usposabljanja in izobraževanja so seminarji v popoldanskem času (25,8% izprašanih), bolj primerno kot v društvih in verskih organizacijah se jim zdi tudi klasično izobraževanje v času delavnika (18,3% izprašanih), 16,1%

izprašanih v zavodih pa meni, da je najprimernejši način usposabljanja in izobraževanja svetovanje v organizaciji. 5,4% izprašanih je izbralo odgovor drugo, 1,1% izprašanih v zavodih na ta odgovor ni odgovorilo.

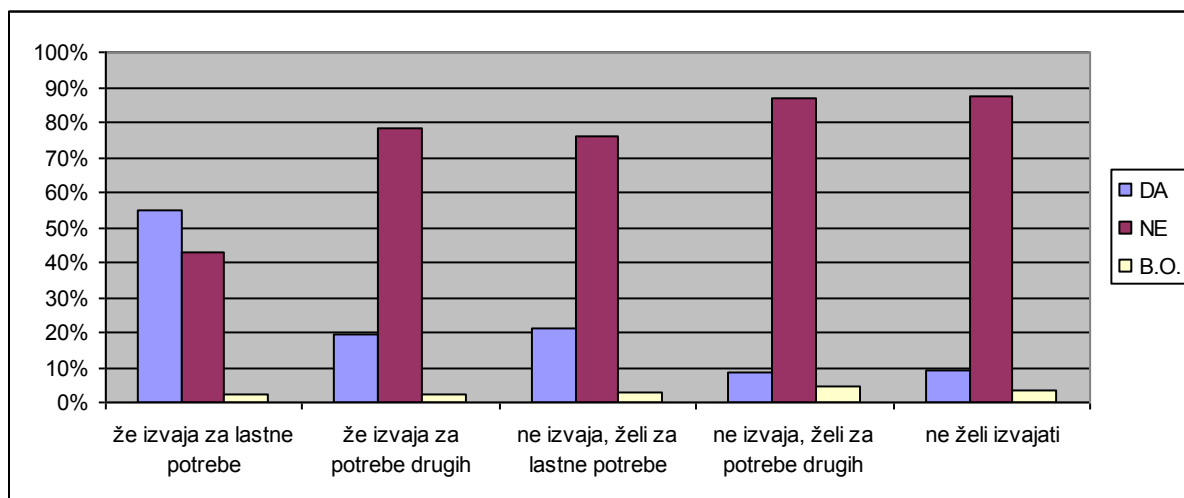
Pri odgovorih o najprimernejšem načinu usposabljanja in izobraževanja v organizacijah od ostalih tipov organizacij odstopajo invalidska podjetja in ustanove. V ustanovah menijo, da je najbolj primeren način usposabljanja in izobraževanja svetovanje v organizaciji (takšnega mnenja je 23,3% anketiranih) in enak odstotek vprašanih si želi izobraževanje v času delavnika (20,3% anketiranih) in v času vikend seminarjev (20,3% anketiranih). Najmanj primerni se jim zdijo seminarji v popoldanskem času (to se zdi primerno le 13,0% izprašanih). 18,8% izprašanih v ustanovah je izbralo odgovor drugo, 4,3% izprašanih pa na to vprašanje ni odgovorilo.

V podjetjih za zaposlovanje invalidov pa se jim zdi najbolj primeren način usposabljanja in izobraževanja v času delavnika, takšnega mnenja je 31,0% izprašanih, drugi najprimernejši način usposabljanja in izobraževanja se jim zdi izobraževanje in usposabljanje v popoldanskem času (29,3%), nekoliko manj primerno se jim zdi svetovanje v organizaciji, takšen način izobraževanja in usposabljanja si želi 24,1% izprašanih. Za razliko od vseh ostalih tipov nevladnih organizacij si le majhen odstotek (10,3%) podjetij za zaposlovanje invalidov želi izobraževanje in usposabljanje v obliki vikend seminarjev. 3,4% izprašanih v invalidskih podjetjih na to vprašanje ni odgovorilo, 1,7% pa je izbralo odgovor drugo. Razumljivo je, da je v podjetjih za zaposlovanje invalidov izobraževanje in usposabljanje v času delavnika najbolj zaželeni način usposabljanja in izobraževanja, saj imajo invalidska podjetja med vsem nevladnimi organizacijami največji delež zaposlenih in v najmanjši meri v izvajanje dejavnosti vključujejo prostovoljce.

SPOSOBNOST OZIROMA ZAINTERESIRANOST NEVLADNIH ORGANIZACIJ ZA IZVAJANJE PROGRAMOV IZOBRAŽEVANJA, USPOSABLJANJA IN SVETOVANJA

Predstavnike nevladnih organizacij smo nadalje povprašali ali so v organizacijah sposobni oziroma zainteresirani izvajati programe izobraževanja, usposabljanja in svetovanja. Anketiranci so pri odgovoru na to vprašanje na ponujene odgovore (»naša organizacija te programe že izvaja za potrebe svoje organizacije«, »naša organizacija te programe že izvaja za potrebe drugih organizacij«, »naša organizacija ne izvaja teh programov, si jih pa želi izvajati za lastne potrebe«, »naša organizacija ne izvaja teh programov, si jih pa želi izvajati za potrebe drugih NVO«, »naša organizacija ne želi izvajati tovrstnih programov«, »drugo, kaj...«), odgovarjali z da ali ne.

Graf 4.9: Sposobnost in zainteresiranost NVO za izvajanje programov izobraževanja, usposabljanja in svetovanja

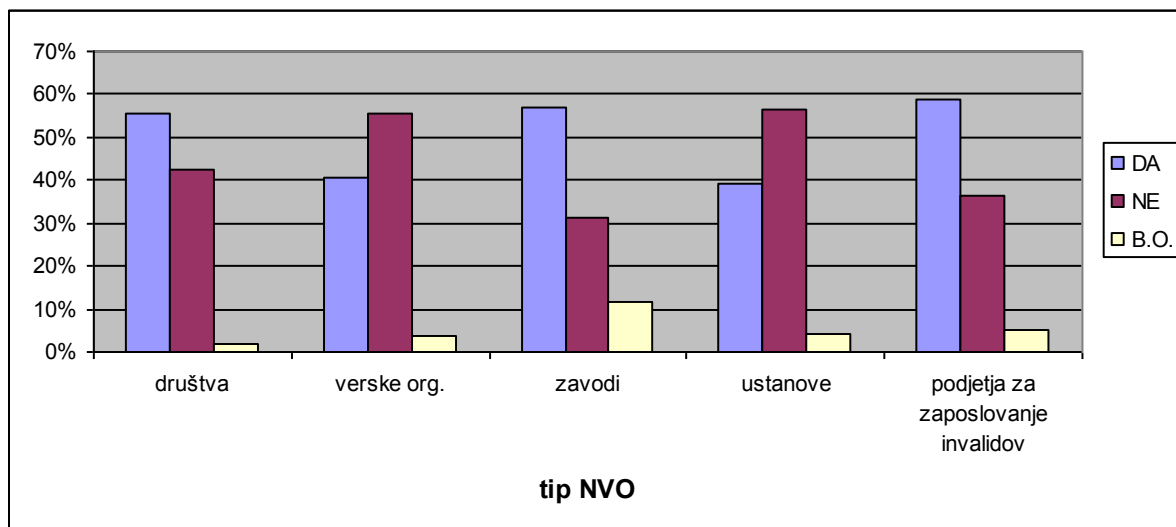

Iz analize odgovorov predstavnikov vseh nevladnih organizacij vključenih v raziskavo sledi ugotovitev, da več kot polovica nevladnih organizacij programe izobraževanja, usposabljanja in svetovanja za potrebe svoje organizacije že izvaja. Na to vprašanje je odgovorilo pritrdilno 54,8% izprašanih, negativno je odgovorilo 42,9% izprašanih, na vprašanje ni odgovorilo 2,3% izprašanih. Za potrebe drugih organizacij takšne programe izvaja le 19,7% nevladnih organizacij, medtem ko jih 78,1% takšnih programov za potrebe drugih organizacij ne izvaja. Na to trditev ni odgovorilo 2,3% izprašanih. 21,2% je takšnih, ki programov izobraževanja in usposabljanja ne

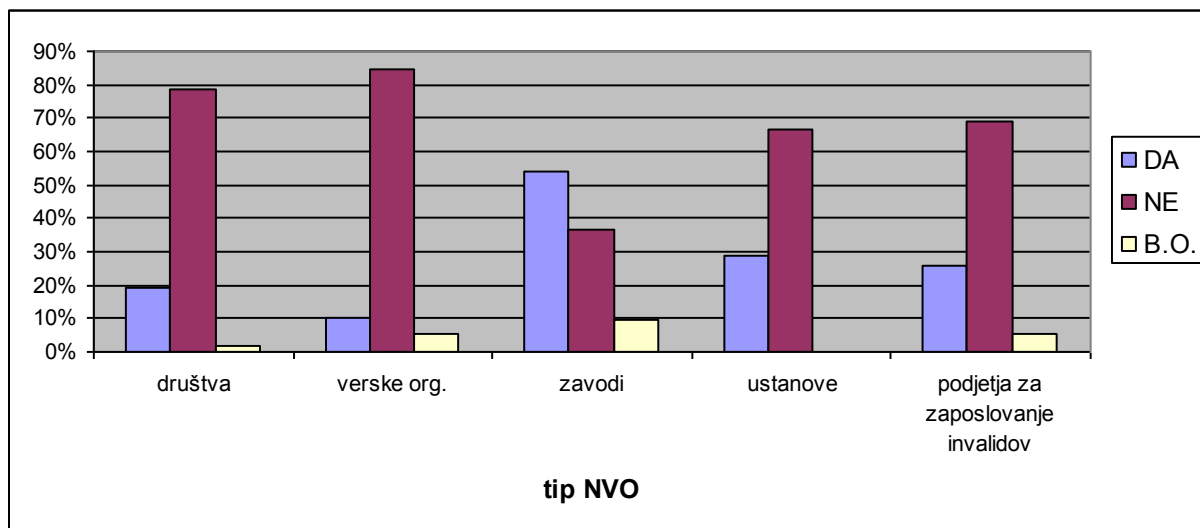
izvajajo, si jih pa želijo izvajati za lastne potrebe, 8,5 % pa takšnih, ki tovrstnih programov ne izvajajo, si jih pa želijo izvajati za potrebe drugih organizacij. Le 9,4% izprašanih je na ponujeni odgovor »naša organizacija ne želi izvajati tovrstnih programov« odgovorilo pritrdilno. Odgovori na to vprašanje kažejo, da večina nevladnih organizacij, ki programe usposabljanja, izobraževanja in svetovanja potrebuje za potrebe lastne organizacije, takšne programe že izvaja. Za potrebe drugih organizacij programe izobraževanja, usposabljanja in svetovanja izvaja znatno manj organizacij in si jih tudi manj tovrstne programe želi izvajati.

Podrobnejša analiza odgovorov nevladnih organizacij glede na tip nevladnih organizacij pa pokaže, da se odgovori o sposobnosti in zainteresiranosti za izvajanje programov usposabljanja, izobraževanja in svetovanja med posameznimi tipi organizacij razlikujejo.

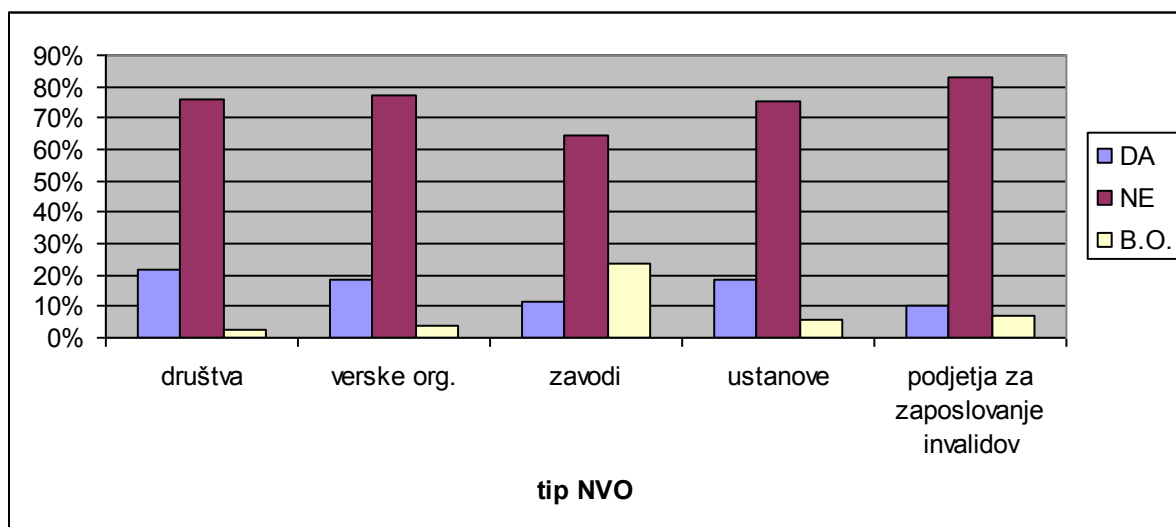
Graf 4.10: Organizacija programe izobraževanja, usposabljanja in svetovanja že izvaja za potrebe svoje organizacije – glede na tip NVO

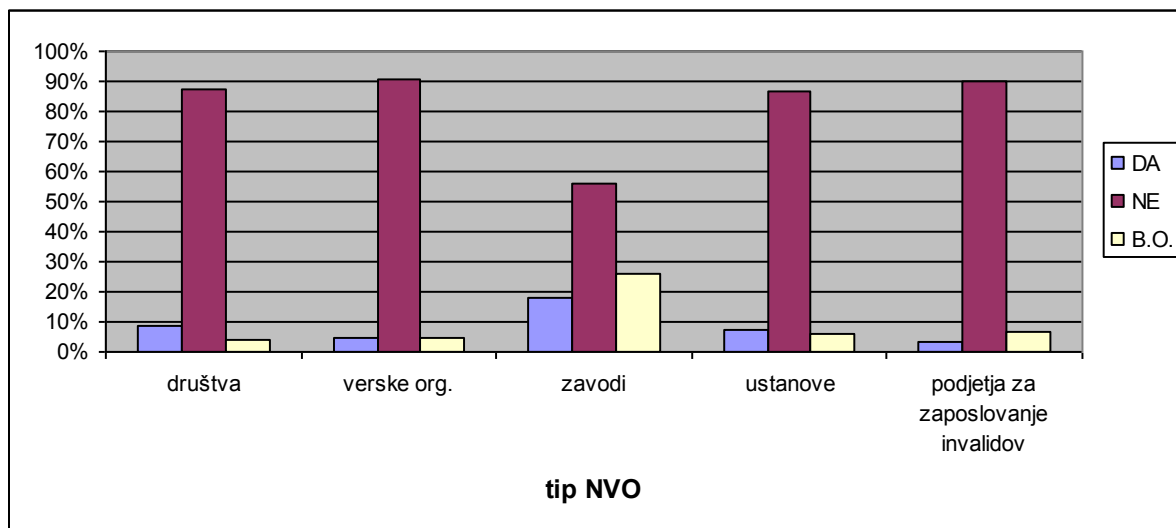
Graf 4.11: Organizacija programe izobraževanja, usposabljanja in svetovanja že izvaja za potrebe drugih organizacij – glede na tip NVO

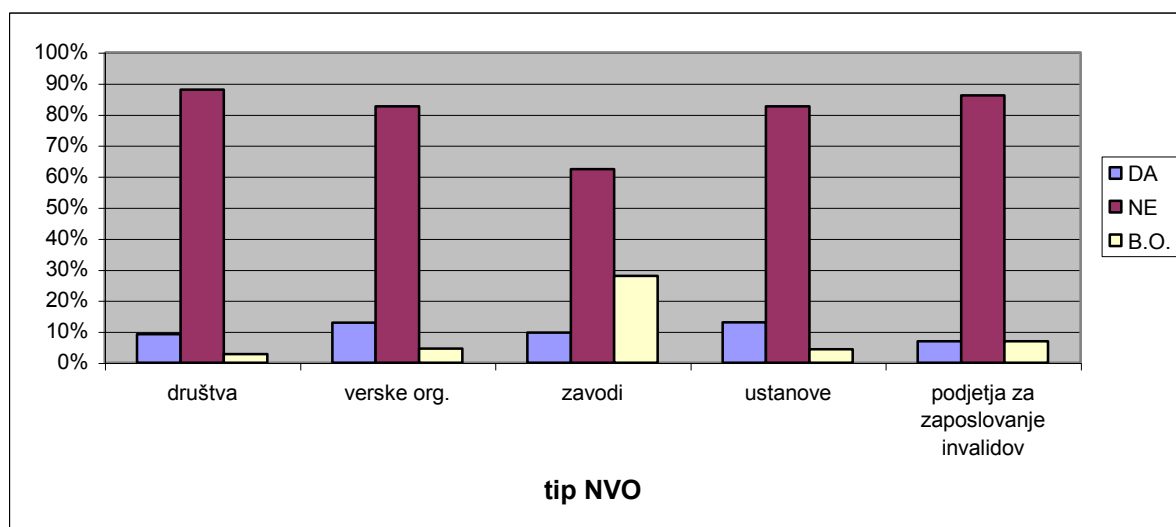
Graf 4.12: Organizacija programov izobraževanja, usposabljanja in svetovanja ne izvaja, si jih pa želi izvajati za lastne potrebe – glede na tip NVO

Graf 4.13: Organizacija programov izobraževanja, usposabljanja in svetovanja ne izvaja, si jih pa želi izvajati za potrebe drugih NVO – glede na tip NVO

Graf 4.14: Organizacija programov izobraževanja, usposabljanja in svetovanja ne želi izvajati – glede na tip NVO

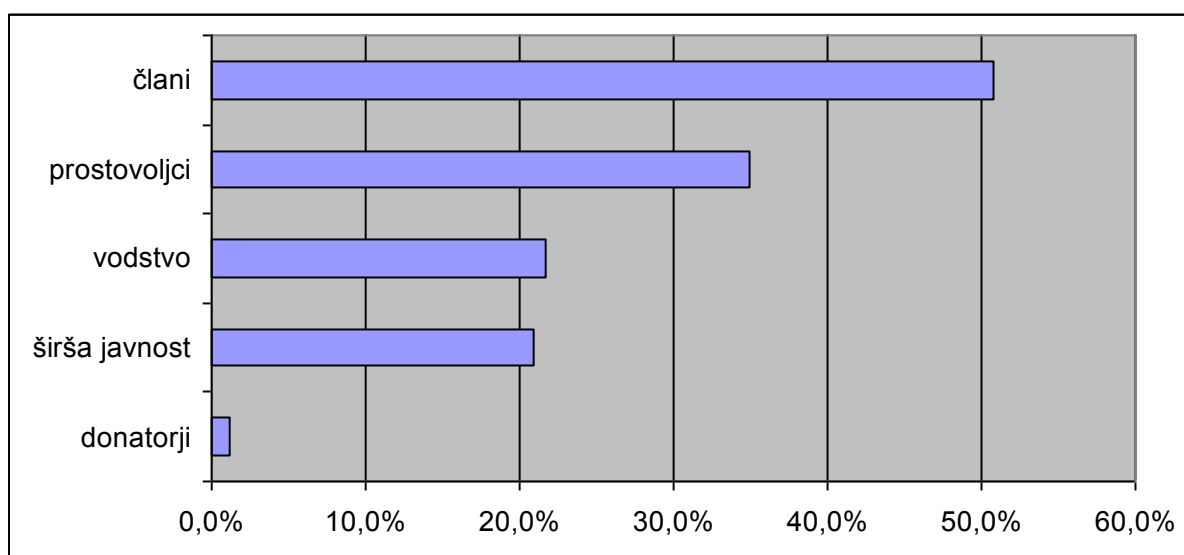
Iz križanja odgovorov na posamezne trditve glede na tip organizacije, je razvidno, da več kot polovica podjetij za zaposlovanje invalidov (58,6%), zavodov (57,0%) in društev (55,4%) programe usposabljanja, izobraževanja in svetovanja za potrebe lastne organizacije že izvaja, medtem ko tovrstne programe izvaja manj kot polovica verskih organizacij (40,6%) in ustanov (39,1%). Programe usposabljanja, izobraževanja in svetovanja za potrebe drugih organizacij izvaja več kot polovica

zavodov (na to trditev je odgovorilo pritrdilno 53,8% izprašanih v zavodih), medtem ko je med drugimi tipi organizacij majhen odstotek takšnih, ki programe usposabljanja, izobraževanja in svetovanja že izvajajo za potrebe drugih organizacij. Med takimi, ki programov še ne izvajajo, si jih pa želijo izvajati za potrebe lastne organizacije je največ društev (21,5%), sledijo ustanove (18,8%) in verske organizacije (18,7%). Od tistih, ki programov še ne izvajajo, si jih pa želijo izvajati za potrebe drugih organizacij pa je največ zavodov (18,3%). Pri drugih tipih organizacij je delež organizacij, ki takšnih programov še ne izvajajo in bi si jih želele izvajati za potrebe drugih organizacij, zelo majhen. Med tistimi, ki si na splošno ne želijo izvajati programov usposabljanja, izobraževanja in svetovanja je največ ustanov (13,0%) in verskih organizacij (12,9%).

IZOBRAŽEVANJA, IZVEDENA V LETU 2004

Predstavnike nevladnih organizacij smo povprašali, ali so v organizacijah v letu 2004 tudi dejansko izvedli kako izobraževanje in za katero ciljno skupino.

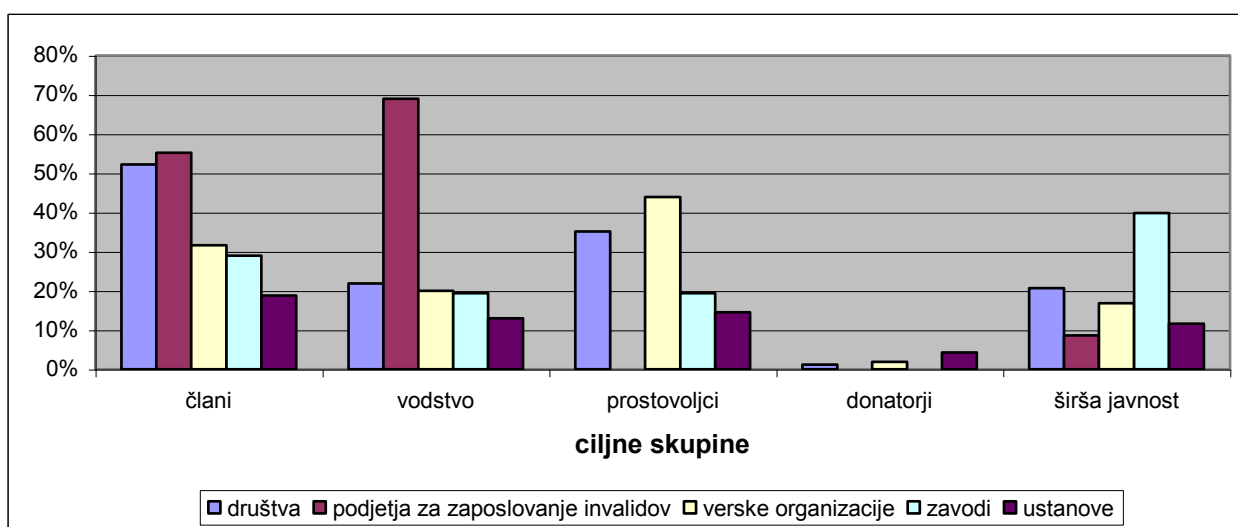
Graf 4.15: Skupine uporabnikov, za katere so nevladne organizacije v letu 2004 organizirale izobraževanja⁹

⁹ Vsota odstotkov ni 100, ker so nekatere organizacije organizirale izobraževanja za več skupin uporabnikov.

Polovica (50%) nevladnih organizacij je organizirala izobraževanje za svoje člane, 34,9% organizacij je organiziralo izobraževanje za prostovoljce, v dobri petini organizacij so organizirali izobraževanje za vodstvo organizacij (21,7%) in v petini organizacij za širšo javnost (20,9%),. Skoraj v nobeni organizaciji niso organizirali izobraževanje za donatorje (1,2%).

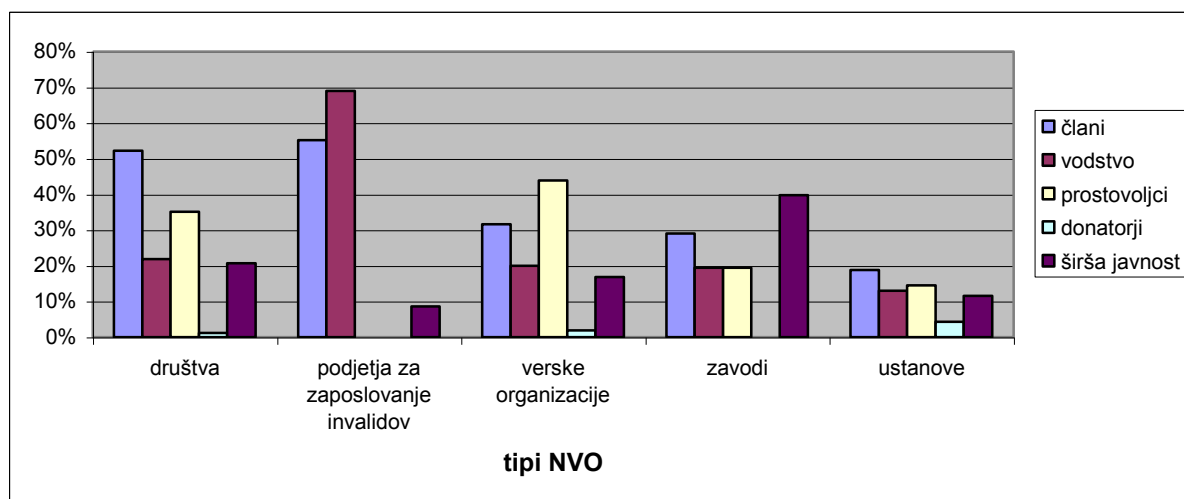
Graf 4.16: Organizirana izobraževanja v letu 2004 za posamezne skupine uporabnikov glede na tip NVO

Za člane so v letu 2004 organizirali izobraževanje v vseh tipih nevladnih organizacij, predvsem pa v podjetjih za zaposlovanje invalidov (55,2%) in v društvih (52,2%), kjer je takšno izobraževanje organizirala več kot polovica organizacij, medtem ko je izobraževanje za člane med ostalimi tipi organizacij organizirala manj kot tretjina organizacij (31,6% verskih organizacij in 29,0% zavodov), najmanj pa v ustanovah (le 18,8%). Za vodstvo so večinoma organizirali izobraževanje v podjetjih za zaposlovanje invalidov in sicer kar v 69,0% invalidskih podjetij, medtem ko je med ostalimi tipi nevladnih organizacij društvih, verskih organizacijah in zavodih takšno izobraževanje organizirala le slaba petina organizacij, najmanj pa ponovno v ustanovah (13,0%). Za prostovoljce so večinoma organizirali izobraževanje v verskih organizacijah (43,9%) in društvih (35,1%). Za donatorje pa v skoraj nobeni izmed tipov nevladnih organizacij niso organizirali izobraževanja, nekoliko več sicer v ustanovah, kljub temu pa je tudi odstotek ustanov, ki so organizirale izobraževanje za donatorje zelo majhen (takih je le 4,3% ustanov). Za širšo javnost pa so v največji meri organizirali izobraževanje v zavodih (39,8%).

Ob križanju spremenljivk »izvedeno izobraževanje v letu 2004« in »tip nevladne organizacije«, vidimo, da se tipi organizacij med seboj razlikujejo, glede na to za kateri ciljni skupini je bilo v letu 2004 izobraževanje neomenjeno in tudi na splošno v kolikšni meri v organizacijah izvajajo izobraževanje.

Graf 4.17: Organizirana izobraževanja v letu 2004 v različnih tipih NVO glede na skupine uporabnikov

V društvih so v največji meri organizirali izobraževanje za člane, in sicer takšno izobraževanje je organizirala dobra polovica društev (52,2%), v večji meri pa so organizirali tudi izobraževanje za prostovoljce (35,1%), dobra petina društev je organizirala izobraževanje za vodstvo (21,9%) in za širšo javnost (20,7%), za donatorje pa je organiziralo izobraževanje le 1,2% društev.

V podjetjih za zaposlovanje invalidov so v največji meri organizirali izobraževanje za vodstvo in sicer kar v 69,0%, dobra polovica podjetij za zaposlovanje invalidov je organizirala izobraževanje za člane (55,2%), za širšo javnost pa le 8,6% podjetij za zaposlovanje invalidov, za donatorje in prostovoljce pa v podjetjih za zaposlovanje invalidov niso organizirali izobraževanja.

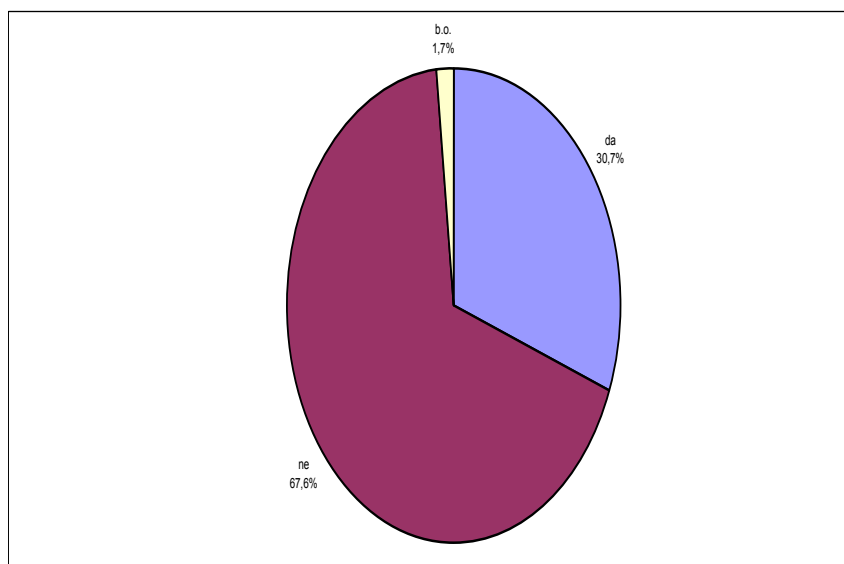
V zavodih so v največji meri organizirali izobraževanje za širšo javnost (39,8%), sledi izobraževanje za člane (29,0%), v manjši meri pa so organizirali izobraževanja za vodstvo (19,4%) in prostovoljce (19,4%). Za donatorje v zavodih niso organizirali izobraževanja.

V ustanovah so v primerjavi z ostalimi tipi nevladnih organizacij na splošno v najmanjši meri organizirali izobraževanje, največ pa za člane (18,8%), sledijo prostovoljci (14,5%) in vodstvo (13,0%), za širšo javnost so organizirali izobraževanje v 11,6% ustanov, v najmanjši meri pa za donatorje (4,3%). Kljub temu pa so v ustanovah za donatorje v večji meri kot v ostalih tipih nevladnih organizacij organizirali izobraževanje, še vedno pa v zelo majhni meri, še posebej če upoštevamo poslanstvo ustanov.

POTRDILA O OPRAVLJENEM IZOBRAŽEVANJU

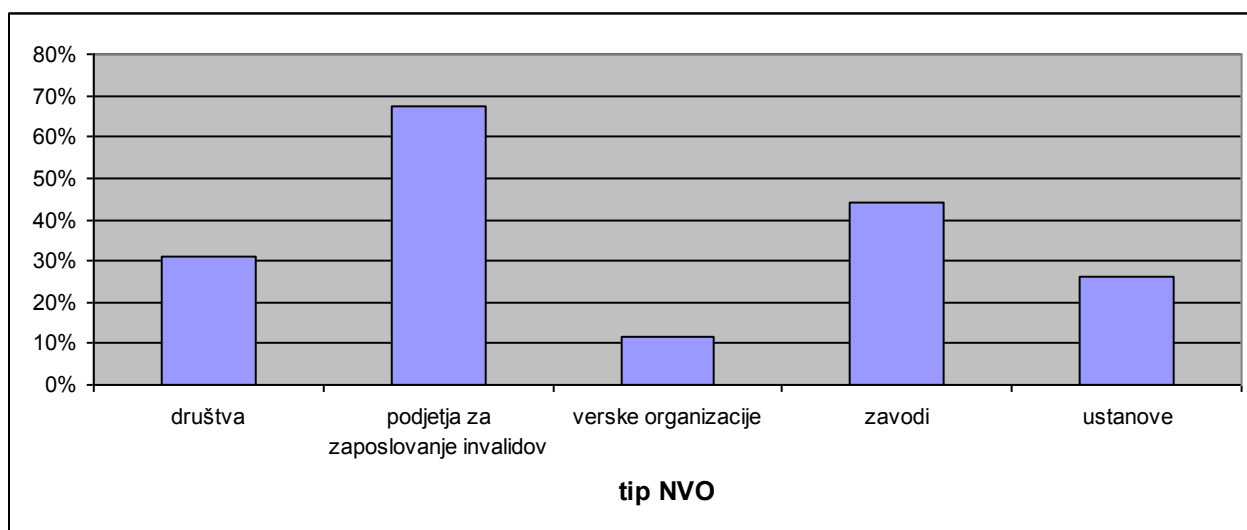
Podatki kažejo, da v večini nevladnih organizacij izobraževanje poteka predvsem na neformalni ravni, saj velika večina nevladnih organizacij, tistim, ki so vključeni v izobraževanje ne izdaja potrdil. Le v dobri četrtini organizacij (30,7%) udeležencem izobraževanj izdajajo potrdila o izobraževanju.

Graf 4.18: Ali praviloma izdajate potrdila tistim, ki so vključeni v izobraževanje?

Če podrobneje pogledamo izdajanje potrdil vključenim v izobraževanje glede na tip nevladnih organizacij vidimo, da se različni tipi nevladnih organizacij med seboj razlikujejo glede na formaliziranost izobraževanja v njihovih organizacijah.

Graf 4.19: Izdajanje potrdil za izobraževanje glede na tip NVO

Podjetja za zaposlovanje invalidov so edina izmed nevladnih organizacij, kjer je izobraževanje bolj formalne narave, saj je kar 67,2% izprašanih v invalidskih podjetjih odgovorilo, da udeležencem izobraževanj izdajajo potrdila. V nekoliko večji meri kot v ostalih nevladnih organizacijah vključenim v izobraževanje izdajajo potrdila tudi v zavodih, in sicer v slabi polovici zavodov (44,1%), medtem ko le 31,1% društev udeležencem izobraževanj izdaja potrdila, sledijo ustanove z 26,1%, najmanj pa udeležencem izobraževanj izdajajo potrdila v verskih organizacijah in sicer le 11,6% verskih organizacij.

SKLEP

Na podlagi prikazanih podatkov o usposabljanju in izobraževanju v nevladnih organizacijah lahko zaključimo, da se vsi tipi nevladnih organizacij v največji meri udeležujejo programov usposabljanja in izobraževanja, ki so povezani s primarno dejavnostjo organizacije. Najmanj nevladnih organizacij se udeležuje programov izobraževanja in usposabljanja, ki sodijo v programe izobraževanja za upravljanje, in sicer usposabljanje za projektno vodenje in upravljanje s človeškimi viri. Tudi v izražanju želja po posameznih vrstah izobraževanja in usposabljanja se je potrdilo, da so najbolj zaželeni ravno tiste, ki so povezane z izvajanjem osnovne dejavnosti organizacij. Najmanjši interes pa nevladne organizacije kažejo za usposabljanja s področja upravljanja.

Glede na tip nevladnih organizacij je razvidno, da so najpogostejši udeleženci vseh vrst usposabljanja in izobraževanja predvsem podjetja za zaposlovanje invalidov in zavodi, v nekoliko manjši meri pa tudi ustanove. Društva, ki predstavljajo daleč najvišji delež med nevladnimi organizacijami, se v visokem deležu udeležujejo predvsem usposabljanj in izobraževanj, povezanih z njihovo osnovno dejavnostjo, medtem ko se drugih vrst izobraževanja in usposabljanja udeležujejo v bistveno manjši meri. Med vsemi tipi organizacij so se usposabljanj in izobraževanj najredkeje udeleževale verske organizacije.

Glede na izražene interese po vrstah izobraževanja in usposabljanja, se nevladne organizacije med seboj razlikujejo v manjši meri kot po tem, koliko so se jih v preteklosti dejansko udeleževale. Najbolj želena oblika izobraževanja in usposabljanja so programi, ki so povezani z osnovno dejavnostjo, ki jo izvajajo nevladne organizacije. Nekoliko intenzivneje so nevladne organizacije izražale tudi željo po izobraževanju in usposabljanju za pridobivanje praktičnih znanj, upravljanje s človeškimi viri ter za pripravo projektov. Najmanjšo željo pa so izražale po izobraževanju in usposabljanju za projektno vodenje in finančno upravljanje.

Želje po usposabljanju in izobraževanju v največji meri izražajo zavodi, podjetja za zaposlovanje invalidov in ustanove, najmanj pa verske organizacije.

Nevladne organizacije tudi v največji meri izvajajo programe usposabljanja in izobraževanja, ki so povezani z njihovo primarno dejavnostjo. Podrobnejša analiza rezultatov raziskave glede na tip nevladnih organizacij pokaže, da so na splošno pri izvajanju programov usposabljanja in izobraževanja poleg podjetij za zaposlovanje invalidov najbolj aktivni zavodi. Podjetja za zaposlovanje invalidov in zavodi so najbolj aktivni glede na vse vrste izobraževanja v nevladnih organizacijah, zavodi pa programe usposabljanja in izobraževanja za razliko od ostalih tipov nevladnih organizacij v veliki meri izvajajo ne le za potrebe lastne organizacije, temveč tudi za potrebe drugih organizacij, kar je razumljivo, saj je glede na primarno dejavnost največji delež zavodov registriranih na področju izobraževanja. Medtem ko je pri ostalih tipih nevladnih organizacij izobraževanje in usposabljanje večinoma omejeno na vsebine povezane z dejavnostjo organizacije in potrebe lastne organizacije.

Ciljna skupina katerim je izobraževanje in usposabljanje v nevladnih organizacijah namenjeno so predvsem njihovi člani in prostovoljci, kar potrjujejo podatki o dejansko izvedenih izobraževanjih in usposabljanjih v letu 2004. To ne velja le za podjetja za zaposlovanje invalidov, kjer je poleg članov ciljna skupina za izobraževanje predvsem vodstvo. V nevladnih organizacijah je izobraževanje in usposabljanje večinoma neformalne narave, saj velika večina nevladnih organizacij udeležencem izobraževanja in usposabljanja ne izdaja potrdil. Izjema so podjetja za zaposlovanje invalidov, kjer gre večinoma za bolj formalizirano izobraževanje, saj večina podjetij udeležencem izobraževanj izdaja potrdila. Najprimernejši način usposabljanja in izobraževanja v nevladnih organizacijah se predstavnikom nevladnih organizacij zdi izobraževanje in usposabljanje izven delovnega časa in sicer v obliki vikend seminarjev, pri tem izstopajo podjetja za zaposlovanje invalidov in ustanove, kjer se jim zdi bolj primerno izobraževanje v času delavnika in svetovanje v njihovih organizacijah.

Lahko zaključimo, da nevladne organizacije na splošno izražajo željo po vseh vrstah usposabljanja in izobraževanja za potrebe lastnih organizacij, in sicer predvsem za izvajanje dejavnosti organizacije, zato bi bilo smiselno nevladnim organizacijam ponuditi čim več možnosti za tovrstna izobraževanja, ki bi potekali v obliki vikend seminarjev, v ustanovah in podjetjih za zaposlovanje invalidov pa med delovnim časom.

5. OBSEG IN VIRI FINANCIRANJA NEVLADNIH ORGANIZACIJ

OBSEG PRIHODKOV NEVLADNIH ORGANIZACIJ

Pomemben kazalnik razmer v katerih delujejo nevladne organizacije ter odnosa države do nevladnega sektorja v posamezni državi, so tudi podatki o obsegu in virih financiranja. Razpoložljivi statistični podatki o financiranju nevladnih organizacij so pomanjkljivi in ne omogočajo celovitega vpogleda v to problematiko. Da bi pridobili celovito sliko o obsegu, strukturi in virih financiranja nevladnih organizacij smo zato uporabili tako razpoložljive statistične podatke kot tudi podatke, ki smo jih pridobili z anketo.

Prihodki nevladnih organizacij v deležu od BDP

Podatke o prihodkih dveh tipov nevladnih organizacij, društev in ustanov, smo pridobili od Agencije RS za javnopravne evidence in storitve (AJPES).¹⁰ Ta dva tipa predstavljata pretežni del (93,9%) nevladnih organizacij v Sloveniji.¹¹

Iz bilance uspeha **društev** je razvidno, da so prihodki društev¹² v letu 2004 znašali 100.388.000.000 Sit. Ocenjena vrednost teh prihodkov v BDP je znašala 1,6%¹³. Prihodki ustanov so znašali 11.514.813.000 Sit oziroma 0,18% BDP.

Če podatke posplošimo na vse nevladne organizacije, potem lahko ocenimo, da so skupni prihodki vseh tipov nevladnih organizacij znašali 1,91% BDP oziroma 119 milijard SIT.

Na podlagi primerjave tega podatka s podatkom o deležu prihodkov nevladnih organizacij, ki smo jih pridobili v primerljivi raziskavi izvedeni v letu 1996, ko je delež prihodkov nevladnih organizacij znašal 1,92% BDP, lahko ugotovimo, da se delež prihodkov nevladnih organizacij v osmih letih ni spremenil.

¹⁰ V skladu s zakonodajo morajo društva in ustanove morajo do zadnjega dne februarja predložiti podatke iz izkaza poslovnega izida za preteklo koledarsko leto.

¹¹ Podatke je oddalo 16.990 društev in 129 ustanov.

¹² V skladu s zakonodajo morajo letna poročila predložiti vsa delujoča društva.

¹³ Ocenjena vrednost BDP na podlagi nacionalnih računov za leto 2004 znaša 6.251.244 mio SIT. (SURS, Bruto domači proizvod in bruto nacionalni dohodek, 2000-2004 (prva objava), 15.9. 2005)

Tako kot v letu 1996, lahko tudi v letu 2004 ugotovimo, da je delež prihodkov nevladnega sektorja v BDP v Sloveniji v primerjavi z drugimi državami bistveno manjši. V državah zajetih v mednarodno raziskavo (L.Salamon, H.Anheier, 1998), je namreč delež neprofitno-volonterskega sektorja v BDP v letu 1995 v povprečju znašal 4,7%, novejši podatki pa žal ne obstajajo.

Višina prihodkov na organizacijo

Podatki pridobljeni iz bilanc društev in ustanov nam omogočajo tudi vpogled v povprečne višine prihodkov teh organizacij.

Povprečen prihodek na društvo v letu 2004 je znašal 5.909.000 Sit. Najvišje prihodke so imela invalidska društva (26.608.000 Sit), ki predstavljajo 1,3% društev, najnižje (3.625.000 Sit) pa skupina z oznako druge članske organizacije. Ta društva predstavljajo kar 42,5% društev.

Tabela 5.1: Povprečna višina prihodkov društev v letu 2004

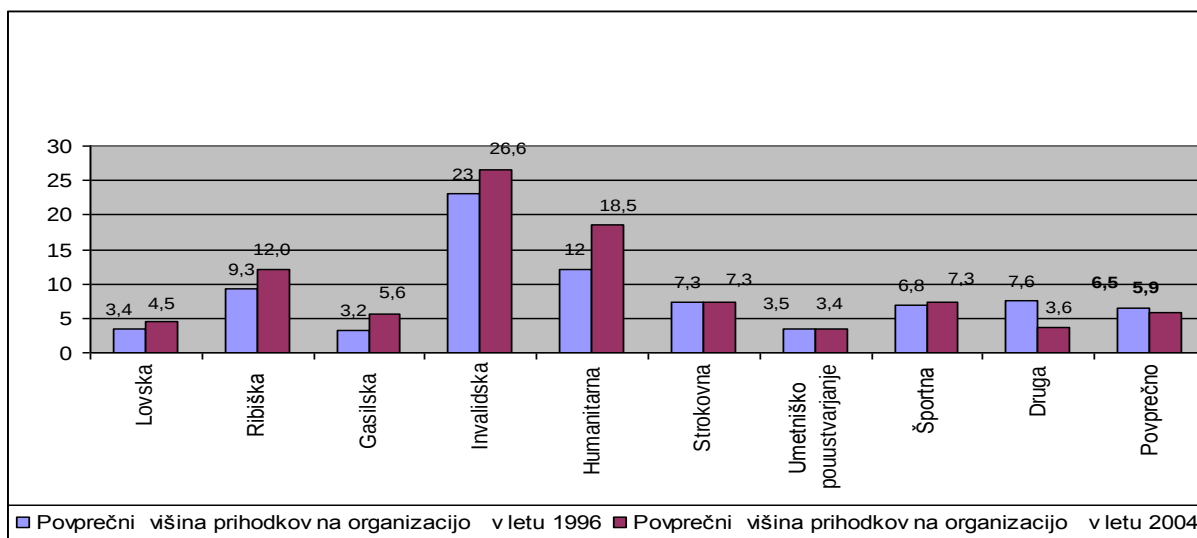
Vrsta društev	Povprečni višina prihodkov na organizacijo po vrstah društev v letu 2004 (v mio SIT)
Lovska	4,5
Ribiška	12,0
Gasilska	5,6
Invalidska	26,6

Humanitarna	18,5
Strokovna	7,3
Umetniško poustvarjanje	3,4
Športna	7,3
Druga	3,6
Povprečno	5,9

Vir: Lastni izračuni na podlagi izkaza poslovnega izida društev, AJ PES

Primerjava povprečnih prihodkov na društvo v letu 1996 in 2004 kaže, da je bila nominalna vrednost povprečnega prihodka v letu 2004 manjša za 0,7 milijona Sit. Povprečna nominalna višina prihodkov večine vrst društev, se je sicer povečala. Ker pa se je povprečni prihodek društev, ki sodijo v skupino druga društva in predstavljajo več kot 40% društev prepolovil, je nominalna vrednost povprečnih prihodkov na društvo v letu 2004 manjša kot v letu 1996.

Graf 5.1: Povprečna višina prihodkov na organizacijo po vrstah društev v letu 1996 in 2004 (v mio Sit)

Vir: Lastni izračuni na podlagi izkaza poslovnega izida društev, AJPES,

Slika je še slabša, če upoštevamo realno vrednost prihodkov¹⁴ med obema letoma, saj kaže, da so bili v povprečju realni prihodki na društvo v letu 2004 kar polovico manjši kot osem let pred tem. Zgolj delno pojasnilo za takšno stanje je moč iskati v tem, da je delež prihodkov društev ostal na enaki ravni kot osem let pred tem, število društev pa se je v tem obdobju povečalo kar za 46,8%. (Priloga: Tabela 5.1: Realna vrednost prihodkov na organizacijo po vrstah društev v letu 1996 in 2004)).

Povprečen prihodek na **ustanovo** v letu 2004 je znašal 89,3 mio. Največji je bil prihodek v dobrodelnih ustanovah (289,5 mio Sit), najmanjši pa v poslovnih združenjih (0,1 mio Sit). Povprečna višina prihodkov na ustanovo je bistveno višja kot pri društvih, kar je razumljivo, saj je osnovni namen ustanov, da upravljajo z namensko vezanim premoženjem (Ur.l. RS, št. 60/95).

Tabela 5.2: Povprečna višina prihodkov ustanov v letu 2004

Naziv dejavnosti	Povprečna višina prihodka na organizacijo po vrstah ustanov (v mio Sit)
------------------	---

¹⁴ Za izračun realne vrednosti zneskov smo upoštevali indeks rasti življenjski stroškov 2004/1996, ki je znašal 173,4.

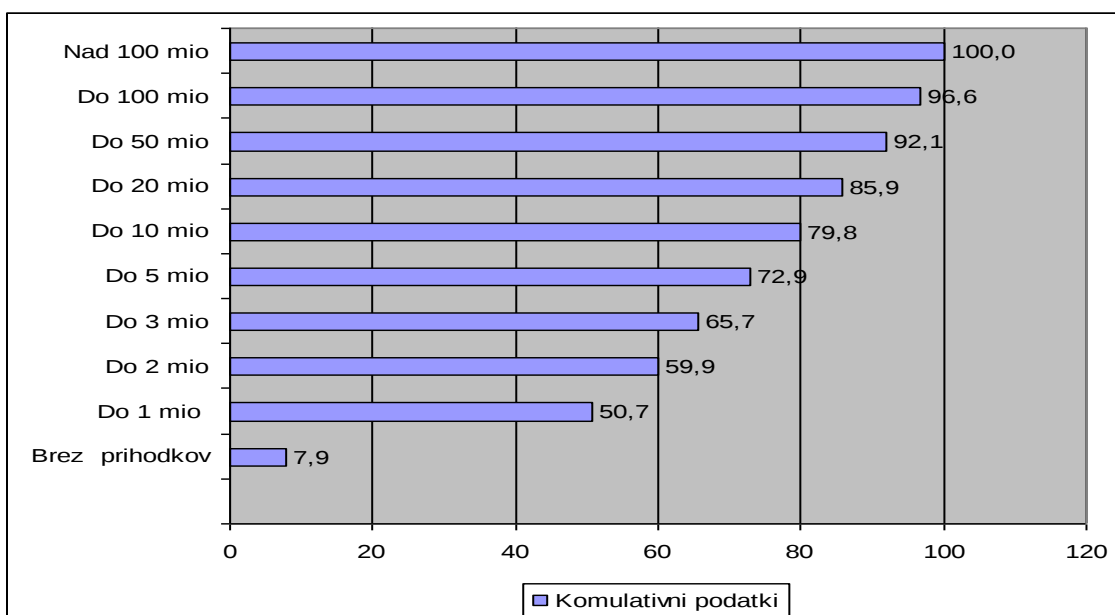
Drugo izobraževanje	5,1
Dobrodelne organizacije	289,5
Dejavnost poslovnih združenj	0,1
Dejavnost drugih članskih organizacij	66,3
Kinematografska dejavnost	0,5
Povprečno	89,3

Vir: Lastni izračuni na podlagi izkaza poslovnega izida ustanov, AJPES,

Podatki iz ankete potrjujejo ugotovitve izkazov poslovnega izida društev in ustanov v tem, da velika večina nevladnih organizacij v Sloveniji na voljo zelo nizke prihodke. Brez prihodkov v letu 2004 je bilo 7,9% nevladnih organizacij, do 5 milijonov tolarjev prihodkov je imelo 65 %, od 5 do 10 milijonov tolarjev 6,9% in nad tem zneskom ena petina nevladnih organizacij¹⁵.

Graf 5.2: Razvrstitev nevladnih organizacij v Sloveniji 2004 po višini prihodkov

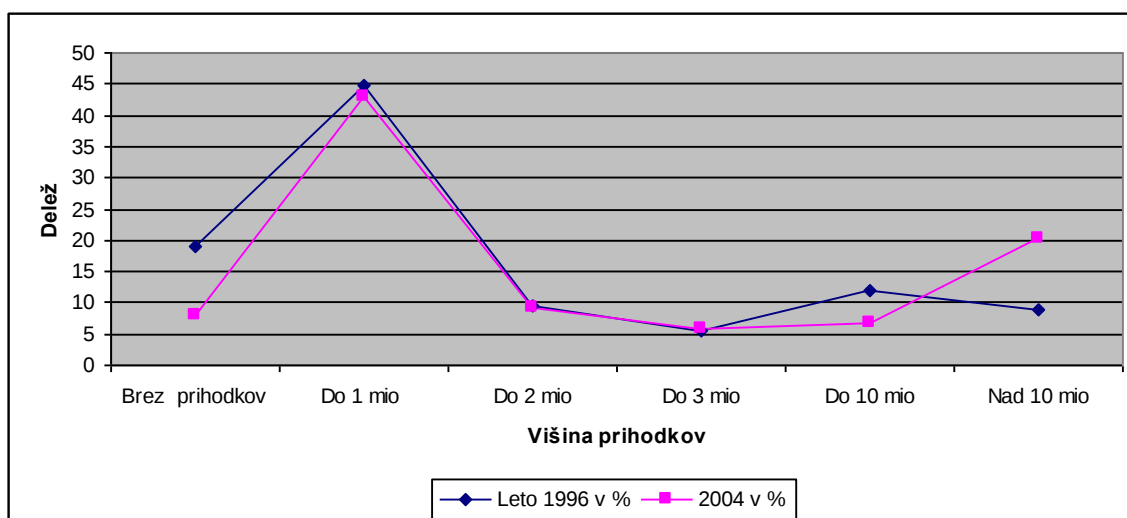
¹⁵ Pri izračunih je odštet delež organizacij brez prihodkov.

Korelacija med višino prihodkov in zaposlenostjo je visoka, saj Pearsonov koeficient znaša 0,683.

Primerjava višine prihodkov nevladnih organizacij med letoma 1996 in 2004 nam pokaže, da je v letu 2004 bistveno manjši delež tistih organizacij, ki prihodkov niso imele (v letu 2006 19,1%, v letu 2004 7,9%). Hkrati pa je bistveno večji delež organizacij, ki so imele prihodke nad 10 milijonov (v letu 1996 9%, v letu 2004 20,2%). Vendar pa razvrstitev dveh tretjin nevladnih organizacij glede na višino prihoda ostaja enaka kot osem let pred tem.

Graf 5.3: Razvrstitev nevladnih organizacij v Sloveniji v letu 1996 in 2004 po višini prihodkov

STRUKTURA PRIHODKOV NEVLADNIH ORGANIZACIJ

Strukturo prihodkov nevladnih organizacij analiziramo glede na tri glavne vire oziroma skupine prihodkov: 1) plačila za storitve, 2) dotacije in subvencije države ter 3) zasebne donacije in prispevke posameznikov, podjetij in ustanov.

Med plačila za storitve se uvrščajo prihodki iz neprofitne dejavnosti, prihodki iz profitne dejavnosti, članarine in drugi prihodki; med prihodke iz dotacij in subvencij države se uvrščajo prihodki od države, občin in javnih skladov; med prihodke od donacij pa donacije podjetij, posameznikov in ustanov, dotacije sorodnih organizacij in zapuščine.

Struktura prihodkov društev in ustanov na podlagi analize poslovnih izidov

Analiza prihodkov nevladnih organizacij na podlagi poslovnih izidov seveda predstavlja najzanesljivejšo podlago tudi za oceno strukture prihodkov, saj razpolagamo s podatki za vse organizacije. Toda prikazovanje prihodkov društev in ustanov v njihovih poslovnih izidih ne omogoča spremljanje strukture prihodkov po glavnih skupinah prihodkov, ki se oblikujejo glede na osnovne vire. Struktura prihodkov, ki jo lahko zasledujemo z analizo poslovnih izidov nam namreč kaže le strukturo beleženja prihodkov, ki jo predpisujejo računovodski standardi.

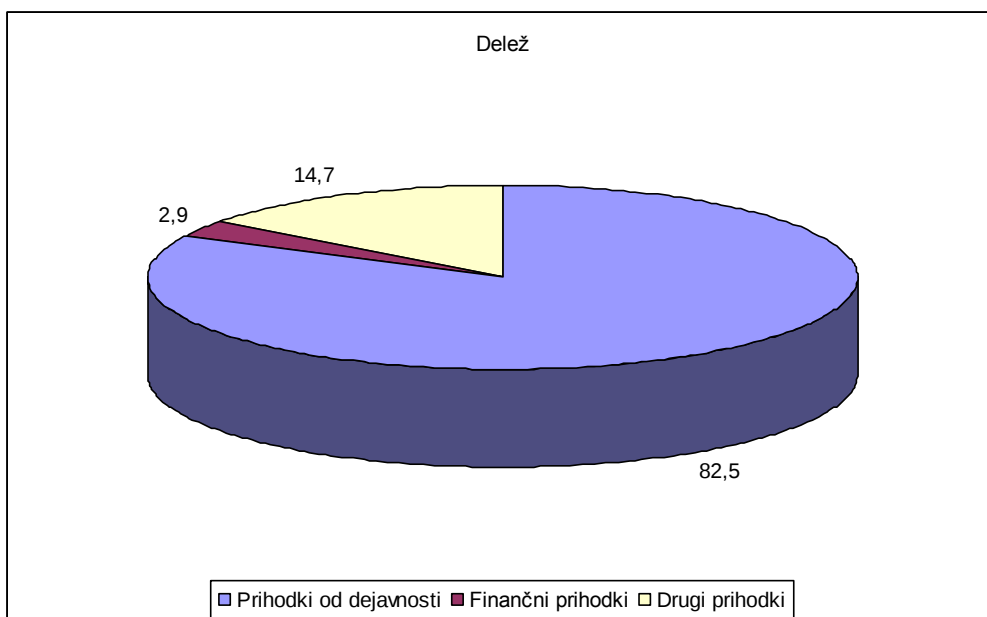
Analiza strukture prihodkov **društev** na podlagi poslovnih izidov kaže, da so največji delež prihodkov društev¹⁶ v letu 2004 predstavljali prihodki od dejavnosti (82,5%). Ta podatek ne pove veliko, saj se med prihodke od dejavnosti uvršča pretežni del prihodkov društev iz proračunskih virov (dotacije iz državnega in občinskih proračunov), prihodki iz donacij (prostovoljni prispevki članov) kot tudi prihodki nastali z opravljanjem tržne dejavnosti društev (članarine, prihodki od prodaje blaga in storitev, ter drugi prihodki). Prihodki od dejavnosti glede na vir iz katerega se oblikujejo torej niso ločeni.

Drugi najpomembnejši prihodek društev predstavljajo drugi prihodki, med katere se uvrščajo prihodki iz prejšnjih let in presežki, nastali pri prodaji osnovnih sredstev. Ti prihodki predstavljajo 14,7% prihodkov društev. Finančni prihodki, ki pomenijo prejete obresti in druge finančne prihodke v obračunskem obdobju pa pomenijo zgolj 3% prihodkov društev.

Graf 5.4: Struktura prihodkov društev na podlagi poslovnih izidov za leto 2004

¹⁶Za društva morajo biti izidi prikazani v skladu s Slovenskim računovodskim standardom 33 – Računovodske rešitve v društvih (Ur.l.Rs, št. 107/01) . Prikazati morajo **prihodke po naslednjih postavkah:**

- Prihodki od dejavnosti
- Povečanje vrednosti zalog gotovih proizvodov ter nedokončanih proizvodov in storitev
- Zmanjšanje vrednosti zalog gotovih proizvodov ter nedokončanih proizvodov in storitev
- Donosi od dejavnosti (1+2+3)
- Finančni prihodki
- Presežek odhodkov
- Kritje odhodkov iz obravnavanega računskega obdobja iz presežkov prihodkov iz prejšnjih obračunskih obdobj

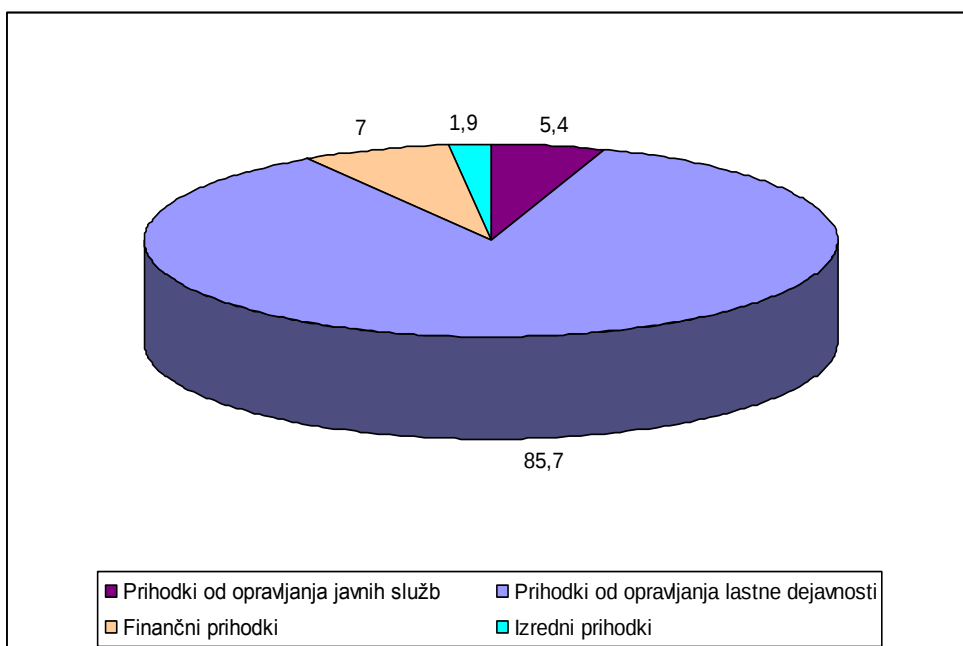
Analiza strukture prihodkov **ustanov**¹⁷ pa nam kaže, da so le-te največji delež prihodkov (85,7%) pridobile iz opravljanja lastne dejavnosti, 7% njihovih prihodkov predstavljajo finančni prihodki in 5,4% prihodki od opravljanja javne službe. Tudi v tem primeru lahko zaključimo, da s spremljanjem strukture prihodkov ustanov na podlagi analize poslovnih izidov ne moremo pridobiti podatkov, ki bi nam omogočali analizo prihodkov po virih.

Graf 5.5.: Struktura prihodkov ustanov na podlagi poslovnih izidov za leto 2004

¹⁷ Poslovni izkaz ustanov mora biti pripravljen v skladu z računovodskim standardom 36 – Računovodske rešitve v nepridobitnih organizacijah-pravnih osebah zasebnega prava (Ur.l. RS. Št. 107/01).

Ustanove morajo prikazati naslednje **vrste prihodkov**:

- Prihodki od opravljanja dejavnosti javnih služb:
 - Prihodki iz sredstev javnih financ
 - Drugi prihodki od opravljanja dejavnosti javnih služb
 - Povečanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje
 - Zmanjšanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje
- Poslovni prihodki od opravljanja lastne dejavnosti
 - Poslovni prihodki od opravljanja lastne dejavnosti
 - Povečanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje
 - Zmanjšanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje
- Finančni prihodki
- Izredni prihodki
- Celotni prihodki

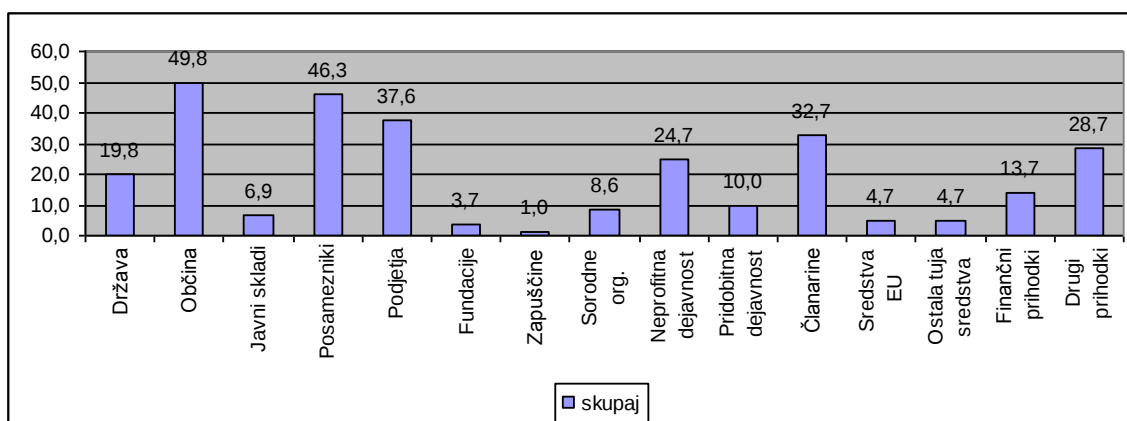

Struktura prihodkov nevladnih organizacij na podlagi ankete

Da bi pridobili podatke o prihodkih društev po osnovnih virih smo zato morali le-te zbirati tudi z anketo.

Glede na to kateri vri predstavljajo prihodke nevladnih organizacij in kolikšen delež organizacij jih prejema, je anketa pokazala, da skoraj polovica (49,8%) nevladnih organizacij prejema prihodke od občin in posameznikov (46,3%); tretjino od podjetij (37,7%) in iz članarin (32,7%). Pomemben vir prihodkov nevladnih organizacij predstavljajo tudi prihodki iz nepridobitne dejavnosti, saj le-ta predstavlja vir prihodkov za 24,7% organizacij ter prihodki od države 19,8% organizacij.

Graf 5. 6: Viri prihodkov nevladnih organizacij

Pretežni del društev prejema prihodke od občin (68,9%) in iz članarin (66,5%). Skoraj polovica društev (45,4%) pa prejema tudi prihodke od podjetij (45,4%) ter malo več kot tretjina (39,4%) tudi od posameznikov. Skoraj petina društev (23,1%) pa ustvarja prihodke tudi z trženjem svojih storitev.

Večina verskih organizacij (76,1%) svoje prihodke pridobi od posameznikov. Kar za tretjino verskih organizacij pomemben vir prihodkov predstavljajo tudi občine, saj jih prihodke iz tega vira ustvarja kar tretjina verskih organizacij (33,5%). Petini verskih organizacij (19,4%) pa uspe pridobivati tudi donacije oz. sponzorska sredstva podjetij.

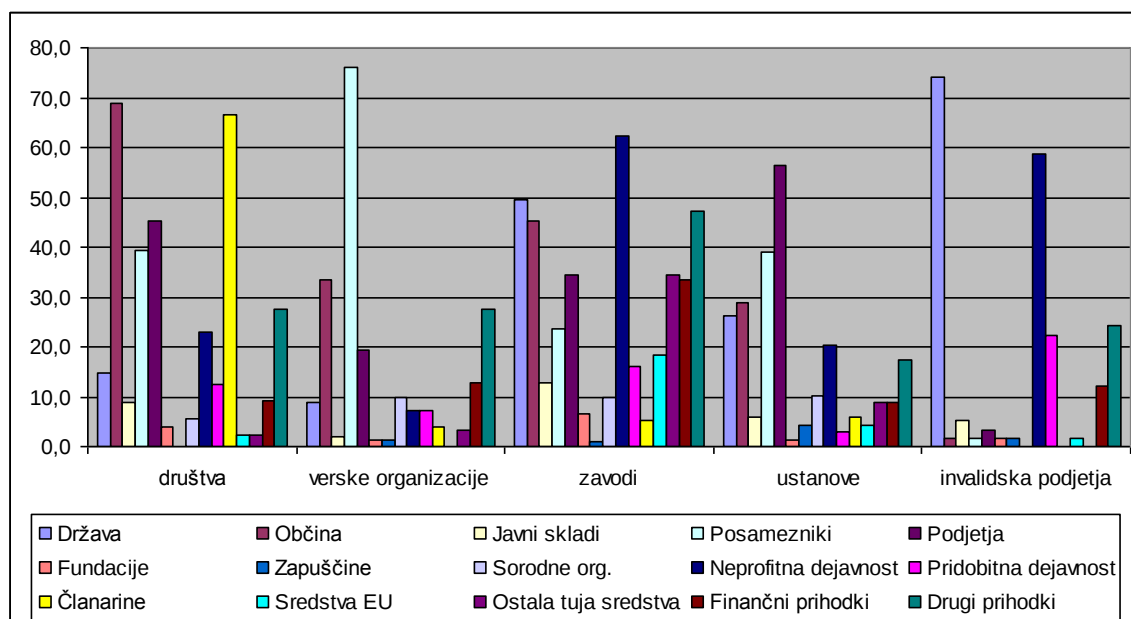
Največji delež zavodov (62,4%) ustvarja svoje prihodke z opravljanjem svoje osnovne, nepridobitne dejavnosti. Skoraj polovica zavodov prihodke pridobi tudi od države (49,5%) in od občin (45,2%). Tretjina zavodov pa prihodke pridobiva tudi od podjetij (34,4%), iz tujine (34,4%) ter od finančnih prihodkov¹⁸ (33,3%). Skoraj četrtna zavodov svoje prihodke ustvarja tudi iz donacij posameznikov (23,7%).

Pretežni del ustanov (56,5%) svoje prihodke pridobiva od podjetij, malo več kot četrtna od občin (29%).in iz dotacij države (26,1%).

Največ invalidskih podjetij pa svoje prihodke pridobiva od države (74,1%) ter z opravljanjem neprofitne dejavnosti (58,6%). Četrtna invalidskih podjetij prihodke pridobiva tudi z opravljanjem pridobitne dejavnosti.

¹⁸ Obresti in drugi finančni prihodki.

Graf 5.7: Viri prihodkov nevladnih organizacij po tipih organizacij

Glede na to kakšen delež od celotnih prihodkov nevladne organizacije ustvarijo iz posameznih virov, pa nam analiza za leto 2004 kaže, da so najpomembnejši vir njihovih prihodkov pomenili prihodki občin (28,7%).

Drugi najpomembnejši vir prihodkov predstavljajo članarine (18,9%). Če k članarinam dodamo tudi sredstva, ki jih prispevajo državljani kot donatorji (9,2%), vidimo, da nevladne organizacije skorajda tretjino prihodkov z neposredno pomočjo članov oziroma privrženecv.

Kljub nestimulativni davčni politiki nevladne organizacije velik del prihodkov ustvarijo tudi iz donacij oz. iz sponzorskih sredstev podjetij, ki predstavljajo 9% prihodkov nevladnih organizacij.

Tabela 5.3: Struktura prihodkov nevladnih organizacij v letu 2004

Viri prihodkov	Delež
Država	5,2
Občina	28,7
Javni skladi	2,4
Posamezniki	9,2
Podjetja	9

Fundacije	0,6
Zapuščine	0
Sorodne org.	1,5
Neprofitna dejavnost	7,4
Profitna dejavnost	3,7
Članarine	18,9
Sredstva EU	0,5
Ostala tuja sredstva	0,05
Iz presežkov predhodnega leta	4,9
Drugo	7,7

Razlike v strukturi prihodkov glede na tip organizacije so izrazite. Verske organizacije več kot polovico svojih prihodkov pridobijo od posameznikov (54,9%), opaznejši prispevek (10,1%) pa jim pomenijo tudi prihodki občin.

Zavodi največji del prihodkov (41,9%) ustvarijo z izvajanjem svoje osnovne neprofitne dejavnosti. Od države pridobijo petino (20%) sredstev, od občin 7,6% in od posameznikov 7,7%.

Ustanove več kot tretjino (34,1%) pridobijo od podjetij, 14,5% od države, 10,7% od posameznikov ter 8,9% z izvajanjem neprofitne dejavnosti.

Društva pa skoraj tretjino prihodkov pridobijo od občin, 18,7% iz članarin, 8,8% od podjetij, 7,2% od posameznikov.

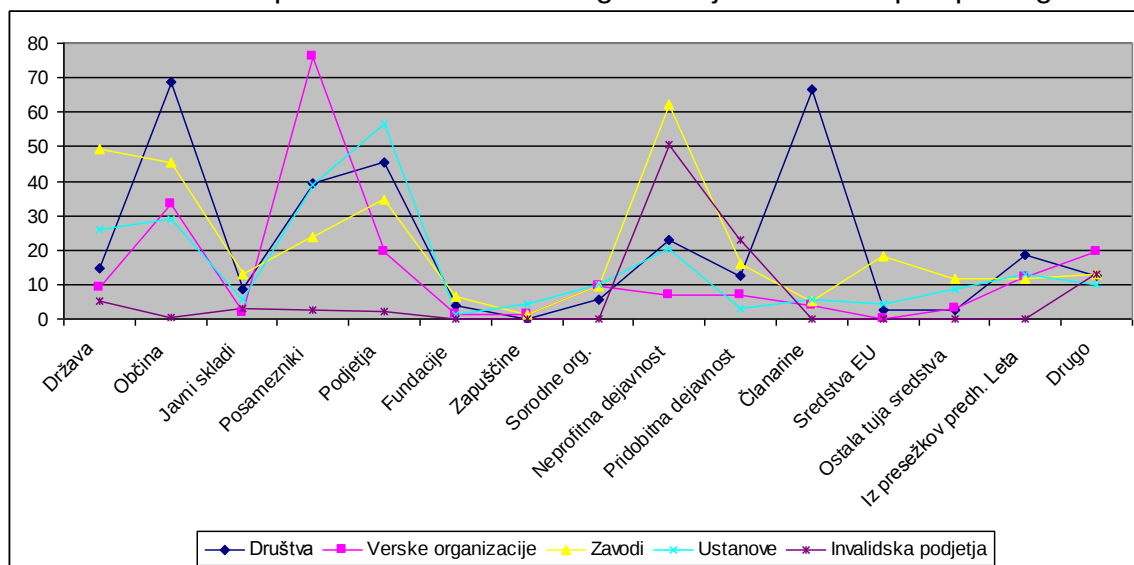
Podjetja za zaposlovanje invalidov polovico prihodkov ustvarijo z svojo nepridobitno dejavnostjo (50,6%), skoraj četrtno prihodkov (23,0%) pa z vzporedno profitno dejavnostjo. Drugi prihodki predstavljajo 12,8% prihodkov, prihodki od države pa 5% prihodkov. Prihodkov iz drugih virov praktično nimajo.

Tabela 5.4: Struktura prihodkov nevladnih organizacij v letu 2004 po tipih organizacij

Viri prihodkov	Verske organizacije	Zavodi	Ustanove	Društva	Invalidska podjetja
Država	1,7	20	14,5	5,2	5,0
Občina	10,1	7,6	5,2	31,4	0,4
Javni skladi	0	2	0,5	2,5	3,2
Posamezniki	54,9	7,7	10,7	7,2	2,7

Podjetja	4,2	3,7	34,1	8,8	2,2
Fundacije	0,1	1,3	0,0	0,3	0,0
Zapuščine	0	0	0,0	0	0,0
Sorodne org.	4,8	1,2	5,6	1,2	0,0
Neprofitna dejavnost	2,1	41,9	8,9	6,5	50,6
Profitna dejavnost	0,8	3,4	0,1	4,4	23,0
Članarine	1,6	0,7	4,8	18,7	0,0
Sredstva EU	0	2,2	1,9	0,6	0,0
Ostala tuja sredstva	0,4	0,6	1,7	0,0	0,0
Iz presežkov predhodnega leta	4,5	0,1	7,3	5,3	0,1
Drugo	14,9	7,6	4,7	7,9	12,8

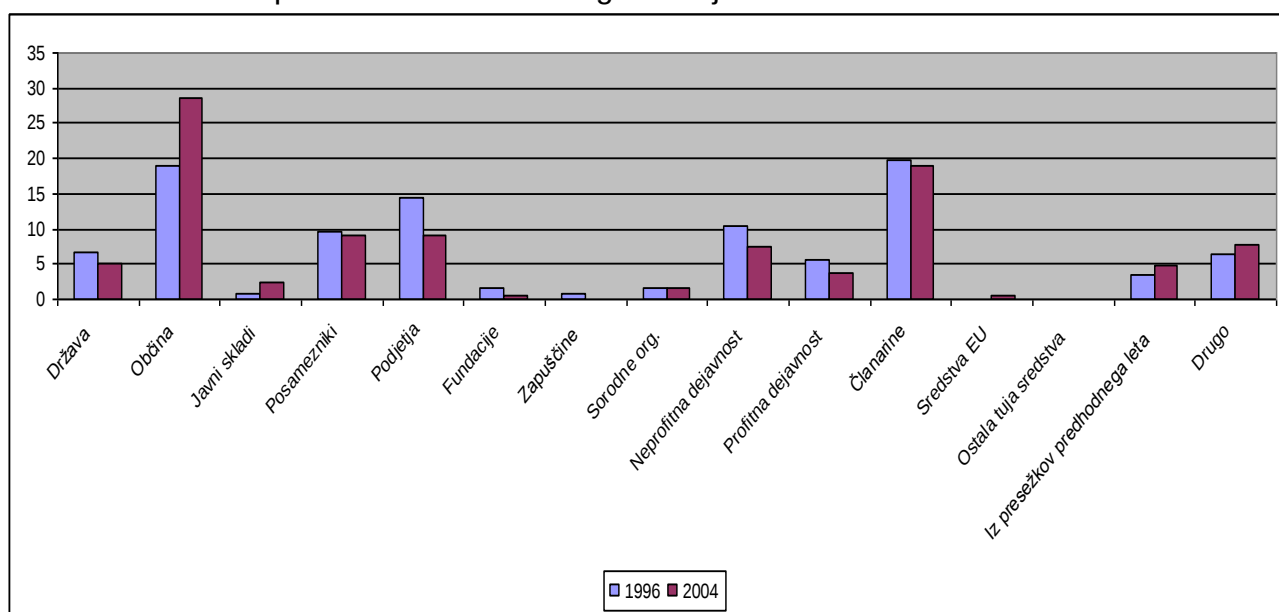
Graf 5.8: Struktura prihodkov nevladnih organizacij v letu 2004 po tipih organizacij

Primerjava strukture prihodkov nevladnih organizacij med letom 1996 in 2004 kaže na nekatere spremembe v strukturi prihodkov. Za 9,8 odstotnih točk se je povečal delež prihodkov, ki ga nevladne organizacije prejmejo od občin (18,9% v let 1996 in 28,7% v letu 2004). Za 1,7 odstotne točke se je povečal tudi delež sredstev, ki ga nevladne organizacije ustvarijo iz javnih skladov (0,7% v letu 1996, 2,4% v letu 2004).

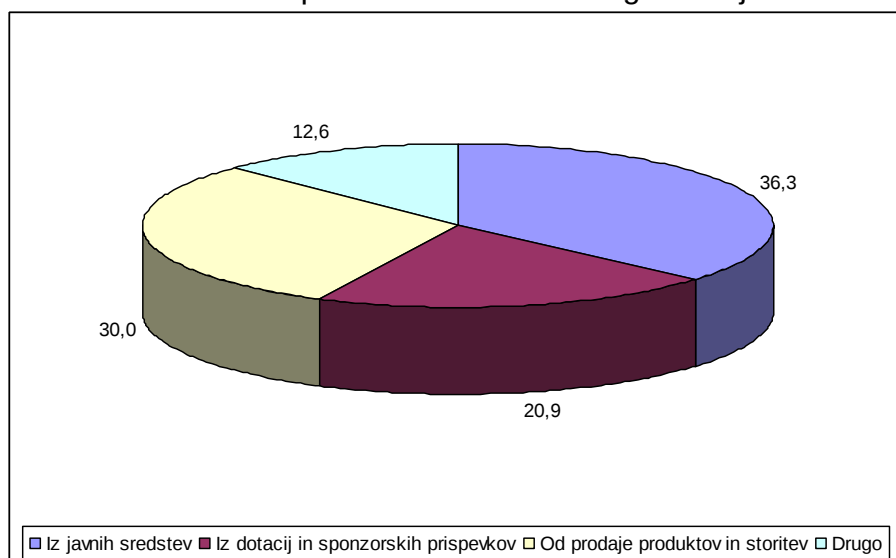
Močno so se zmanjšali prihodki od podjetij (za 5,3 odstotne točke - iz 14,3% v letu 1996 na 9% v letu 2004), opaznejše pa tudi prihodki ustvarjeni z neprofitno (za 3,1 odstotne točke) in profitno dejavnostjo (za 2 odstotni točki).

Graf 5.9: Struktura prihodkov nevladnih organizacij v letu 1996 in 2004

Če vse vire prihodkov združimo v tri osnovne skupine prihodkov, vidimo, da so nevladne organizacije v Sloveniji v letu 2004 največ prihodkov pridobile iz javnih sredstev (36,3%), s prihodki od prodaje dobrin in storitev so ustvarile 30% prihodkov, 20,9% pa so pridobile iz donacij, 12,6% pa so predstavljali drugi prihodki.

Graf 5.10: Struktura prihodkov nevladnih organizacij v letu 2004

Prikaz strukture osnovnih virov prihodkov po tipih organizacij pa kaže, da so društva iz javnih virov pridobila 39,1% prihodkov, 29,1% od prodaje produktov in storitev ter 18,1% iz donacij in sponzorskih sredstev. Drugi prihodki so predstavljali 13,2% njihovih prihodkov.

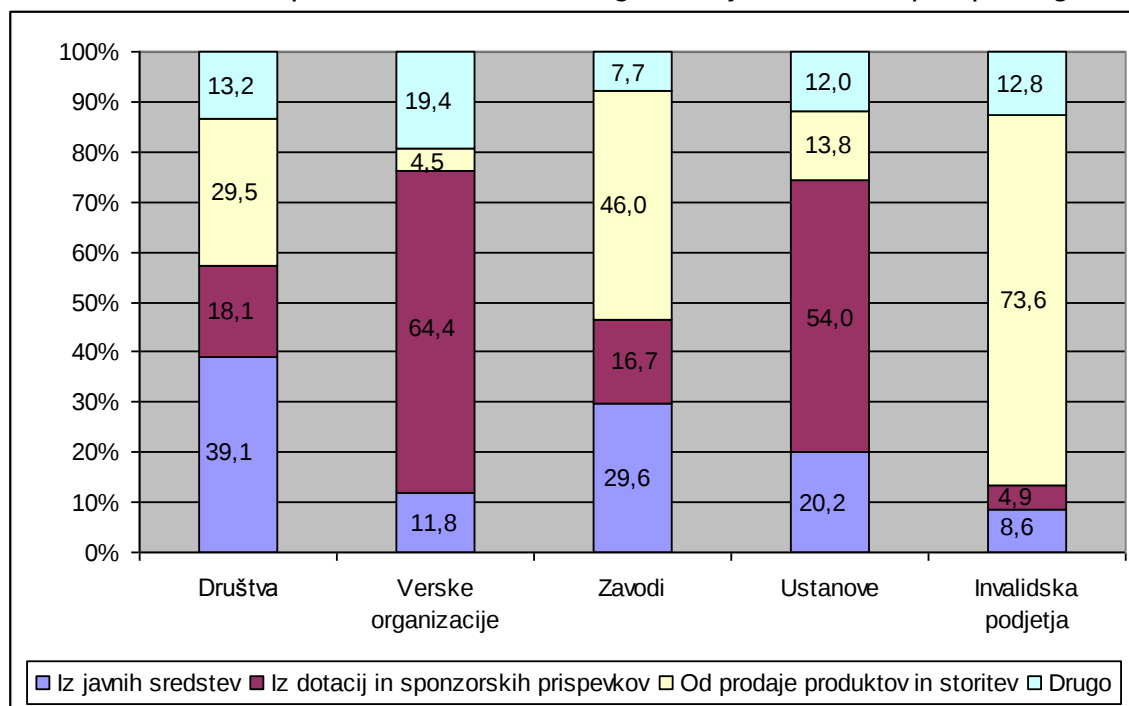
Kar 64,4% prihodkov verskih organizacij predstavljajo prihodki iz donacij in sponzorskih sredstev, 11,8% prihodki iz javnih virov, 4,5% prihodki od prodaje prihodkov in storitev, 19,4% prihodkov pa drugi prihodki.

Struktura prihodkov zavodov pa kaže, da so največ, 46% prihodkov ustvarili z prodajo produktov in storitev, 29,6% so pridobili iz javnih sredstev, 16,7% iz donacij in sponzorskih sredstev, 7,7% pa predstavljajo drugi prihodki.

54% prihodkov ustanov predstavljajo donacije in sponzorska sredstva, 20,2% prihodki iz javnih virov, 13,8% prihodki od prodaje produktov in storitev ter 12% drugi prihodki.

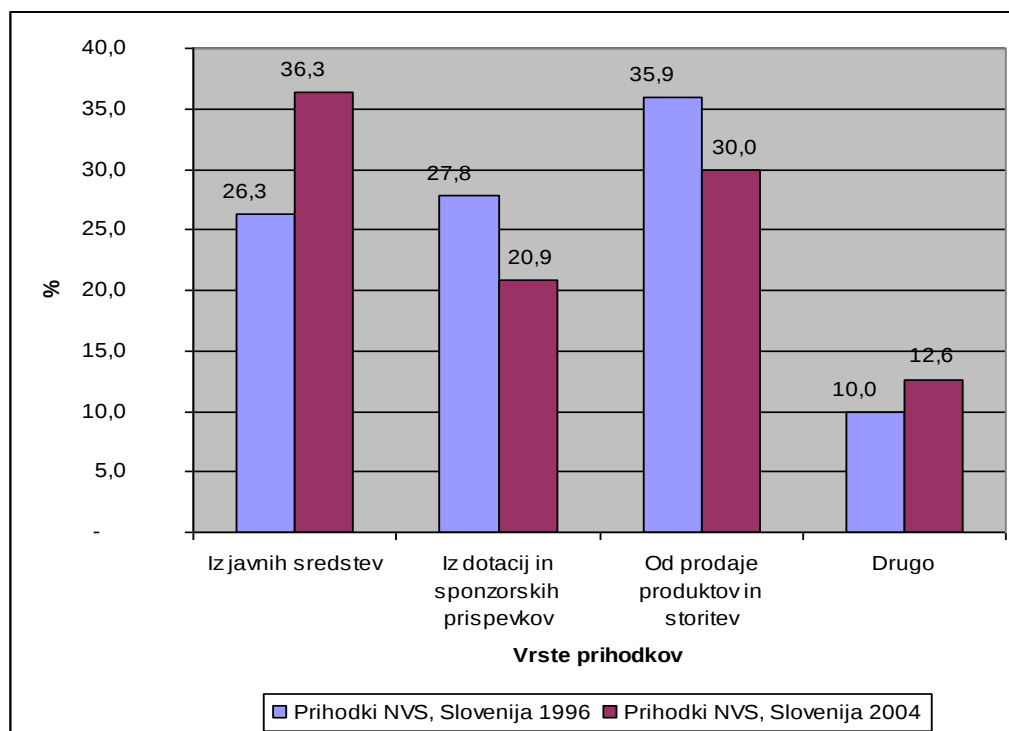
Kar tri četrtine prihodkov invalidskih podjetij pa predstavljajo prihodki od prodaje njihovih izdelkov in storitev, 8,6% prihodki iz javnih virov, 4,9% od donacij in sponzorskih sredstev in 12,8% drugi prihodki.

Graf 5.11: Struktura prihodkov nevladnih organizacij v letu 2004 po tipih organizacij

Če primerjamo prihodke po glavnih virih prihodkov med letoma 1996 in 2004, primerjava pokaže, da se je močno povečal prihodek iz javnih sredstev (kar za 10 odstotnih točk), zmanjšal pa prihodek iz donacij in sponzorskih sredstev (6,9 odstotnih točk) ter od prodaje produktov in storitev (5,9 odstotnih točk).

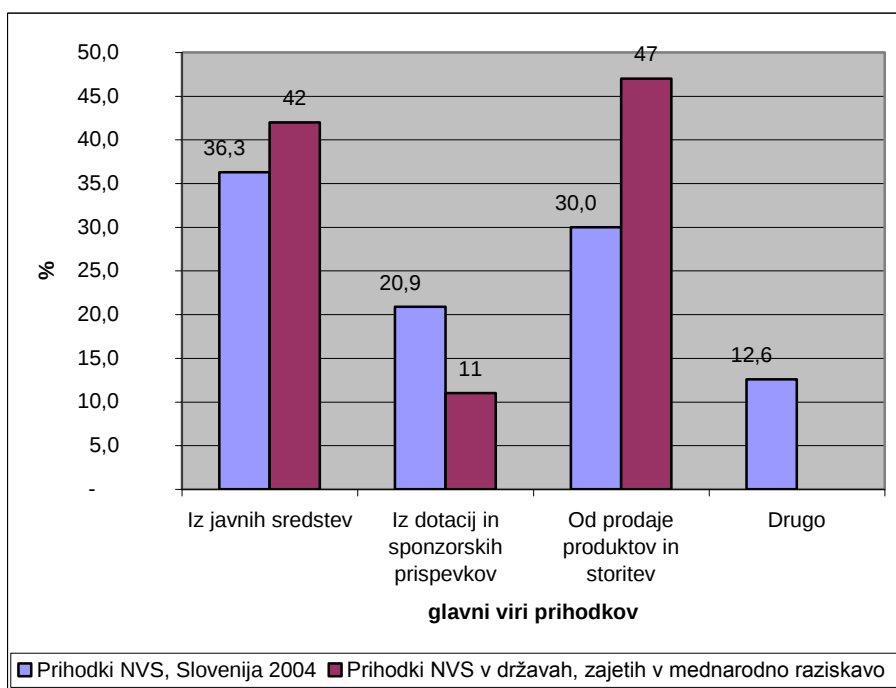
Graf 5.12: Struktura prihodkov nevladnih organizacij v letu 1996 in 2004

Mednarodna primerjava prihodkov nevladnih organizacij (L.M.Salamon, H.K. Anheier, 1998) je pokazala, da v povprečju najpomembnejši vir prihodkov nevladnih organizacij predstavljajo plačila za storitve ((47%). Drugi najpomembnejši vir so prihodki iz javnih virov (42%), prihodki iz donacij pa predstavljajo le 11% prihodkov.

Podatki kažejo, da so v Sloveniji v letu 2004 bistveno manjši prihodki od prodaje produktov in storitev (17 odstotnih točk) ter za 5,7odstotnih točk tudi prihodki iz javnih virov. Bistveno večji (za 10 odstotnih točk) kot v državah, ki jih je zajela mednarodna raziskava pa so prihodki iz dotacij in sponzorskih sredstev.

Graf 5.13: Viri prihodkov nevladnih organizacij, primerjava Slovenija, povprečje 22 držav zajetih v mednarodno raziskavo Johns Hopkins

Seveda med državami obstajajo velike razlike. Glede na glavne vire prihodkov lahko rečemo, da prevladujeta dva modela financiranja:

- model, v katerem v strukturi prihodkov prevladujejo prihodki od prodaje produktov in storitev
- model, v katerem prevladuje državno financiranje.

Glede na strukturo prihodkov v letu 2004 se Slovenija uvršča v model v katerem kot glavni vir financiranja prevladujejo javni viri.

Tabela 5.5: Viri financiranja nevladnih organizacij v državah zajetih v mednarodno raziskavo, leta 1995

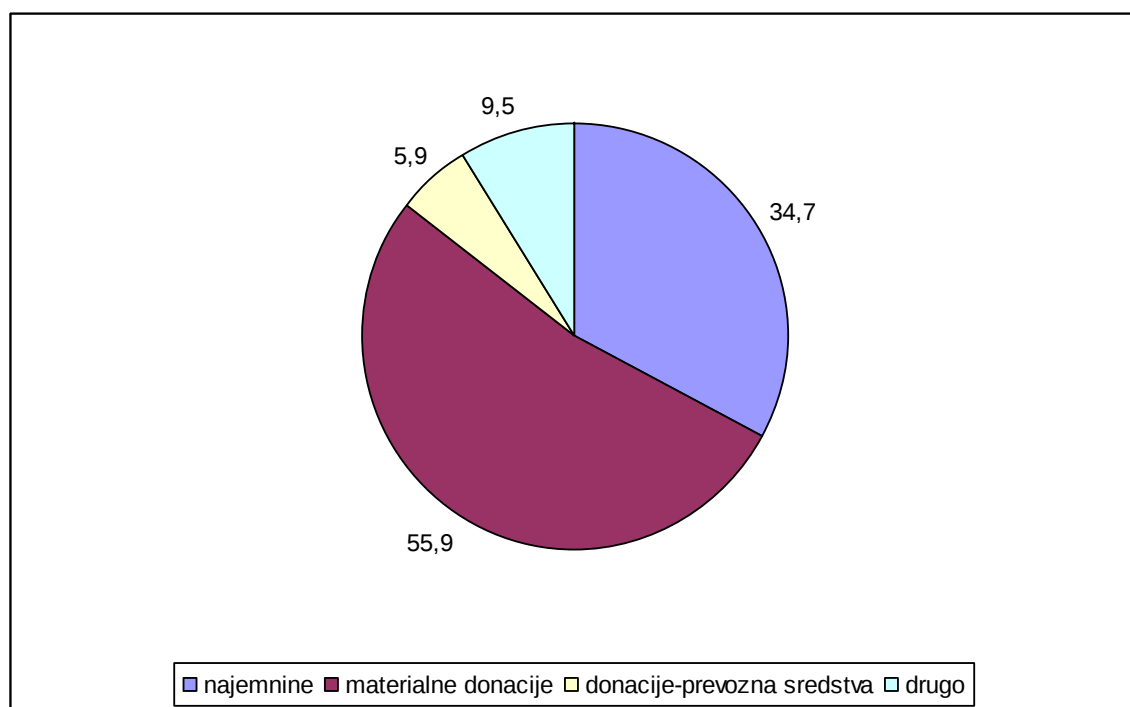
Država	Struktura prihodkov		
	Tržni viri	Javni viri	Privatne donacije
ZDA	57	30	13
Avstralija	62	31	6
Velika Britanija	45	47	9
Nizozemska	38	60	2
Belgija	18	77	5
Francija	35	58	7
Nemčija	32	64	3
Avstrija	44	50	6
Italija	53	43	4
Finska	58	36	6
Švedska		27	
Španija	49	32	19
Češka	40	43	17
Madžarska	55	27	18
Slovaška	56	21	23
Romunija	54	11	35

Vir: L.M.Salamon, H.K.Anheier in drugi 1998

Prihodki v naravni obliki

Nevladne organizacije smo prosili, da ocenijo vrednost donacij, ki so jih dobili v naravni obliki. Po njihovi oceni tako prihodki v naravni obliki v primerjavi s celotnimi prihodki predstavljajo 2,7% prihodkov. Največji del teh prihodkov predstavljajo donacije v materialu (55,9%), oprostitve plačila najemnine predstavljajo 34,7% donacije v obliki prevoznih sredstev 5,9% ter druge donacije v naravni obliki 9,5%.

Graf 5.14: Struktura prihodkov nevladnih organizacij v naravni obliki

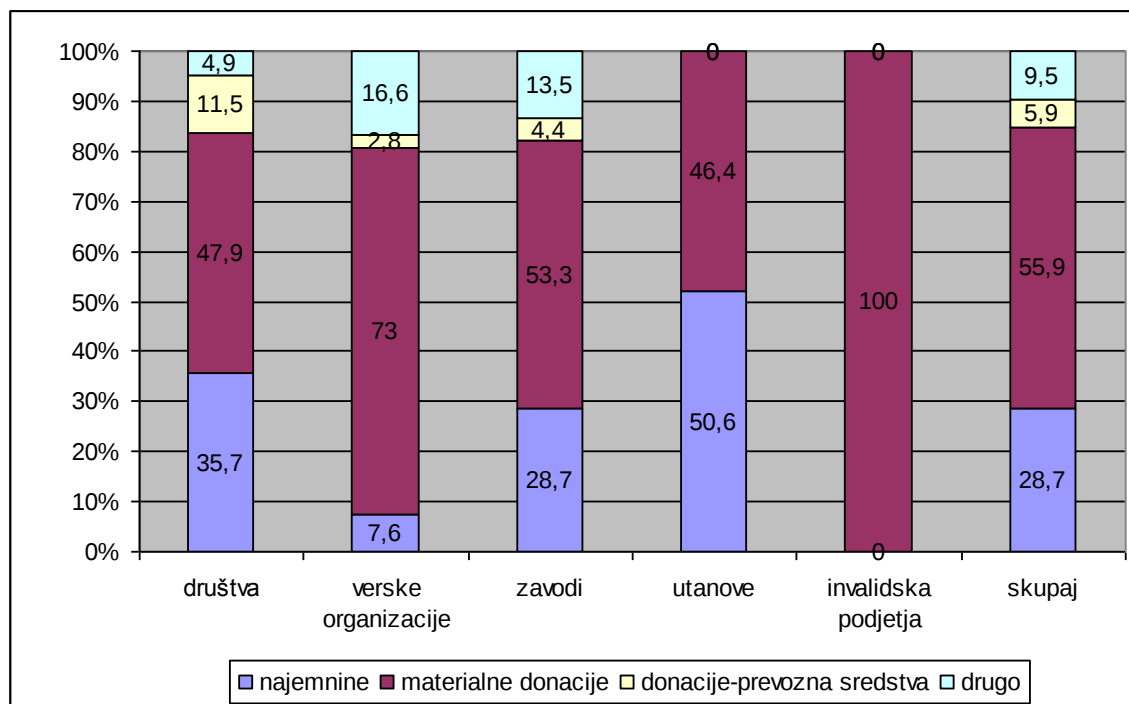
Donacije v materialni obliki predstavljajo skoraj polovico prihodkov v naravni obliki pri društvih (47,9%), oprostitve plačila najemnin pa 35%. Društva so tiste nevladne organizacije, ki jim donacije v obliki prevoznih sredstev predstavljajo 11,9% prihodkov v naravni obliki.

Največji del prihodkov v naravni obliki pri verskih organizacijah predstavljajo donacije v materialu (skoraj tri četrtine prihodkov). Oprostitve plačila najemnin pri tem tipu nevladnih organizacij pomenijo zgolj 7,6% prihodkov, v naravni obliki, donacije v obliki prevoznih sredstev pa 2,8%.

Tudi ustanove največji delež prihodkov v naradni obliki pridobijo v obliki materialnih donacij (53,3%), 28,7% teh prihodkov pa pomenijo oprostite plačila najemnin.

Donacije v materialu predstavljajo 100% prihodkov invalidskih podjetij.

Graf 5.15: Struktura prihodkov nevladnih organizacij v naradni obliki po tipih organizacij

OBSEG IN STRUKTURA ODHODKOV NEVLADNIH ORGANIZACIJ

Tudi podatke o odhodkih nevladnih organizacij smo pridobili od Agencije RS za javnopravne evidence in storitve (za društva in ustanov).

Analiza odhodkov oz. stroškov društev¹⁹ nam pokaže, da v društvih največji delež odhodkov predstavljajo stroški storitev (54,1%). To so stroški za dejavnosti, ki so jih

¹⁹ V izkazu poslovnega izida društvo prikazuje podatke o :

- **Stroških po naslednjih postavkah:**
 1. Nabavna vrednost nabavljenih zaslog in materiala

za društvo opravile druge pravne in fizične osebe. Med te stroške sodijo tudi stroški pogodb o delu avtorskih honorarjih ipd.

Tabela 5.6: Struktura odhodkov društev v letu 2004

Vrsta stroškov	Delež
Stroški porabljenega materiala in prodanega blaga	14,0
Stroški storitev	54,1
Stroški dela	11,9
Dotacije drugim pravnim osebam	4,5
Stroški naložbenja (investiranja)	4,4
Amortizacijski stroški	2,5
Finančni odhodki	1,1
Drugi odhodki	6,8
Dajatve	0,8
Skupaj	100

Vir: Izkaz poslovnega izida društev, AJPES

Stroški porabljenega materiala in prodanega blaga so druga najpomembnejša vrsta odhodkov društev (14%). Stroški dela predstavljajo zgolj 11,9% odhodkov društev. Ta podatek ne pomeni presenečenja, saj je bilo v letu 2004 na podlagi opravljenih delovnih ur zaposlenih zgolj 2.531 delavcev ozr. 0,1 delavca na društvo. Ker smo ugotavljali, da največji delež odhodkov društev predstavljajo stroški za storitve, je mogoče sklepati, da se društva v večji meri kot dela redno zaposlenih delavcev poslužujejo honorarnih delavcev ali delavcev, ki jih plačujejo na podlagi avtorskih pogodb.

-
2. Zmanjšanje vrednosti zalog materiala in blaga
 3. Povečanje zalog vrednosti in materiala
 4. Stroški porabljenega materiala in prodanega blaga (1+2-3)
 5. Stroški storitev
 6. Stroški dela
 7. Dotacije drugim pravnim osebam
 8. Stroški naložbenja (investiranja)
 9. Amortizacijski stroški
 10. Finančni odhodki
 11. Drugi odhodki
 12. Dajatve
 13. Presežek prihodkov

Največji delež odhodkov ustanov²⁰ predstavljajo stroški blaga in storitev (56,5%). Drugi stroški predstavljajo drugo najpomembnejšo vrsto odhodkov ustanov (32,7%). Stroški dela predstavljajo zgolj 2,8% odhodkov ustanov. V 129 ustanovah je bilo v letu 2004 na podlagi opravljenih delovnih ur zaposlenih 52 delavcev oz. 0,4 delavca na ustanovo.

Tabela 5. 7: Odhodki ustanov v letu 2004

Vrsta odhodkov	Delež
Stroški blaga, materiala in storitev	56,5
Stroški dela	2,8
Amortizacija	0,9
Drugi stroški	32,7
Finančni odhodki	6,7
Izredni odhodki	0,3
Skupaj	100

Vir: Lastni izračuni na podlagi izkaza poslovnega izida ustanov, AJPES,

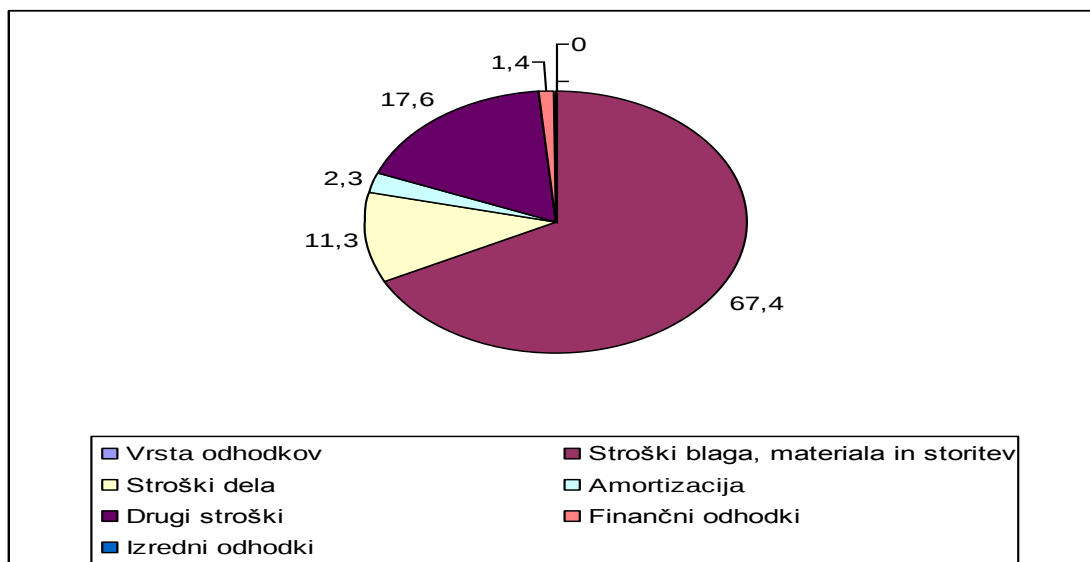
Če te podatke posplošimo na vse nevladne organizacije potem struktura le-teh kaže, da največji del odhodkov predstavljajo stroški blaga, materiala in storitev. Stroški

²⁰ Vrste **odhodkov oz. stroškov**:

- Stroški blaga, materiala in storitev
 - Nabavna vrednost prodanega blaga
 - Stroški materiala
 - Stroški storitev
- Stroški dela
 - Plače in nadomestila plač
 - Prispevki za socialno varnost
 - Drugi stroški dela
- Amortizacija
 - Amortizacija, nadomeščena v breme dolgoročnih rezervacij
 - Druga amortizacija
- Dolgoročne rezervacije
- Drugi stroški
 - Prevednotovalni stroški
 - Ostali drugi stroški
- Finančni odhodki
- Izredni odhodki

dela pa pomenijo zgolj 11,9% odhodkov nevladnih organizacij, drugi stroški 17,6% odhodkov, amortizacija 2,3% in finančni odhodki 1,4% odhodkov.

Graf 5.15: Odhodki nevladnih organizacij

Vir: Lastni izračuni na podlagi posplošitve podatkov poslovnih izidov društev in ustanov

SKLEP

Poleg podatkov o zaposlenih enega pomembnejših kazalcev razvitosti nevladnega sektorja predstavljajo tudi podatki o skupnih prihodkih in strukturi prihodkov nevladnih organizacij.

Pri analizi finančnih podatkov smo izhajali tako iz razpoložljivih statističnih podatkov, ki jih zbira agencija AJPES, kot tudi iz odgovorov nevladnih organizacij v anketi.

Statistični podatki o prihodkih društev kažejo, da so društva v letu 2004 ustvarila 100,4 milijarde prihodkov, ustanove pa 11,5 milijard. Ta dva tipa nevladnih organizacij predstavljata pretežni del (93,9%) nevladnih organizacij v Sloveniji. Ocenjena vrednost prihodkov vseh nevladnih organizacij v Sloveniji pa je znašala 119 milijard Sit ozr. 1,91% BDP. Če podatek o prihodkih nevladnih organizacij v

Sloveniji v letu 2004 primerjamo s podatkom iz leta 1996 lahko ugotovimo, da je skupen delež prihodkov nevladnih organizacij v Sloveniji ostal nespremenjen. Istočasno lahko tako kot v letu 1996 ugotovimo, da delež prihodkov nevladnih organizacij v Sloveniji v primerjavi z drugimi državami precej zaostaja. V raziskavi univerze Johns Hopkins je povprečen delež prihodkov nevladnega sektorja v 22 državah sveta v letu 1995 znašal 4,7%. Novejši podatki te vrste žal ne obstajajo.

Toda če je skupen delež prihodkov sektorja ostal na enaki ravni kot pred leti, pa se je močno znižal povprečen prihodek na organizacijo. Med letoma 1996 in 2004 se je skoraj za 50% povečalo število nevladnih organizacij. Tako na primer primerjava povprečnih prihodkov na društvo v letu 1996 in 2004 kaže, da je bila nominalna vrednost prihodka na organizacijo manjša za 0,7 milijona Sit (v povprečju je znašala 5,9 milijona na društvo). Če izhajamo iz realne vrednosti prihodka na društvo pa lahko ugotovimo, da se je le-ta v osmih letih praktično prepolovila.

Struktura prihodkov nevladnih organizacij kaže, da največji delež prihodkov pridobijo od občin (28,7%), drugi najpomembnejši vir pa so članarine (18,9%). Tudi prihodki iz donacij posameznikov (9,2%) ter od podjetij (9%) predstavljajo pomembnejše prihodke nevladnih organizacij.

Če vse vire prihodkov združimo v tri osnovne skupine, prihodke iz javnih virov, prihodke iz donacij in prihodke od prodaje, potem vidimo, da so v letu 2004 najpomembnejši vir prihodkov nevladnih organizacij predstavljali prihodki iz javnih virov (36,3%). Drugi najpomembnejši vir prihodkov so predstavljali prihodki od prodaje dobrin in storitev (30%). Dohodki od donacij so predstavljali 21% vseh prihodkov nevladnih organizacij, 12,6% prihodkov pa so predstavljali drugi prihodki, ki jih nismo mogli uvrstiti v nobeno od treh osnovnih skupin prihodkov.

Primerjava prihodkov po osnovnih skupinah prihodkov med letoma 1996 in 2004 kaže, da se je za 10 odstotnih točk povečal prihodek iz javnih virov, zmanjšal pa prihodke iz donacij in sponzorskih sredstev za 6,9 odstotnih točk ter od prodaje produktov in storitev za 5,9 odstotnih točk.

Mednarodna raziskava univerze Johns Hopkins je pokazala, da so v letu 1995 v povprečju najpomembnejši vir prihodkov predstavljali prihodki od prodaje (47%), drugi najpomembnejši vir so bili prihodki iz javnih virov (42%), prihodki od donacij pa so predstavljali zgolj 11% prihodkov. Med državami so seveda obstajale razlike. Glede na strukturo prihodkov se Slovenija uvršča v skupino držav, v katerih najpomembnejši vir prihodkov predstavljajo prihodki iz javnih virov. Navkljub tej ugotovitvi pa je bil v letu 2004 delež prihodkov iz javnih virov v Sloveniji (36,3 %) bistveno manjši (za 10,7 odstotnih točk) kot v povprečju za 22 držav sveta (47%).

Največji delež odhodkov nevladnih organizacij predstavljajo stroški blaga, materiala in storitev (67,4%). Zgolj 11,9% odhodkov pa so predstavljali stroški dela, kar ne preseneča glede na nizko stopnjo profesionalizacije nevladnih organizacij v Sloveniji.

6. PROSTORSKI IN MATERIALNI POGOJI ZA DELOVANJE NEVLADNIH ORGANIZACIJ

Eden od osnovnih pogojev, da organizacije lahko delujejo, so prostori za delovanje. V najboljšem položaju so organizacije, ki so lastnice prostorov, kjer delujejo, ne le zato, ker jim ni potrebno mesečno plačevati najemnine oziroma uporabnine, ampak tudi zato ker imajo z lastništvom trajno rešeno prostorsko vprašanje²¹. Organizacije imajo lahko sedež na drugih lokacijah, kot izvajajo svoje dejavnosti, zato sta bili v anketnem vprašalniku posebej zastavljeni vprašanji o lastništvu prostorov, kjer je sedež organizacij in o lastništvu prostorov, v katerih večinoma izvajajo svoje dejavnosti.

Med vsemi nevladnimi organizacijami je 13,2% takih, ki so lastnice prostorov, v katerih imajo sedež. Med njimi je največ podjetij za zaposlovanje invalidov, med katerimi jih ima skoraj polovica sedež v lastnih prostorih (44,8%). Po lastništvu prostorov, kjer imajo sedež, jim sledijo verske organizacije z 18,1%. V najmanjšem obsegu pa so lastnice prostorov, kjer imajo sedež, ustanove (4,3%).

Več kot tretjina NVO (36,7%) ima sedež v drugi organizaciji, kar pomeni, da tam gostujejo. V več kot petini NVO so navedli, da je lastniški status prostorov, kjer imajo sedež, drugače. Tu se pojavljajo predvsem tri vrste odgovorov – brezplačna uporaba prostorov, stanovanje v lasti fizične osebe (predvsem pri društvih) in župnija v verskih organizacijah. Najbolj pogosto gostujejo v drugi organizaciji ustanove (56,5%) in verske organizacije (52,3%). Najmanj pogosto pa pri drugih organizacijah gostujejo podjetja za zaposlovanje invalidov (6,9%) in zavodi (7,5%).

Več kot četrtnina nevladnih organizacij ima prostore, kjer je sedež organizacije, v najemu (28%). Pri tem imajo prostore, kjer je sedež organizacije v največjem deležu v najemu zavodi (68,8%), v najmanjšem deležu pa verske organizacije (14,2%).

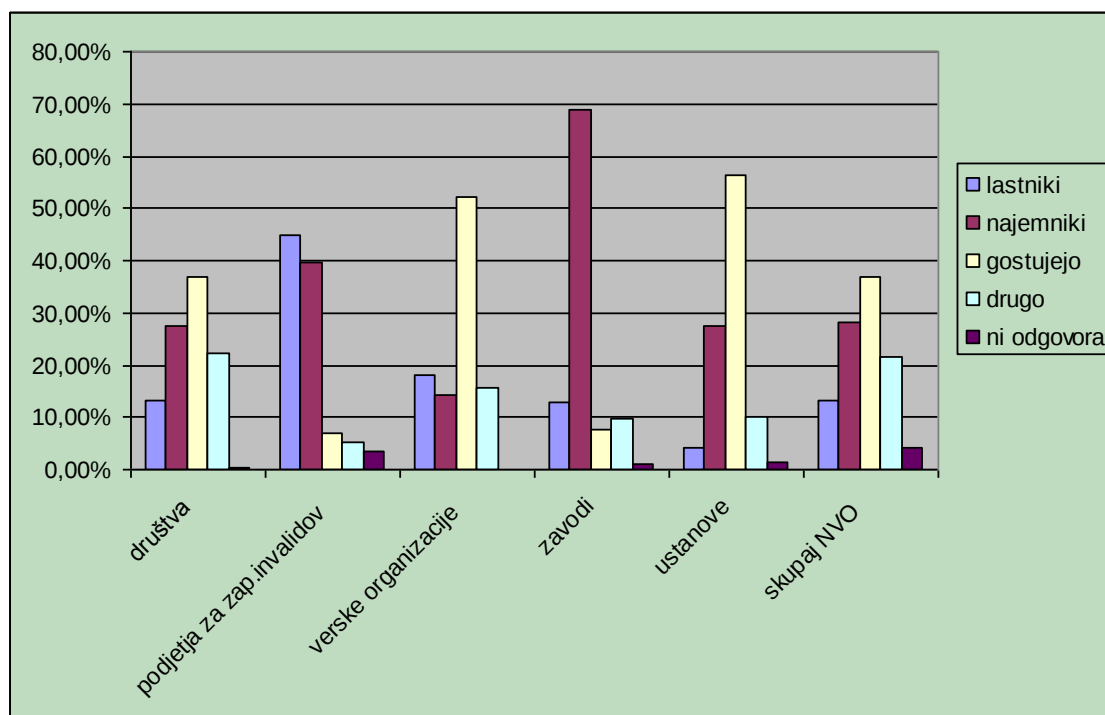
Tabela 6.1: Lastništvo prostorov, v katerih imajo NVO sedež

	Prostori, v katerih imajo NVO sedež	Total
--	-------------------------------------	-------

²¹ Seveda ob predpostavki, da se obseg njihovega delovanja ne spreminja tako, da bi potrebovali drugačne prostore.

	Da, je lastnica vseh prostorov	Ne, je najemnica prostorov	Gostuje pri drugi organizaciji	Drugo	9	
društva	13,10%	27,50%	36,70%	22,30%	0,40%	100,00%
podjetja za zap. invalidov	44,80%	39,70%	6,90%	5,20%	3,40%	100,00%
verske organizacije	18,10%	14,20%	52,30%	15,50%		100,00%
zavodi	12,90%	68,80%	7,50%	9,70%	1,10%	100,00%
ustanove	4,30%	27,50%	56,50%	10,10%	1,40%	100,00%
skupaj NVO	13,20%	28,00%	37,00%	21,70%	4,10%	100,00%

Graf 6.1: Lastniški status prostorov, v katerih imajo organizacije sedež

Dejavnosti lahko nevladne organizacije izvajajo na različnih lokacijah, odvisno od področja, na katerem delujejo in projektov ter programov, ki jih opravljajo. Le ti so lahko raznoteri in potrebe nevladnih organizacij pri tem so zelo različne (npr. fizioterapija za uporabnike; različne športne kapacitete in podobno).

V primerjavi s prostori, kjer imajo organizacije sedež, so nevladne organizacije v minimalno večji meri lastnice prostorov, v katerih izvajajo svoje dejavnosti (14,7%).

Med organizacijami so pri tem velike razlike, saj je skoraj polovica podjetij za zaposlovanje invalidov (46,6%) lastnic prostorov, v katerih izvajajo svoje dejavnosti. Po drugi strani pa je le 4,3% ustanov lastnic prostorov, kjer izvajajo svoje dejavnosti.

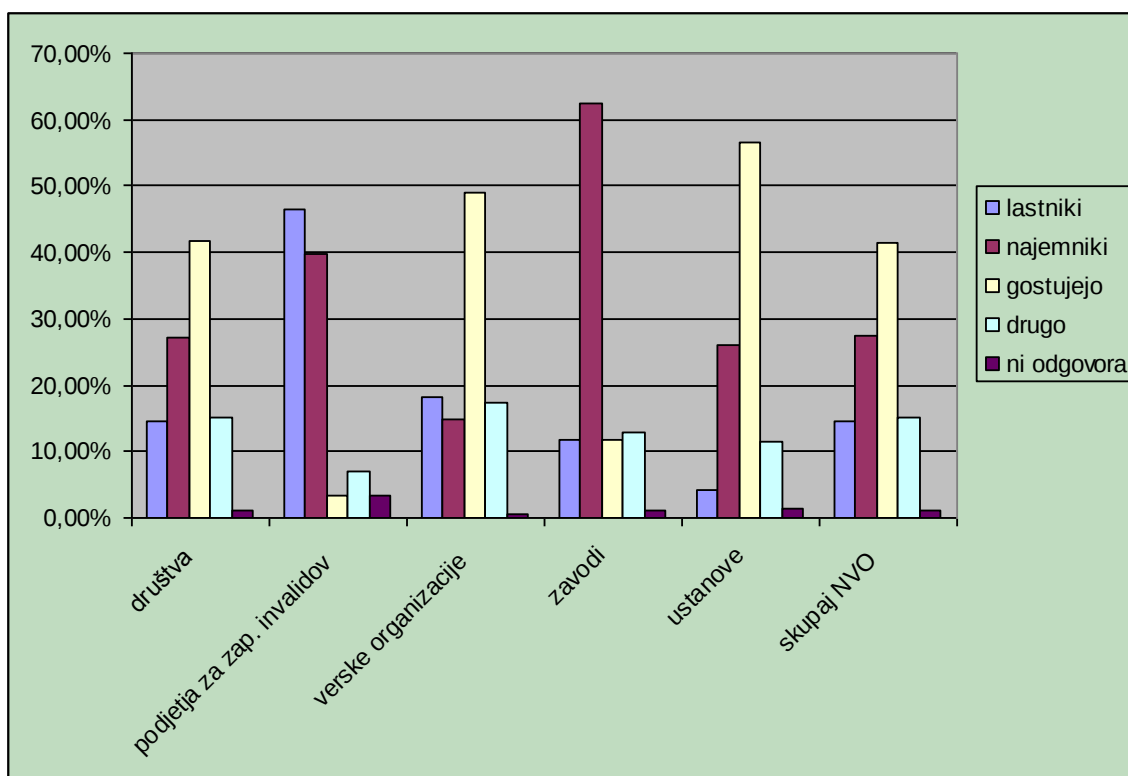
Najpogostejše nevladne organizacije z opravljanjem, svojih dejavnosti gostujejo pri drugih organizacijah (41,5%). Pri tem izstopajo ustanove (56,5%), sledijo jim verske organizacije (49%) ter društva (41,8%). Najmanj pogosto pa gostujejo podjetja za zaposlovanje invalidov (3,4%), kar je verjetno posledica njihove dejavnosti.

Več kot četrtnina nevladnih organizacij prostore, kjer izvajajo svoje dejavnosti, najema (27,5%). Med slednjimi je največ zavodov (62,4%), sledijo jim podjetja za zaposlovanje invalidov (39,7%).

Tabela 6.2: : Lastništvo prostorov, v katerih NVO izvajajo svoje dejavnosti

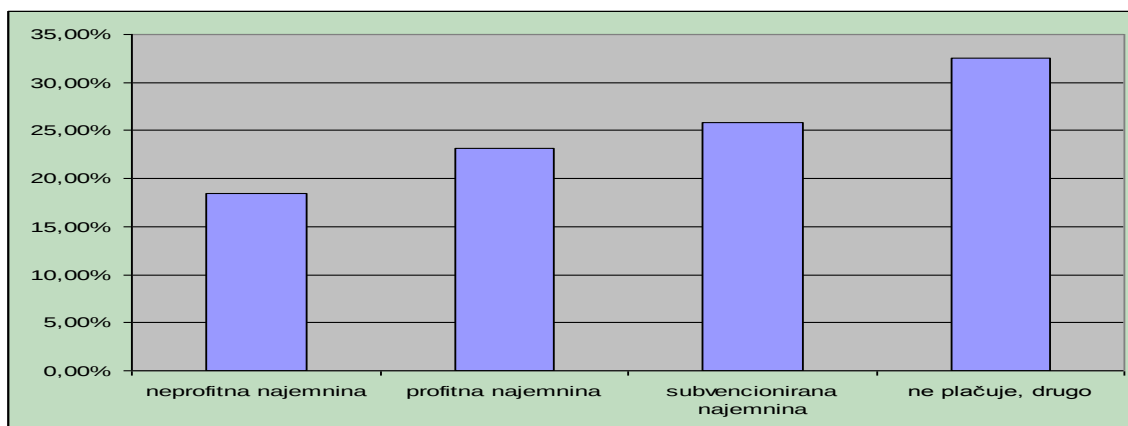
	Prostori, v katerih NVO izvajajo dejavnosti					Total
	Da, je lastnica večine prostorov	Ne, je najemnica prostorov	Gostuje pri drugi organizaciji	Drugo	9	
društva	14,70%	27,10%	41,80%	15,10%	1,20%	100,00%
podjetja za zap. invalidov	46,60%	39,70%	3,40%	6,90%	3,40%	100,00%
verske organizacije	18,10%	14,80%	49,00%	17,40%	0,60%	100,00%
zavodi	11,80%	62,40%	11,80%	12,90%	1,10%	100,00%
ustanove	4,30%	26,10%	56,50%	11,60%	1,40%	100,00%
skupaj NVO	14,70%	27,50%	41,50%	15,10%	1,20%	100,00%

Graf 6.2: Lastništvo prostorov, v katerih NVO izvajajo svoje dejavnosti

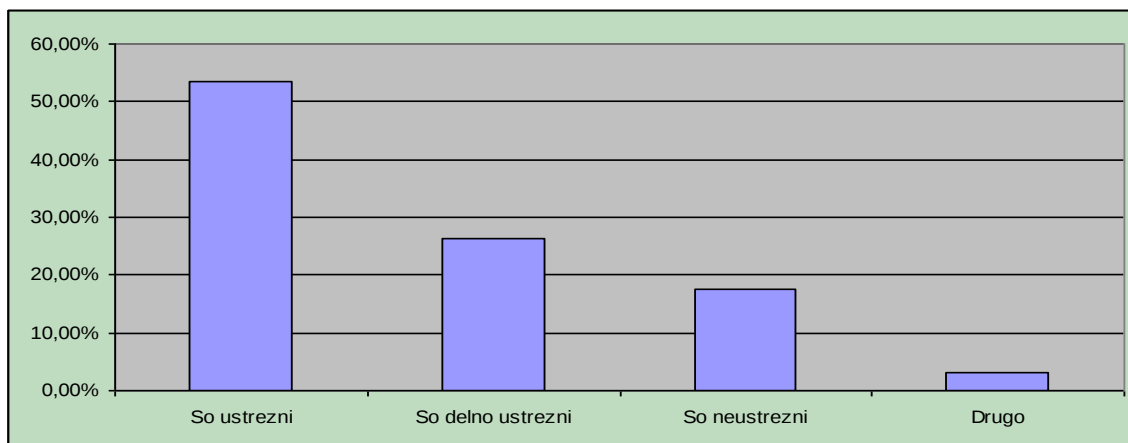
V 28% NVO imajo prostore, kjer je sedež organizacije ali pa v njih izvajajo različne dejavnosti, najete. Od tega jih 18,5% plačuje neprofitno najemnino, skoraj četrtna (23,2%) plačuje profitno najemnino, malo več kot četrtna nevladnih organizacij ima subvencionirano najemnino (25,8%), predvsem s strani občine. Kljub temu, da imajo prostor, kjer imajo sedež organizacije v najetem prostoru, pa najemnine ne plačuje skoraj tretjina organizacij (32,5%). Ti so večinoma navajali, da plačujejo uporabnino oziroma da stroške najemnine kompenzirajo na različne načine ter da je prostor za sedež organizacije donacija.

Graf 6.3: Vrsta najemnine za prostore, kjer imajo NVO sedež ali v njih izvajajo dejavnosti

Malo več kot polovica organizacij je zadovoljna s prostorskimi pogoji, v katerih delujejo. Pri tem različne vrste NVO ne izstopajo tako, da bi se pokazale statistično značilne razlike med njimi. Najbolj zadovoljne s prostori so ustanove (62,3% so ustrezni in 24,6% delno ustrezni), največkrat pa so kot neustrezne ocenili prostore, kjer delujejo v društvih (17,9%).

Graf 6.4: Ocena prostorskih pogojev, v katerih organizacije opravljajo svoje dejavnosti

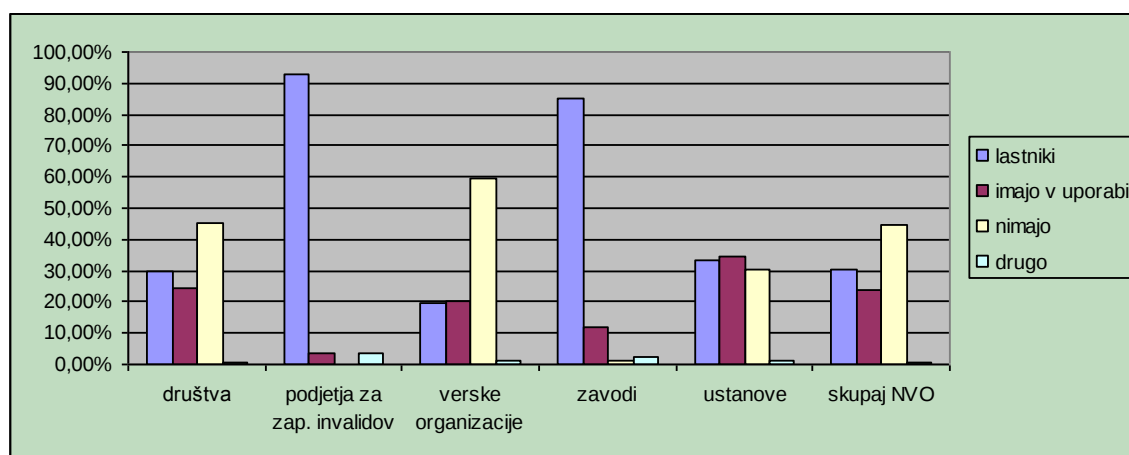
Glede na tipe nevladnih organizacij lahko rečemo, da imajo najmanj ugodne pogoje ustanove, saj so tako pri prostorih, kjer imajo sedež kakor tudi pri prostorih, kjer izvajajo dejavnosti, v daleč najmanjšem deležu lastnice in pri obeh vrstah prostorov najpogosteje gostujejo v drugih organizacijah.

OPREMA, S KATERO RAZPOLAGAJO NVO

Poleg prostora potrebujejo NVO za opravljanje dejavnosti tudi osnovno opremo, med katero danes sodijo računalnik, fax, mobilni telefon, različna prevozna sredstva in specifična oprema za opravljanje dejavnosti.

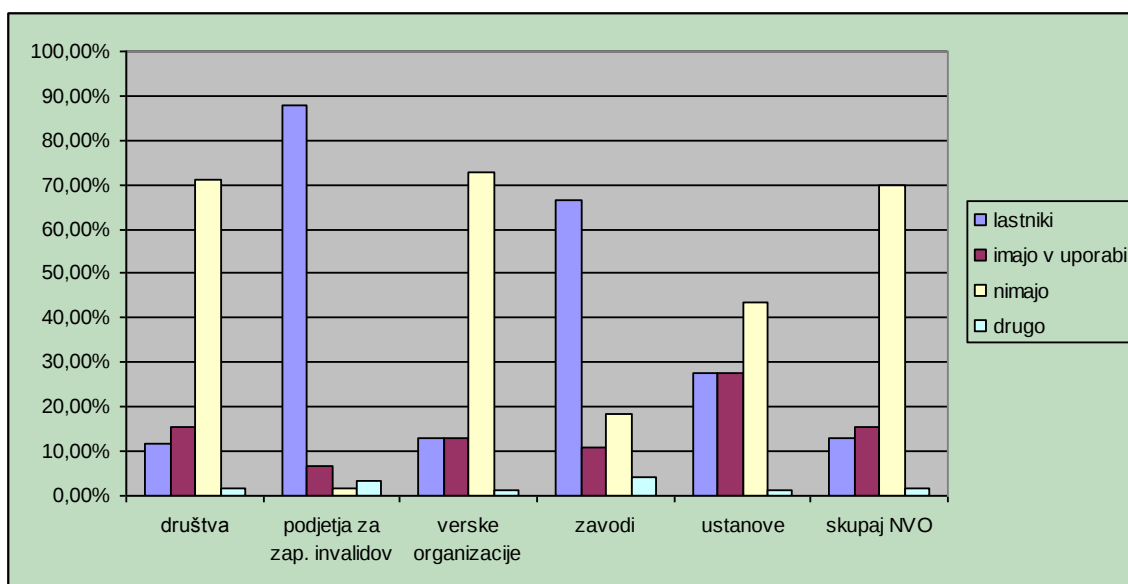
Lastniki računalnika so v 30,4% odstotkih nevladnih organizacij. Med organizacijami se pojavljajo velike razlike, saj ima računalnik v lasti 84,9% zavodov na eni strani in 19,4% verskih organizacij. Najpogosteje nimajo računalnika v društvih (45,4%) in v verskih organizacijah (59,4%), kar je verjetno tudi posledica njihove dejavnosti.

Graf 6.5: Računalnik

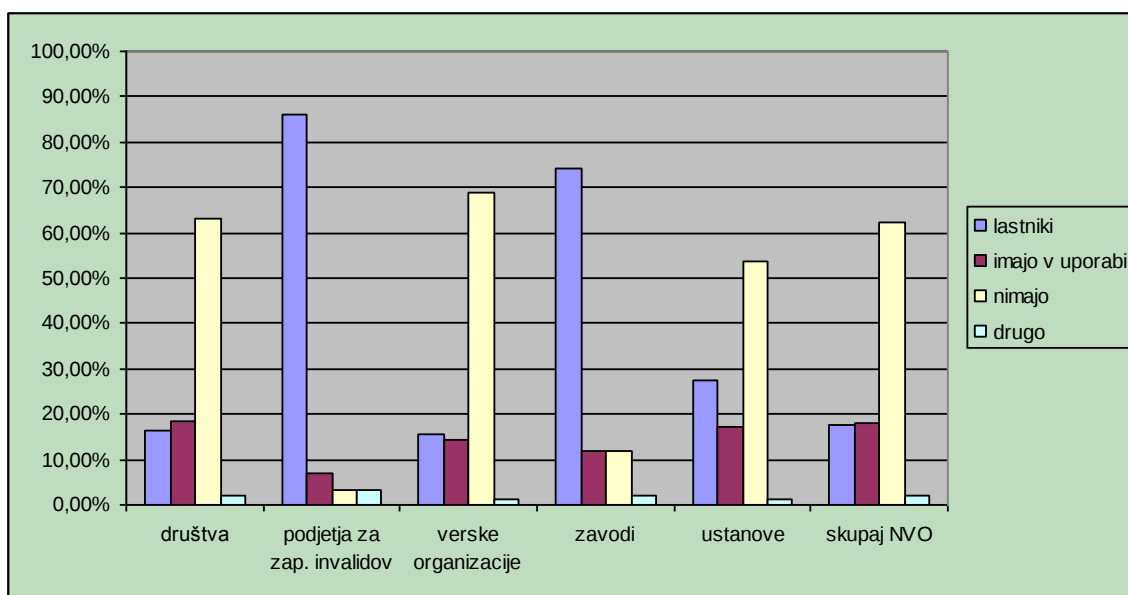
Lastniki faksa so v 13% nevladnih organizacij, fax pa imajo v uporabi, vendar niso lastniki v 15,4% organizacij. V večini nevladnih organizacij nimajo faksa (70%), so pa med organizacijami razlike, ki so morda posledica dejavnosti. Na primer, le v 18,3% zavodov in 1,7% podjetjih za zaposlovanje invalidov so odgovorili, da nimajo faksa. Po drugi strani pa je delež verskih organizacij in društev, v katerih nimajo faksa, malo večji od povprečja vseh nevladnih organizacij (verske organizacije 72,9% in društva 71,3%).

Graf 6.6: Fax

Lastniki mobilnega telefona so v 17,7% nevladnih organizacij, v uporabi pa ga imajo v 18% nevladnih organizacij. Med posameznimi organizacijami imajo v največji meri v lasti mobilni telefon v podjetjih za zaposlovanje invalidov (86,2%) in v zavodih (74,2%). Najmanj pogosto so lastniki mobilnega telefona v društvih (16,3%) in verskih organizacijah (15,5%).

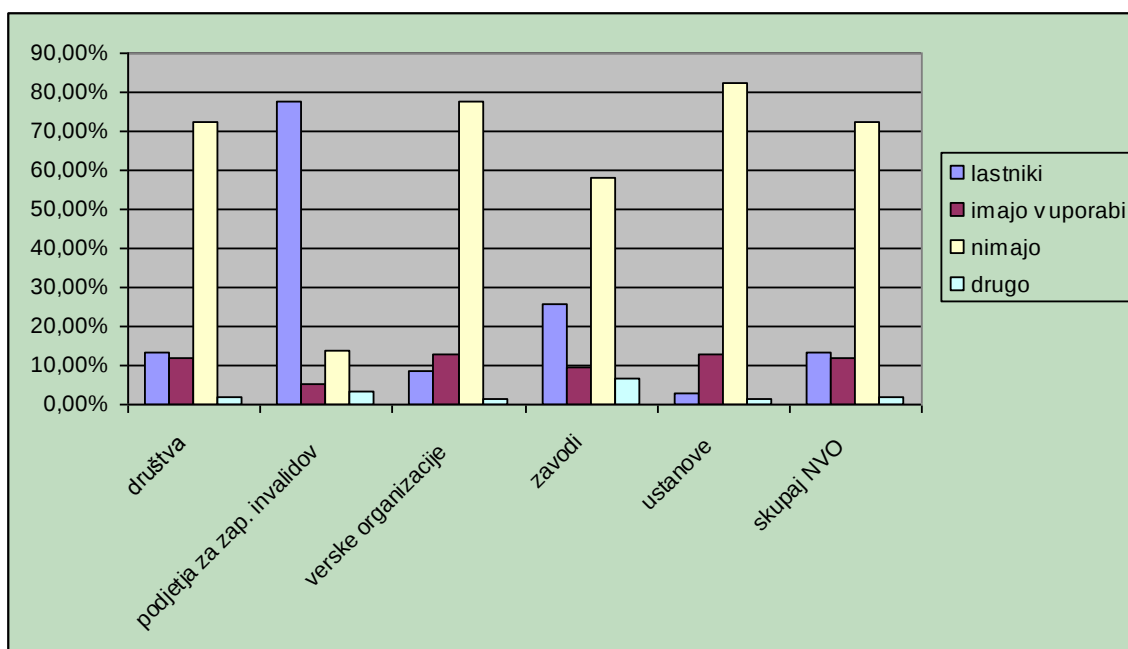
Graf 6.7: Mobilni telefon

V nekaterih nevladnih organizacijah za izvajanje dejavnosti potrebujejo tudi različna prevozna sredstva. Skoraj tri četrtine nevladnih organizacij nima v lasti prevoznih sredstev (72,4%), mnoge med njimi prevoznih sredstev verjetno ne potrebujejo, vendar je to težko ocenjevati brez boljšega vpogleda v konkretne dejavnosti, ki jih opravljajo.

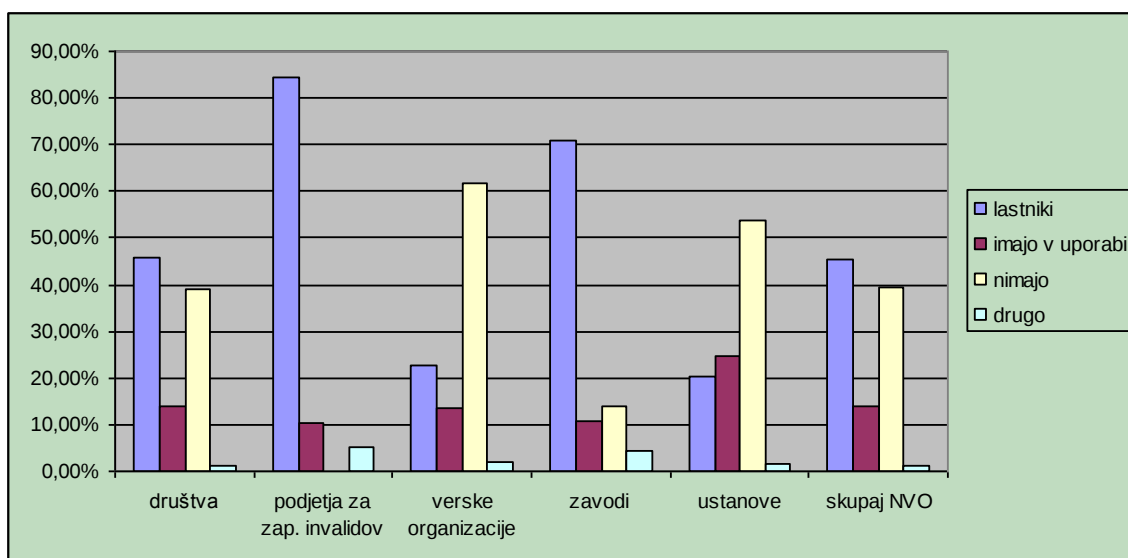
V največji meri imajo prevozna sredstva v podjetjih za zaposlovanje invalidov (77,6% lastniki in 5,2% imajo v uporabi, vendar niso lastniki). Najverjetneje je to posledica strukture zaposlenih in dejavnosti teh organizacij.

Graf 6.8: Prevozna sredstva

Zadnje vprašanje se je nanašalo na drugo (specifično) opremo za izvajanje dejavnosti, ki je, glede na raznoterost nevladnih organizacij, verjetno zelo različna. V skoraj polovici nevladnih organizacij pravijo, da imajo še drugo opremo in da so tudi njeni lastniki (45,5%), v uporabi pa jo imajo v 13,9% nevladnih organizacij. Največ specifične opreme imajo v podjetjih za zaposlovanje invalidov (84,5%) in v zavodih (71%).

Graf 6.9: Oprema za opravljanje dejavnosti

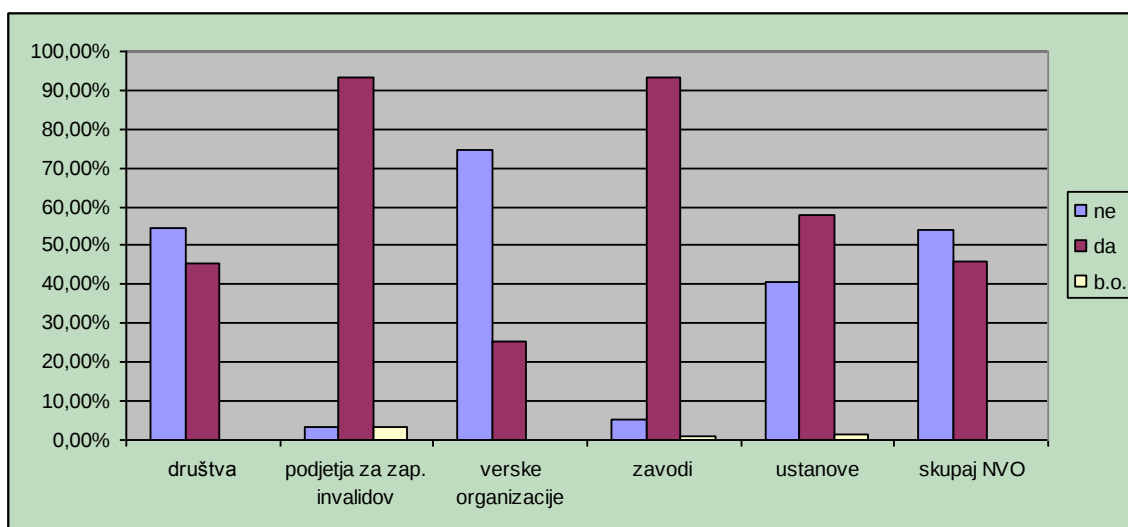
Kar se tiče opremljenosti nevladnih organizacij, lahko rečemo, da imajo v svoji lasti relativno malo opreme, ki je danes že nujni pogoj za delovanje vsake organizacije. Celo računalnik, ki je danes potreben za vodenje dokumentacije, imajo v manj kot tretjini nevladnih organizacij. Kaže, da so na splošno najboljše opremljeni v podjetjih za zaposlovanje invalidov in v zavodih. Dejstvo pa je, da je veliko opreme za delovanje odvisno od tega, kakšno dejavnost nevladne organizacije opravljajo, saj denimo ljubiteljska društva ne potrebujejo enake opreme kot organizacije, ki delujejo v javnem interesu in imajo veliko število uporabnikov.

DOSTOP DO INTERNETA

V današnjem času postaja vse bolj pomemben način komunikacije in vir poznavanja organizacij tudi internet, po drugi strani pa je internet tudi vir odkrivanja potencialnih razpisov in zato smo v organizacijah povprašali, ali imajo dostop do interneta, če komunicirajo po mailih in če imajo svojo predstavitevno spletno stran.

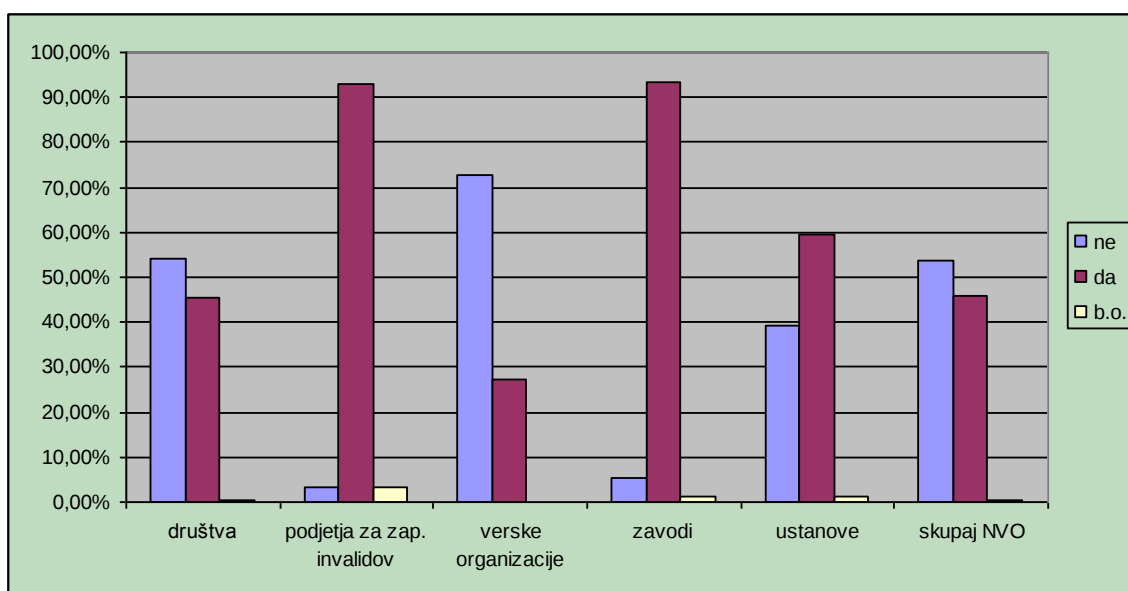
Elektronsko pošto uporabljajo v malo manj kot polovici nevladnih organizacij (45,9%), pri čemer izstopajo verske organizacije s 74,8%. Najpogosteje pa elektronsko pošto uporabljajo v podjetjih za zaposlovanje invalidov (93,1%) in v zavodih (93,5%).

Graf 6.10: Uporaba elektronske pošte v NVO

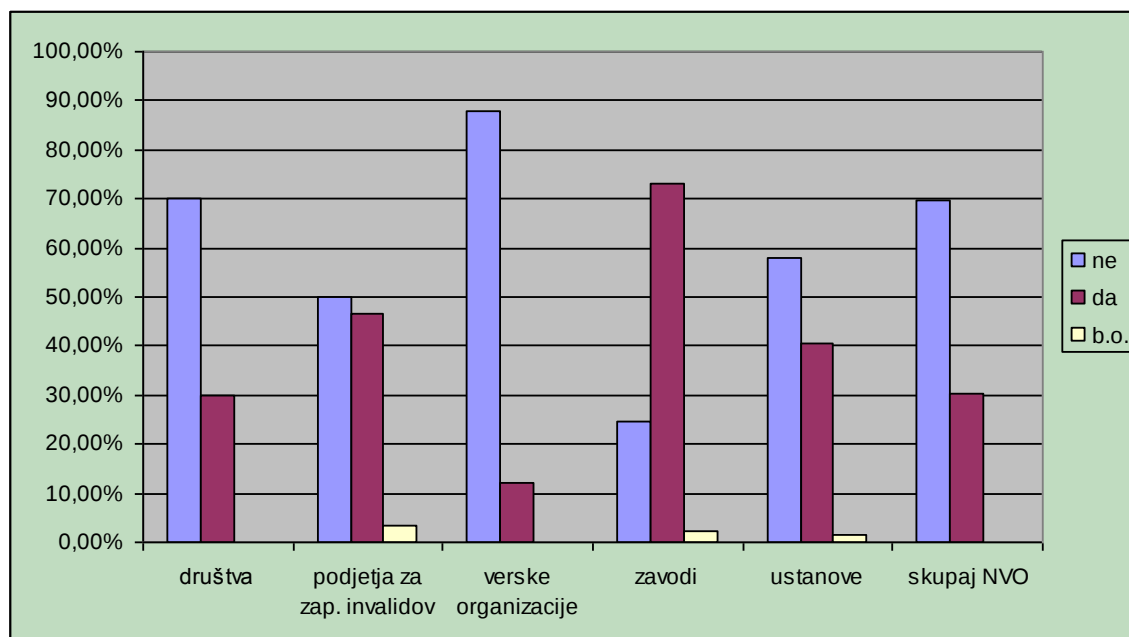
Situacija je skoraj enaka kar se tiče uporabe interneta, saj ga uporabljajo v malo manj kot polovici nevladnih organizacij (46%). Tudi tu med posameznimi tipi organizacij, v katerih uporabljajo internet, izstopajo podjetja za zaposlovanje invalidov (93,1%) in zavodi (93,5%). Najmanj pogosto uporabljajo internet v verskih organizacijah (27,1%).

Graf 6.11: Uporaba interneta v NVO

Manj kot tretjina organizacij ima svojo predstavitev na spletni strani (30,3%). Najpogosteje jo imajo v zavodih (73,1%), najmanj pogosto pa v verskih organizacijah (12,3%) in v društvih (29,9%).

Graf 6.12: Predstavitev na spletni strani

SKLEP

Le majhen delež (manj kot 15%) nevladnih organizacij je lastnic prostorov, kjer imajo sedež organizacije in prav tako jih ima zelo malo v lasti prostore, kjer izvajajo svojo dejavnost. Nevladne organizacije v največji meri gostujejo v prostorih drugih organizacij, to velja tako za sedež organizacije kot za izvajanje dejavnosti organizacije, prostorske pogoje ima na takšen način zagotovljene več kot tretjina nevladnih organizacij. V dobri četrtini nevladnih organizacij imajo prostore, kjer je sedež organizacije ali pa v njih izvajajo različne dejavnosti, najete. Najemnina, ki jo plačujejo je v največji meri subvencionirana najemnina, predvsem strani občine (takšno najemnino ima zagotovljeno malo več kot četrtina nevladnih organizacij), največkrat pa nevladne organizacije za najete prostore ne plačujejo najemnine, temveč plačujejo uporabnino ali pa stroške najemnine kompenzirajo na različne načine (tako ima prostore zagotovljene skoraj tretjina organizacij).

Dobra polovica nevladnih organizacij je na splošno zadovoljna s prostorskimi pogoji, v katerih delujejo. Glede na tip nevladnih organizacij lahko rečemo, da imajo na

splošno najmanj ugodne prostorske pogoje ustanove, saj so tako pri prostorih, kjer imajo sedež kakor tudi pri prostorih za izvajanje dejavnosti, v daleč najmanjšem deležu lastnice prostorov in najpogosteje gostujejo pri drugih organizacijah.

Kar zadeva opremljenost nevladnih organizacij, imajo nevladne organizacije na splošno v lasti relativno malo opreme (računalnik, fax, mobilni telefon, prevozna sredstva, druga oprema za opravljanje dejavnosti), ki je danes nujni pogoj za uspešno delovanje vsake organizacije. Celo računalnik, ki je danes nepogrešljiv ima v lasti manj kot tretjina organizacij. Na splošno so najbolj opremljeni v podjetjih za zaposlovanje invalidov in zavodih. Opremljenost nevladnih organizacij pa je seveda odvisna od tega kakšna je njihova dejavnost, saj majhna ljubiteljska društva ne potrebujejo enake opreme kot večje nevladne organizacije, ki delujejo v javnem interesu.

Sodobne oblike komuniciranja in pridobivanja informacij kot so elektronska pošta in uporaba interneta, uporablja le slaba polovica nevladnih organizacij, svojo predstavitevno spletno stran pa ima manj kot tretjina organizacij.

7. SODELOVANJE IN POVEZOVANJE Z DRUGIMI NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI

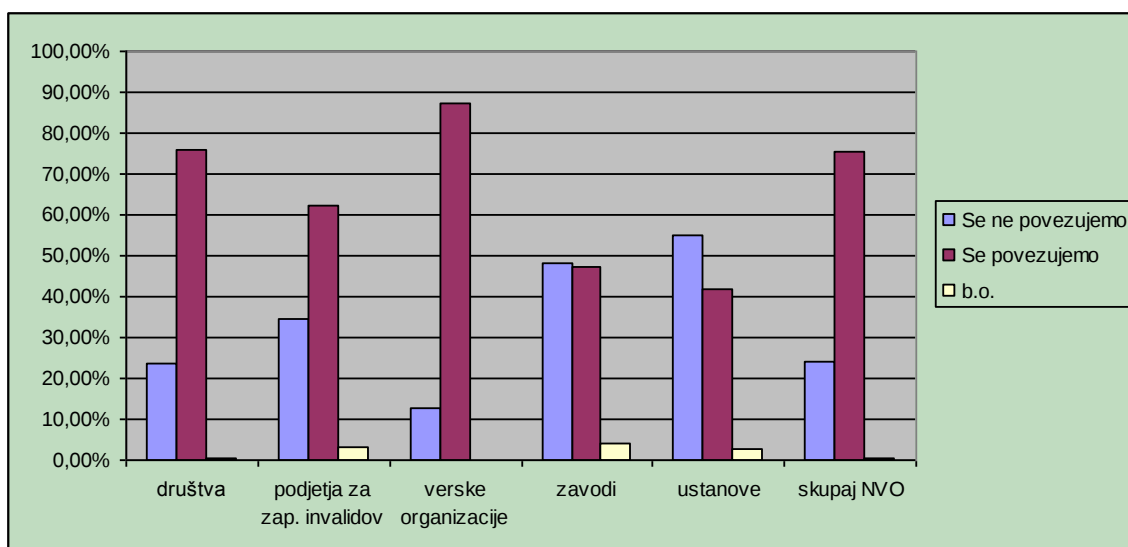
Nevladne organizacije se za uveljavitev skupnih interesov pogosto povezujejo med seboj. Organizacije se povezujejo tako znotraj kot tudi zunaj zvez, združenj in skupnosti, kakor tudi izven le teh.

Med organizacijami, ki so sestavni del zveze ali pa delujejo kot zveza organizacij, se znotraj organizacij povezuje tri četrtine nevladnih organizacij (75,6%). Gledano po tipih, se najpogosteje povezujejo verske organizacije (87,1%), sledijo jim društva (76,1%). Najmanj pa se povezujejo zavodi (47,3%) in ustanove (42%). Najpogosteje se nevladne organizacije povezujejo znotraj zvez, združenj ali skupnosti:

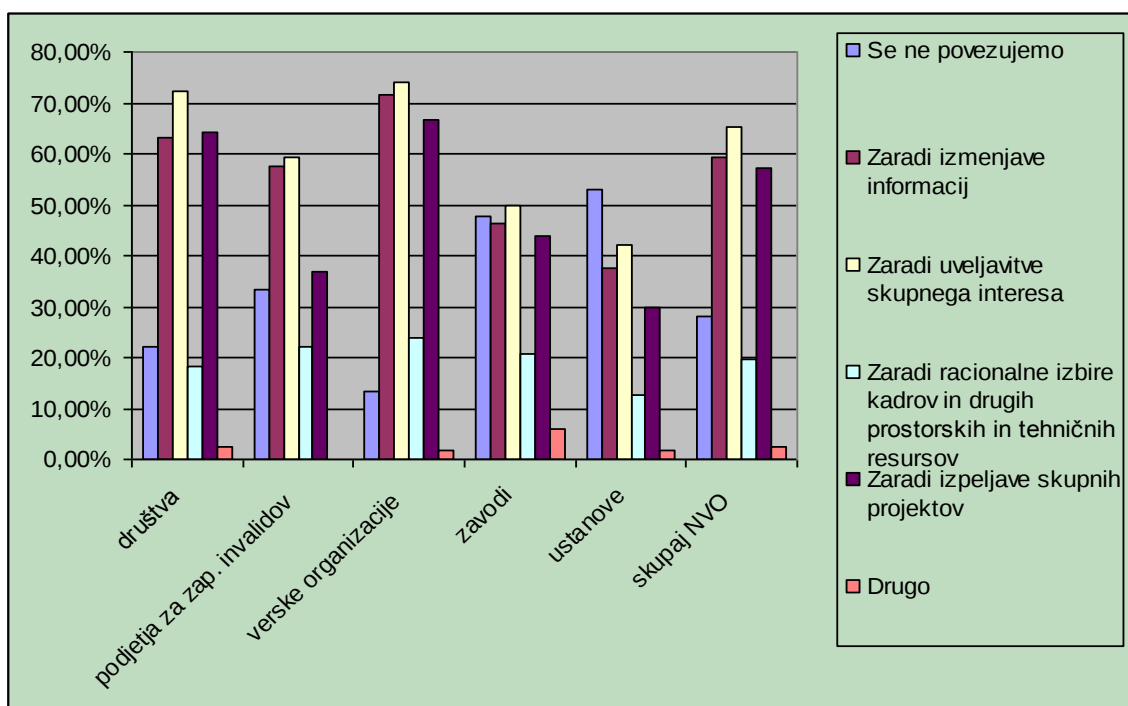
- zaradi uveljavitve skupnih interesov (65,4%),
- zaradi izmenjave informacij (59,2%);
- zaradi izpeljave skupnih projektov (57,3%).

V najmanjši meri se povezujejo zaradi racionalne izrabe kadrov in drugih prostorskih in tehničnih virov (19,7%). Po tipih nevladnih organizacij ni razlik pri razlogih za povezovanje znotraj zvez, združenj in skupnosti, kar pomeni, da se organizacije prav vseh tipov povezujejo najprej zaradi uveljavitve skupnih interesov in izmenjave informacij na eni strani in najmanj zaradi racionalne izrabe kadrov in drugih prostorskih in tehničnih virov.

Graf 7.1: Povezovanje z NVO znotraj zvez, združenj, skupnosti

Graf 7.2: Razlogi za povezovanje z NVO znotraj zvez, združenj, skupnosti (možnih več odgovorov)

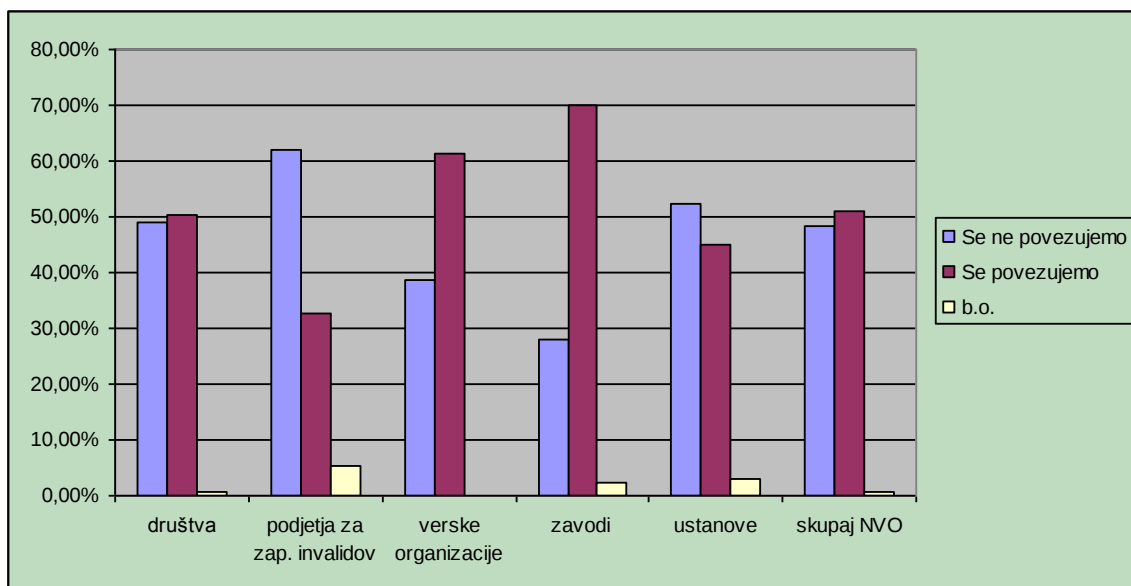
V nekoliko manjši meri se nevladne organizacije povezujejo tudi izven zvez, združenj in skupnosti; navzven se jih povezuje le polovica (51%). Najpogosteje se navzven povezujejo zavodi (69,9%) in verske organizacije (61,3%), najmanj pa podjetja za zaposlovanje invalidov (32,8%). Navzven se nevladne organizacije najpogosteje povezujejo:

- zaradi izmenjave informacij (45,3%);
- zaradi uveljavitve skupnih interesov (45,1%).

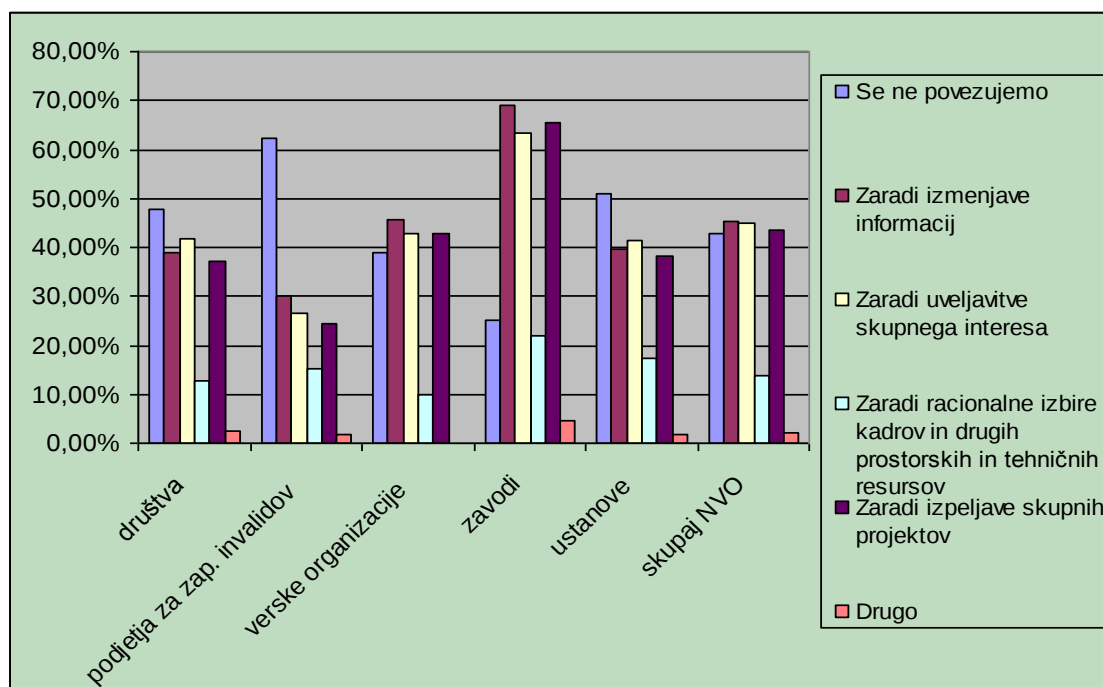
Kot se je pokazalo pri povezovanju znotraj zvez, združenj in skupnosti, se tudi navzven nevladne organizacije najmanj povezujejo zaradi racionalne izrabe kadrov in drugih prostorskih in tehničnih pogojev.

Med posameznimi tipi organizacij se pri povezovanju navzven pokažejo majhne razlike, saj se denimo zavodi pogosteje povezujejo zaradi izpeljave skupnih projektov (65,5%) kot zaradi uveljavljanja skupnih interesov (63,2%). Najpogosteje pa se povezujejo zaradi izmenjave informacij, kot večina nevladnih organizacij. Izjemo pri tem predstavljajo društva, ki se najpogosteje povezujejo zaradi uveljavitve skupnega interesa (41,7%), čemur sledi izmenjava informacij (38,8%).

Graf 7.3: Povezovanje z NVO izven zvez, združenj, skupnosti

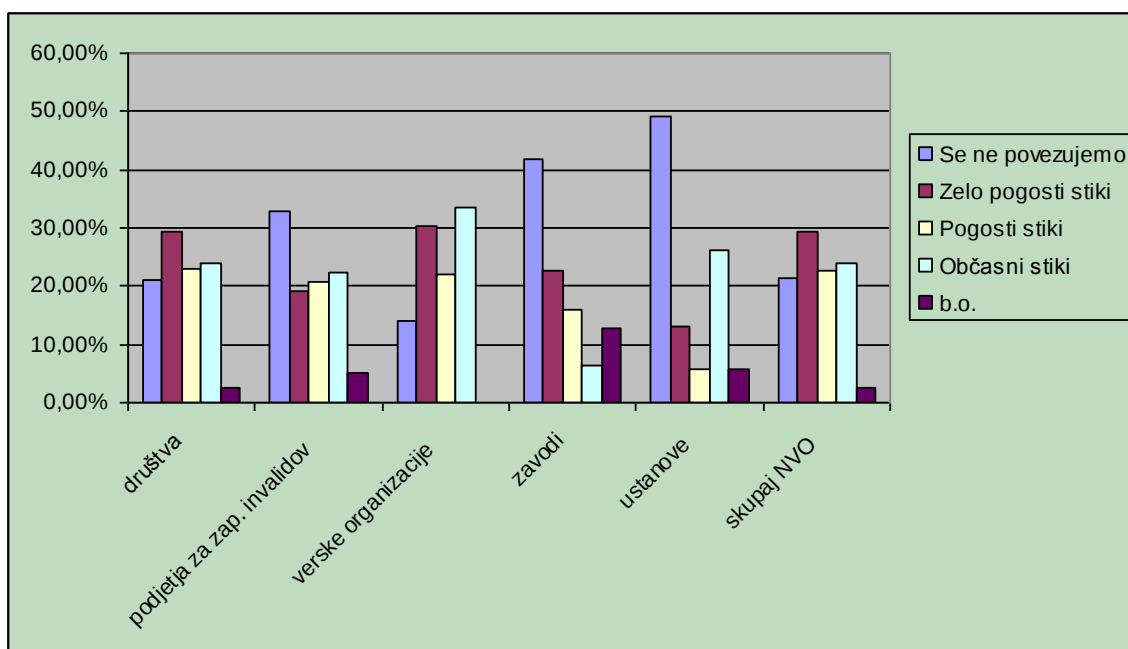
Graf 7.4: Razlogi za povezovanje z NVO zunaj zvez, združenj, skupnosti (možnih več odgovorov)

POGOSTOST STIKOV

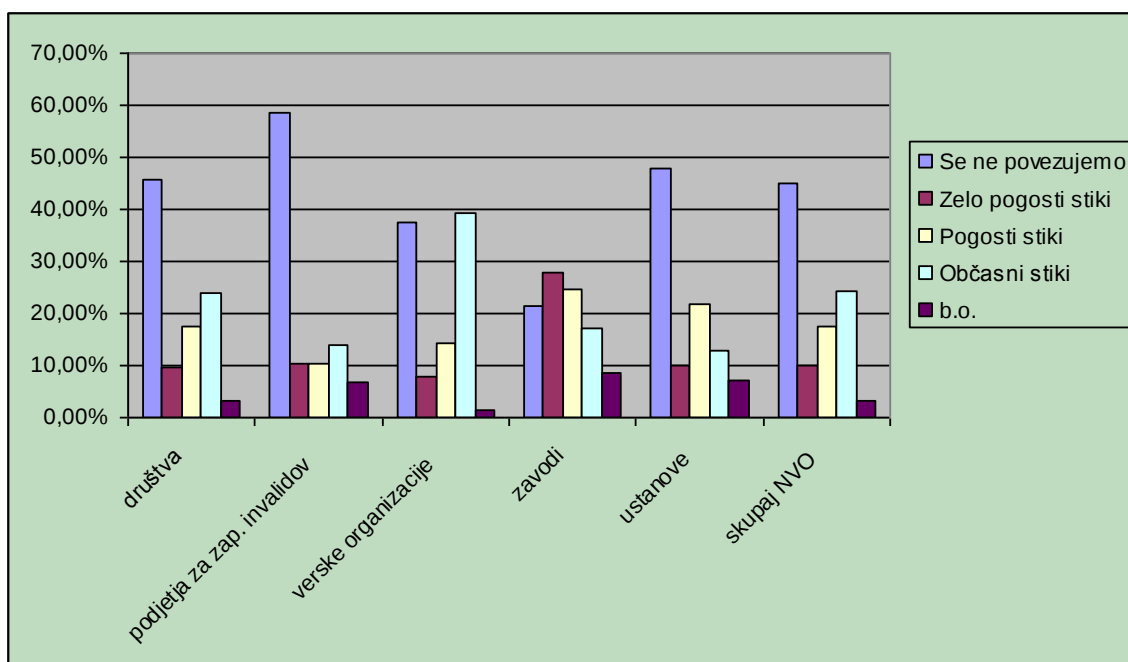
Tudi pogostost stikov nevladnih organizacij je večja v okviru zvez, združenj in skupnosti, kakor navzven. Približno tretjina jih ocenjuje, da se znotraj zvez, združenj in skupnosti povezujejo zelo pogosto (29,3%), malo več kot petina pa pogosto (22,8%) in občasno (23,8%). Med organizacijami se pojavljajo določene razlike. Pri društvih ni velikih odstopanj od povprečja vseh nevladnih organizacij. Podjetja za zaposlovanje invalidov so v največji meri navedla, da imajo občasne stike znotraj zvez, združenj in skupnosti (22,4%), ki jim sledijo pogosti (20,7%) in zelo pogosti stiki (19%). Tudi v verskih organizacijah so najpogosteje navedli, da imajo občasne stike (33,5%), zatem zelo pogoste stike (30,3%) in nazadnje pogoste stike (21,9%). V zavodih navajajo, da imajo znotraj zvez, združenj in skupnosti zelo pogoste stike (22,6%), sledijo pogosti stiki (16,1%) in nazadnje občasni stiki (6,5%). V ustanovah, kjer se tudi sicer najmanj povezujejo znotraj zvez, združenj in skupnosti, pa so stiki v 26,1% primerov občasni, 13% zelo pogosti in v 5,8% primerov pogosti.

Graf 7.5: Pogostost stikov z drugimi NVO znotraj zveze, združenja, skupnosti

Kakor se nevladne organizacije manj povezujejo navzven, torej izven zvez, združenj in skupnosti, tako so tudi njihovi stiki v tem kontekstu redkejši. V četrtini nevladnih organizacij so navedli, da so stiki občasni (24,2%), sledijo pogosti stiki (17,6%) in zelo pogosti stiki (10%). Enak vrstni red pogostosti stikov so navedli tudi v posameznih tipih organizacij, razen v zavodih in ustanovah. V zavodih so na prvem mestu zelo pogosti stiki (28%), čemur sledijo pogosti stiki (24,7%) in občasni stiki (17,2%). V ustanovah pa so na prvem mestu pogosti stiki (21,7%), nato občasni stiki (13%) in nazadnje zelo pogosti stiki (10,1%).

Graf 7.6: Pogostost stikov z drugimi NVO zunaj zveze, združenja, skupnosti

Povezovanje med nevladnimi organizacijami v praksi ni vedno neproblematično in v mnogih organizacijah vidijo za povezovanje različne ovire. Pri povezovanju znotraj zvez, združenj in skupnosti vidijo v nevladnih organizacijah največjo oviro predvsem v tem, da se organizacije potegujejo za ista finančna sredstva, kar jih postavi v položaj konkurentk. Tej oviri sledita »nepoznavanje prednosti sodelovanja« in »nezadostne kadrovske in druge kapacitete«. Najmanjšo oviro predstavljajo različni načini za doseganje ciljev.

Po tipih organizacij so opazne določene razlike, v povprečju so ovire najvišje ocenjevali anketiranci v zavodih, najnižje pa v podjetjih za zaposlovanje invalidov.

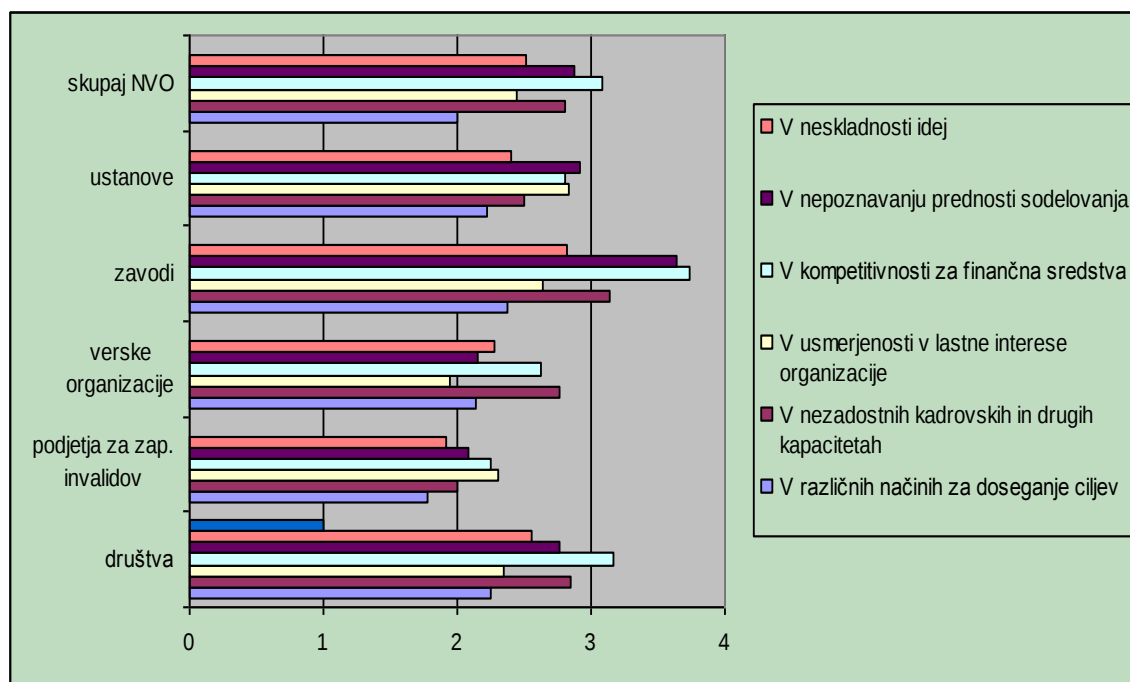
Tabela 7.2: Ovire za povezovanje znotraj zveze, združenja, skupnosti²² (povprečja)

²² Možni so bili odgovori na lestvici:

- 0 – ne vidim ovir
- 1 – ovira v zelo majhni meri
- 2 – ovira v majhni meri
- 3 – srednje
- 4 – ovira v veliki meri

	V različnih načinih za doseganje ciljev	V nezadostnih kadrovskih in drugih kapacitetah	V usmerjenosti v lastne interese organizacije	V kompetitivnosti za finančna sredstva	V nepoznavanju prednosti sodelovanja	V neskladnosti idej
društva	2,25	2,85	2,35	3,16	2,77	2,56
podjetja za zap. invalidov	1,78	2	2,31	2,25	2,08	1,92
verske organizacije	2,14	2,76	1,95	2,63	2,15	2,28
zavodi	2,38	3,14	2,64	3,73	3,64	2,82
ustanove	2,22	2,5	2,83	2,8	2,92	2,4
skupaj NVO	2	2,81	2,44	3,08	2,87	2,52

Graf 7.7: Ovire za povezovanje znotraj zveze, združenja, skupnosti

Tudi pri povezovanju navzven vidijo v nevladnih organizacijah največjo oviro v »kompetitivnosti za finančna sredstva«, ki ji z minimalno oceno sledi »nepoznavanje prednosti sodelovanja«. Tudi tu se pojavljajo določene razlike med tipi organizacij, saj denimo v podjetjih za zaposlovanje invalidov vidijo največjo oviro v povezovanju navzven v »usmerjenosti v lastne interese organizacije«, v ustanovah pa v »nepoznavanju prednosti sodelovanja«. V vseh ostalih organizacijah je, enako kot pri celotnem sektorju, na prvem mestu tekmovanje za finančna sredstva.

Tabela 7.2: Ovire za povezovanje z drugimi sorodnimi organizacijami²³ (povprečja)

	V različnih načinih za doseganje ciljev	V nezadostnih kadrovskih in drugih kapacitetah	V usmerjenosti v lastne interese organizacije	V kompetitivnosti za finančna sredstva	V nepoznavanju prednosti sodelovanja	V neskladnosti idej
društva	2,48	2,86	2,76	3,14	2,65	2,56
podjetja za zap. invalidov	2,5	2,64	2,86	2,7	2,69	2,5
verske organizacije	2,48	2,41	2,64	2,65	2,59	2,6
zavodi	2,46	2,76	3,22	3,42	3,32	2,61
ustanove	2,69	2,72	2,5	2,78	3,21	3
skupaj NVO	2,53	2,69	2,78	3	2,94	2,69

Graf 7.8: Ovire za povezovanje z drugimi sorodnimi organizacijami

²³ Možni so bili odgovori na lestvici:

0 – ne vidim ovir

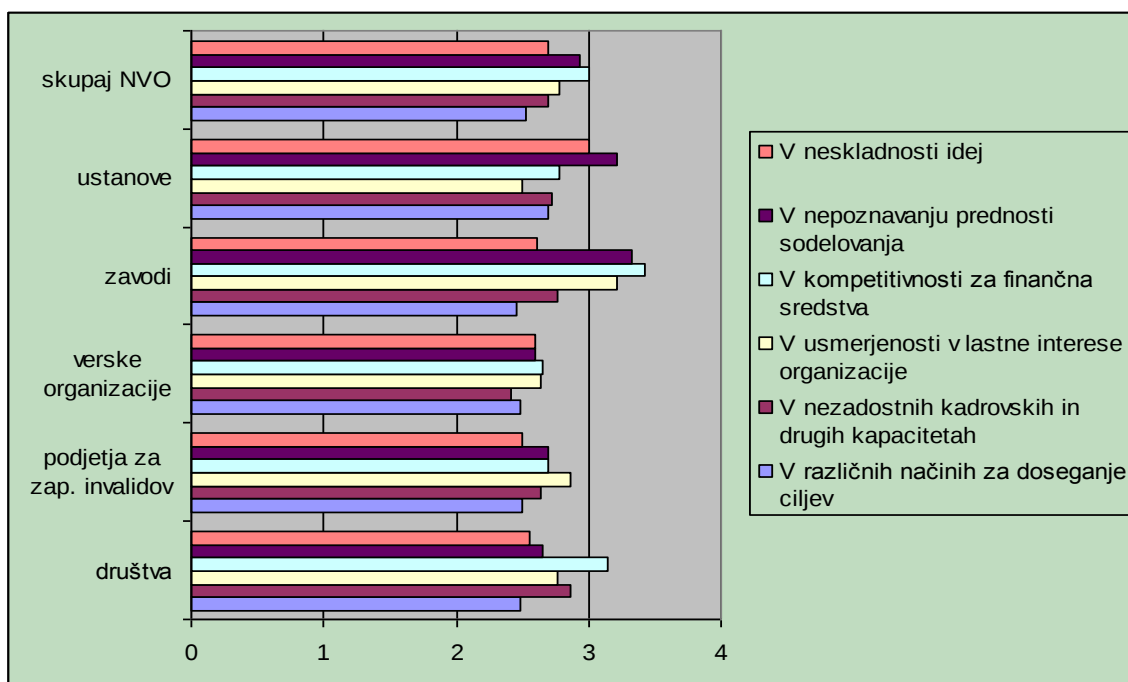
1 – ovira v zelo majhni meri

2 – ovira v majhni meri

3 – srednje

4 – ovira v veliki meri

5 – ovira v zelo veliki meri

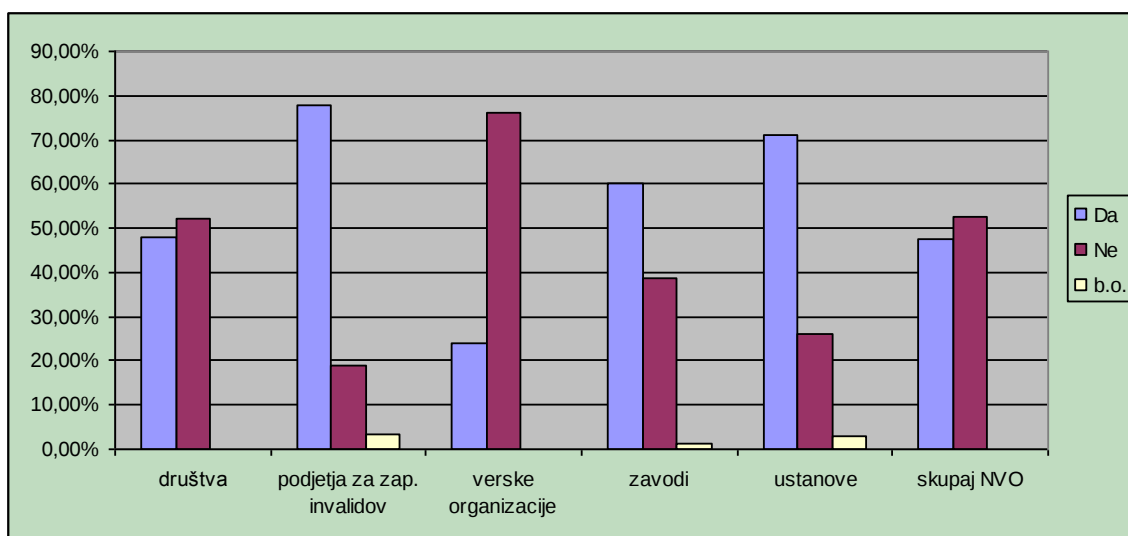

Če primerjamo ovire za povezovanje znotraj in izven zvez, združenj in skupnosti, verjetno ni nenavadno, da je bilo tekmovanje za ista finančna sredstva ocenjeno kot višja ovira pri povezovanju znotraj zvez, združenj in skupnosti, saj gre v tem primeru za neposredno konkurenco pri pridobivanju virov. Ta ovira ni nova in kljub temu, da se o potrebi po večjem povezovanju nevladnih organizacij govori že dolga leta, pa je vprašanje preživetja in financ za nevladne organizacije ključno. Ravno zaradi tega je pogosto večje povezovanje med nevladnimi organizacijami tudi nerealno pričakovati.

POVEZOVANJE S PROFITNIMI ORGANIZACIJAMI

Malo manj kot polovica nevladnih organizacij se povezuje tudi s profitnimi organizacijami (47,4%). Največ se s profitnimi organizacijami povezujejo podjetja za zaposlovanje invalidov (77,6%), kar je razumljivo, saj je njihovo delovanje v resnici bolj podobno profitnim organizacijam kot nevladnemu sektorju. Sledijo jim ustanove (71%). Najmanj pa se s profitnim sektorjem povezujejo verske organizacije (23,9%).

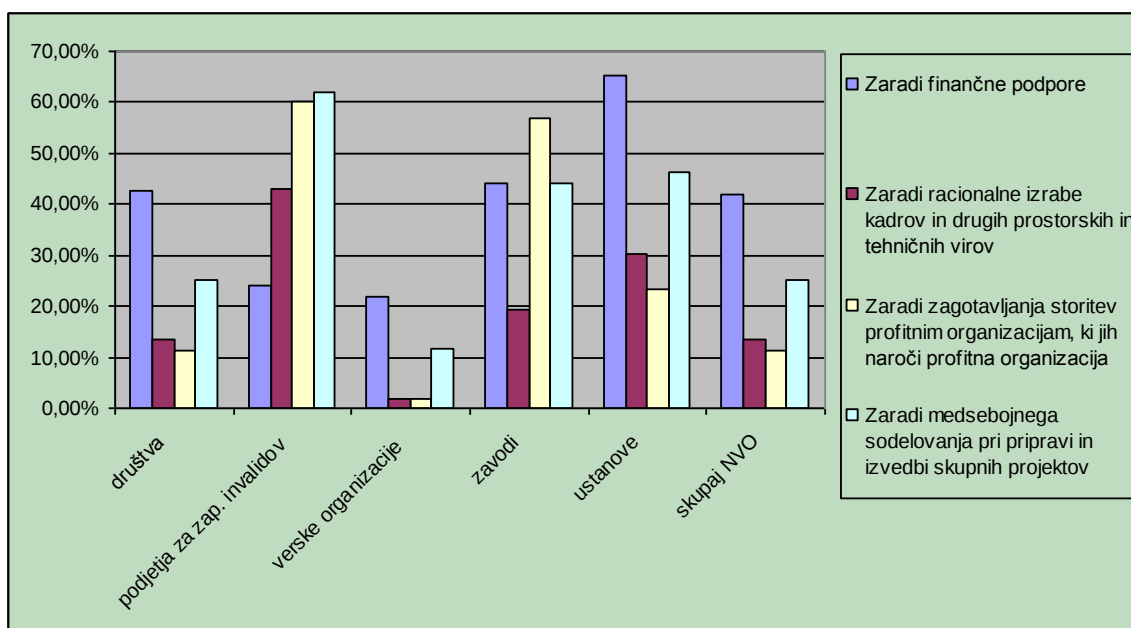
Graf 7.9: Ali se povezujete s profitnimi organizacijami?

Najpogostejši razlog za povezovanje s profitnimi organizacijami je finančna podpora (sponzorstva, dotacije, vezano trženje), 42,1%. Sledi medsebojno sodelovanje pri pripravi in izvedbi skupnih projektov (25,2%), racionalna izraba kadrov in drugih prostorskih in tehničnih virov (13,4%), ter nazadnje zagotavljanje storitev profitnim organizacijam, ki jih naročijo profitne organizacije (11,3%).

Posamezni tipi nevladnih organizacij se glede razloga za povezovanje s profitnim sektorjem med seboj razlikujejo. V društvih, verskih organizacijah in ustanovah navajajo finančno podporo kot najpogostejši razlog povezovanja, medtem ko v podjetjih za zaposlovanje invalidov in v zavodih kot najpogostejši razlog navajajo zagotavljanje storitev profitnim organizacijam.

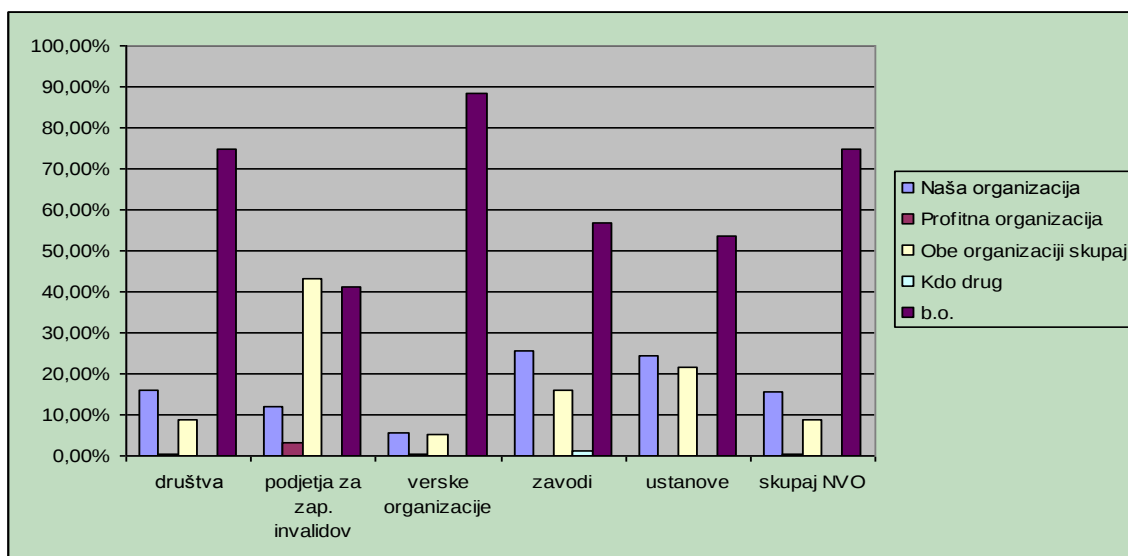
Graf 7.10: Razlogi za povezovanje s profitnimi organizacijami

Nevladne organizacije, ki se s profitnimi organizacijami povezujejo zaradi medsebojnega sodelovanja pri pripravi in izvedbi skupnih projektov, smo povprašali, kdo od partnerjev izvaja posamezne naloge.

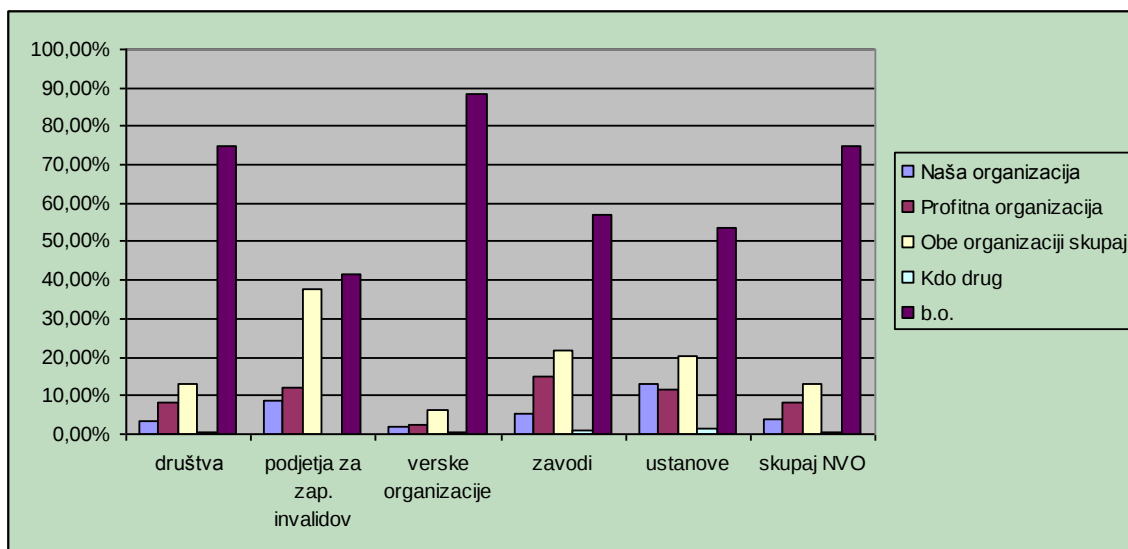
Kadar se nevladne organizacije s profitnimi organizacijami povežejo za pripravo in izvajanje skupnih projektov, projekt najpogosteje načrtujejo v nevladnih organizacijah, razen v podjetjih za zaposlovanje invalidov, kjer so navajali, da pri načrtovanju skupnih projektov sodelujeta obe organizaciji skupaj.

Graf 7.11: Načrtovanje projekta

Kar se tiče financiranja skupnega projekta nevladne in profitne organizacije, sodelujeta najpogosteje obe organizaciji skupaj. Tako navajajo v vseh tipih nevladnih organizacij.

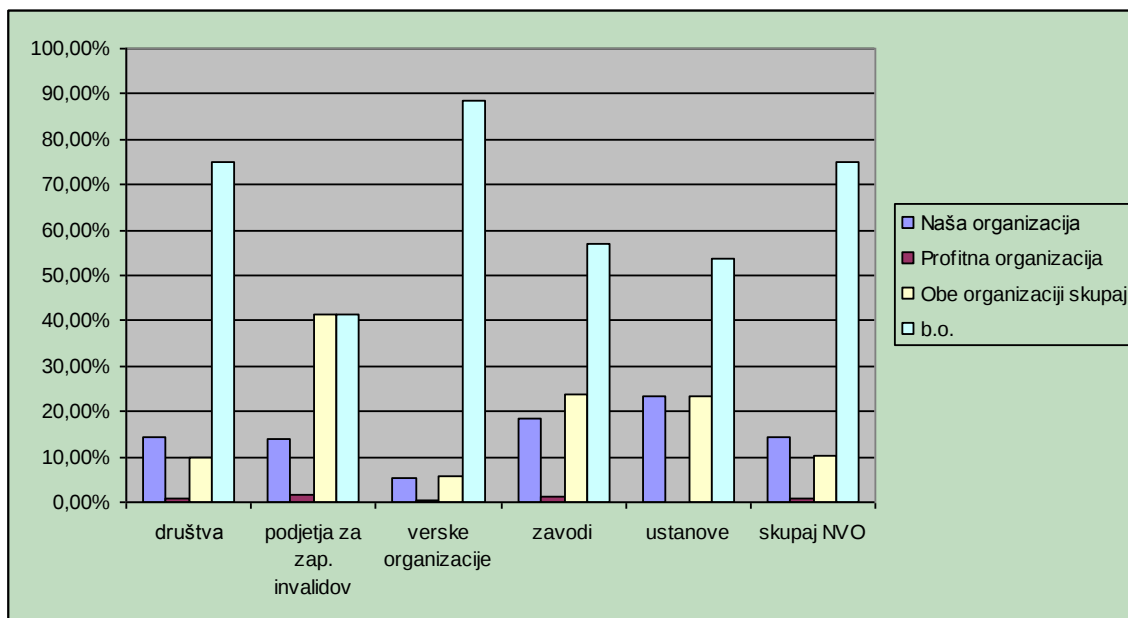
Graf 7.12: Financiranje projekta

Skupne projekte nevladnih organizacij v povprečju največkrat izvajajo nevladne organizacije ali pa obe organizaciji skupaj. Podatki po posameznih tipih kažejo, da to predvsem za društva, ki se povezujejo s profitnimi organizacijami, velja, da so društva sama najpogostejši izvajalci skupnega projekta. V primeru podjetij za zaposlovanje invalidov, verskih organizacij, zavodov pa sta izvajalki projekta obe

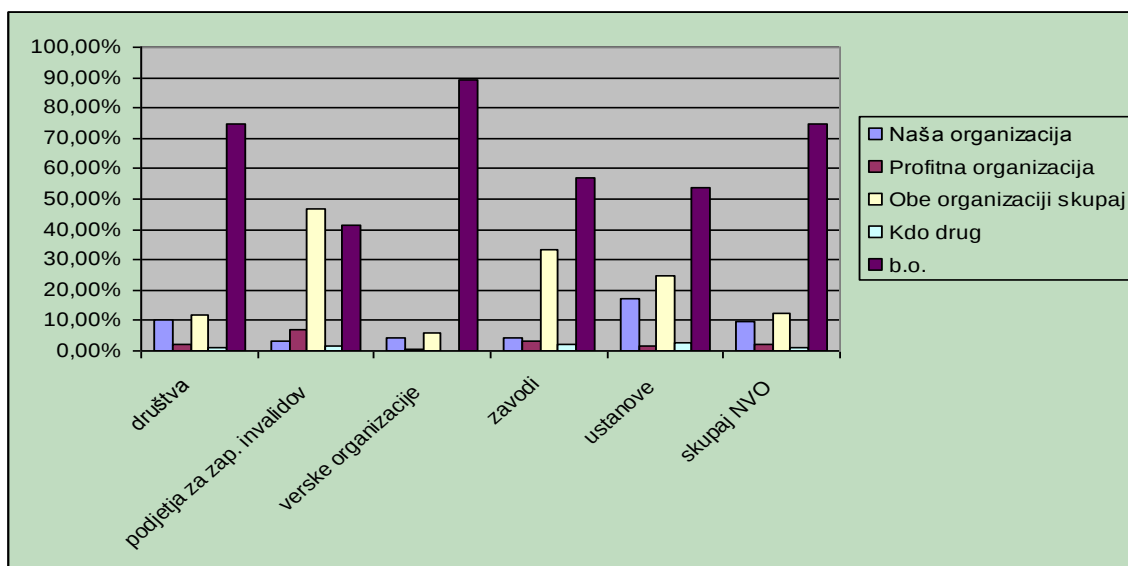
organizaciji skupaj – nevladna organizacija in profitna organizacija. Odgovori v ustanovah so porazdeljeni, v polovici primerov izvaja projekt ustanova, v drugi polovici pa ga izvajata ustanova in profitna organizacija skupaj.

Graf 7.13: Izvajanje projekta

Ocenjevanje/kontrolo izvedbe skupnega projekta nevladne organizacije in profitne organizacije najpogosteje izvajata obe organizaciji skupaj, kar velja tudi za vse posamezne tipe nevladnih organizacij posebej.

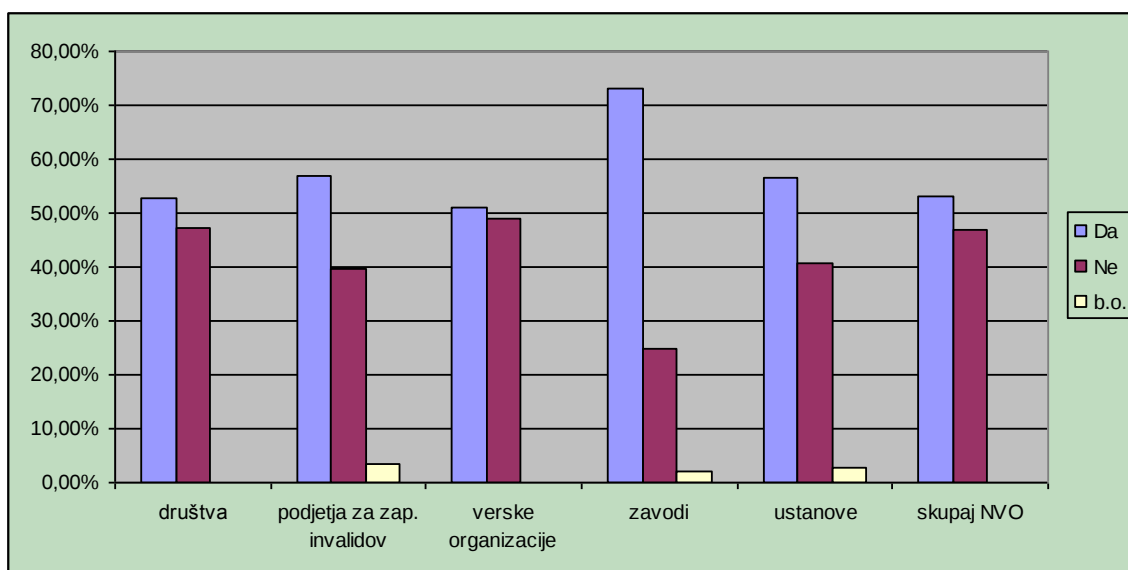
Graf 7.14: Ocenjevanje/kontrola izvedbe projekta

POVEZOVANJE Z JAVNIMI ZAVODI

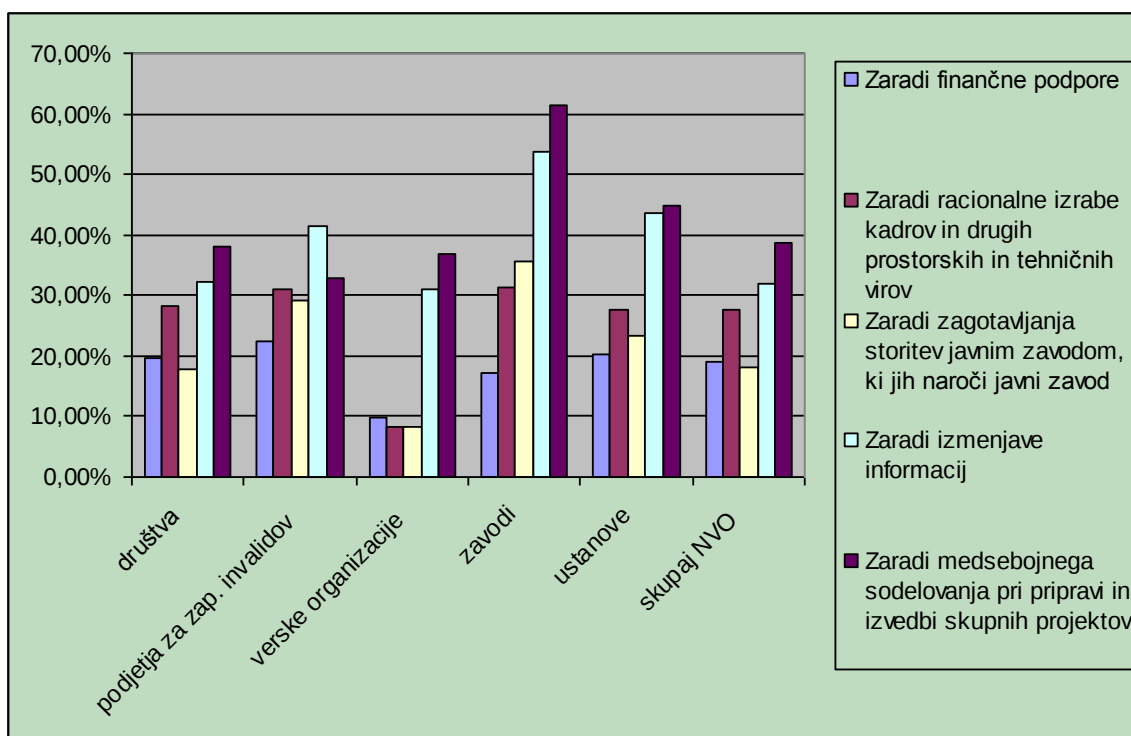
Z javnimi zavodi se povezuje malo več kot polovica nevladnih organizacij (53%). Med tipi nevladnih organizacij tu nekoliko odstopajo od povprečja zavodi, saj se kar četrtina zasebnih zavodov (73,1%) povezuje z javnimi zavodi. Drugače med posameznimi tipi nevladnih organizacij ni večjih razlik.

Graf 7.15: Ali se povezujete z javnimi zavodi?

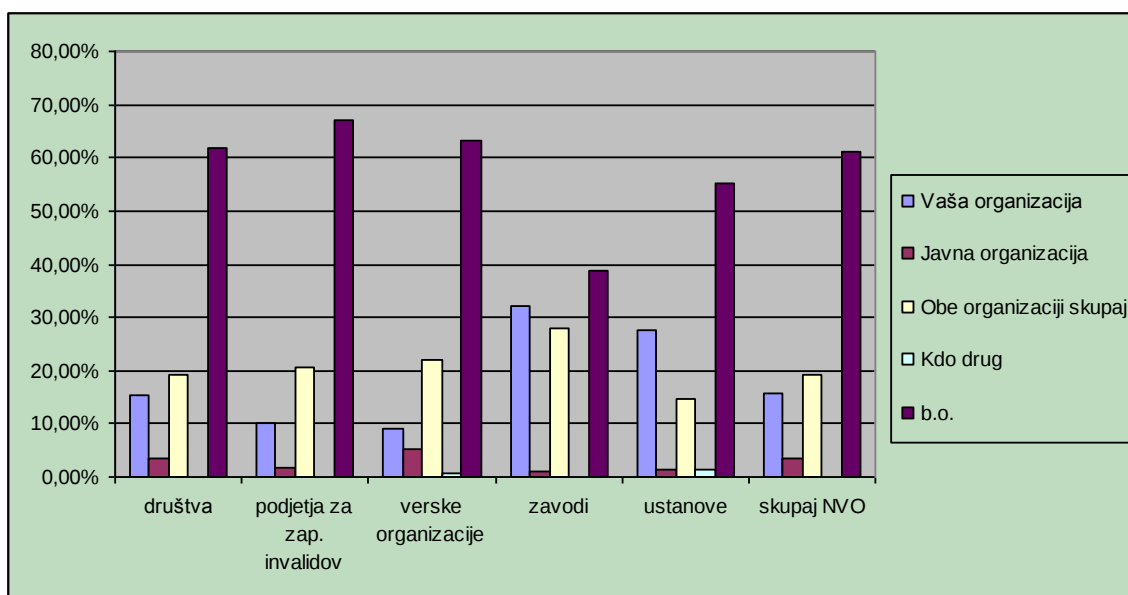
Kot glavni razlog za povezovanje z javnimi zavodi navajajo v nevladnih organizacijah »medsebojno sodelovanje pri pripravi in izvedbi skupnih projektov« (38,7%). Sledi izmenjava informacij (32%) ter racionalna izraba kadrov in drugih prostorskih in tehničnih virov (27,7%). Kot manj pomembna razloga sta se pokazala »zagotavljanje storitev javnim zavodom, ki jih naroči javni zavod« (18%) in finančna podpora (19,1%). Podatki po posameznih tipih nevladnih organizacij kažejo, da je priprava in izvajanje skupnih projektov najpomembnejši razlog povezovanja z javnimi zavodi za skoraj vse tipe nevladnih organizacij, razen za podjetja za zaposlovanje invalidov, kjer je glavni razlog izmenjava informacij.

Graf 7.16: Razlogi za povezovanje z javnimi zavodi

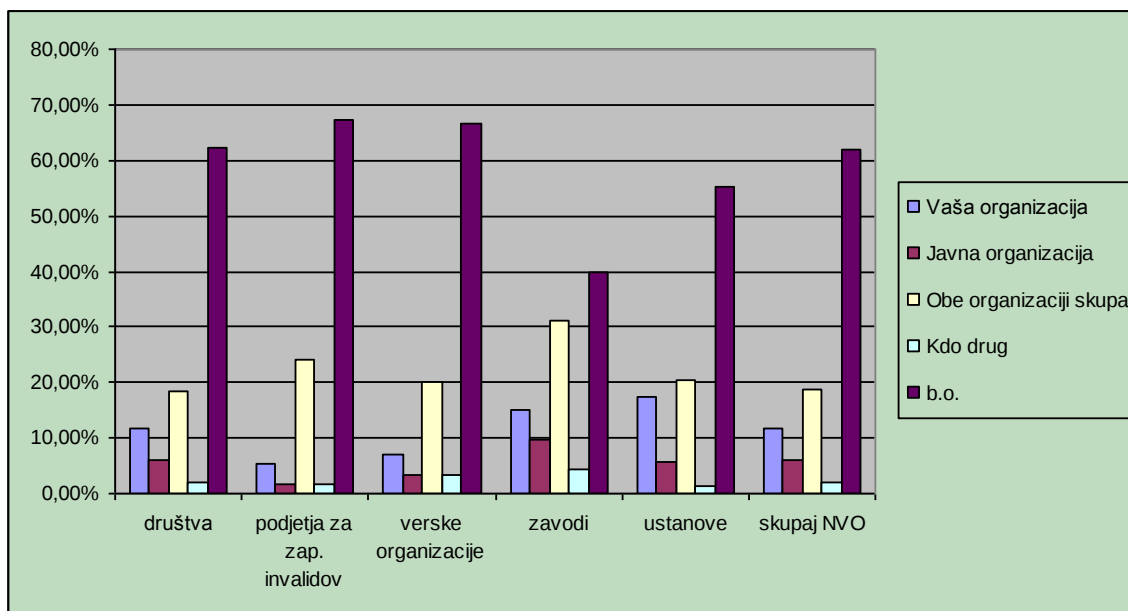
Ko se nevladne organizacije z javnimi zavodi povežejo za izvajanje določenega projekta, največkrat v fazi načrtovanja projekta sodelujeta obe organizaciji skupaj. To velja tudi za vse posamezne tipe nevladnih organizacij, razen za ustanove, kjer so najpogostejše odgovorili, da pri skupnih projektih z javnimi zavodi fazo načrtovanja najpogostejše izvajajo ustanove.

Graf 7.17: Načrtovanje projekta

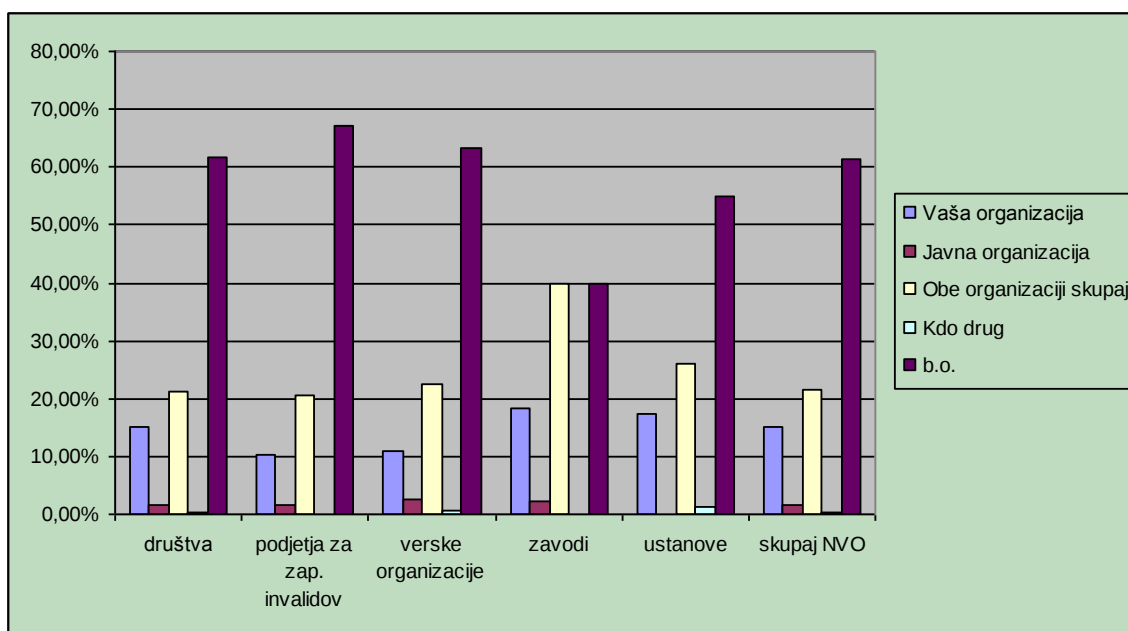
Tudi pri financiranju skupnih projektov z javnimi zavodi so v nevladnih organizacijah najpogostejše odgovorili, da nevladne organizacije in javni zavodi sofinancirajo skupne projekte. Različni tipi nevladnih organizacij se tukaj ne razlikujejo med sabo.

Graf 7.18: Financiranje projekta

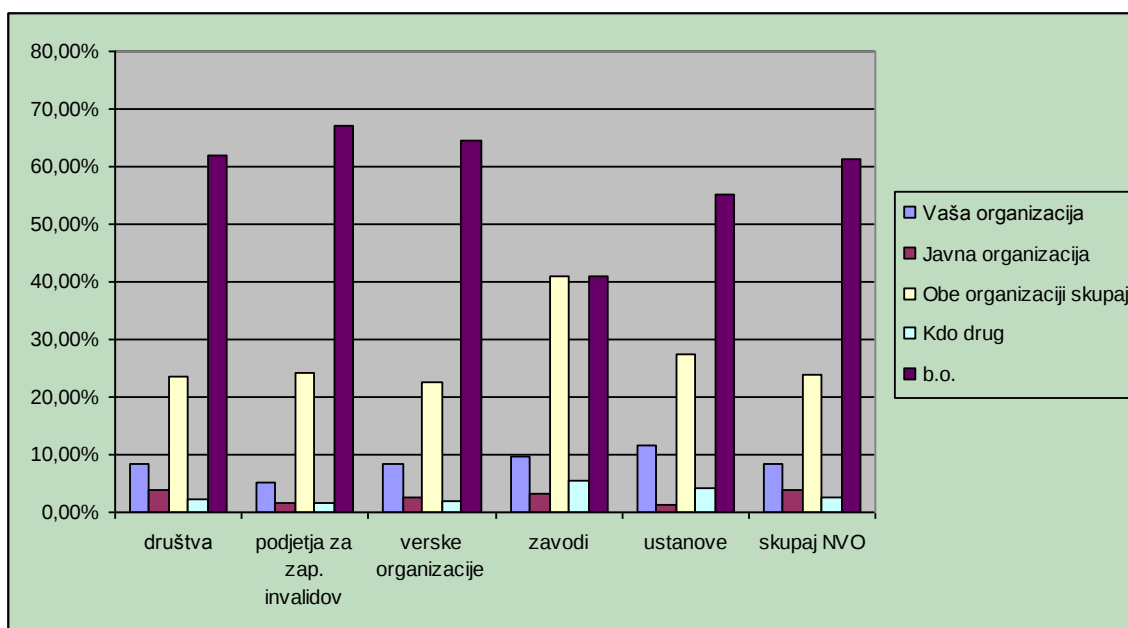
Pri skupnih projektih z javnimi zavodi je faza izvajanja ravno tako najpogostejše skupno delo nevladne organizacije in javnega zavoda in take izkušnje navajajo v vseh tipih nevladnih organizacij.

Graf 7.19: Izvajanje projekta

Tudi ocenjevanje oziroma kontrolo izvedbe projekta izvajajo nevladne organizacije in javni zavodi najpogosteje skupaj.

Graf 7.20: Ocenjevanje/kontrola izvedbe projekta

Nevladne organizacije v Sloveniji se pogosteje povezujejo z javnimi zavodi kakor s profitnimi organizacijami. Tudi pri samem izvajanju skupnih projektov kaže, da z javnimi zavodi bolj sodelujejo v vseh fazah izvajanja projekta, saj so za vse faze v skoraj vseh tipih organizacij navedli, da jih izvajajo skupaj. Za razliko od tega pa v sodelovanju pri projektih s profitnimi organizacijami nevladne organizacije pogosteje same načrtujejo in izvajajo projekt. Profitne organizacije pa se pojavljajo predvsem kot sofinancer (skupaj z nevladnimi organizacijami) in sodelavec pri ocenjevanju oziroma nadzoru izvedbe projekta.

POVEZOVANJE Z ORGANIZACIJAMI IZ TUJINE

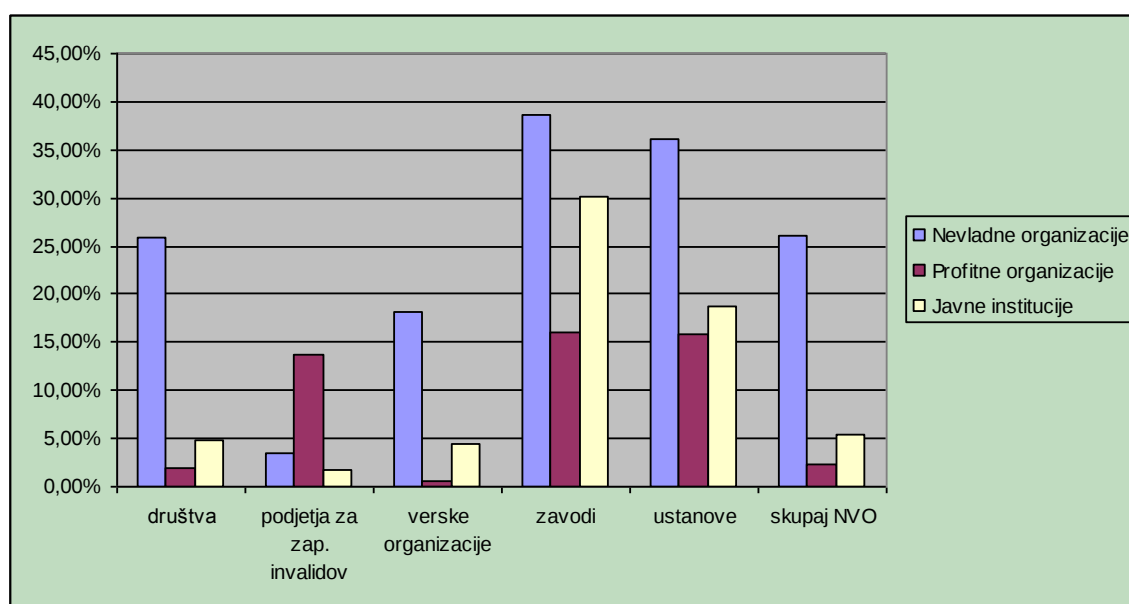
V času, ko je Slovenija postala članica Evropske unije in ko je možno iz tujine tako pridobivati sredstva, kot povezovati se s sorodnimi organizacijami za sodelovanje in izmenjavo izkušenj, se nam je zdelo zelo pomembno pridobiti podatek o povezovanju z organizacijami iz tujine.

Četrtna slovenskih nevladnih organizacij (26%) se povezuje z nevladnimi organizacijami iz tujine. V največji meri se povezujejo s tujino zavodi (38,7%) in ustanove (36,2%), v najmanjši meri pa podjetja za zaposlovanje invalidov (3,4%).

S profitnimi organizacijami iz tujine se slovenske nevladne organizacije skoraj ne povezujejo (2,4%). Kot tudi z nevladnimi organizacijami iz tujine, se tudi s profitnimi organizacijami iz tujine največ povezujejo zavodi (16,1%) in ustanove (15,9%).

Le 5,5% slovenskih nevladnih organizacij pa se povezuje z javnimi institucijami iz tujine, kar je zelo malo glede na dejstvo, da gre za potencialne sofinancerje dejavnosti nevladnih organizacij. Tudi v tem primeru prednjačijo zavodi, saj se jih skoraj tretjina (30,1%) povezuje z javnimi zavodi iz tujine.

Graf 7.21: Povezovanje z organizacijami iz tujine

SKLEP

Nevladne organizacije se povezujejo predvsem znotraj zvez, združenj in skupnosti. V tem kontekstu so tudi stiki med nevladnimi organizacijami pogostejši od stikov navzven (izven zvez, združenj in skupnosti). Razlogi za povezovanje med nevladnimi organizacijami so predvsem uveljavitev skupnega interesa in izmenjava informacij.

Ker pa se nevladne organizacije, predvsem z istih področij, pogosto znajdejo v položaju, ko konkurirajo za ista finančna sredstva, vidijo to dejstvo kot eno največjih ovir pri povezovanju.

Izven nevladnega sektorja se nevladne organizacije za izvajanje različnih projektov pogosteje povezujejo z javnimi zavodi kakor s profitnimi organizacijami, razen ko gre za (so)financiranje delovanja ali dejanskega projekta. V skupnih projektih z javnimi zavodi tudi pogosteje sodelujeta obe organizaciji v vseh fazah projekta, kakor pri povezovanju s profitnimi organizacijami.

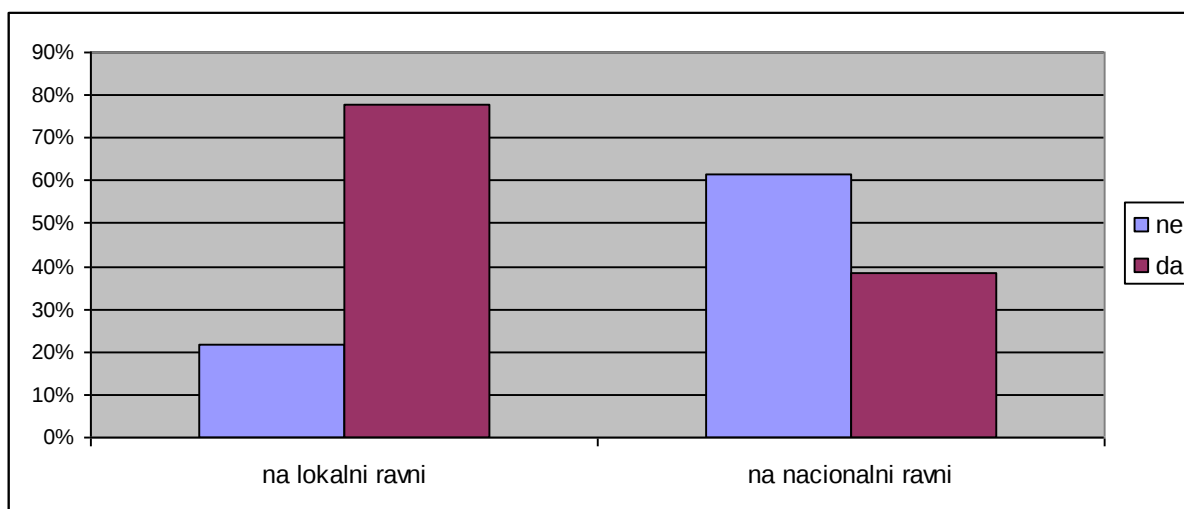
Povezovanje slovenskih nevladnih organizacij z organizacijami vseh sektorjev iz tujine pa je relativno šibko. Še najbolj pogosto pride do povezovanja z nevladnimi organizacijami, zelo redko pa je povezovanje z javnimi institucijami in profitnimi organizacijami. Z vstopom Slovenije v EU bi se znala ta slika spremeniti, saj so tudi javne institucije in profitne organizacije iz tujine lahko ne le vir financiranja, marveč tudi partnerji pri izvajanju različnih projektov.

8. ODNOSI MED NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI IN DRŽAVO (NA LOKALNI IN NACIONALNI RAVNI)

PODPIRANJE DELOVANJA NEVLADNIH ORGANIZACIJ S STRANI DRŽAVE (NA LOKALNI IN NACIONALNI RAVNI)

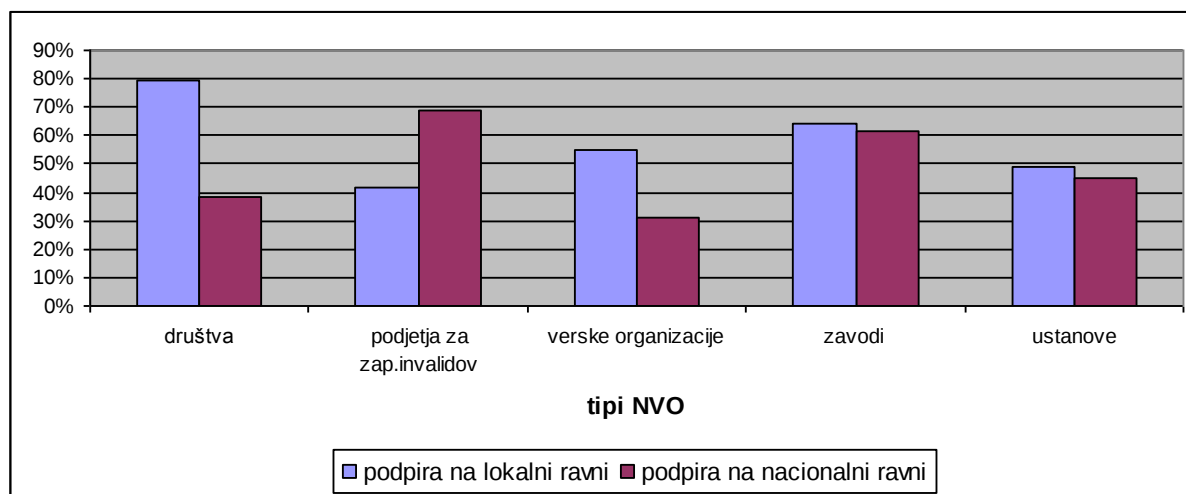
Predstavnike nevladnih organizacij smo povprašali ali država na lokalni in nacionalni ravni podpira njihovo delovanje. Večina nevladnih organizacij je odgovorila, da država na lokalni ravni podpira njihovo delovanje (tako meni 78,0% izprašanih), medtem ko je nasprotno večina predstavnikov nevladnih organizacij mnenja, da na nacionalni ravni država ne podpira njihovega delovanja (takšnega mnenja je kar 61,4% izprašanih).

Graf 8.1: Podpiranje delovanja nevladnih organizacij s strani države (na lokalni in nacionalni ravni)

Če pogledamo podporo države tako na lokalni kot na nacionalni ravni za delovanje nevladnih organizacij glede na posamezne tipe nevladnih organizacij vidimo, da so med posameznimi tipi nevladnih organizacij opazne razlike v tem na kateri ravni in v kakšni meri menijo, da jih država v njihovem delovanju podpira.

Graf 8.2: Podpiranje delovanja posameznih tipov nevladnih organizacij s strani države (na lokalni in nacionalni ravni)

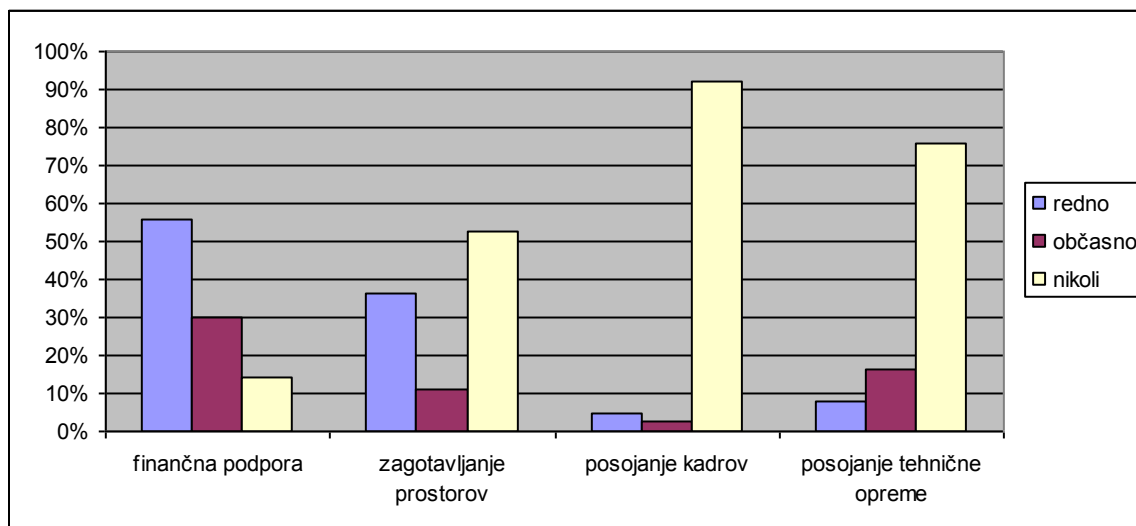

Podatki kažejo, da je večina nevladnih organizacij, ne glede na tip nevladnih organizacij, v večji meri deležna podpore države na lokalni ravni kot pa na nacionalni ravni. Izjema so podjetja za zaposlovanje invalidov, ki so edini tip nevladnih organizacij, ki ji država v večji meri podpira na nacionalni ravni kot pa na lokalni ravni (69% izprašanih je odgovorilo, da država podpira njihovo delovanje na nacionalni ravni, medtem ko jih je le 41,4% odgovorilo pritrdilno, da država podpira njihovo delovanje na lokalni ravni). Zavodi so deležni tako podpore države na nacionalni kot na lokalni ravni, saj jih večina v zavodih meni, da jih država podpira na obeh ravneh (za lokalno raven je takega mnenja 64,5% izprašanih, za nacionalno raven pa nekoliko manj 61,3% izprašanih). Pri ustanovah prav tako ni večjih razlik glede podpore države na lokalni ali nacionalni ravni, vendar v ustanovah v nasprotju z zavodi le manj kot polovica izprašanih meni, da jih država podpira (na lokalni ravni je takega mnenja 49,3% izprašanih, na nacionalni ravni pa 44,9% izprašanih). Društva in verske organizacije pa so deležne predvsem podpore države na lokalni ravni in znatno manj na nacionalni ravni. V društvih jih je kar 79,3% odgovorilo, da država podpira njihovo delovanje na lokalni ravni, medtem ko jih je le 38,2% v društvih odgovorilo, da država podpira njihovo delovanje na nacionalni ravni. V verskih organizacijah dobra polovica izprašanih meni, da država podpira njihovo delovanje na lokalni ravni (54,8%), na nacionalni ravni pa je takega mnenja le 31,0% izprašanih.

Na splošno po mnenju predstavnikov različnih tipov nevladnih organizacij o tem ali država podpira njihovo delovanje na nacionalni in lokalni ravni, na lokalni ravni v podpori države izstopajo društva, na nacionalni ravni pa podjetja za zaposlovanje invalidov. Na nacionalni ravni so najmanjše podpore deležne verske organizacije in tudi društva, na lokalni ravni pa podjetja za zaposlovanje invalidov, sledijo pa jim ustanove. Ti podatki se skladajo s podatki o javnih prihodkih različnih tipov nevladnih organizacij glede na razmerje med lokalno in nacionalno ravno.

Tiste predstavnike nevladnih organizacij, ki so pritrdilno odgovorili, da država na lokalni in/ali nacionalni ravni podpira njihovo delovanje, smo nadalje povprašali, na kakšen način in kako pogosto država na posamezni ravni podpira njihovo delovanje, in sicer ali v obliki finančne podpore, zagotavljanja prostorov, posojanja kadrov ali posojanja tehnične opreme. V nadaljevanju prikazani podatki, o pogostosti in načinu podpore na lokalni in nacionalni ravni, se nanašajo le na veljavne odstotke odgovorov za tiste nevladne organizacije, ki so na vprašanje ali jih država na lokalni in/ali nacionalni ravni podpira odgovorili pritrdilno, in ne na celotno populacijo nevladnih organizacij.

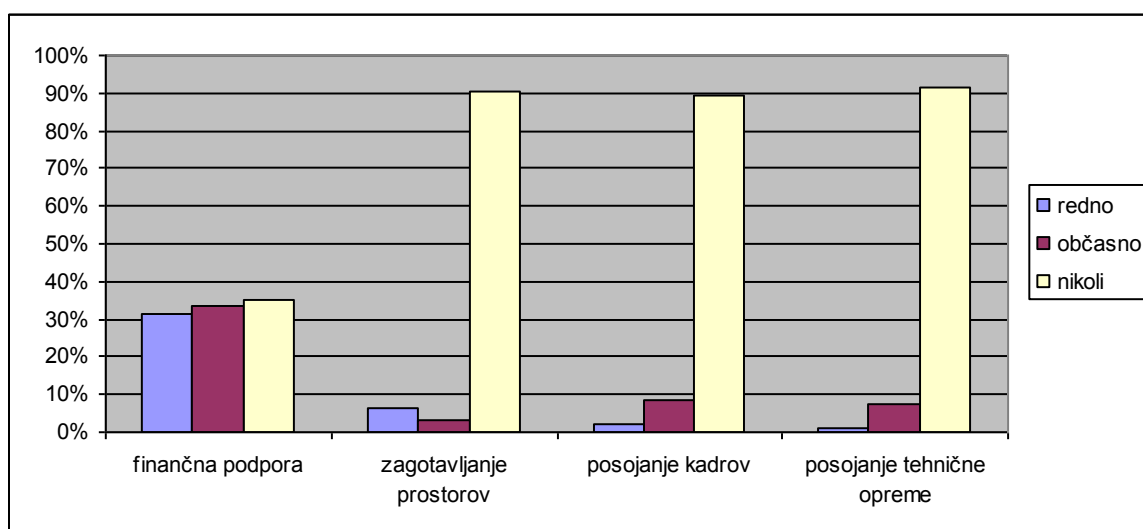
Graf 8.3: Pogostost in način podpore države nevladnim organizacijam na lokalni ravni

Na lokalni ravni so tiste nevladne organizacije, ki so odgovorile pritrdilno, da jih država na lokalni ravni podpira, deležne podpore predvsem v obliki finančne podpore (finančno podporo redno prejema 55,9% organizacij, občasno 29,8% organizacij, 14,3% organizacij pa je takih, ki finančne podpore od lokalne oblast nikoli ne

prejemajo), lokalna skupnost pa delovanje nevladnih organizacij v manjši meri podpira tudi tako, da jim zagotavlja prostore (takšno podporo redno prejema 36,3% organizacij, 11,2% občasno, več kot polovica organizacij pa takšne podpore ne prejema 52,6%). V obliki posojanja kadrov ali tehnične opreme velika večina nevladnih organizacij takšne podpore lokalne skupnosti nikoli ni deležna (glede posojanja kadrov jih 92,2% organizacij takšne podpore nikoli ne prejema, prav tako si 75,9% nevladnih organizacij od lokalne skupnosti nikoli ne izposoja tehnične opreme, takih, ki si jo občasno sposojajo je 16,5%, in le 7,7% je takih, ki si tehnično opremo od lokalne skupnosti redno sposoja).

Graf 8.4: Pogostost in način podpore države nevladnim organizacijam na nacionalni ravni

Prav tako so tudi na nacionalni ravni tiste nevladne organizacije, ki so na odgovor, da jih država na nacionalni ravni podpira odgovorile pritrdilno, predvsem deležne podpore v obliki finančne podpore, vendar v manjši meri kot na lokalni ravni (takih, ki jih finančno podpora redno prejema na nacionalni ravni je 31,1%, občasno 33,7%, nikoli pa 35,3% organizacij). Na nacionalni ravni večina nevladnih organizacij od tistih, ki so na vprašanje, da jih država na nacionalni ravni podpira odgovorili pritrdilno, ostalih oblik podpore skoraj ni deležna.

Odgovori o načinu podpore in pogostosti podpore se glede na posamezne tipe nevladnih organizacij razlikujejo predvsem v tem na kateri ravni jih država podpira ne pa toliko po samem načinu podpore. Večina nevladnih organizacij od tistih, ki so na odgovor, da jih država na nacionalni ali lokalni ravni podpira odgovorili pritrdilno,

prejema podporo od države v največji meri v obliki finančne podpore, društva in verske organizacije predvsem na lokalni ravni, invalidska podjetja pa predvsem na nacionalni ravni, zavodi in ustanove pa relativno enako na obeh ravneh, vendar je med ustanovami znatno manjši odstotek takih, ki so navedle, da jih država finančno podpira.

Na lokalni ravni država delovanje nekaterih tipov nevladnih organizacij podpira tudi tako, da jim zagotavlja prostore. Od tistih, ki so na odgovor, da jih država pri njihovem delovanju na lokalni ravni podpira, to velja predvsem za društva (takih, ki jim država redno zagotavlja prostore je 37,4%, občasno pa država zagotavlja prostore 11,1% društev), zavode (takih, ki jim država na lokalni ravni redno zagotavlja prostore je 33,3% zavodov in 10,5% je takih, ki jim država prostore zagotavlja občasno) in tudi ustanove (takih, ki jim država prostore redno zagotavlja je 30,3% ustanov, in 15,2% je takih, ki jim država na lokalni ravni občasno zagotavlja prostore). Ostalih oblik podpore na lokalni ravni je deležen zanemarljivo majhen odstotek nevladnih organizacij od tistih, ki so na odgovor, da jih država na lokalni ravni podpira odgovorili pritrdilno. Med tistimi, ki so kot podporo države na lokalni ravni navedli posojanje kadrov, so v največji meri ustanove (takih ustanov, ki jih država redno podpira tako, da jim posoja kadre je 9,1% in enak odstotek ustanov si kadre sposoja občasno), društva pa so v primerjavi z ostalimi tipi nevladnih organizacij v večji meri deležna podpore v obliki izposojanja tehnične opreme (redno si takšno opremo sposoja 8,1% društev, občasno pa 16,7% društev).

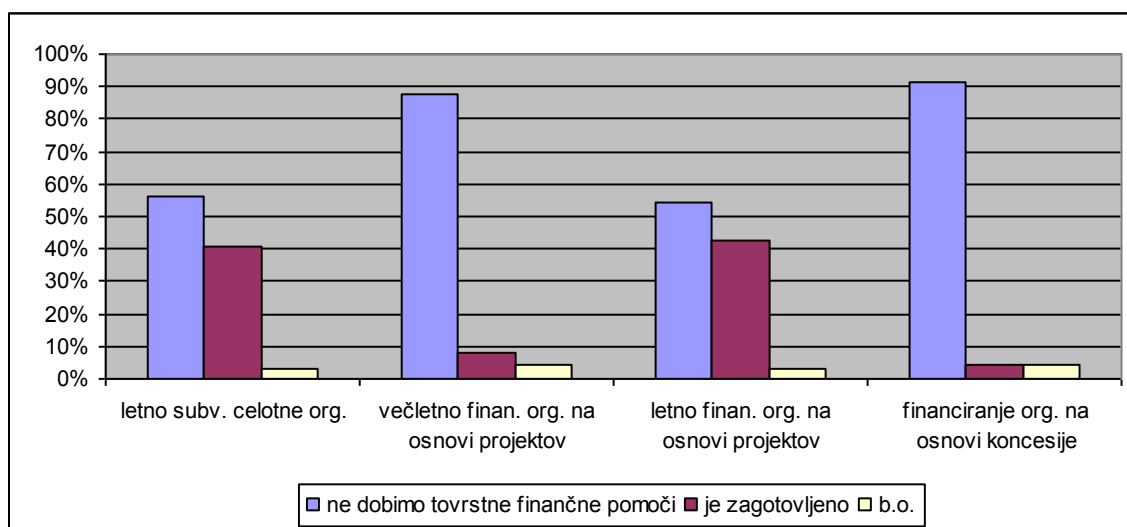
Na nacionalni ravni pa je odstotek nevladnih organizacij, ki so izjavile, da jih država na nacionalni ravni podpira, in so deležne še kakšne drugačne podpore poleg finančne podpore, zanemarljivo majhen, pri tem pa skoraj ni razlik med posameznimi tipi nevladnih organizacij.

ZAGOTAVLJANJE IN NAČIN FINANCIRANJA DEJAVNOSTI NEVLADNIH ORGANIZACIJ IZ JAVNIH VIROV NA LOKALNI IN NACIONALNI RAVNI

Nevladne organizacije smo v sklopu vprašanj odnosov med nevladnimi organizacijami in državo povprašali na kakšen način imajo zagotovljeno javno financiranje na lokalni in nacionalni ravni. Zanimalo nas je ali imajo javno financiranje zagotovljeno v okviru letnega subvencioniranja celotne organizacije, ali v okviru večletnega ali letnega financiranja organizacije na osnovi projektov, ali pa imajo javno financiranje zagotovljeno na osnovi koncesijske pogodbe.

ZAGOTAVLJANJE IN NAČIN JAVNEGA FINANCIRANJA DEJAVNOSTI NEVLADNIH ORGANIZACIJ NA LOKALNI RAVNI

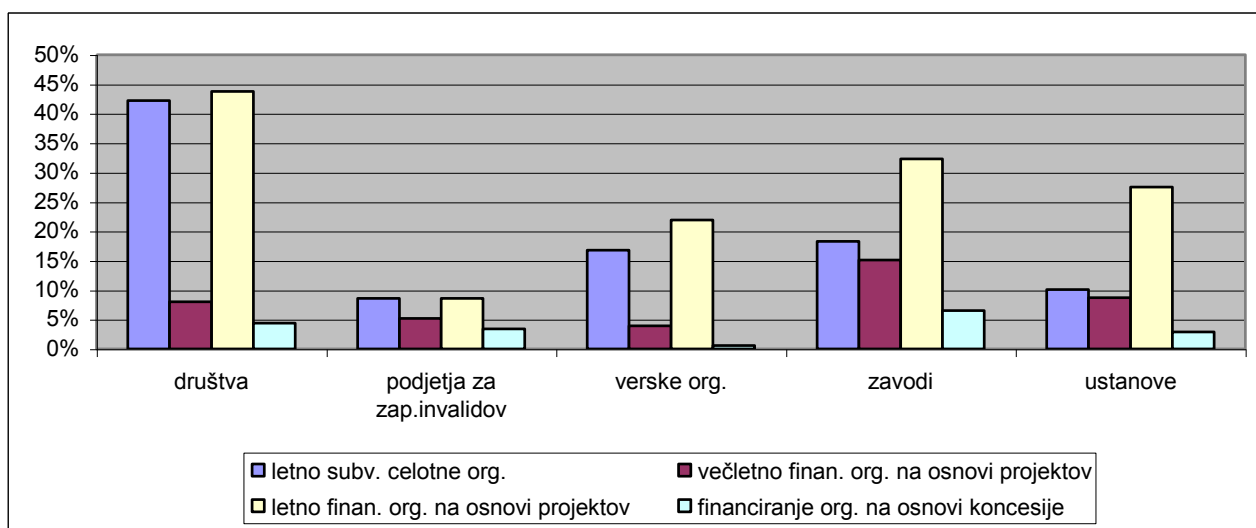
Graf 8.5: Način javnega financiranja nevladnih organizacij na občinski ravni

Izmed tistih nevladnih organizacij, ki imajo zagotovljeno javno financiranje na občinski ravni, imajo le-to najpogosteje zagotovljeno v obliki letnega financiranja organizacije na osnovi projektov (takšno financiranje ima zagotovljeno 42,7% nevladnih organizacij), druga najpogostejša oblika javnega financiranja nevladnih organizacij na občinski ravni je letno subvencioniranje celotne organizacije (takšno obliko financiranja ima zagotovljeno 40,6% nevladnih organizacij). Zelo redko so nevladne organizacije na občinski ravni financirane iz javnih virov na osnovi večletnega financiranja organizacije na osnovi projektov (takih je le 8% organizacij) in še manjši odstotek organizacij ima na lokalni ravni zagotovljeno financiranje na osnovi koncesijske pogodbe (takih je le 4,3% organizacij).

Bolj podroben pogled financiranja dejavnosti nevladnih organizacij iz javnih virov na občinski ravni pa pokaže, da se način in pogostost financiranja razlikujeta glede na posamezne tipe nevladnih organizacij.

Graf 8.6: Način javnega financiranja različnih tipov nevladnih organizacij na občinski ravni

Na občinski ravni imajo v največji meri zagotovljeno financiranje iz javnih virov društva, sledijo zavodi, ustanove in verske organizacije, v najmanjši meri pa so na lokalni ravni iz javnih virov financirana podjetja za zaposlovanje invalidov.

Društva imajo na občinski ravni v največji meri zagotovljeno financiranje na osnovi letnega financiranja in sicer najpogosteje na osnovi projektov (43,8%), skoraj enak odstotek društev ima javno financiranje zagotovljeno na osnovi letnega subvencioniranja celotne organizacije (42,2%). Večletno financiranje organizacije na osnovi projektov pa ima zagotovljeno zelo majhen odstotek društev (8,0%) in le 4,4% društev ima javno financiranje na občinski ravni zagotovljeno na osnovi koncesijske pogodbe.

Zavodi med različnimi tipi nevladnih organizacij izstopajo predvsem v tem, da imajo javno financiranje na lokalni ravni zagotovljeno bolj pogosto tudi v drugih oblikah in bolj dolgoročno. Poleg letnega financiranja na osnovi projektov (takšno financiranje ima

zagotovljeno 32,3% zavodov) in poleg letnega subvencioniranja celotne organizacije (takšno obliko financiranja ima zagotovljeno 18,3% zavodov) je v primerjavi z ostalimi tipi nevladnih organizacij večji odstotek zavodov financiranih na osnovi večletnega financiranja in sicer na osnovi projektov (15,1% zavodov), med vsemi tipi nevladnih organizacij pa so zavodi najpogosteje financirani na osnovi koncesijske pogodbe, le-to ima na lokalni ravni sklenjeno 6,5% zavodov.

Ustanove so v primerjavi z društvi in zavodi v manjši meri javno financirane na lokalni ravni, največji odstotek ustanov je javno financiranih na osnovi letnega financiranja na osnovi projektov (27,5%), na osnovi letnega subvencioniranja celotne organizacije je financiranih le 10,1% ustanov, na osnovi večletnega financiranja organizacije na osnovi projektov 8,7% ustanov, in le 2,9% ustanov je na lokalni ravni javno financiranih na osnovi koncesijske pogodbe.

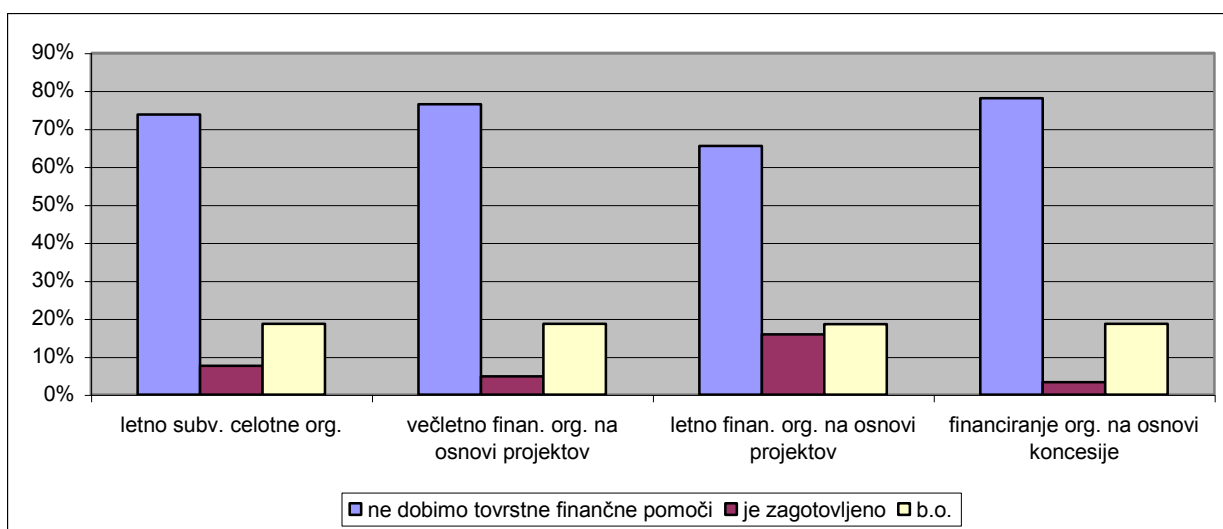
Verske organizacije so na lokalni ravni javno financirane v manjši meri kot društva, zavodi in ustanove, in sicer najpogosteje v obliki letnega financiranja na osnovi projektov (takšno financiranje ima zagotovljeno 21,9% verskih organizacij), 16,8% verskih organizacij ima zagotovljeno letno subvencioniranje celotne organizacije, in le 3,9 % verskih organizacij se financira na podlagi večletnega financiranja organizacije na osnovi projektov, zanemarljivo majhen odstotek verskih organizacij pa ima na lokalni ravni sklenjeno koncesijsko pogodbo (0,6%).

Podjetja za zaposlovanje invalidov so na lokalni ravni glede na vse tipe nevladnih organizacij v najmanjši financirana iz javnih virov. Letno subvencioniranje celotne organizacije in letno subvencioniranje na osnovi projektov ima zagotovljeno enak

odstotek podjetij za zaposlovanje invalidov in sicer 8,6%, večletno financiranje organizacije na osnovi projektov ima zagotovljeno 5,2% podjetij za zaposlovanje invalidov, koncesijo pa ima na lokalni ravni sklenjeno 3,4% podjetij za zaposlovanje invalidov.

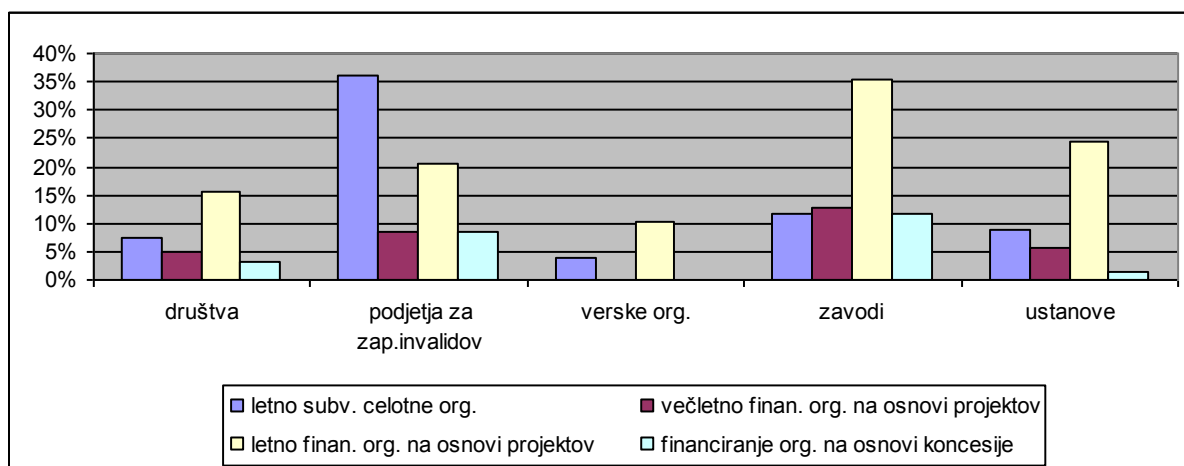
ZAGOTAVLJANJE IN NAČIN JAVNEGA FINANCIRANJA DEJAVNOSTI NEVLADNIH ORGANIZACIJ NA NACIONALNI RAVNI

Graf 8.7: Način javnega financiranja nevladnih organizacij na nacionalni ravni

Že pri analizi zagotavljanja javnih sredstev nevladnim organizacijam na lokalni ravni smo ugotovili, da večina nevladnih organizacij nima zagotovljenega financiranja iz javnih virov, še manj pa imajo nevladne organizacije zagotovljeno financiranje iz javnih virov na nacionalni ravni. Največ in le 15,8% nevladnih organizacij ima na nacionalni ravni financiranje iz javnih virov zagotovljeno na osnovi letnega financiranja organizacije na osnovi projektov, 7,6% nevladnih organizacij ima na nacionalni ravni zagotovljeno financiranje na osnovi subvencioniranja celotne organizacije, večletno financiranje na osnovi projektov ima na nacionalni ravni zagotovljeno le 4,8% nevladnih organizacij, 3,3% nevladnih organizacij pa je na nacionalni ravni javno financiranih na osnovi koncesijske pogodbe.

Graf 8.8: Način javnega financiranja različnih tipov nevladnih organizacij na nacionalni ravni

Med nevladnimi organizacijami, ki imajo na nacionalni ravni zagotovljeno javno financiranje je največ zavodov in podjetij za zaposlovanje invalidov. V manjši meri imajo na nacionalni ravni zagotovljeno financiranje iz javnih virov ustanove, sledijo društva, najmanj pa imajo na nacionalni ravni zagotovljeno javno financiranje verske organizacije.

Na nacionalni ravni je na osnovi letnega financiranja organizacije na osnovi projektov financiranih 35,5% zavodov, na osnovi večletnega financiranja organizacije na osnovi projektov je financiranih 12,9% zavodov, v primerjavi z lokalno ravnjo pa je na nacionalni ravni večji delež zavodov javno financiranih na osnovi koncesijske pogodbe (11,8%), enak odstotek zavodov je financiranih na osnovi letnega subvencioniranja celotne organizacije (11,8%).

Podjetja za zaposlovanje invalidov so na nacionalni ravni najpogosteje financirana na osnovi letnega subvencioniranja celotne organizacije (36,2%), sledi letno financiranje organizacije na osnovi projektov (20,7%), enak odstotek podjetij za zaposlovanje invalidov je na nacionalni ravni javno financiranih na osnovi večletnega financiranja organizacije na osnovi projektov (8,6%) in na osnovi koncesijske pogodbe (8,6%).

Ustanove se na nacionalni ravni financirajo na podoben način kot društva, le da imajo na nacionalni ravni v večji meri kot društva zagotovljeno financiranje na osnovi letnega financiranja organizacije na osnovi projektov, takšno financiranje ima zagotovljeno 24,6% ustanov in le 15,5% društev. Financiranje iz javnih virov na nacionalni ravni na način letnega subvencioniranja celotne organizacije ima zagotovljeno 8,7% ustanov in 7,6% društev, večletno financiranje na osnovi projektov 8,7% ustanov in 7,6% društev, koncesijsko pogodbo na nacionalni ravni ima 3,2% društev in le 1,4% ustanov.

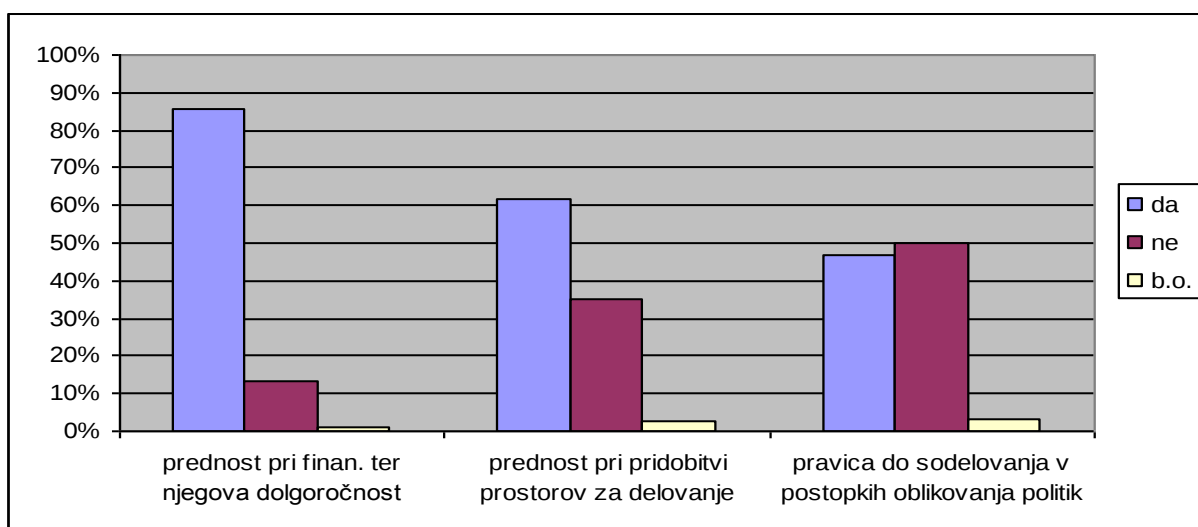
V najmanjši meri so na nacionalni ravni iz javnih virov financirane verske organizacije, le-teh je na osnovi letnega financiranja na osnovi projektov financiranih 10,3%, letno subvencioniranje celotne organizacije ima na nacionalni ravni zagotovljeno le 3,9% verskih

organizacij, na ostala dva načina kot je večletno financiranje na osnovi projektov in koncesije pa država verskih organizacij na nacionalni ravni ne financira.

PREDNOSTI STATUSA DRUŠTVA V JAVNEM INTERESU

Predstavnike vseh nevladnih organizacij smo povprašali, kaj bi morale biti po njihovem mnenju glavne prednosti statusa društva v javnem interesu. Anketiranci so na ponujene odgovore (prednost pri financiranju in njegova dolgoročnost, prednost pri pridobitvi prostorov za delovanje in pravica do sodelovanja v postopkih oblikovanja politik) odgovarjali z da ali ne.

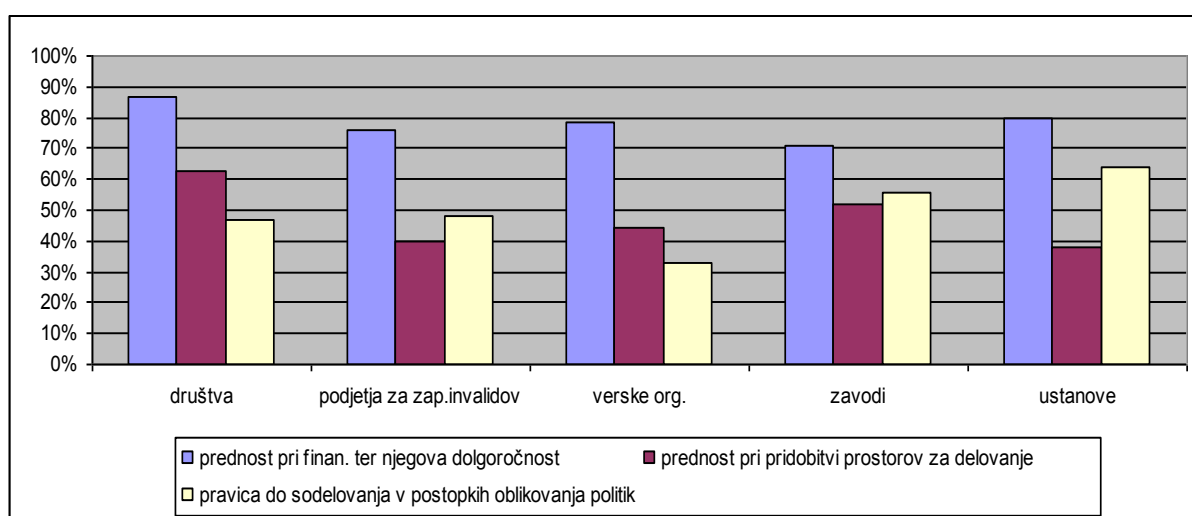
Graf 8.9: Mnenja nevladnih organizacij o prednostih statusa društva v javnem interesu

Večina nevladnih organizacij meni, da bi morala biti glavna prednost statusa društva v javnem interesu predvsem prednost pri financiranju in njegova dolgoročnost, takšnega mnenja je 85,9% izprašanih. Glavna prednost statusa društva v javnem interesu bi morala biti tudi

prednost pri pridobitvi prostorov za delovanje, takšnega mnenja je 61,9% izprašanih, medtem ko manj kot polovica (46,9%) predstavnikov nevladnih organizacij meni, da bi morala biti glavna prednost statusa društva v javnem interesu tudi pravica do sodelovanja v postopkih oblikovanja politik.

Graf 8.10: Mnenja različnih tipov nevladnih organizacij o prednostih statusa društva v javnem interesu

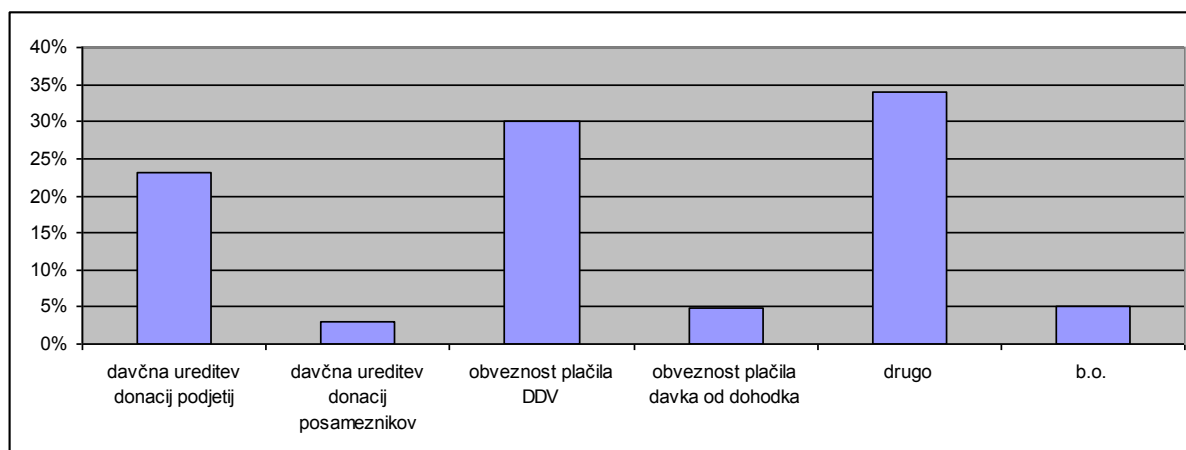
Glede na tipe nevladnih organizacij so mnenja, da bi morala biti glavna prednost statusa društva v javnem interesu prednost pri financiranju in njegova dolgoročnost v največji meri v društvih (takšnega menja je 86,5% društev), 62,9% društev poudarja kot prednost statusa društva v javnem interesu tudi prednost pri pridobivanju prostorov za delovanje, medtem ko jih le 47,0% društev meni, da bi morala biti prednost statusa društva v javnem interesu tudi pravica do sodelovanja v postopkih oblikovanja politik. V takšnem zaporedju odgovorov o glavnih prednostih statusa društva v javnem interesu so odgovarjali tudi v verskih organizacijah, medtem, ko predvsem v ustanovah in tudi zavodih ter podjetjih za zaposlovanje

invalidov kot drugo najpomembnejšo prednost statusa društva v javnem interesu navajajo pravico do sodelovanja v postopkih oblikovanja politik.

OVIRE DAVČNE UREDITVE ZA PRIDOBIVANJE SREDSTEV IN DELOVANJE NEVLADNIH ORGANIZACIJ

V raziskavi smo se na kratko dotaknili tudi vprašanja kakšne ovire predstavlja davčna politika za delovanje nevladnih organizacij. Anketirancem smo navedli različne davčne ureditve, ki so pomembne za delovanje nevladnih organizacij, kot so davčna ureditev donacij podjetij, davčna ureditev donacij posameznikov, obveznost plačila DDV in obveznost plačila davka od dohodka iz njihove pridobitne dejavnosti ter jih pri tem povprašali, katera od navedenih davčnih ureditev jim povzroča največjo oviro pri pridobivanju sredstev in njihovem delovanju. Pri tem je bil možen le en odgovor, tako, da so anketiranci morali izbrati tisto davčno ureditev, ki jim predstavlja največjo oviro ali pa so izbrali odgovor drugo.

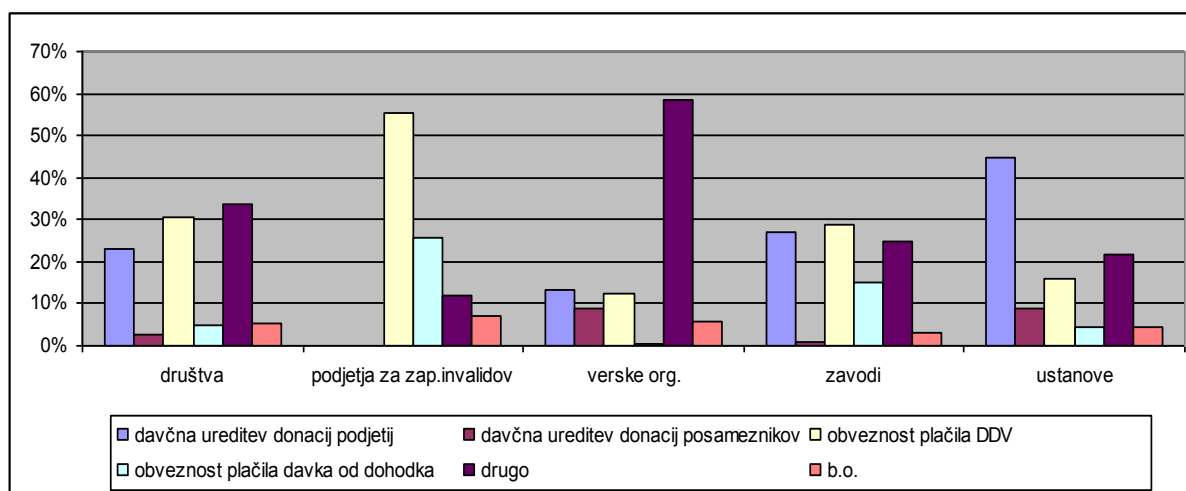
Graf 8.11: Ovire davčne ureditve za pridobivanje sredstev in delovanje nevladnih organizacij

Večina predstavnikov nevladnih organizacij je pri odgovoru na vprašanje katera izmed davčnih ureditev jim povzroča največjo oviro pri pridobivanju sredstev in njihovem delovanju izbrala odgovor drugo (ta odgovor je izbralo 34,0% izprašanih). Poleg drugih ovir kot je na primer birokracija so pod »drugo« anketiranci v največji meri navajali da v davčni ureditvi ne vidijo ovir. Med ponujenimi odgovori davčne ureditve anketiranci v največji meri vidijo ovire za pridobivanje sredstev in delovanje njihovih organizacij v obveznosti plačila davka na dodano vrednost (DDV) (ta odgovor je izbralo 30,0% izprašanih), 23,0% izprašanih je kot največjo oviro izbralo davčno ureditev donacij podjetij, obveznost plačila davka od dohodka iz njihove pridobitne dejavnosti je kot glavno oviro pri pridobivanju sredstev in delovanju izbralo 4,9% izprašanih in le 3,0% predstavnikov nevladnih organizacij vidi glavno oviro pri pridobivanju sredstev in delovanju v davčni ureditvi donacij posameznikov.

Odgovori o tem, katera izmed davčnih ureditev nevladnim organizacijam povzroča največjo oviro za pridobivanje sredstev in delovanje, se razlikujejo glede na tip nevladnih organizacij in so povezani s strukturo prihodkov posameznih tipov nevladnih organizacij.

Graf 8.12: Ovire davčne politike za pridobivanje sredstev in delovanje posameznih tipov nevladnih organizacij

Na splošno davčna ureditev v največji meri predstavlja oviro za delovanje podjetjem za zaposlovanje invalidov, najmanjšo pa verskim organizacijam. Večini nevladnih organizacij (z izjemo invalidskih podjetij) pa nobena izmed navedenih davčnih ureditev ne predstavlja večje ovire, saj je posamezno davčno ureditev kot glavno oviro izbrala v večini primerov manj kot tretjina oziroma le dobra petina nevladnih organizacij.

Društva so poleg odgovora »drugo« v največji meri izbrala odgovor, da jim glavno oviro pri pridobivanju sredstev in delovanju organizacije povzroča obveznost plačila DDV (takšnega mnenja je 30,7% predstavnikov društev), davčna ureditev donacij podjetij predstavlja oviro za pridobivanje sredstev in delovanje 23,1% društev, obveznost plačila davka od dohodka iz pridobitne dejavnosti predstavlja glavno oviro zelo malo društvom (4,8%) še manj pa davčna ureditev donacij posameznikov (2,8%).

Podjetjem za zaposlovanje invalidov predvsem predstavlja glavno oviro za pridobivanje sredstev in delovanje organizacij obveznost plačila DDV (ta odgovor je izbralo 55,2% izprašanih), obveznost plačila davka od dohodka iz pridobitne dejavnosti predstavlja glavno

oviro 25,9% invalidskih podjetij, medtem ko jim davčna ureditev donacij podjetij in posameznikov ne predstavlja ovire.

Verske organizacije so v največji meri izbrale odgovor »drugo« (58,7% verskih organizacij), med ponujenimi odgovori pa so največkrat kot glavno oviro za pridobivanje sredstev in njihovo delovanje izbrale odgovor davčna ureditev donacij podjetij (13,5%) in obveznost plačila DDV (12,3%), nekoliko višji odstotek verskih organizacij v primerjavi z ostalimi tipi nevladnih organizacij je kot glavno oviro za pridobivanje sredstev in delovanje izbralo tudi davčno ureditev donacij posameznikov (9,0%), obveznost plačila davka od dohodka iz pridobitne dejavnosti pa skoraj nobeni izmed verskih organizacij ne predstavlja ovire (ta odgovor je izbralo le 0,6% verskih organizacij).

Zavodom glavno oviro za pridobivanje sredstev in delovanje organizacije v največji meri predstavlja obveznost plačila DDV (ta odgovor je izbralo 29,0% zavodov), sledi davčna ureditev donacij podjetij (ta predstavlja glavno oviro 26,9% izprašanih), obveznost plačila davka od dohodka iz pridobitne dejavnosti predstavlja oviro 15,1% zavodov, davčna ureditev donacij posameznikov pa skoraj nobenemu izmed zavodov ne predstavlja glavne ovire (ta odgovor je izbralo le 1,1% zavodov).

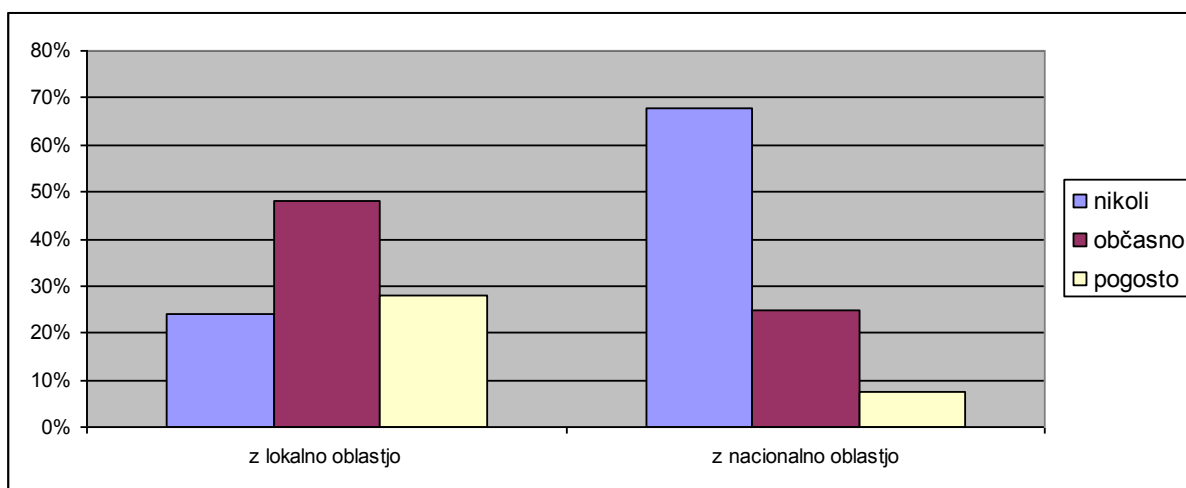
Ustanove pa za razliko od ostalih tipov nevladnih organizacij največjo oviro vidijo v davčni ureditvi donacij podjetij (ta odgovor je izbralo 44,9% ustanov), obveznost plačila DDV predstavlja glavno oviro 15,9% ustanov, davčna ureditev donacij posameznikov le 8,7% ustanov in obveznost plačila davka od dohodka iz pridobitne dejavnosti le 4,3% ustanov.

SODELOVANJE MED NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI IN DRŽAVO

V sklopu vprašanj o odnosu med nevladnimi organizacijami in državo na lokalni in nacionalni ravni nas je zanimalo kako pogosto in kakšno je sodelovanje med nevladnimi organizacijami in državo, ali se nevladne organizacije same ponudijo za sodelovanje, kako pogosto jih država vabi k takšnemu sodelovanju, kako to sodelovanje poteka in kakšne metode pri tem uporabljajo.

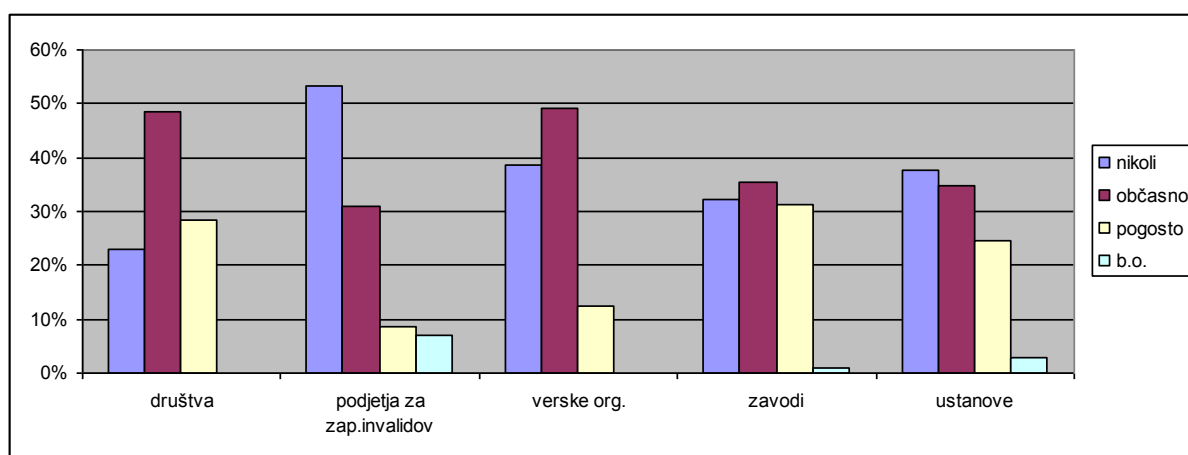
Nevladne organizacije smo najprej vprašali ali se kdaj same ponudijo kot zainteresirana stran za sodelovanje z lokalno oziroma državno oblastjo.

Graf 8.13: Pobuda nevladnih organizacij za sodelovanje z lokalno in državno oblastjo

Kot je razvidno iz grafa se nevladne organizacije predvsem ponudijo za sodelovanje z lokalno oblastjo, medtem ko se za sodelovanje z nacionalno oblastjo večina nevladnih organizacij nikoli sama ne ponudi. Za sodelovanje z lokalno oblastjo se nevladne organizacije same ponudijo predvsem občasno (takšnih, je 48,2%), pogosto pa se za sodelovanje z lokalno oblastjo samoiniciativno ponudi 27,8% nevladnih organizacij. 23,9% nevladnih organizacij se za sodelovanje z lokalno oblastjo nikoli ne ponudi. Na nacionalni ravni pa se večina nevladnih organizacij za sodelovanje samih nikoli ne ponudi (takšnih je 67,8% nevladnih organizacij), občasno se jih za sodelovanje ponudi 24,6%, le 7,5% nevladnih organizacij pa se jih samih ponudi za sodelovanje z nacionalno oblastjo pogosto.

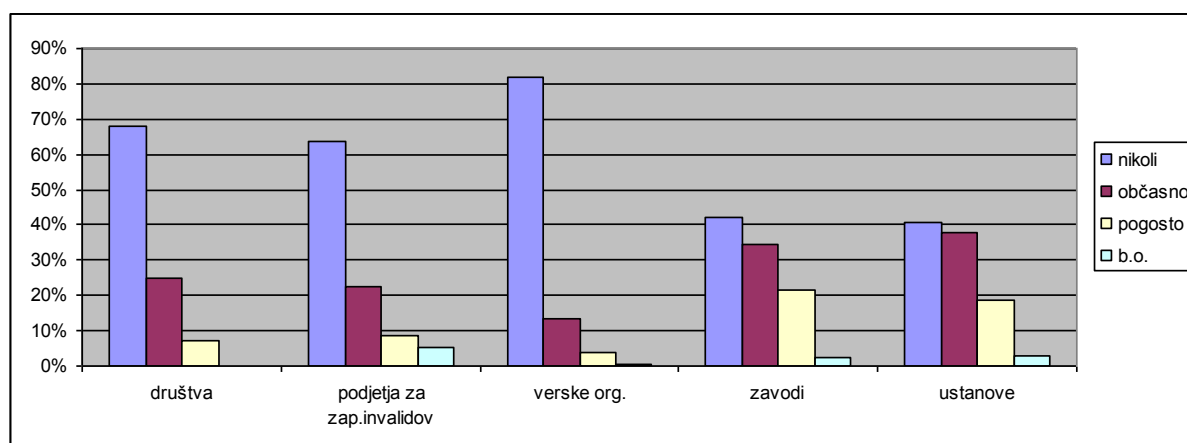
Graf 8.14: Pobuda posameznih tipov nevladnih organizacij za sodelovanje z lokalno oblastjo

Ob podrobnejšem prikazu podatkov glede na posamezne tipe nevladnih organizacij vidimo, da se za sodelovanje z lokalno oblastjo največkrat ponudijo v društvih (občasno se za sodelovanje z lokalno oblastjo ponudi 48,6% društev, pogosto 28,3% društev, med društvi pa je najmanj takih, ki se nikoli ne ponudijo za sodelovanje z lokalno oblastjo in sicer 23,1%). Tudi med zavodi se jih dve tretjini ponudi za sodelovanje z lokalno oblastjo (od tega 35,5% občasno, 31,2% pa pogosto), 32,3% zavodov pa se nikoli ne ponudi za sodelovanje z lokalno oblastjo. Med ustanovami se jih za sodelovanje z lokalno oblastjo občasno ponudi 34,8%,

pogosto 24,6% in nikoli 37,7% ustanov. Verske organizacije se večinoma ponudijo za sodelovanje le občasno (49,0%), le 12,3% verskih organizacij se ponudi za sodelovanje z lokalno oblastjo pogosto, 38,7% verskih organizacij pa je takih, ki se nikoli ne ponudijo za sodelovanje z lokalno oblastjo. Med vsemi tipi nevladnih organizacij se v najmanjši meri ponudijo za sodelovanje z lokalno oblastjo podjetja za zaposlovanje invalidov, saj se jih več kot polovica (53,4%) nikoli ne ponudi za sodelovanje z lokalno oblastjo, 31% podjetij za zaposlovanje invalidov se jih ponudi občasno in le 8,6% bolj pogosto.

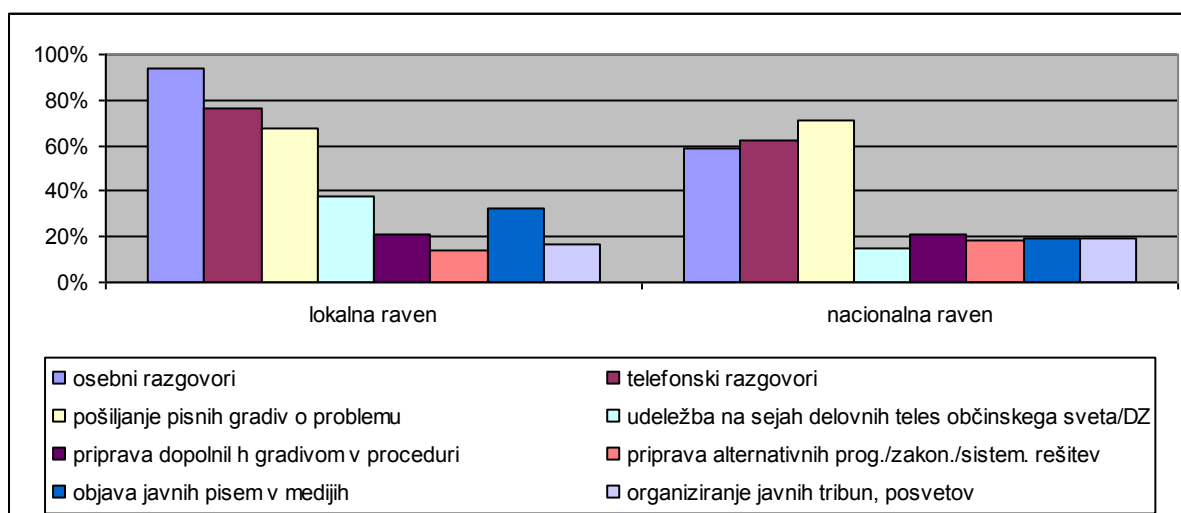
Graf 8.15: Pobuda posameznih tipov nevladnih organizacij za sodelovanje z nacionalno oblastjo

Za sodelovanje z nacionalno oblastjo se med vsem tipi nevladnih organizacij največkrat ponudijo ustanove (37,7% občasno in 18,8% pogosto) in zavodi (34,4% občasno in 21,5% pogosto). Med ostalimi tipi nevladnih organizacij se večina organizacij nikoli ne ponudi za sodelovanje z nacionalno oblastjo (med društvi se nikoli ne ponudi za sodelovanje 68,1% organizacij, med podjetji za zaposlovanje invalidov 63,8% organizacij), najmanjkrat pa se za sodelovanje z nacionalno oblastjo ponudijo verske organizacije (med njimi je kar 81,9% takih, ki se nikoli ne ponudijo za sodelovanje).

Tiste nevladne organizacije, ki se same ponudijo kot zainteresirana stran za sodelovanje z lokalno oziroma državno oblastjo, smo nadalje vprašali kakšne metode pri tem uporabljajo: osebne razgovore, telefonske razgovore, pošiljanje pisnih gradiv o določenem problemu, udeležba na sejah delovnih teles občinskega sveta ali državnega zbora, priprava dopolnil h gradivom v proceduri, priprava alternativnih programskih/zakonskih/sistemskih rešitev, objava javnih pisem v medijih, organiziranje javnih tribun in posvetov. Pri tem smo pri analizi odgovorov upoštevali veljaven odstotek odgovorov tistih nevladnih organizacij, ki so v predhodnem vprašanju odgovorile, da se za sodelovanje z lokalno in/ali nacionalno oblastjo pogosto ali občasno ponudijo.

Graf 8.16: Metode, ki jih nevladne organizacije uporabljajo kadar se ponudijo kot zainteresirana stran za sodelovanje z lokalno oziroma državno oblastjo

Tiste nevladne organizacije, ki se ponudijo kot zainteresirana stran za sodelovanje z lokalno oblastjo, se pri tem na lokalni ravni najpogosteje poslužujejo osebnih razgovorov (na takšen način se za sodelovanje ponudi velika večina organizacij (94,1%)), druga najpogostejša metoda so telefonski razgovori (na ta način se za sodelovanje ponudi 76% nevladnih organizacij), pogosto se za sodelovanje z lokalno oblastjo ponudijo tudi na način pošiljanja pisnih gradiv o problemu (67,3%), redkeje pa se v ta namen udeležujejo sej delovnih teles občinskega sveta (to metodo uporablja le 37,6% organizacij) in prav tako se manj pogosto poslužujejo objave javnih pisem v medijih (to metodo uporablja 32,6% nevladnih organizacij), najmanj pogosto pa se za sodelovanje z lokalno oblastjo ponudijo tako, da pripravijo dopolnila h gradivom v proceduri (te metode se poslužuje 21,4% organizacij), organiziranja javnih tribun (tega se poslužuje 17,0% organizacij), najredkeje pa pripravijo alternativne programske/zakonske/sistemske rešitve (te metode se poslužuje le 14,2% nevladnih organizacij). Na splošno se torej na lokalni ravni nevladne organizacije kadar se ponudijo kot zainteresirana stran za sodelovanje z lokalno oblastjo predvsem poslužujejo bolj neformalnih in nezahtevnih oblik komuniciranja z lokalno oblastjo kot so osebni in telefonski razgovori.

Na nacionalni ravni pa se nevladne organizacije kot zainteresirana stran za sodelovanje z državo najpogosteje poslužujejo pošiljanja pisnih gradiv o problemu (to metodo uporablja 71,4% nevladnih organizacij), pogosto pa se poslužujejo tudi bolj neformalnih oblik komuniciranja z nacionalno oblastjo kot so telefonski razgovori (61,9%) in osebni razgovori (58,4%). Tako kot na lokalni ravni tudi na nacionalni ravni nevladne organizacije kadar se ponudijo kot zainteresirana stran za sodelovanje z državo bolj redko uporabljajo ostale metode komuniciranja kot so priprava dopolnil h gradivom v proceduri (21,3%), objava javnih pisem v medijih (19,6%), organiziranje javnih tribun in posvetov (19,7%), priprava alternativnih programskih/zakonskih/sistemskih rešitev (18,3%), vendar se na splošno teh bolj formalnih oblik komuniciranja nekoliko pogosteje poslužujejo za komuniciranje z državo na nacionalni kot pa na lokalni ravni. Manj pogosto kot na lokalni ravni pa se na nacionalni ravni v ta namen udeležujejo sej delovnih teles državnega zbora (teh se udeležuje 14,6% nevladnih organizacij).

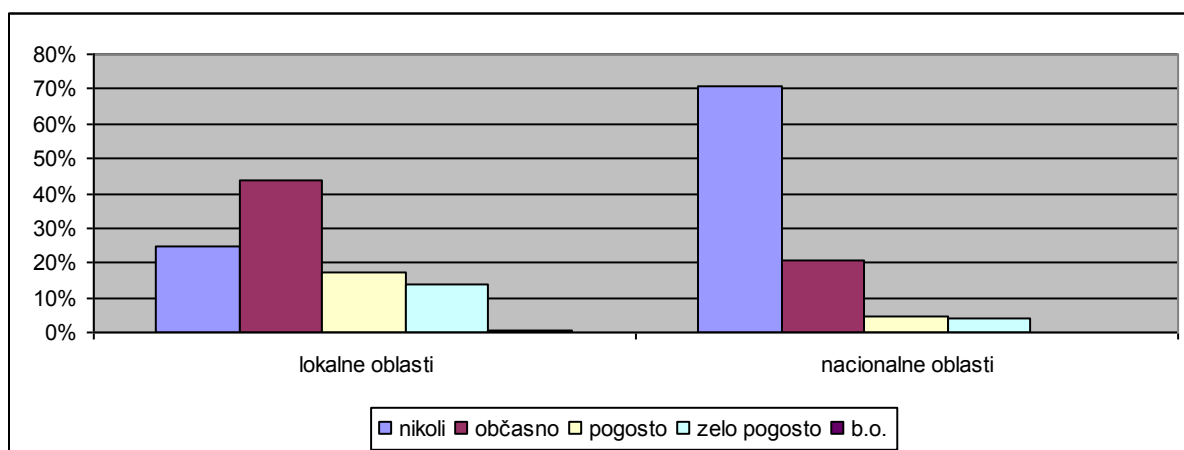
Pri metodah, ki jih nevladne organizacije uporabljajo kadar se ponudijo kot zainteresirana stran za sodelovanje z državo na lokalni in/ali nacionalni ravni, med različnimi tipi nevladnih organizacij ni večjih razlik in se podatki za posamezne tipe nevladnih organizacij skladajo s podatki za vse nevladne organizacije na splošno. Omenimo naj le, da na lokalni ravni pri udeležbi na sejah delovnih teles občinskega sveta med vsemi tipi nevladnih organizacij izstopajo predvsem ustanove (med ustanovami se jih sej udeležuje 42,5%) in društva (kjer se jih sej udeležuje 38,4%). Pri organiziranju javnih tribun in posvetov pa na lokalni ravni izstopajo zavodi (to metodo uporablja 43,4% zavodov). Za nacionalno raven odgovori za posamezne tipe nevladnih organizacij zaradi majhnega števila odgovorov niso reprezentativni, saj se večina nevladnih organizacij na nacionalni ravni skoraj nikoli ne ponudi za sodelovanje

z državo in v skladu s tem je bilo tudi število odgovor na vprašanje kakšnih metod se pri tem nevladne organizacije poslužujejo za posamezen tip nevladnih organizacij zelo majhno. Na splošno pa pri metodah, ki se jih nevladne organizacije poslužujejo za komuniciranje z nacionalnimi oblastmi med različnimi tipi nevladnih organizacij ni večjih razlik.

POBUDA DRŽAVE ZA SODELOVANJE Z NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI

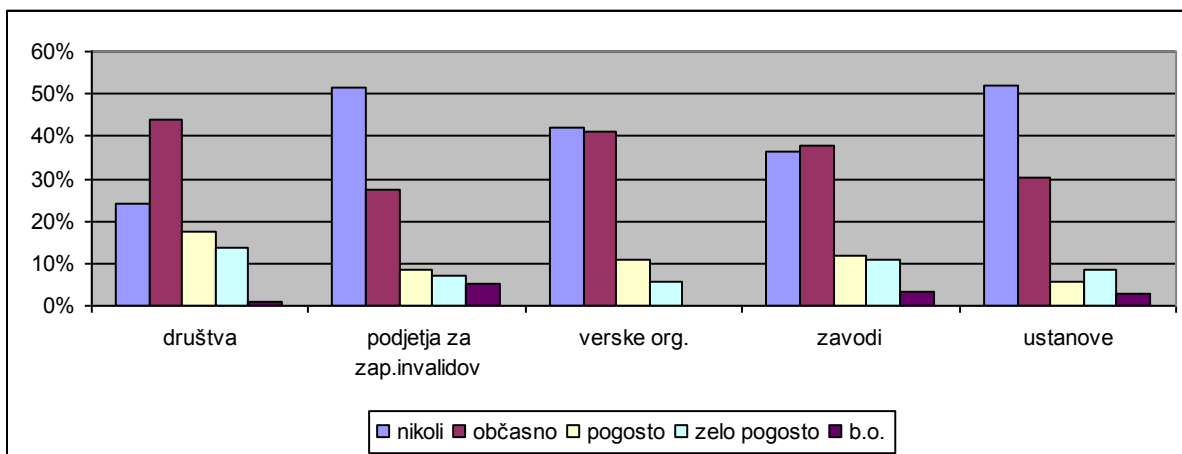
Poleg pobude nevladnih organizacij za sodelovanje z državo na nacionalni in lokalni ravni nas je zanimala tudi pobuda države za sodelovanje z nevladnimi organizacijami na obeh ravneh oblasti. Predstavnike nevladnih organizacij smo zato vprašali kako pogosto jih lokalne oziroma državne oblasti vabijo k sodelovanju pri zadevah s področja njihovega delovanja. Pri tem zelo pogosto pomeni več kot trikrat letno, pogosto pomeni do trikrat letno, občasno pa ob pripravi/spremembi projekta/zakona/naloge.

Graf 8.17: Pobuda države na lokalni in nacionalni ravni za sodelovanje z nevladnimi organizacijami

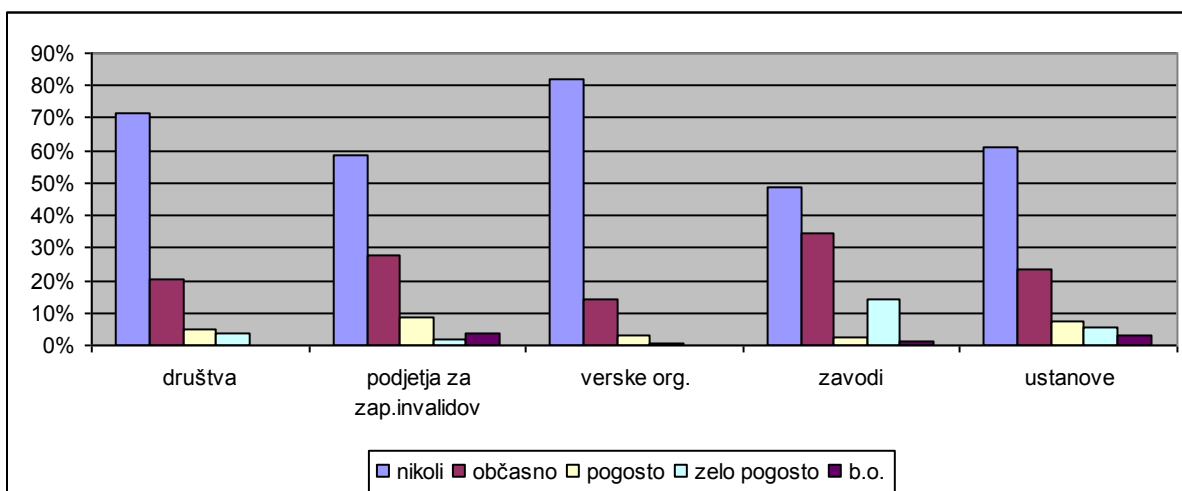
Kot prikazuje graf nevladne organizacije povabijo k sodelovanju predvsem lokalne oblasti, 43,5% nevladnih organizacij je odgovorilo, da jih lokalne oblasti pri zadevah s področja njihovega delovanja občasno vabijo k sodelovanju, pogosto vabijo 17,1% organizacij, zelo pogosto 13,5% organizacij in 25,0% organizacij lokalne oblasti nikoli ne povabijo k sodelovanju. Na nacionalni ravni pa je večina nevladnih organizacij (71,1%) odgovorila, da jih država nikoli ne povabi k sodelovanju, da jih občasno povabi k sodelovanju je odgovorilo 20,4% nevladnih organizacij, pogosto 4,7% nevladnih organizacij, zelo pogosto pa le 3,7% nevladnih organizacij.

Graf 8.18: Pobuda lokalnih oblasti za sodelovanje z različnimi tipi nevladnih organizacij

Lokalne oblasti vabijo k sodelovanju predvsem društva (43,8% občasno, 17,5% pogosto, zelo pogosto 13,9%, nikoli pa 23,9%), sledijo zavodi (občasno 37,6%, pogosto 11,8%, zelo pogosto 10,8% in nikoli 36,6%) in verske organizacije (občasno 41,3%, pogosto 11,0%, zelo pogosto 5,8% in nikoli 41,9%). Najmanj pogosto pa lokalne oblasti vabijo k sodelovanju ustanove (občasno 30,4%, pogosto 5,8%, zelo pogosto 8,7% in nikoli 52,2%) in podjetja za zaposlovanje invalidov (občasno 27,6%, pogosto 8,6%, zelo pogosto 6,9% in nikoli 51,7%).

Graf 8.19: Pobuda nacionalnih oblasti za sodelovanje z različnimi tipi nevladnih organizacij

Nacionalne oblasti v največji meri vabijo k sodelovanju zavode (občasno 34,4%, pogosto 2,2%, zelo pogosto 14,0% in nikoli manj kot polovico zavodov 48,4%). Ostale tipe nevladnih organizacij nacionalne oblasti večinoma ne vabijo k sodelovanju, v nekoliko večji meri pa podjetja za zaposlovanje invalidov (občasno 27,6%, pogosto 8,6%, zelo pogosto 1,7%, nikoli pa 58,6%) in ustanove (občasno 23,2%, pogosto 7,2%, zelo pogosto 5,8% in nikoli 60,9%), v najmanjši meri pa nacionalne oblasti vabijo k sodelovanju verske organizacije (občasno 14,2%, pogosto 3,2%, zelo pogosto 0,6% in nikoli 81,9%) in društva (občasno 20,3%, pogosto 4,8%, zelo pogosto 3,6% in nikoli 71,3%).

VPLIV NEVLADNIH ORGANIZACIJ NA SPREJEMANJE ODLOČITEV NA OBČINSKI OZIROMA DRŽAVNI RAVNI

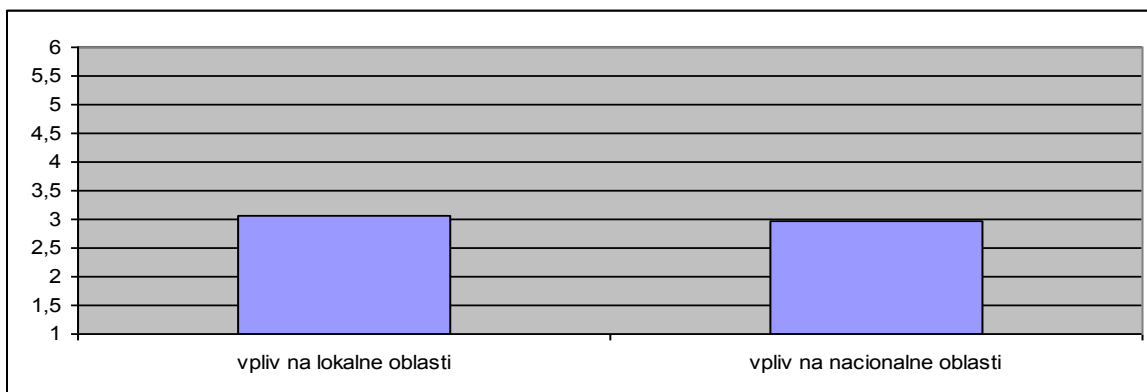
Na koncu sklopa vprašanj odnosov med nevladnimi organizacijami in državo na lokalni in nacionalni ravni nas je zanimalo še kaj menijo nevladne organizacije o tem kakšen vpliv imajo na sprejemanje odločitev na občinski oziroma državni ravni²⁴.

²⁴ Vprašanje, ki smo ga zastavili: Kakšen vpliv imate (po vaši oceni) na sprejemanje odločitev na občinski oziroma državni ravni, ko gre za urejanje področja na katerem delujete?

Možni odgovori:

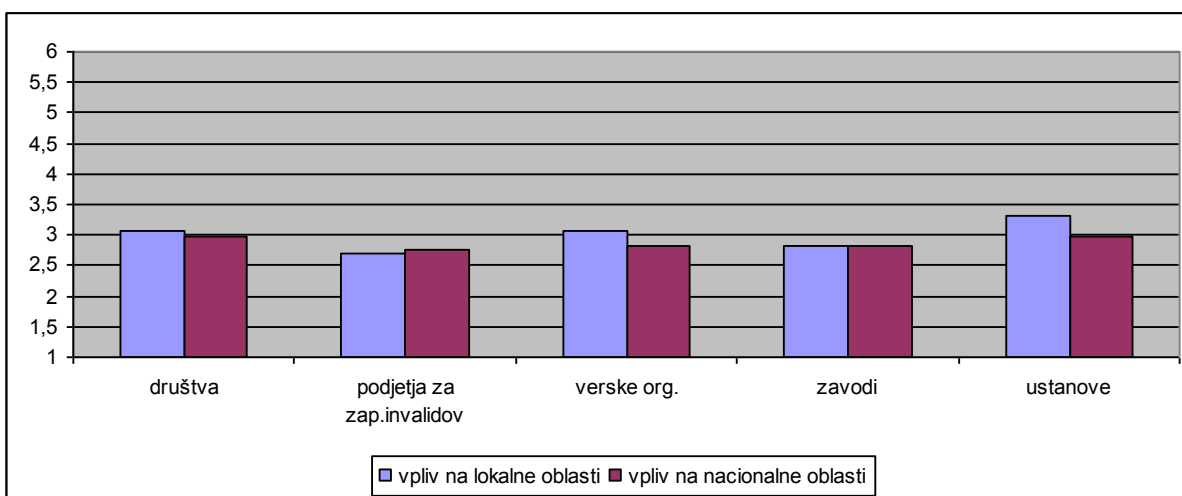
- 1 – nimam nobenega vpliva
- 2 – zelo majhen
- 3 – majhen
- 4 – srednji
- 5 – velik

Graf 8.20: Vpliv nevladnih organizacij na sprejemanje odločitev na občinski in državni ravni

Nevladne organizacije menijo, da imajo tako pri lokalnih kot pri nacionalnih oblasteh pri sprejemanju odločitev za urejanje področja na katerem delujejo majhen vpliv. Njihov vpliv na sprejemanje odločitev je po oceni nevladnih organizacij večji na lokalni ravni (povprečna vrednost vpliva je 3,07), na nacionalni ravni pa je povprečna vrednost ocene vpliva nevladnih organizacij na odločitve nacionalnih oblasti le 2,97.

Graf 8.21: Vpliv različnih tipov nevladnih organizacij na sprejemanje odločitev na občinski in državni ravni

Med različnimi tipi nevladnih organizacij se odgovori o njihovem vplivu na nacionalne in lokalne oblasti pri sprejemanju odločitev za urejanje področja na katerem delujejo v večji meri ne razlikujejo. Vse organizacije na splošno menijo, da imajo na lokalne in nacionalne oblasti majhen vpliv. Tako na lokalni kot na nacionalni ravni najvišje ocenjujejo svoj vpliv na sprejemanje odločitev ustanove (na lokalni ravni je povprečna vrednost vpliva 3,3, na nacionalni ravni pa 2,97). Nekoliko višje svoj vpliv tako na lokalni kot nacionalni ravni ocenjujejo tudi društva (na lokalni ravni je povprečna vrednost vpliva 3,07, na nacionalni pa 2,98). Najnižje pa svoj vpliv na nacionalno in lokalno oblast ocenjujejo podjetja za zaposlovanje invalidov (na lokalno oblast v povprečju 2,70 in nacionalno oblast v povprečju 2,75).

SKLEP

Na splošno nevladne organizacije menijo, da jih država na lokalni ravni v njihovem delovanju podpira, medtem ko to ne velja za nacionalno raven, saj je večina nevladnih organizacij mnenja, da država njihovega delovanja na nacionalni ravni ne podpira. Pri tem pa so razlike med različnimi tipi nevladnih organizacij, in sicer na lokalni ravni pri podpori lokalne skupnosti izstopajo društva, na nacionalni ravni pa podjetja za zaposlovanje invalidov. Nadaljnja analiza rezultatov načina in pogostosti podpore tako na lokalni kot na nacionalni ravni pokaže, da je podpora države omejena predvsem na finančno podporo in le-ta predvsem na lokalno raven. Ti podatki se skladajo s podatki o virih javnih prihodkov nevladnih organizacij glede na lokalno in nacionalno raven.

Analiza rezultatov zagotavljanja in načina javnega financiranja nevladnih organizacij na lokalni in nacionalni ravni pokaže, da če imajo nevladne organizacije zagotovljeno financiranje iz javnih virov (saj več kot polovica nevladnih organizacij nima zagotovljenega javnega financiranja), imajo le-to večinoma zagotovljeno na lokalni ravni, medtem ko na nacionalni ravni država financira zelo majhen odstotek nevladnih organizacij. Izmed tistih organizacij, ki imajo zagotovljeno financiranje iz javnih virov imajo le-to, tako na lokalni kot nacionalni ravni, zagotovljeno kratkoročno v obliki letnega financiranja na osnovi projektov ali letnih subvencij celotni organizaciji, večletno financiranje na osnovi projektov ali na osnovi koncesije ima zagotovljeno zelo malo nevladnih organizacij. Glede na tipe nevladnih organizacij imajo na občinski ravni v največji meri zagotovljeno javno financiranje društva in tudi zavodi, na nacionalni ravni pa prav tako zavodi in tudi podjetja za zaposlovanje invalidov. Pri tem gre izpostaviti, da imajo zavodi, tako na lokalni kot na nacionalni ravni, med vsemi tipi nevladnih organizacij v največji meri zagotovljeno dolgoročno financiranje v obliki večletnega financiranja organizacije na osnovi projektov in koncesije. Na splošno imajo v najmanjši meri zagotovljeno javno financiranje verske organizacije.

Glede na omenjene značilnosti javnega financiranja nevladnih organizacij je razumljivo, da večina nevladnih organizacij prednosti statusa društva v javnem interesu povezuje predvsem s prednostjo pri financiranju in zagotavljanju njegove dolgoročnosti.

Na splošno lahko zaključimo, da nobena izmed davčnih ureditev, ki zadevajo delovanje nevladnih organizacij, med nevladnimi organizacijami ne izstopa kot glavna ovira za njihovo delovanje, tako, da bi predstavljala glavno oviro za delovanje več kot polovici nevladnih

organizacij, v največji meri pa za nevladne organizacije oviro predstavlja obveznost plačila DDV in davčna ureditev donacij podjetij. Odgovori se med posameznimi tipi nevladnih organizacij razlikujejo predvsem glede na to, kaj predstavlja njihov glavni vir dohodka oz. glede na strukturo njihovih prihodkov.

Analiza rezultatov o pobudi nevladnih organizacij za sodelovanje z državo in na drugi strani pobudi države za sodelovanje z nevladnimi organizacijami, tako na lokalni kot na nacionalni ravni, pokaže, da takšne pobude iz obeh strani niso zelo pogoste, temveč so omejene le na občasna sodelovanja. Občasna pobuda za sodelovanje pa bolj pogosto prihaja s strani nevladnih organizacij kot pa države. Tako pobuda nevladnih organizacij kot pobuda države za medsebojno sodelovanje je značilna predvsem za lokalno raven, na nacionalni ravni pa prihaja pobuda za medsebojno sodelovanje tako s strani nevladnih organizacij kot s strani države zelo redko. Pri tem pa prevladujejo manj zahtevne oblike povezovanja kot so osebni in telefonski pogovori ali pošiljanje pisnih gradiv o problemu (le-to prevladuje predvsem kot oblika sodelovanja na nacionalni ravni), zahtevnejše oblike sodelovanja kot je priprava dopolnil h gradivom v proceduri ali priprava alternativnih programskih ali zakonskih rešitev so redke, od tistih, ki se ponudijo za sodelovanje z lokalno ali nacionalno oblastjo, le-te uporablja tako na lokalni kot nacionalni ravni, le slaba petina nevladnih organizacij.

V skladu s tem, da je odnos med nevladnimi organizacijami in državo, za katerega bi bilo značilno pogostejše medsebojno sodelovanje, ki bi vključevalo tudi zahtevnejše oblike sodelovanja med nevladnimi organizacijami in državo, zaenkrat bolj redkost kot pravilo, je razumljivo, da večina nevladnih organizacij meni, da ima, ko gre za urejanje področja ne katerem delujejo, na sprejemanje odločitev tako na občinski kot državni ravni majhen vpliv. Ti podatki se bistveno ne razlikujejo od ugotovitev raziskave iz leta 1997 (Kolarič in drugi,

2002) in tako nazorno kažejo, da se glede sodelovanje med nevladnimi organizacijami in državo v zadnjem desetletju ni kaj dosti spremenilo.

9. OVIRE, S KATERIMI SE SOOČAJO NEVLADNE ORGANIZACIJE V SLOVENIJI

Nevladne organizacije so eden izmed akterjev v družbi, ki poskušajo na eni strani zmanjševati, ublažiti tveganja, s katerimi se soočamo v sodobni družbi, na drugi strani pa ponujajo odgovore za zmanjševanje škode v konkretnih primerih, ko je škoda že nastala, ter zagotavljajo varnost svojim članom oz. uporabnikom. Pri izvrševanju svojega poslanstva se nevladne organizacije v Sloveniji srečujejo s številnimi izzivi in ovirami, ki jim otežujejo (uspešno) delovanje in soočanje s tveganji.

S pričujočo raziskavo smo med drugim želeli ugotoviti, kateri dejavniki tako znotraj organizacije kot v širšem družbenem okviru predstavljajo ovire za uspešno delovanje organizacij.

Kot dva tipična notranja dejavnika smo izpostavili:

- upravljanje in vodenje organizacije (pri tem smo predstavnike nevladnih organizacij spraševali, ali vidijo ovire v nezadostnem poznavanju metod in tehnik upravljanja; v nezadostni aktivnosti upravnega odbora; v slabem sodelovanju med upravnim odborom in zaposlenimi in prostovoljci; v preveliki porabi časa za pridobivanje sredstev; v premajhni povezanosti s sorodnimi organizacijami),
- kadrovska politika (spraševali smo, ali vidijo ovire pri pridobivanju ustreznega kadra; v nizkih plačah; v nezadostnem številu zaposlenih; v pridobivanju prostovoljcev; pri vodenju prostovoljcev).

Kar zadeva zunanje dejavnike pa smo spraševali po ovirah, povezanih:

- s politiko države v odnosu do nevladnih organizacij (odsotnost jasne razvojne strategije vlade do teh organizacij; neustrezne zakonske rešitve; odsotnost regulacij/pravilnikov, ki urejajo sodelovanje nevladnih organizacij pri izvajanju nacionalnih programov – javnih služb; nevzpodbudna davčna politika, ki regulira donacije; vmešavanje delovanja strank na nevladne organizacije; oviranje nevladnih organizacij s strani upravno-administrativnih služb; odsotnost institucionalnih kanalov za uveljavljanje interesov nevladnih organizacij; različni pogoji in postopki, ki jih

predpisujejo posamezna ministrstva za pridobitev statusa društva v javnem interesu; nerazumevanje vloge nevladnih organizacij v družbi),

- s financiranjem (nezadostna finančna sredstva na splošno; nezadostni prihodki iz privatnih virov; nezadostni prihodki iz javnih virov; naraščanje odvisnosti od prihodkov, pridobljenih od prodaje lastne dejavnosti; naraščanje odvisnosti od prihodkov, pridobljenih iz dopolnilne pridobitne dejavnosti; prevelika odvisnost od javnih virov financiranja),

- z drugimi dejavniki (slaba informiranost javnosti o delovanju organizacije; nizek življenjski standard ljudi; odsotnost filantropske tradicije; odsotnost motivacij za donacije; prenizka stopnja ozaveščenosti ljudi o vlogi in funkciji nevladnih organizacij; nepovezanost/fragmentarnost nevladnega sektorja in odsotnost skupnega nastopa).

V tabelah in grafih, ki so prikazani v nadaljevanju poročila, prikazujemo najprej rezultate po posameznih tipih nevladnih organizacij, ki smo jih zajeli v vzorec in opozarjamo na razlike med njimi. Prikazujemo le dejavnike, ki jih kot srednje veliko ali veliko oviro vidi več kot 60% anketiranih organizacij posameznega tipa.

OVIRE ZA DELOVANJE DRUŠTEV

V Tabeli 9.1 so navedene ovire, ki so jih najpogosteje izpostavljali v društvih. Od 15 dejavnikov, ki jih kot srednjo ali večjo oviro navaja več kot 60% društev, prevladuje politika države v odnosu do nevladnih organizacij, dejavniki financiranja ter drugi zunanji dejavniki. Opaziti je, da kadrovska politika ter upravljanje in vodenje organizacije društvom ne predstavljajo večje ovire. V tem sklopu jih ovirata samo prevelika poraba časa za pridobivanje sredstev, kar je mogoče pojasniti s tem, da se morajo prijavljati na raznolike razpise, da pridobijo sredstva za delovanje; imajo pa tudi težave pri pridobivanju prostovoljcev, saj njihova dejavnost v večji meri temelji na prostovoljnem delu.

Tabela 9.1: Ovire za delovanje društev, ki jih je izpostavilo več kot 60% anketiranih društev

	da	ne	skupaj	povprečna vrednost ²⁵	da%	ne%
FINANCIRANJE: nezadostna finančna sredstva na splošno	230	21	251	4,04	91,63	8,37
FINANCIRANJE: nezadostni prihodki iz javnih sredstev	206	45	251	3,49	82,07	17,93
POLITIKA DRŽAVE: odsotnost jasne razvoje strategije vlade	190	61	251	3,68	75,70	24,30
POLITIKA DRŽAVE: neustrezne zakonske rešitve	185	66	251	3,68	73,71	26,29
DRUGO: nizek življenjski standard ljudi	184	67	251	3,26	73,31	26,69
POLITIKA DRŽAVE: nevzpodbudna davčna politika, ki regulira donacije	181	70	251	3,92	72,11	27,89
DRUGO: prenizka stopnja ozaveščenosti ljudi	181	70	251	3,3	72,11	27,89
FINANCIRANJE: nezadostni prihodki iz privatnih virov	176	75	251	3,5	70,12	29,88
UPRAVLJANJE IN VODENJE: prevelika poraba časa za pridobivanje sredstev	165	86	251	3,57	65,74	34,27
DRUGO: nepovezanost nevladnega sektorja	161	90	251	3,14	64,14	35,86
POLITIKA DRŽAVE: nerazumevanje vloge nevladnih organizacij	157	94	251	3,29	62,55	37,45
POLITIKA DRŽAVE: odsotnost pravilnikov za urejanje sodelovanja pri izvajanju javne službe	152	99	251	3,16	60,56	39,44
KADRI: težave pri pridobivanju prostovoljcev	150	101	251	3,22	59,76	40,24
DRUGO: slaba informiranost javnosti o delovanju organizacije	150	101	251	2,86	59,76	40,24
FINANCIRANJE: prevelika odvisnost od javnih virov financiranja	146	105	251	3,73	58,17	41,83

²⁵ Gre za povprečno oceno oviranosti s strani posameznega dejavnika. Tiste organizacije, ki so posamezen dejavnik izpostavile kot oviro, so na lestvici od 1(zelo majhna ovira) do 5 (zelo velika ovira) ocenile, kako veliko oviro predstavlja dejavnik za njih.

Okrog 90% vseh anketiranih društev vidi ovire predvsem v *nezadostnih finančnih sredstvih na splošno* (povpr. ocena 4,04; merjeno na lestvico od 1 – zelo majhna ovira do 5 – zelo velika ovira).

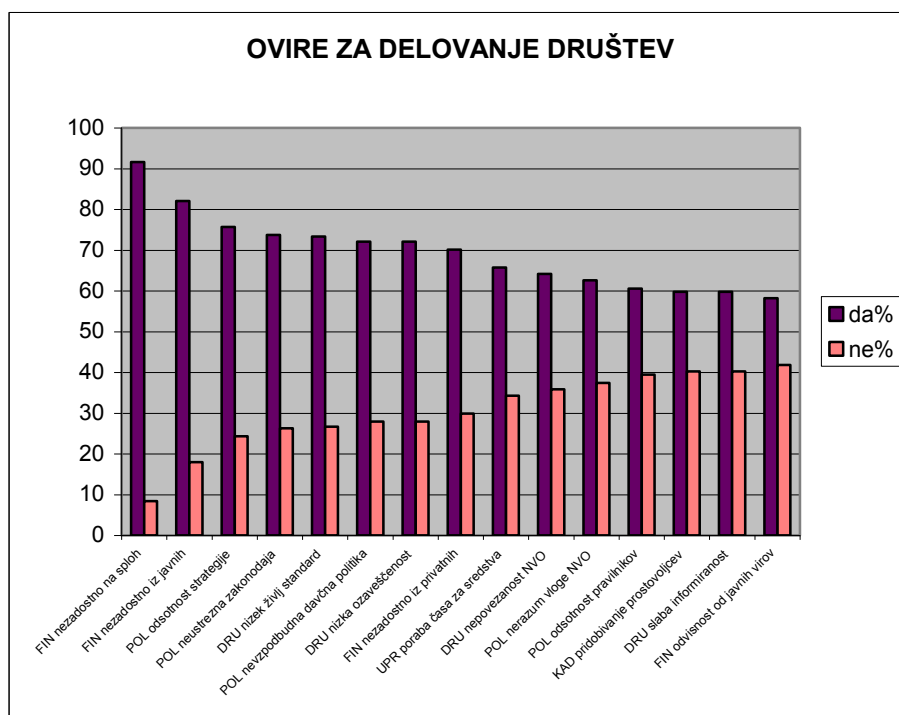
Nekaj več kot 80% jih vidi ovire v *nezadostnih prihodkih iz javnih sredstev* (povpr. ocena 3,49).

Okrog 70% društev vidi ovire v *odsotnosti jasne razvojne strategije vlade* (povp. ocena 3,68), v *neustreznih zakonskih rešitvah* (povp. ocena 3,68), v *nizkem življenjskem standardu ljudi* (povp. ocena 3,26), v *nevzpodbudni davčni politiki, ki regulira donacije* (povp. ocena 3,92), v *prenizki stopnji ozaveščenosti ljudi* (povpr. ocena 3,30) in v *nezadostnih prihodkih iz privatnih virov* (povp. ocena 3,50).

Okrog 60% društev pa vidi ovire še v *preveliki porabi časa za pridobivanje sredstev* (povp. ocena 3,57), v *nepovezanosti nevladnega sektorja* (povp. ocena 3,14), v *nerazumevanju vloge nevladnih organizacij* (povp. ocena 3,29), v *odsotnosti pravilnikov, ki urejajo sodelovanje nevladnih organizacij pri izvajanju nacionalnih programov javnih služb* (povp. ocena 3,16), v *težavah pri pridobivanju prostovoljcev* (povp. ocena 3,22), v *slabi informiranosti javnosti o delovanju organizacije* (povp. ocena 2,86) in v *preveliki odvisnosti od javnih virov financiranja* (povp. ocena 3,73).

Ko govorimo o pluralizaciji izvajalcev storitev na različnih področjih zagotavljanja blaginje državljanov, naj bi, tako kot predpostavlja Salomon (1987: 99-117), država ohranila vlogo zagotavljanja finančnih sredstev in vlogo proizvodnje javnih dobrin in storitev prenesla na druge akterje. To se v Sloveniji (vsaj po mnenju predstavnikov društev, pa tudi drugih nevladnih organizacij) ni zgodilo, saj jih velik delež meni, da so prihodki iz javnih sredstev nezadostni. Leta 1997 je bil delež tistih, ki so videli ovire v premajhnem financiranju iz javnih sredstev, okrog 50% (Kolarič, Črnak-Meglič, Vojnovič, 2002: 128). Leta 2005 je delež teh organizacij še večji (82%), kar kvečjemu lahko pomeni, da je stanje še slabše.

Graf 9.1.: Ovire za delovanje društev

Če na drugi strani pogledamo, kateri so tisti dejavniki, ki predstavljajo oviro najmanjšemu številu društev (Tabela 9.2.), dobimo naslednjo sliko: manj kot 20% jih vidi ovire v naraščanju odvisnosti od prihodkov, pridobljenih iz dopolnilne dejavnosti (povp. ocena 3,30), v nezadostnem številu zaposlenih (povp. ocena 3,31) in v nizkih plačah (povp. ocena 3,65), kar dejansko kaže na to, da kadrovska politika po mnenju anketiranih društev ne predstavlja bistvenih ovir. Zanimivo je, da v nezadostnem številu zaposlenih društva ne vidijo velike ovire, čeprav je število zaposlenih v tem tipu nevladnih organizacij zelo nizko.

Tabela 9.2: Ovire za delovanje društev, ki jih je izpostavilo manj kot 20% anketiranih društev

	da	ne	skupaj	povprečna vrednost	da%	ne%
FINANCE: naraščanje odvisnosti od prihodkov, pridobljenih iz dopolnilne dejavnosti	46	205	251	3,3	18,33	81,67
KADRI: nezadostno število zaposlenih	36	215	251	3,31	14,34	85,66
KADRI: nizke plače	31	220	251	3,65	12,35	87,65

OVIRE ZA DELOVANJE VERSKIH ORGANIZACIJ

V več kot 60% verskih organizacij kot ovire izpostavljajo zlasti dejavnike iz sklopa drugo (odsotnost motivacije za donacije, prenizka stopnja ozaveščenosti ljudi ipd.), sledijo dejavniki iz sklopa politika države v odnosu do nevladnih organizacij ter dejavniki financiranja. Iz sklopa t.i. notranjih dejavnikov vidijo verske organizacije oviro le v kadrovske politiki in sicer imajo težave pri pridobivanju prostovoljcev. Tudi sicer so izpostavile manj različnih dejavnikov, ki jim povzročajo ovire, kot društva.

Tabela 9.3: Ovire za delovanje verskih organizacij, ki jih je izpostavilo več kot 60% anketiranih verskih organizacij

	da	ne	skupaj	povprečna vrednost	da%	ne%
FINANCE: nezadostna finančna sredstva na splošno	129	26	155	3,57	83,23	16,77
DRUGO: odsotnost motivacije za donacije	127	28	155	3,2	81,94	18,06
DRUGO: prenizka stopnja ozaveščenosti ljudi	123	32	155	3,41	79,35	20,65
FINANCE: nezadostni prihodki iz javnih virov	115	40	155	3,49	74,19	25,81
DRUGO: nizek življenjski standard ljudi	115	40	155	3,5	74,19	25,81

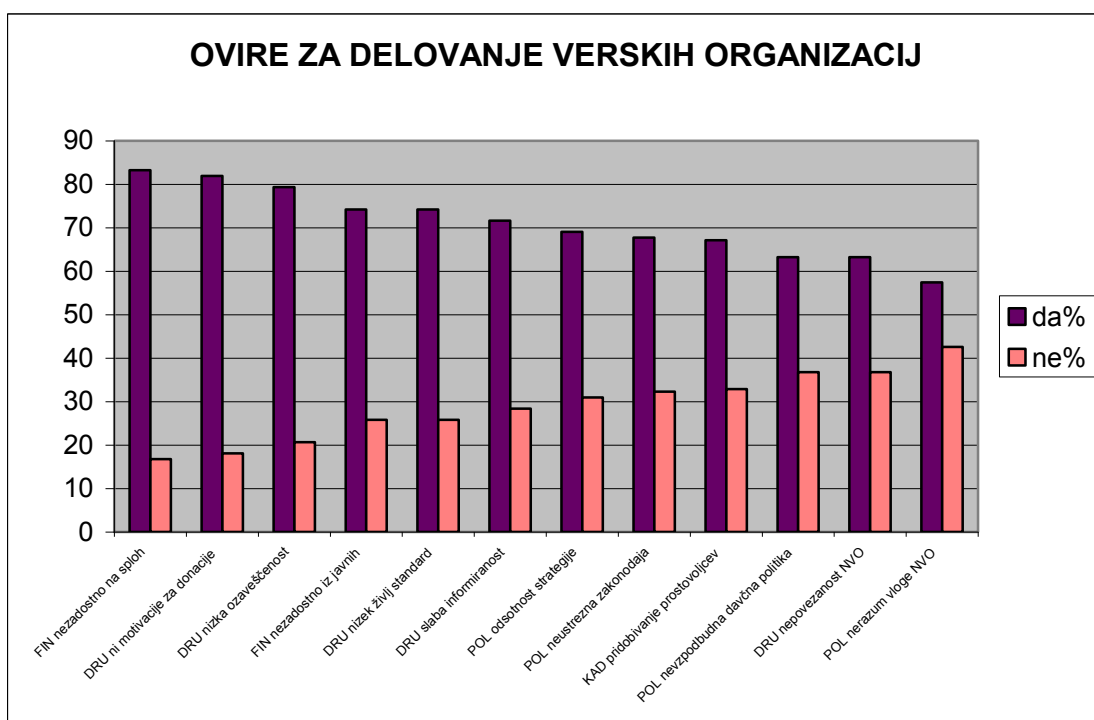
DRUGO: slaba informiranost javnosti o delovanju organizacij	111	44	155	2,97	71,61	28,39
POLITIKA: odsotnost jasne razvojne strategije vlade	107	48	155	3,35	69,03	30,97
POLITIKA: neustrezne zakonske rešitve	105	50	155	3,43	67,74	32,26
KADRI: težave pri pridobivanju prostovoljcev	104	51	155	3,07	67,10	32,90
POLITIKA: nevzpodbudna davčna politika, ki regulira donacije	98	57	155	3,44	63,23	36,77
DRUGO: nepovezanost nevladnega sektorja	98	57	155	3,03	63,23	36,77
POLITIKA: nerazumevanju vloge nevladnih organizacij	89	66	155	3,17	57,42	42,58

Okrog 80% anketiranih verskih organizacij vidi ovire v *nezadostnih finančnih sredstvih na splošno* (povp. ocena 3,57), v *odsotnosti motivacije za donacije* (povp. ocena 3,20), v *prenizki stopnji ozaveščenosti ljudi* (povp. ocena 3,41).

Okrog 70% jih vidi ovire v *nezadostnih prihodkih iz javnih virov* (povp. ocena 3,49), v *nizkem življenjskem standardu ljudi* (povp. ocena 3,50), v *slabi informiranosti javnosti o delovanju organizacij* (povp. ocena 2,97), *odsotnosti jasne razvojne strategije vlade* (povp. ocena 3,35), v *neustreznih zakonskih rešitvah* (povp. ocena 3,43) in v *težavah pri pridobivanju prostovoljcev* (povp. ocena 3,07).

Okrog 60% verskih organizacij vidi ovire še v *nevzpodbudni davčni politiki, ki regulira donacije* (povp. ocena 3,44), v *nepovezanosti nevladnega sektorja* (povp. ocena 3,03) in v *nerazumevanju vloge nevladnih organizacij* (povp. ocena 3,17).

Graf 9.2: Ovire za delovanje verskih organizacij

Na drugi strani manj kot 20% verskih organizacij vidi ovire v *naraščanju odvisnosti od prihodkov, pridobljenih iz dopolnilne pridobitne dejavnosti* (povp. ocena 3,07), v *naraščanju odvisnosti od prihodkov, pridobljenih od prodaje lastne dejavnosti* (povp. ocena 3,29), v *nizkih plačah* (povp. ocena 3,15), v *slabem sodelovanju med upravnim odborom, zaposlenimi in prostovoljci* (povp. ocena 2,00), v *nezadostnem številu zaposlenih* (povp. ocena 2,93). Tudi tukaj je razvidno, da notranji dejavniki niso velika ovira.

Tabela 9.4: Ovire za delovanje verskih organizacij, ki jih vidi manj kot 20% anketiranih organizacij

	da	ne	skupaj	povprečna vrednost	da%	ne%
FINANCE: naraščanje odvisnosti od prihodkov, pridobljenih iz pridobitne dejavnosti	15	140	155	3,07	9,68	90,32
FINANCE: naraščanje odvisnosti od prihodkov, pridobljenih iz prodaje lastne dejavnosti	17	138	155	3,29	10,97	89,03
KADRI: nizke plače	20	135	155	3,15	12,90	87,10
UPRAVLJANJE IN VODENJE: slabo sodelovanje med upravnim odborom, zaposlenimi in prostovoljci	27	128	155	2	17,42	82,58
KADRI: nezadostno število zaposlenih	28	127	155	2,93	18,06	81,94

OVIRE ZA DELOVANJE ZAVODOV

Več kot 60% anketiranih predstavnikov zavodov izpostavlja ovire na naslednjih področjih: politika države v odnosu do nevladnih organizacij, drugi zunanji dejavniki, financiranje. Notranji dejavniki (iz sklopa kadrovske politike ter upravljanja in vodenja) so kot ovira izpostavljeni v manjši meri; gre za ovire predvsem na kadrovskem področju – težave pri pridobivanju ustreznega kadra in nizke plače. So pa zavodi v primerjavi z ostalimi tipi nevladnih organizacij izpostavili daleč največ ovir.

Tabela 9.5: Ovire za delovanje zavodov, ki jih vidi več kot 60% anketiranih zavodov

	da	ne	skupaj	povprečna vrednost	da%	ne%
FINANCE: nezadostna finančna sredstva na splošno	82	11	93	4,04	88,17	11,83
POLITIKA: neustrezne zakonske rešitve	76	17	93	3,89	81,72	18,28
POLITIKA: odsočnost jasne razvojne strategije vlade	75	18	93	3,95	80,65	19,35
FINANCE: nezadostni prihodki iz javnih virov	75	18	93	4,16	80,65	19,35
DRUGO: nizek življenjski standard ljudi	73	20	93	3,34	78,49	21,51
DRUGO: odsočnost motivacije za donacije	73	20	93	3,84	78,49	21,52
DRUGO: prenizka stopnja ozaveščenosti ljudi	73	20	93	3,84	78,49	21,51
DRUGO: nepovezanost vladnega sektorja	72	21	93	3,86	77,42	22,58
POLITIKA: nevzpodbudna davčna politika, ki regulira donacije	72	21	93	4,39	77,42	22,58
FINANCE: nezadostni prihodki iz privatnih virov	68	25	93	3,38	73,12	26,88
POLITIKA: odsočnost pravilnikov, ki urejajo sodelovanje nevladnih organizacij pri izvajanju nacionalnih programov	68	25	93	3,9	73,12	26,88
POLITIKA: nerazumevanje vloge nevladnih organizacij	68	25	93	3,78	73,12	26,88

UPRAVLJANJE: prevelika poraba časa za pridobivanje sredstev	65	28	93	3,8	69,89	30,11
DRUGO: slaba informiranost o delovanju organizacije	63	30	93	3,05	67,74	32,26
POLITIKA: oviranje nevladnih organizacij s strani upravno administrativnih služb	60	33	93	3,28	64,52	35,48
POLITIKA: odsotnost institucionalnih kanalov za uveljavljanje interesov	57	36	93	3,61	61,29	38,71
FINANCE: naraščanje odvisnosti od prihodkov iz prodaje lastne dejavnosti	57	36	93	3,46	61,29	38,71
KADRI: nizke plače	57	36	93	3,11	61,29	38,71
KADRI: težave pri pridobivanju ustreznega kadra	55	38	93	3,24	59,14	40,86

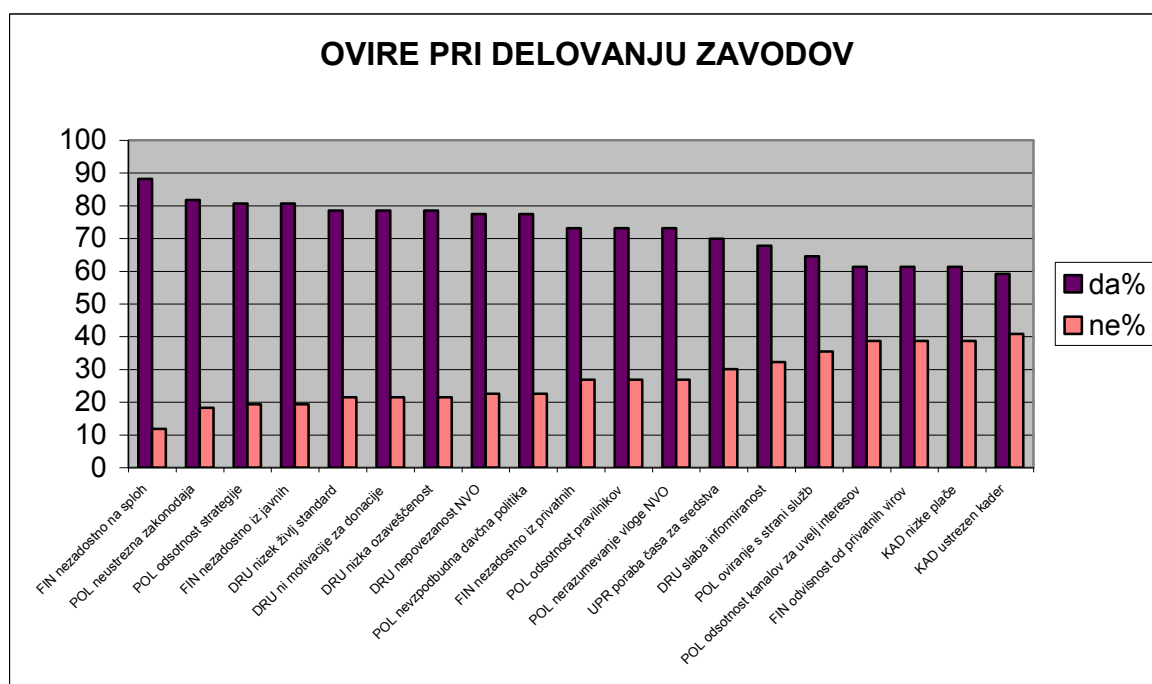
Okrog 80% zavodov vidi ovire v *nezadostnih finančnih sredstvih na splošno* (povp. ocena 4,04), v *odsotnosti jasne razvojne strategije vlade* (povp. ocena 3,95), v *neustreznih zakonskih rešitvah* (povp. ocena 3,89), v *nezadostnih prihodkih iz javnih virov* (povp. ocena 4,16), v *nizkem življenjskem standardu ljudi* (povp. ocena 3,34), v *odsotnosti motivacij za donacije* (povp. ocena 3,84), v *prenizki stopnji ozaveščenosti ljudi* (povp. ocena 3,84), v *nepovezanosti nevladnega sektorja* (povp. ocena 3,86) in v *nevzpodbudni davčni politiki, ki regulira donacije* (povp. ocena 4,39).

Okrog 70% zavodov vidi ovire v *nezadostnih prihodkih iz privatnih virov* (povp. ocena 3,38), v *odsotnosti pravilnikov, ki urejajo sodelovanje nevladnih organizacij pri*

izvajanju nacionalnih programov (povp. ocena 3,90), v nerazumevanju vloge nevladnih organizacij (povp. ocena 3,78).

Več kot 60% zavodov pa vidi ovire še v *preveliki porabi časa za pridobivanje sredstev* (povp. ocena 3,8), v *slabi informiranosti o delovanju organizacije* (povp. ocena 3,05), v *oviranju nevladnih organizacij s strani upravnoadministrativnih služb* (povp. ocena 3,28), v *odsotnosti institucionalnih kanalov za uveljavljanje interesov nevladnih organizacij* (povp. ocena 3,61), v *naraščanju odvisnosti od prihodkov iz privatnih virov* (povp. ocena 3,46), v *nizkih plačah* (povp. ocena 3,11), v *težavah pri pridobivanju ustreznega kadra* (povp. ocena 3,24).

Graf 9.3.: Ovire pri delovanju zavodov

Manj kot 20% zavodov pa vidi ovire le v *slabem sodelovanju med upravnim odborom, zaposlenimi in prostovoljci* (povp. ocena 2,35), kar je še en pokazatelj, da se anketiranci iz zavodov očitno soočajo s številnimi ovirami.

Tabela 9.6: Ovire za delovanje zavodov, ki jih vidi več manj kot 20% anketiranih zavodov

	da	ne	skupaj	povp	da%	ne%
UPRAVLJANJE: slabo sodelovanje med upravnim odborom, zaposlenimi in prostovoljci	17	76	93	2,35	18,28	81,72

OVIRE ZA DELOVANJE USTANOV

Več kot 60% anketiranih predstavnikov ustanov vidi 16 različnih ovir predvsem v sklopu politike države v odnosu do nevladnih organizacij in drugih zunanjih dejavnikov, sledijo ovire na področju financiranja in ena ovira s področja upravljanja (prevelika poraba časa za pridobivanje sredstev). Zanimivo je, da tokrat kot najpogostejša ovira niso izpostavljena nezadostna finančna sredstva na splošno, ampak nevzpodbudna davčna politika, ki regulira donacije. Ustanove so namreč dejansko odvisne od donacij in zato tak rezultat ni presenetljiv.

Tabela 9.7: Ovire za delovanje ustanov, ki jih opaža več kot 60% anketiranih ustanov

	da	ne	skupaj	povprečna vrednost	da%	ne%
POLITIKA: nevzpodbudna davčna politika, ki regulira donacije	59	10	69	4,2	85,51	14,49
FINANCIRANJE: nezadostna finančna sredstva na splošno	58	11	69	3,98	84,06	15,94
POLITIKA: odsotnost jasne razvojne strategije vlade	58	11	69	3,9	84,06	15,94
DRUGO: prenizka stopnja ozaveščenosti ljudi o vlogi nevladnih org	57	12	69	3,67	82,61	17,39
FINANCIRANJE: nezadostni prihodki iz javnih virov	56	13	69	3,82	81,16	18,84
DRUGO: odsotnost motivacij za donacije	54	15	69	3,8	78,26	21,74
POLITIKA: neustrezne zakonske rešitve	54	15	69	3,8	78,26	21,74
DRUGO: slaba informiranost javnosti o	53	16	69	3,13	76,81	23,19

delovanju organizacije						
POLITIKA: odsotnost pravilnikov, ki urejajo sodelovanje nevladnih organizacij pri izvajanju nacionalnih programov	51	18	69	3,39	73,91	26,09
POLITIKA: nerazumevanje vloge nevladnih organizacij v družbi	50	19	69	3,54	72,46	27,57
DRUGO: nepovezanost nevladnega sektorja	49	20	69	3,59	71,01	28,99
POLITIKA: oviranje nevladnih organizacij s strani upravnih administrativnih služb	48	21	69	3,26	69,57	30,43
FINANCIRANJE: nezadostni prihodki iz privatnih virov	46	23	69	3,72	66,67	33,33
DRUGO: nizek življenjski standard ljudi	44	25	69	2,98	63,77	36,23
UPRAVLJANJE: prevelika poraba časa za pridobivanje sredstev	43	26	69	3,65	62,32	37,68
DRUGO: odsotnost filantropske tradicije	41	28	69	3,59	59,42	40,58

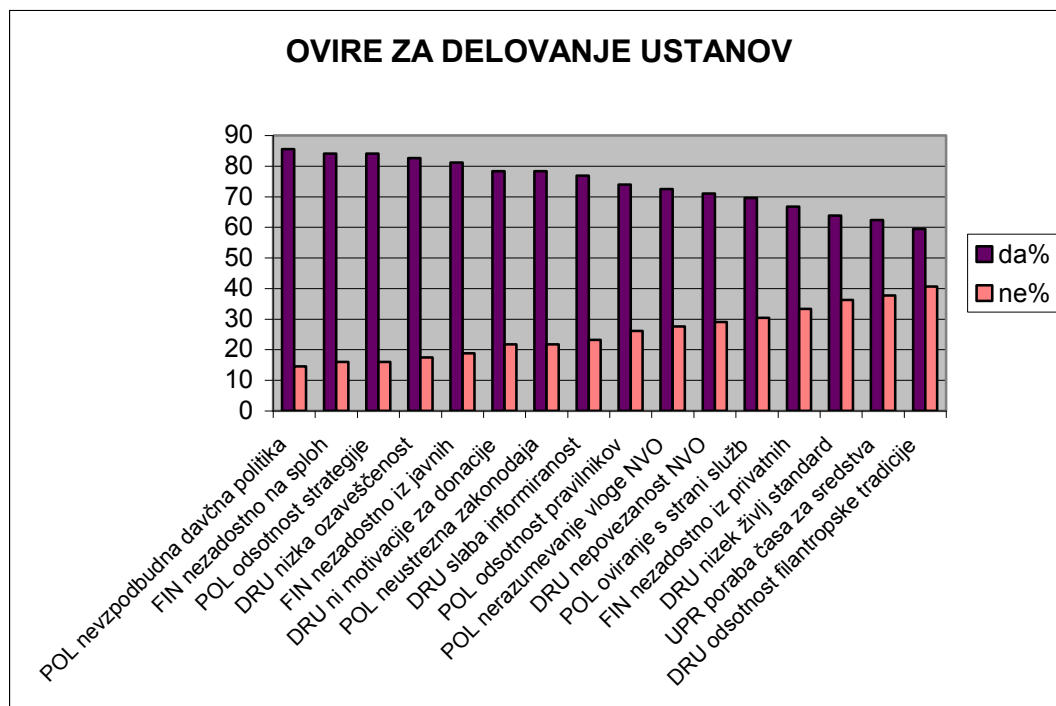
Več kot 80% ustanov vidi ovire v *nevzpodbudni davčni politiki, ki regulira donacije* (povp. ocena 4,20), v *nezadostnih finančnih sredstvih na splošno* (povp. ocena 3,98), v *odsotnosti jasne razvojne strategije vlad* (povp. ocena 3,90), v *prenizki stopnji ozaveščenosti ljudi o vlogi in funkciji nevladnih organizacij* (povp. ocena 3,67) v *nezadostnih prihodkih iz javnih virov* (povp. ocena 3,82).

Več kot 70% ustanov vidi ovire v *neustreznih zakonskih rešitvah* (povp. ocena 3,80), *odsotnosti motivacij za donacije* (povp. ocena 3,80), v *slabi informiranosti javnosti o delovanju organizacije* (povp. ocena 3,13), v *odsotnosti pravilnikov, ki urejajo sodelovanje nevladnih organizacij pri izvajanju nacionalnih programov* (povp. ocena 3,39), v *nerazumevanju vloge nevladnih organizacij v družbi* (povp. ocena 3,54) in v *nepovezanosti nevladnega sektorja* (povp. ocena 3,59).

Več kot 60% ustanov pa vidi ovire v *oviranju nevladnih organizacij s strani upravnih administrativnih služb* (povp. ocena 3,26), v *nezadostnih prihodkih iz privatnih virov* (povp. ocena 3,72), v *nizkem življenjskem standardu ljudi* (povp. ocena 2,98), v

preveliki porabi časa za pridobivanje sredstev (povp. ocena 3,65), v odsotnosti filantropske tradicije (povp. ocena 3,59).

Graf 9.4.: Ovire za delovanje ustanov

Manj kot 30% ustanov vidi ovire v *naraščanju odvisnosti prihodkov od prodaje lastne dejavnosti* (povp. ocena 3,30), v *naraščanju odvisnosti prihodkov iz dopolnilne pridobitne dejavnosti* (povp. ocena 3,00), v *težavah pri vodenju dela prostovoljcev* (povp. ocena 2,41) v *slabem sodelovanju med upravnim odborom, zaposlenimi in prostovoljci* (povp. ocena 2,69).

Tabela 9.8: Ovire za delovanje ustanov, ki jih opaža manj kot 30% anketiranih ustanov

	da	ne	skupaj	povprečna vrednost	da%	ne%
FINANCIRANJE: naraščanje odvisnosti prihodkov od prodaje lastne dejavnosti	20	49	69	3,3	28,99	71,01
FINANCIRANJE: naraščanje odvisnosti prihodkov iz dopolnilne pridobitne dejavnosti	17	52	69	3	24,64	75,36
KADRI: težave pri vodenju dela prostovoljcev	17	52	69	2,41	24,64	75,36
UPRAVLJANJE: slabo sodelovanje med upravnim odborom, zaposlenimi in prostovoljci	16	53	69	2,69	23,19	76,81

OVIRE ZA DELOVANJE PODJETIJ ZA ZAPOSLOVANJE INVALIDOV

Podjetja za zaposlovanje invalidov se od ostalih tipov organizacij iz nevladnega sektorja razlikujejo v največji meri. Med ovirami, ki jih izpostavlja več kot 60% teh podjetij, so na zelo visokem mestu dejavniki, ki smo jih poimenovali kot notranji in sicer s področja kadrovske politike (težave pri pridobivanju ustreznega kadra in nizke plače). Sicer pa prevladujejo dejavniki iz sklopa politika države v odnosu do nevladnih organizacij, financiranje, drugi zunanji dejavniki in kadrovska politika. Zanimivo je tudi to, da so podjetja za zaposlovanje invalidov izpostavila najmanjše število dejavnikov, ki jih ovirajo.

Tabela 9.9: Ovire za delovanje podjetij za zaposlovanje invalidov, ki jih vidi več kot 60% anketiranih podjetij za zaposlovanje invalidov

	da	ne	skupaj	povprečna vrednost	da%	ne%
FINANCIRANJE: nezadostna finančna sredstva na splošno	47	11	58	3,66	81,03	18,97
KADRI: težave pri pridobivanju ustreznega kadra	45	13	58	3,4	77,59	22,41
KADRI: nizke plače	44	14	58	2,91	75,86	24,14
DRUGO: nizek življenjski standard ljudi	44	14	58	2,77	75,86	24,14
FINANCIRANJE: naraščanje odvisnosti od prihodkov od prodaje lastne dejavnosti	41	17	58	3,76	70,69	29,31
POLITIKA: nevzpodbudna davčna politika, ki regulira donacije	39	19	58	3,67	67,24	32,76
POLITIKA: neustrezne zakonske rešitve	38	20	58	3,39	65,52	34,48
FINANCIRANJE: nezadostni prihodki iz javnih virov	36	22	58	3,36	62,07	37,93
POLITIKA: odsotnost pravilnikov, ki urejajo sodelovanje nevladnih organizacij pri izvajanju nacionalnih programov	36	22	58	2,97	62,07	37,93
POLITIKA: odsotnost jasne razvojne strategije vlade	36	22	58	3,44	62,07	37,93
DRUGO: slaba informiranost javnosti o delovanju organizacije	36	22	58	2,56	62,07	37,93

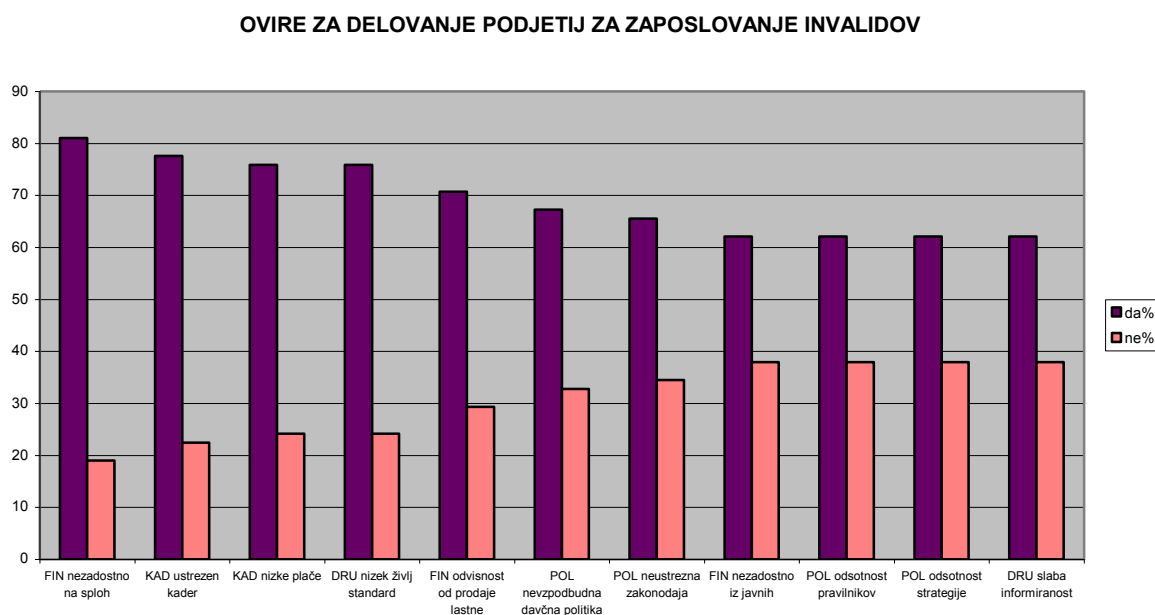
Več kot 80% podjetij za zaposlovanje invalidov vidi ovire v *nezadostnih finančnih sredstvih na splošno* (povp. ocena 3,66).

Več kot 70% jih vidi ovire v *težavah pri pridobivanju ustreznega kadra* (povp. ocena 3,40), v *nizkih plačah* (povp. ocena 2,91), v nizkem življenjskem standardu ljudi (povp. ocena 2,77), v *naraščanju odvisnosti od prihodkov od prodaje lastne dejavnosti* (povp. ocena 3,76).

Več kot 60% pa jih vidi ovire še v *nevzpodbudni davčni politiki, ki regulira donacije* (povp. ocena 3,67) v *neustreznih zakonskih rešitvah* (povp. ocena 3,39), v

nezadostnih prihodkih iz javnih virov (povp. ocena 3,36), v odsotnosti pravilnikov, ki urejajo sodelovanje nevladnih organizacij pri izvajanju nacionalnih programov (povp. ocena 2,97), v odsotnosti jasne razvojne strategije vlade (povp. ocena 3,44), v slabi informiranosti javnosti o delovanju organizacije (povp. ocena 2,56).

Slika 9.5.: Ovire za delovanje podjetij za zaposlovanje invalidov

Manj kot 10% jih vidi ovire v *težavah pri pridobivanju prostovoljcev* (povp. ocena 3,57) in le v enem podjetju v *težavah pri vodenju prostovoljcev* (povp. ocena 5). Ta rezultat je razumljiv, saj si pri svojem delu večinoma ne pomagajo s prostovoljci, ker gre za podjetniško okolje, s prevladujočim redno in delno zaposlenim kadrom.

Tabela 9.10: Ovire za delovanje podjetij za zaposlovanje invalidov, ki jih vidi manj kot 20% anketiranih podjetij

	da	ne	skupaj	povp	da%	ne%
KADRI: težave pri pridobivanju prostovoljcev	4	54	58	3,57	6,90	93,10
KADRI: težave pri vodenju dela prostovoljcev	1	57	58	5	1,72	98,28

PRIMERJAVA OVIR, KI SO JIH IZPOSTAVILE NEVLADNE ORGANIZACIJE RAZIČNIH TIPOV

V društvih, ustanovah, zavodih in podjetjih za zaposlovanje invalidov vidijo največji delež ovir za delovanje v sklopu dejavnikov politike države v odnosu do nevladnih organizacij; medtem ko za verske organizacije predstavljajo največjo oviro drugi zunanji dejavniki. Financiranje se v društvih in podjetjih za zaposlovanje invalidov pojavlja kot drugi sklop problemov; v ustanovah, zavodih in verskih organizacijah pa je na tretjem mestu.

Zelo redko nevladne organizacije omenjajo ovire s področja kadrovske politike ter upravljanja in vodenja.

Tabela 9.11: Primerjava števila ovir v različnih sklopih po tipih organizacij

	financiranje	politika	drugo	kadri	upravljanje	skupaj
društva	4	5	4	1	1	15
ustanove	3	6	6	0	1	16
zavodi	4	7	5	2	1	19
verske organizacije	2	4	5	1	0	12
podjetja za zaposlovanje invalidov	3	4	2	2	0	11

Tabela 9.11a: Primerjava deležev ovir, ki sodijo v posamezen sklop dejavnikov, po tipih organizacij

	financiranje %	politika %	drugo %	kadri %	upravljanje %	skupaj
društva	26,7	33,3	26,7	6,7	6,7	100,0
ustanove	18,8	37,5	37,5	0,0	6,3	100,0
zavodi	21,1	36,8	26,3	10,5	5,3	100,0
verske organizacije	16,7	33,3	41,7	8,3	0,0	100,0
podjetja za zaposlovanje invalidov	27,3	36,4	18,2	18,2	0,0	100,0

V nadaljevanju prikazujemo nekaj skupnih značilnosti.

Kar zadeva *politiko države v odnosu do nevladnih organizacij* v vseh tipih nevladnih organizacij izpostavljajo kot ovire:

- nevzpodbudno davčno politiko, ki regulira donacije,
- neustrezne zakonske rešitve,
- odsotnost jasne razvojne strategije vlade do teh organizacij.

V vseh tipih (razen v verskih organizacijah) omenjajo kot oviro:

- odsotnost regulacij/pravilnikov, ki urejajo sodelovanje nevladnih organizacij pri izvajanju nacionalnih programov (javnih služb).

V vseh tipih (razen v podjetjih za zaposlovanje invalidov) omenjajo kot oviro:

- nerazumevanje vloge nevladnih organizacij v družbi.

Zavodi in ustanove vidijo oviro tudi v:

- oviranju nevladnih organizacij s strani upravno-administrativnih služb.

V zavodih pa še v:

- odsotnosti institucionalnih kanalov za uveljavljanje interesov nevladnih organizacij (sodelovanje na parlamentarnih komisijah, pri delu ministrstev in lokalne uprave).

Ti podatki nakazujejo, da država nevladnih organizacij še vedno »...ne obravnava kot resnega partnerja pri zadovoljevanju potreb ljudi oz. ne upošteva njihovega prispevka k splošni družbeni blaginji...«, kar je že leta 1994 ugotovila Kolaričeva

(1994: 19). Poleg tega regulacije donacij ostajajo nevzpodbudne, čeprav je bila to kot pomembna ugotovitev izpostavljena že leta 1996 (Črnak-Meglič, 1996; Vojnovič, 1996; Kolarič, Črnak-Meglič, Vojnovič, 2002).

Če bi politika države poskušala v sodelovanju z nevladnimi organizacijami poseči na področje zakonodaje in oblikovanja strategije razvoja, bi lahko s tem omogočila, da bi nevladne organizacije delovale v okviru jasneje postavljenih pravil in pričakovanj glede njihove vloge, kar bi jim prav gotovo olajšalo delovanje.

V vseh tipih nevladnih organizacij vidijo precejšnje število ovir v sklopu *drugih zunanjih dejavnikov*:

- nizek življenjski standard ljudi,
- slaba informiranost javnosti o delovanju organizacij.

Vsi, razen podjetij za zaposlovanje invalidov, vidijo ovire še v:

- prenizki stopnji ozaveščenosti ljudi o vlogi in funkciji nevladnih organizacij,
- nepovezanosti/fragmentarnosti nevladnega sektorja in odsotnosti skupnega nastopanja.

Zavodi, ustanove in verske organizacije čutijo ovire zaradi:

- odsotnosti motivacije za donacije.

Ustanove pa še v:

- odsotnosti filantropske tradicije.

Iz teh rezultatov lahko razberemo dvoje. Prvič, očitno je, da najbrž tudi zaradi nepovezanosti nevladnega sektorja in odsotnosti skupnega nastopanja, javnost o vlogi in funkciji nevladnih organizacij ni dovolj informirana in ozaveščena. Drugič, predvsem tisti tipi nevladnih organizacij, ki so v veliki meri ali pa vsaj deloma odvisni od donacij, čutijo oviro v odsotnosti motivacije za donacije (ki je dejansko povezana z nevzpodbudno davčno politiko) in v odsotnosti filantropske tradicije (ki je najbrž posledica dejstva, da je v obdobju socializma država poskrbela za plačilo in izvajanje javne službe na številnih področjih, na katera sedaj s svojim delovanjem posegajo tudi nevladne organizacije).

V sklopu dejavnikov s področja *financiranja* vsi tipi nevladnih organizacij omenjajo:

- nezadostna finančna sredstva na splošno (v vseh tipih, razen v ustanovah, je to oviro izpostavil največji delež organizacij),

- nezadostni prihodki iz javnih virov.

V društvih, ustanovah in zavodih vidijo oviro še v:

- nezadostnih prihodkih iz privatnih virov.

V zavodih in podjetju za zaposlovanje invalidov v:

- naraščanju odvisnosti od prihodkov, pridobljenih od prodaje lastne dejavnosti.

V društvih vidijo oviro v:

- preveliki odvisnosti od javnih virov financiranja.

Očitno nevladne organizacije pričakujejo so-financiranje iz javnih virov oz. kot glavno oviro omenjajo nezadostne prihodke od javnih virov. To je velik problem predvsem za društva, ki jim dodatno oviro predstavlja odvisnost od javnih virov. Najbrž si zato želijo več prihodkov iz privatnih virov. Ob odsotnosti motivacij za donacije in neustrezne zakonodaje na tem področju je težko pričakovati, da bi se razmere uredile same po sebi. Na drugi strani pa imamo zavode in podjetja za zaposlovanje invalidov, ki postajajo vedno bolj odvisna od prihodkov, pridobljenih od prodaje lastne dejavnosti in vidijo to kot oviro, ki je najbrž posledica dejstva, da je potrebno za prodajo iz lastne dejavnosti imeti specifična znanja in ustrezno kadrovske strukturo, kar pa za njih predstavlja dodatno oviro.

V sklopu dejavnikov *kadrovske politike* imajo zavodi in podjetja za zaposlovanje invalidov težave:

- pri pridobivanju ustreznega kadra,

- v nizkih plačah.

Društva in verske organizacije imajo težave pri :

- pridobivanju prostovoljcev.

Večji del ustanov na tem področju ne vidi posebnih ovir.

Opazimo, da v tistih tipih nevladnih organizacij, kjer imajo večje število zaposlenih (podjetja za zaposlovanje invalidov, zavodi), vidijo probleme v iskanju ustreznega kadra; tam kjer večina dela v organizaciji temelji na prostovoljstvu, pa pri pridobivanju prostovoljcev. Tako imajo vsi, razen ustanov, težave s kadri.

Med dejavniki *upravljanja in vodenja organizacije* društva, ustanove in zavodi vidijo oviro v:

- preveliki porabi časa za pridobivanje sredstev, kar je povezano z nujnostjo prijavljanja na razne razpise, da pridobijo sredstva za delovanje.

Verske organizacije ter podjetja za zaposlovanje invalidov pa na tem področju ne vidijo večjih ovir.

SKLEP

Če povzamemo, predstavniki nevladnih organizacij v Sloveniji vidijo ovire za delovanje predvsem v politiki države v odnosu do nevladnih organizacij (v nespodbudni davčni politiki, ki regulira donacije, v odsotnosti jasne razvojne strategije vlade do teh organizacij; v neustreznih zakonskih rešitvah, deloma tudi zaradi odsotnosti pravilnikov, ki bi urejali delovanje nevladnih organizacij pri izvajanju programov javnih služb; v nerazumevanju vloge nevladnih organizacij v družbi). Kot pomembne zunanje dejavnike, ki povzročajo težave v njihovem delovanju, izpostavljajo še nizek življenjski standard ljudi, slabo informiranost javnosti o delovanju organizacij, prenizko stopnjo ozaveščenosti ljudi o vlogi in funkciji nevladnih organizacij ter nepovezanost/fragmentarnost nevladnega sektorja in odsotnost skupnega nastopanja. V sklopu finančnih dejavnikov vidijo ovire predvsem v finančni situaciji (nezadostna finančna sredstva na splošno in nezadostni prihodki iz javnih virov).

Manj ovir na drugi strani vidijo na področju t.i. notranjih dejavnikov – kadrovska politika ter upravljanje in vodenje. Sklepamo lahko, da so ovire, ki jih izpostavljajo v tem okviru, ravno tako tesno povezane z zunanjimi dejavniki. Zavodi in podjetja za zaposlovanje invalidov imajo težave pri pridobivanju ustreznega kadra in zaradi nizkih plač, ter zaradi dejstva, da iz javnih virov ni na voljo dovolj prihodkov, postajajo vse bolj odvisne od prihodkov, pridobljenih od prodaje lastne dejavnosti. Za to dejavnost pa potrebujejo ustrezen strokovni kader.

Kot pomembno dejstvo se kaže, da nevladne organizacije vidijo ovire predvsem v zunanjih dejavnikih in zelo malo v notranjih, kot so npr. upravljanje in vodenje organizacije. Če pogledamo še ostale rezultate raziskave, je zanimivo, da se jim npr.

nezadostno poznavanje tehnik upravljanja in vodenja ne zdi velika ovira, čeprav več kot 70% podjetij za zaposlovanje invalidov ter zavodov, več kot 60% ustanov, več kot 50% društev in več kot 40% verskih organizacij izraža željo po dodatnem usposabljanju za projektno vodenje, pripravo projektov, finančno upravljanje, izobraževanje za izvajanje dejavnosti. Tudi kar zadeva kadrovske politike - v glavnem organizacije ne vidijo velikih ovir v nezadostnem številu zaposlenih, čeprav podatki kažejo, da je število redno in delno zaposlenih v tem sektorju zelo nizko.

Če upoštevamo mnenja predstavnikov organizacij, ki nakazujejo, da so nevladne organizacije v Sloveniji, kar zadeva notranjo organiziranost, dovolj močne in ne čutijo večjih ovir za delovanje, je nujno potreben odgovor (vsaj) na nekatere zunanje dejavnike, ki so ovira pri doseganju zastavljenih ciljev nevladnih organizacij.

10. POVZETEK OSNOVNIH UGOTOVITEV RAZISKAVE

Splošne značilnosti slovenskih nevladnih organizacij so naslednje:

- Manj kot petina anketiranih organizacij (17%) iz nevladnega sektorja deluje kot naslednica kakšne izmed organizacij izpred 2. svetovne vojne.
- Skoraj 80% nevladnih organizacij deluje kot samostojna organizacija (45% jih je obenem sestavni del zveze; 11,6% jih je sestavni del mednarodne organizacije), 17% anketiranih organizacij deluje kot zveza organizacij.
- Večji del organizacij deluje na lokalnem nivoju: na nivoju občine, t.j. občine in mestne občine 36,5%, 22% jih deluje na nivoju naselja, 20,3% na nivoju regije, 14,2% pa na nivoju države.
- Slaba tretjina (32,5%) nevladnih organizacij ima dovoljenje za opravljanje dejavnosti posebnega družbenega pomena.
- Pri dejavnostih, za katere so nevladne organizacije primarno registrirane, izstopa dejavnost športa in rekreacije (27,6%), sledi kultura in umetnost (17,7%), požarno-varstvena dejavnost (8,7%), turistični razvoj (7,9%). Zelo malo (manj kot 1%) pa je nevladnih organizacij, ki so primarno registrirane za delovanje na področju raziskovanja, prava in zagovorništva, na stanovanjskem področju, na področju mednarodnega povezovanja, verske dejavnosti, zaposlovanja in usposabljanja.
- 36,6% anketiranih nevladnih organizacij deluje le v interesu članov.
- V več kot polovici anketiranih nevladnih organizacij (54,5%) so njihova primarna ciljna skupina vsi ljudje, ki jih zanima dejavnost organizacije, sledi skupina drugo (22%), kjer so združene kombinacije različnih ciljnih skupin; otroci in mladostniki (11,7%), stari, ostareli (3,2%), zboleli za določeno boleznijo (2,7%), ljudje v materialni stiski (2,2%). Zelo majhen delež organizacij kot ciljne skupine označuje tiste, ki so najbolj ranljive: zasvojeni, brezposelni, osebe s težavami v duševnem zdravju, etnične skupine, ženske.

Razvitost nevladnega sektorja merimo s kazalci števila oziroma deleža zaposlenih v sektorju glede na vse zaposlene v državi ter prispevka prostovoljcev v razmerju do zaposlenih:

- Podatki o deležu zaposlenih v sektorju za leto 2004 kažejo, da je skupno število zaposlenih in tistih, ki so za svoje delo v nevladnih organizacijah prejeli plačilo, znašalo 0,74% od vseh delovno aktivnih prebivalcev Slovenije. V primerjavi s deležem, ki smo ga izmerili v raziskavi izvedeni v letu 1996 se delež zaposlenih v sektorju v osmih letih ni povečal, navkljub temu, da se je število nevladnih organizacij v Sloveniji skorajda podvojilo. Primerjalni podatki za Slovenijo in druge države kažejo, da se Slovenija po deležu zaposlenih v sektorju uvršča med države z najmanjšim deležem.
- Večina, kar 80,6% nevladnih organizacij nima zaposlenih. Delež organizacij, ki imajo zaposlene se je v primerjavi z letom 1996 nekoliko povečal (iz 15% na 19%), kljub temu pa lahko za slovenski nevladni sektor ugotovimo, da ga sestavljajo večinoma volonterske organizacije. Zato ne preseneča, da je prispevek prostovoljcev zelo velik. Obseg njihovega dela preračunan v ure polno zaposlenih delavcev pomeni, da opravijo delo, ki bi ga opravilo več kot 7.000 polno zaposlenih delavcev (7.125). Glede na število polno zaposlenih delavcev in tistih delavcev v nevladnih organizacijah, ki za svoje delo prejema plačilo to pomeni, da prispevek prostovoljcev celo presega obseg njihovega dela za 26%. Ta prispevek lahko izrazimo tudi drugače. Če prispevek prostovoljcev preračunamo v delež od vseh aktivnih prebivalcev Slovenije to pomeni 0,91% delež.

Stopnja profesionaliziranosti nevladnega sektorja temelji na obsegu in strukturi virov financiranja nevladnih organizacij:

- Prihodki nevladnih organizacij v Sloveniji predstavljajo 1,92% BDP. Tudi za ta kazalec lahko ugotovimo, da se med letoma 1996 in 2004 ni izboljšal navkljub velikemu povečanju nevladnih organizacij. Slovenija tudi po tem kazalcu močno zaostaja za drugimi državami, saj je že leta 1995 povprečen delež prihodkov nevladnih organizacij v 22 državah sveta znašal 4,7%.
- Raziskava je pokazala, da se je v osmih letih tako nominalno še bolj pa realno zmanjšal povprečen prihodek na nevladno organizacijo. To je seveda

razumljivo saj skupen obseg sredstev sektorja ostaja nespremenjen, drastično pa se je povečalo število organizacij. Podatki za društva npr. kažejo, da se je realna vrednost prihodkov na društvo v osmih letih praktično prepolovila.

- Struktura prihodkov nevladnih organizacij kaže, da so v letu 2004 najpomembnejši vir prihodkov predstavljali prihodki od občin. (28,7%), drugi najpomembnejši vir pa so članarine (18,9%). Tudi prihodki iz donacij posameznikov (9,2%) ter od podjetij (9%) predstavljajo pomembnejše prihodke nevladnih organizacij.
- Če vse vire prihodkov združimo v tri osnovne skupine, prihodke iz javnih virov, prihodke iz donacij in prihodke od prodaje, potem vidimo, da so v letu 2004 najpomembnejši vir prihodkov nevladnih organizacij predstavljali prihodki iz javnih virov (36,3%). Drugi najpomembnejši vir prihodkov so predstavljali prihodki od prodaje dobrin in storitev (30%). Dohodki od donacij so predstavljali 21% vseh prihodkov nevladnih organizacij, 12,6% prihodkov pa so predstavljali drugi prihodki, ki jih nismo mogli uvrstiti v nobeno od treh osnovnih skupin prihodkov.
- Primerjava prihodkov po osnovnih skupinah prihodkov med letoma 1996 in 2004 kaže, da se je za 10 odstotnih točk povečal prihodek iz javnih virov, zmanjšal pa prihodek iz donacij in sponzorskih sredstev za 6,9 odstotnih točk ter od prodaje produktov in storitev za 5,9 odstotnih točk.
- Primerjalni podatki o strukturi prihodkov nevladnih organizacij kažejo, da so v letu 1995 v 22 državah sveta v povprečju najpomembnejši vir prihodkov predstavljali prihodki od prodaje (47%), drugi najpomembnejši vir so bili prihodki iz javnih virov (42%), prihodki od donacij pa so predstavljali zgolj 11% prihodkov. Med državami so seveda obstajale razlike. Glede na strukturo prihodkov se Slovenija uvršča v skupino držav, v katerih najpomembnejši vir prihodkov predstavljajo prihodki iz javnih virov. Navkljub tej ugotovitvi pa je bil v letu 2004 delež prihodkov iz javnih virov v Sloveniji (36,3 %) bistveno manjši (za 10,7 odstotnih točk) kot v povprečju za 22 držav sveta (47%).

Obseg finančnih sredstev v veliki meri pogojuje prostorske in druge materialno-tehnične pogoje za delovanje nevladnih organizacij:

- Le majhen delež (manj kot 15%) nevladnih organizacij je lastnic prostorov, kjer imajo sedež organizacije in prav tako jih ima zelo malo v lasti prostore, kjer izvajajo svojo dejavnost.
- Nevladne organizacije v največji meri gostujejo v prostorih drugih organizacij, to velja tako za sedež organizacije kot za izvajanje dejavnosti organizacije, prostorske pogoje ima na takšen način zagotovljene več kot tretjina nevladnih organizacij.
- V dobri četrtini nevladnih organizacij imajo prostore, kjer je sedež organizacije ali pa v njih izvajajo različne dejavnosti, najete. Najemnina, ki jo plačujejo je v največji meri subvencionirana najemnina s strani občine (takšno najemnino ima zagotovljeno malo več kot četrtina nevladnih organizacij), največkrat pa nevladne organizacije za najete prostore ne plačujejo najemnine, temveč plačujejo uporabnino ali pa stroške najemnine kompenzirajo na različne načine (tako ima prostore zagotovljene skoraj tretjina organizacij).
- Dobra polovica nevladnih organizacij je na splošno zadovoljna s prostorskimi pogoji v katerih delujejo.
- Nevladne organizacije imajo relativno malo lastne opreme kot so računalnik, fax, mobilni telefon, prevozna sredstva in druga oprema za opravljanje dejavnosti. Celo računalnik, ki je danes nepogrešljiv, ima v lasti manj kot tretjina organizacij.
- Sodobne oblike komuniciranja in pridobivanja informacij, kot so elektronska pošta in internet, uporablja le slaba polovica nevladnih organizacij, svojo predstavitveno spletno stran pa ima manj kot tretjina organizacij.

Nezadostna finančna sredstva ne dovoljujejo nevladnim organizacijam, da bi vlagale v izobraževanje in usposabljanje za projektno vodenje in finančno upravljanje:

- Nevladne organizacije se v največji meri udeležujejo programov usposabljanja in izobraževanja, ki so povezani s primarno dejavnostjo organizacije. V najmanjši meri pa se nevladne organizacije udeležujejo programov usposabljanja in izobraževanja, ki sodijo v programe izobraževanja za

upravljanje, in sicer usposabljanje za projektno vodenje in upravljanje s človeškimi viri.

- Programi povezani z osnovno dejavnostjo nevladnih organizacij so tudi najbolj želeni vrsta usposabljanja in izobraževanja med nevladnimi organizacijami, nekoliko intenzivnejše nevladne organizacije izražajo tudi željo po izobraževanju in usposabljanju za pridobivanje praktičnih znanj, upravljanje s človeškimi viri in pripravo projektov, v najmanjši meri pa si nevladne organizacije želijo usposabljanje in izobraževanje za projektno vodenje in finančno upravljanje.
- Več kot polovica nevladnih organizacij usposabljanje in izobraževanje že izvaja, in sicer za vsebine povezane z dejavnostjo organizacije in za potrebe lastne organizacije.
- Ciljna skupina katerim je izobraževanje in usposabljanje v nevladnih organizacijah namenjeno so predvsem njihovi člani in prostovoljci.
- Izobraževanje in usposabljanje v nevladnih organizacij je večinoma neformalne narave, saj velika večina nevladnih organizacij udeležencem izobraževanja in usposabljanja ne izdaja potrdil.
- Večina nevladnih organizacij je kot najprimernejši način usposabljanja in izobraževanja izbrala izobraževanje in usposabljanje izven delovnega časa in sicer v obliki vikend seminarjev.

Glavno oviro za medsebojno sodelovanje in povezovanje vidijo nevladne organizacije v tem, ker si medsebojno konkurirajo za omejena finančna sredstva:

- Nevladne organizacije se povezujejo predvsem znotraj zvez, združenj in skupnosti. V tem kontekstu so tudi stiki med nevladnimi organizacijami pogostejši od stikov navzven (izven zvez, združenj in skupnosti).
- Razlogi za povezovanje med nevladnimi organizacijami so predvsem uveljavitev skupnega interesa in izmenjava informacij. Ker pa se nevladne organizacije, predvsem z istih področij, pogosto znajdejo v položaju, ko konkurirajo za ista finančna sredstva, vidijo to dejstvo kot eno največjih ovir pri povezovanju.

- Izven nevladnega sektorja se nevladne organizacije za izvajanje različnih projektov pogosteje povezujejo z javnimi zavodi kakor s profitnimi organizacijami, razen ko gre za (so)financiranje delovanja ali dejanskega projekta. V skupnih projektih z javnimi zavodi tudi pogosteje sodelujeta obe organizaciji v vseh fazah projekta, kakor pri povezovanju s profitnimi organizacijami.
- Povezovanje slovenskih nevladnih organizacij z organizacijami vseh sektorjev iz tujine pa je relativno šibko. Še najbolj pogosto pride do povezovanja z nevladnimi organizacijami, zelo redko pa je povezovanje z javnimi institucijami in profitnimi organizacijami.

Nevladne organizacije ocenjujejo, da jih občine oziroma lokalne skupnosti v njihovem delovanju podpirajo, medtem ko država njihovega delovanja na nacionalni ravni ne podpira:

- Podpora države nevladnim organizacijam je omejena predvsem na finančno podporo in le-ta predvsem na lokalno raven, kljub temu pa več kot polovica nevladnih organizacij nima zagotovljenega javnega financiranja.
- Tiste nevladne organizacije, ki imajo zagotovljeno financiranje iz javnih virov imajo le-to, tako na lokalni kot nacionalni ravni, zagotovljeno kratkoročno v obliki letnega financiranja na osnovi projektov ali letnih subvencij celotni organizaciji, večletno financiranje na osnovi projektov ali na osnovi koncesije ima zagotovljeno zelo malo nevladnih organizacij.
- Glede na omenjene značilnosti javnega financiranja nevladnih organizacij je razumljivo, da večina nevladnih organizacij prednosti statusa društva v javnem interesu povezuje predvsem s prednostjo pri financiranju in zagotavljanju njegove dolgoročnosti.
- Kar zadeva davčno politiko do nevladnih organizacij, nobena izmed davčnih ureditev, ki zadevajo delovanje nevladnih organizacij, med nevladnimi organizacijami ne izstopa kot glavna ovira za njihovo delovanje, tako, da bi predstavljala glavno oviro za delovanje več kot polovici nevladnih organizacij, v največji meri pa za nevladne organizacije oviro predstavlja obveznost plačila DDV in davčna ureditev donacij podjetij.

- Pobude nevladnih organizacij za sodelovanje z državo in na drugi strani pobude države za sodelovanje z nevladnimi organizacijami, tako na lokalni kot na nacionalni ravni, iz obeh strani niso zelo pogoste, temveč so omejene le na občasna sodelovanja. Pobuda za sodelovanje pa bolj pogosto prihaja s strani nevladnih organizacij kot pa države in je značilna predvsem za lokalno raven, na nacionalni ravni pa prihaja pobuda za medsebojno sodelovanje tako s strani nevladnih organizacij kot s strani države zelo redko.
- Med nevladnimi organizacijami in državo prevladujejo manj zahtevne oblike povezovanja kot so osebni in telefonski pogovori ali pošiljanje pisnih gradiv o problemu (le-to prevladuje predvsem kot oblika sodelovanja na nacionalni ravni), zahtevnejše oblike sodelovanja kot je priprava dopolnil h gradivom v proceduri ali priprava alternativnih programskih ali zakonskih rešitev pa so zelo redke.
- V skladu s tem, da je sodelovanje med nevladnimi organizacijami in državo bolj redkost kot pravilo, je razumljivo, da je večina nevladnih organizacij menja, da ima na sprejemanje odločitev tako na občinski ravni kot na nacionalni ravni majhen vpliv.
- Ti podatki se bistveno ne razlikujejo od ugotovitev raziskave iz leta 1997 (Kolarič in drugi, 2002) in tako kažejo, da se premik v smeri večjega sodelovanja med državo in nevladnimi organizacijami ter povečanja vpliva nevladnih organizacij na odločitve lokalnih in državnih oblasti v tem desetletnem obdobju ni zgodil.

Slovenske nevladne organizacije so na tisti stopnji razvitosti, ko vidijo ovire za svoje delovanje še zmeraj predvsem v zunanjih dejavnikih:

- V več kot 60% odstotkih anketiranih nevladnih organizacij vidijo ovire za delovanje v t.i. zunanjih dejavnikih: predvsem v politiki države v odnosu do nevladnih organizacij (v nespodbudni davčni politiki, ki regulira donacije, v odsotnosti jasne razvojne strategije vlade do teh organizacij; v neustreznih zakonskih rešitvah, deloma tudi zaradi odsotnosti pravilnikov, ki bi urejali delovanje nevladnih organizacij pri izvajanju programov javnih služb; v nerazumevanju vloge nevladnih organizacij v družbi).

- Drugi pomembni zunanji dejavniki, ki povzročajo težave v njihovem delovanju, so: nizek življenjski standard ljudi, slaba informiranost javnosti o delovanju organizacij, prenizka stopnja ozaveščenosti ljudi o vlogi in funkciji nevladnih organizacij ter nepovezanost/fragmentarnost nevladnega sektorja in odsotnost skupnega nastopanja.
- V sklopu finančnih dejavnikov vidijo ovire predvsem v finančni situaciji (nezadostna finančna sredstva na splošno in nezadostni prihodki iz javnih virov).
- Manj ovir vidijo na področju t.i. notranjih dejavnikov – kadrovska politika ter upravljanje in vodenje.

Na osnovi navedenih podatkov in ugotovitev lahko sklenemo, da je slovenski nevladni sektor v zadnjih osmih letih (1997 -2005) sicer intenzivno rasel, ni se pa razvijal. Naraslo je število vseh tipov organizacij, vsi ostali parametri, s katerimi merimo razvitost sektorja pa so ostali praktično nespremenjeni. To dejstvo pomeni, da sektor v svojem dosedanjem razvoju še ni dosegel točke, ko bi lahko njegov nadaljnji razvoj temeljil na principu subsidiarnosti. Ta princip bi pomenil prenos odgovornosti za zagotavljanje določenih dobrin in storitev na nevladne organizacije. Tudi ob izdatnejšem javnem financiranju bodo slovenske nevladne organizacije potrebovala kar še nekaj časa, da bodo razvile vso tisto »infrastrukturo«, ki je potrebna za kontinuirano in kakovostno zadovoljevanje potreb ljudi po socialni varnosti in socialni blaginji. Nadaljnji razvoj slovenskega nevladnega sektorja bi moral tako še naprej temeljiti na principu komplementarnosti. Še več, osrednje vprašanje za prihodnji razvoj nevladnega sektorja in celotnega slovenskega socialnega modela ne bi smelo biti kako nadomestiti/zamenjati en sektor z drugim, en princip socialne pravičnosti z drugim, en instrument kontrole z drugim itn. Vprašanje mora biti kako povezati oziroma kombinirati potenciale, ki jih vsi sektorji nosijo v sebi. Le če bomo iskali odgovor na to vprašanje potem svobode posameznika ne bomo reducirali na svobodo izbire in solidarnosti ne na dobrodelnost.

LITERATURA IN VIRI

AJPES (2005): Izkazi poslovnih izidov društev in ustanov, AJPES, Ljubljana.

Črnak-Meglič, Andreja (1996): Partnerstvo med javnim, privatno-profitnim in neprofitno-volonterskim sektorjem kot odgovor na krizo socialne države, magistrsko delo, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

Kolarič, Zinka, Vojnovič, Maja (1994): Vloga neprofitno-volonterskega sektorja v sistemu družbene blaginje, raziskovalno poročilo, Inštitut za družbene vede, Ljubljana.

Kolarič, Zinka, Črnka-Meglič, Andreja, Vojnovič, Maja (2002): Zasebne neprofitno-volonterske organizacije, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

NPSV (2000): »Nacionalni program socialnega varstva do leta 2005.« V: Uradni list Republike Slovenije, 10, 31, str. 3777-3787.

Royse, David; Tyer, Bruce A. (1996): Program Evaluation (An introduction); second edition. Nelson-Hall Publishers, Chicago.

Sagadin, Janez (2003): Statistične metode za pedagoge, Maribor: Obzorja.

Salomon, Lester M. (1987): Partners in Public Services – The Scope and Theory of Nonprofit Sector, v: Powell, W.W. (ur.): *The Nonprofit Sector. A Research Handbook*, Yale University Press, New Haven and London.

Salomon, Lester M.; Anheier, Helmut K. (1996): The International Classification of Nonprofit Organizations: ICNPO-Revision. The Johns Hopkins University, Baltimore.

Salamon, L.M., Anheier, H.K. and Associates (1998): *The Emerging Sector Revised. A Summary*, The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project, Phase II, Center For Civil Society Studies, The Johns Hopkins University, Baltimore.

Statistični urad RS (2004): Število zaposlenih v nevladnih organizacijah v letu 2003/2004 po SKD klasifikaciji dejavnosti, Statistični register delovno aktivnega prebivalstva, Statistični urad RS, Ljubljana.

Taškar, Jana (2005): Novi zakon o društvih: Brez revolucionarnih novosti. Delo, 5.5.2005

Vojnovič, Maja (1996): Vloga neprofitno-volonterskega sektorja v pluralnem sistemu blaginje, magistrsko delo, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

PRILOGA

PRILOGA A:

Tabela 5.1: Realna vrednost prihodkov na organizacijo po vrstah društev v letu 1996 in 2004

Vrsta društev	Povprečni višina prihodkov na organizacijo po vrstah društev v mio SIT v letu 1996	Valorizirana vrednost ind. rasti živiljenjskih stroškov 2004/1996 (173,4)	Povprečni višina prihodkov na organizacijo po vrstah društev v mio SIT v letu 2004	Količnik 3/2
	1	2	3	
Lovska	3,4	5,9	4,5	76,3
Ribiška	9,3	16,1	12,0	74,4
Gasilska	3,2	5,5	5,6	100,9
Invalidska	23	39,9	26,6	66,7
Humanitarna	12	20,8	18,5	88,9
Strokovna	7,3	12,7	7,3	57,7
Umetniško pouustvarjanje	3,5	6,1	3,4	56,0
Športna	6,8	11,8	7,3	61,9
Druga	7,6	13,2	3,6	27,3
Povprečno	6,5	11,3	5,9	52,3

PRILOGA B:

ANKETNI VPRAŠALNIK